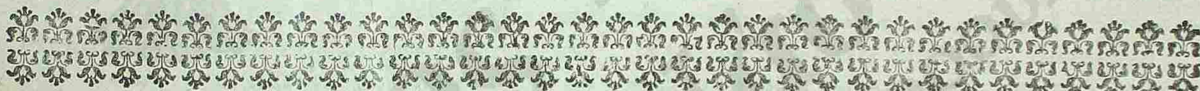
ἠγάπησε τὴν μονάστριαν Εὐφροσύνην τὴν κόρην τοῦ Κωνσταντίνου, καὶ ἔλαβεν αὐτὴν εἰς γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐβεβαιώθη περὶ αὐτοῦ ἐκεῖνο τῆς Ἀποκαλύψεως, ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι. πλὴν πᾶσι δυσηρεστήθη, καὶ αὐτῷ προσέτι τῷ Θεοφίλῳ τῷ υἱῷ αὐτοῦ τόσον, ὥστε καὶ ἐποίησεν αὐτὴν τὴν μητρυιὰν αὐτοῦ τὴν Εὐφροσύνην, ὅτε αὐτὸς ἐβασίλευσεν ὑποστρέψαι εἰς τὸ Μοναστήριον, πείσας αὐτὴν ὀμόσαι μὴ ἀναστρέφεσθαι πλέον ἔνδον εἰς τὸ Βασίλειον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θʹ.

Περὶ τῆς κοιμήσεως Νικηφόρου Πατριάρχου ἐν τῇ ἐξορίᾳ, καὶ τῆς Μιχαὴλ Τραυλοῦ ἰουδαιόφρονος γνώμης, καὶ ἑτέρων δυσσεβῶν αὐτοῦ ῥημάτων.

Ἐτελεύτησεν εἰς τὴν ἐξορίαν καὶ ὁ Νικηφόρος Πατριάρχης διὰ τὴν εὐσέβειαν, γράφει ὁ Θεοφάνης, πατριαρχευόντων τριῶν καὶ τῶν τριῶν Εἰκονομάχων, ὁ γὰρ Μιχαὴλ ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν ὅπερ ἦν, καὶ οὕτως ἐκακοπάθησε καὶ τὸν ἅγιον Μεθόδιον, Εὐθύμιον τὸν Σάρδεων Ἀρχιεπίσκοπον καὶ ἄλλους διὰ τὰς ἁγίας εἰκόνας, λέγει ὁ Κεδρηνός, ὅστις μαρτυρεῖ ὅτι ὁ Μιχαὴλ ἰουδάϊζε κατὰ τὴν τάξιν. ὅθεν καὶ τὰ Σάββατα ἐτίμα καὶ ἀνήστευεν ἐν αὐτοῖς, ἀνάστασιν δὲ νεκρῶν οὐκ ἐπίστευεν εἶναι, τοὺς προφήτας ἐχλεύαζε, ἠρνεῖτο εἶναι τοὺς δαίμονας, τὴν πορνείαν ἔλεγε μὴ εἶναι ἁμαρτίαν, τὸν Ἰούδαν ἐφλυάρει εἶναι σεσωσμένον, καὶ ἄλλα πλεῖστα ἐβλασφήμει, ἅτινα ὁ περίεργος ἰδέτω καὶ εἰς τὸν Κουροπαλάτην ἢ εἰς τὸν Ζωναρᾶν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ηʹ.

Ἀντίθεσις παπιστῶν ὑπὲρ τοῦ παπισμοῦ ἀπὸ τοῦ ἁγίου Μαξίμου, καὶ λύσις αὐτῆς ἀπὸ τοῦ αὐτοῦ, καὶ καθαίρεσις τῆς φαύλης μοναρχίας καὶ ἀναμαρτησίας τοῦ Ῥώμης.

Ὁ Μέγας Μάξιμος ἔλεγεν ἐν τῇ μετὰ Θεοδοσίου τοῦ Καισαρείας τῆς Βιθυνίας διαλέξει, Ἐγὼ οὐ τολμῶ δέξασθαι συγκατάθεσιν παρ᾽ ὑμῶν ἔγγραφον περὶ τοιούτου πράγματος, ψιλὸς ὑπάρχων μοναχός, ἀλλ᾽ ἐπεὶ κατένυξεν ὑμᾶς ὁ Θεὸς τὰς τῶν ἁγίων πατέρων δέξασθαι φωνάς, καθὼς ἀπαιτεῖ ὁ Κανὼν πρὸς τὸν Ῥώμης περὶ τούτου ἐγγράφως ἀποστείλατε, ἤγουν ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ κατ᾽ αὐτὸν σύναξις. τοῦτο δὲ φασὶν οἱ παπολάτραι οὐκ ἔστιν ἕτερον, εἰ μὴ ὅτι ὁ Πάπας ἐξουσίαν ἔχει γενικὴν ἐπὶ πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι ὅτε ὁ Μάξιμος ἐποίει τοὺς ἀγῶνας τούτους κατὰ τῆς ἀναφυείσης Αἱρέσεως τῶν Μονοθελητῶν, καὶ τὴν διάλεξιν ταύτην μετ᾽ αὐτῶν, οὐκ ἦν ἐν Ἱερουσαλὴμ Πατριάρχης διὰ τὴν ἀνάγκην τῶν Σαρακηνῶν ἐπικρατειῶν, ἐν γὰρ τῷ ἑξακοσιοστῷ τριακοστῷ ἑβδόμῳ, ἢ ἑξακοσιοστῷ τριακοστῷ ὀγδόῳ κεκοίμηται ὁ ἅγιος Σωφρόνιος, καὶ ἔμεινεν ὁ θρόνος εἰκοσιεννέα ἔτη χηρεύων, ὅθεν ἐπὶ τῆς ἐπὶ τοῦ Πάπα Μαρτίνου ἐν Ῥώμῃ Συνόδου, ἥτις ἠθροίσθη τῷ ἔτει ἑξακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἐνάτῳ, ἦν λεγάτος τῆς Ἐκκλησίας Ἱεροσολύμων ἐκεῖ Στέφανος Δωρίδος Ἐπίσκοπος, οὐκ ἦν δὲ Πατριάρχης ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐν δὲ τῇ Ἀντιοχείᾳ ἦν Πατριάρχης Μακεδόνιος, καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἦν Πατριάρχης ὁ Πέτρος, ἀμφότεροι Αἱρετικοί, καὶ τῷ μετὰ Σεργίου καὶ Πύρρου Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχῃ Παύλῳ συνήγοροι, ὡς ὁ λίβελλος τοῦ Στεφάνου τούτου πρὸς ταύτην τὴν ἐπὶ Μαρτίνου Σύνοδον δοθεὶς μαρτυρεῖ, καὶ ἴδε ἐκεῖ πράξει πρώτῃ. ἐν τούτοις εὑρισκομένων τῶν θρόνων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει Πατριαρχῶν Αἱρετικῶν ὄντων, ὁ ἱερὸς Μάξιμος εἰ πρὸς τὸν Ῥώμης συνεβούλευσεν ἀποστεῖλαι καὶ ἐρωτῆσαι, καλῶς εἶπεν, ἀλλ᾽ οὐχ ὡς πρὸς μονάρχην, ἀλλ᾽ ὡς πρὸς ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν τὴν Ῥώμην, καὶ γὰρ ὁ Μάξιμος ἐν οὐδενὶ αὐτοῦ συγγράμματι εἶπε τὸν Ῥώμης ἢ ἀναμάρτητον ἄκρον, ἢ Αὐτοκράτορα, ἢ μονάρχην. εἶτα πρὸς τὸν Ῥώμης εἰπών, οὐκ εἶπε μόνον τὸν Πάπαν, ἀλλὰ τὸν Πάπαν καὶ τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, ἤτοι τὴν δυτικὴν Σύνοδον, ὅπερ οὐ σημαίνει μοναρχίαν, ἀλλὰ συμπάθειαν καὶ ὁμοψυχίαν, ὡς εἴπομεν ἐν πολλοῖς ἀνωτέρω. ἔπειτα Κανόνα οὐ λέγει τινὰ τῷ Πάπᾳ τοιαύτην παρέχοντα ἰδικὴν ἐξουσίαν, ἐπειδὴ τοιοῦτος Κανὼν οὐκ ἐρρέθη οὔτε παρὰ τῶν Ἀποστόλων οὔτε παρὰ τῶν Συνόδων, ὥστε δηλονότι παρὰ μόνου τοῦ Ῥώμης ζητεῖν τῆς πίστεως τὴν ἀλήθειαν, εἶτα δοκιμάζεσθαι τὴν πίστιν παρ᾽ αὐτοῦ μόνου, ἀλλὰ Κανόνα εἶπεν ἐκεῖνον, ὅνπερ ὁ Ἀρχιμανδρίτης Μαρτῖνος ἔλεγε τῷ Εὐτυχεῖ, μὴ εἶναι ἐμὸν τὸ ὑπογράφειν, Ἐπισκόπων δὲ μόνων, πράξει πέμπτῃ τῆς ἐπὶ Φλαβιανοῦ ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, τουτέστιν οὐκ ἔστιν ἐμοὶ τῷ Μαξίμῳ Μοναχῷ ὄντι τὴν μεθ᾽ ὑμῶν ἕνωσιν ποιήσασθαι. πρῶτον, ἐπειδὴ ἡ Αἵρεσις ὑμῶν συνοδικῶς κατεκρίθη ἐν Ἱερουσαλὴμ ὑπὸ τοῦ Σωφρονίου, καὶ ἐν Ῥώμῃ ὑπὸ Σεβερίνου, καὶ Ἰωάννου, καὶ Θεοδώρου, καὶ Μαρτίνου, καὶ ὁ παρὼν Πάπας Βιταλιανὸς καὶ ἡ Σύνοδος αὐτοῦ ἐκείνοις κατακολουθοῦντες, ἀναθεματίζουσι τὴν Αἵρεσιν καὶ αὐτοί, καὶ ἐγώ, κἂν καὶ εἰμὶ ψιλὸς Μοναχός, ὡς ἐρρέθη

ἐν

ἐν τῇ πρώτῃ πράξει τῆς ἐπὶ Μηνᾶ Συνόδου ὑπὸ Χριστοδούλου, ἐκδικῶν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, καὶ λόγοις καὶ συγγράμμασιν ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ τοῦ ὀρθοδόξου φρονήματος, οὐ δύναμαι ὅμως λῦσαι τὰ συνοδικῶς πολλάκις κριθέντα καὶ κατακριθέντα καὶ ἕνωσιν ποιήσασθαι, καὶ μάλιστα τοιαύτην, ἥτις ἀπαιτεῖ τὴν ὁλοκληρίαν τῆς Οἰκουμένης, ἐπειδὴ πᾶσα ἡ Οἰκουμένη ἔσχισται παρὰ τοῦ θρόνου Κωνσταντινουπόλεως ὡς ἀναδεξάντος καὶ βεβαιώσαντος τὸ αἴσχιστον τοῦτο τῆς μονοθελήσεως φρόνημα. δεύτερον, εἰ καὶ ἡ Αἵρεσις αὕτη ἐκρίθη καὶ ἀνεθεματίσθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ ἱεροῦ Σωφρονίου, ἀλλ᾽ ἐπειδὴ ἐκεῖ ἤδη Πατριάρχης οὐκ ἔστι, μάλιστα λεηλατεῖ τὸν τόπον ἡ ἔφοδος τῶν Ἀράβων, καὶ πρὸς τούτοις ὁ Ἀντιοχείας Μακεδόνιος συναιρετίζει ὑμῖν, καὶ μετὰ τοῦ Πατριάρχου ὑμῶν Πέτρου συγκάθηται καὶ συμφατριάζει κατὰ τῆς ἀποστολικῆς πίστεως· καὶ δὴ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ Πέτρος σύμφρων ὑμῖν ἐστιν, ὁ δὲ Αἱρετικὸς γενόμενος οὔτε Πατριάρχης ἐστὶν οὔτε Ἐπίσκοπος οὔτε καὶ μέρος τῆς Ἐκκλησίας, ἐν μόνῃ δὲ τῇ Ῥώμῃ ἡ εὐσέβεια παρρησιάζεται καὶ θριαμβεύεται, μετ᾽ ἐκείνης λοιπὸν ζητεῖτε καὶ τὴν ἕνωσιν. τρίτον, ὑμεῖς, ὁρῶ, καὶ οὐ ζητεῖτε τὴν ἕνωσιν ἐν ἀληθείᾳ, ἵνα καὶ μεθ᾽ ὑμῶν κοινωνήσω, τοῦτο μὲν, ὅτι οὐ ζητεῖτε μετὰ πάντων τὴν ἕνωσιν, τοῦτο δὲ, ὅτι σὺ μόνος ζητεῖς τὴν ἕνωσιν, ποῦ δέ ἐστιν ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος καὶ ἡ Σύγκλητος καὶ ὁ Κλῆρος, ἵνα πάντες μὲν κατακρίνωσι τὴν Αἵρεσιν, ἐπιλήψωνται δὲ τῆς ὀρθοδοξίας, ἵνα καὶ ὁπωσδήποτε ἕνωσις γένηται; καὶ γὰρ οὐ δυνατόν ἐστι ποιῆσαι ἕνα τινὰ ὅπερ τοῖς πολλοῖς προσήκει ποιεῖν. τέταρτον, εἰ καὶ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος γράψωσι πρὸς τὸν Ῥώμης ἔγγραφον συγκατάθεσιν τῆς πίστεως κατὰ τὸ εἰκὸς, ἐγὼ πάλιν οὐ κοινωνῶ ὑμῖν, ἐπειδὴ ἐν τοῖς Διπτύχοις μνημονεύετε Σεργίου, Πύρρου, Παύλου καὶ Κύρου, οἵτινες Ἔξαρχοι κεχρηματίκασι τῆς Αἱρέσεως, καὶ οὐ μόνον ὑπὸ τοσούτων Συνόδων ἀνεθεματίσθησαν ἐν Ἱεροσολύμοις, ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Ἀφρικῇ, ἀλλὰ καὶ ἀπέθανον ἐν τῇ Αἱρέσει καὶ τῷ χωρισμῷ τῷ ἀπὸ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, καὶ ἐπειδὴ ὑμεῖς ἐκείνοις κοινωνεῖτε, εἰ καὶ ὀρθόδοξοι γένησθε, οὐ κοινωνῶ ὑμῖν, ἐπειδὴ κοινωνεῖτε τοῖς ἀκοινωνήτοις, καὶ τὸ αἴτιον, ὅτι φοβοῦμαι τὸ ἐκφωνηθὲν κατ᾽ αὐτῶν ἀνάθεμα· διὰ τοῦτο εἰ καὶ τὴν πίστιν ὑμῶν πέμψητε πρὸς τὸν Πάπαν, ἔτι δέον ἐστὶν, εἰ ὁ Βασιλεὺς καταδέξηται καὶ ὁ Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος αὐτοῦ, ἵνα γράψωσιν εἰς τὸν Ῥώμης, ὁ μὲν Βασιλεὺς κέλευσιν παρακλητικὴν, ὁ δὲ Πατριάρχης καὶ ἡ Σύνοδος δέησιν ἀδελφικὴν, καὶ γὰρ εἰ τὸ παρακαλεῖν ἔξεστι τοῖς μεγάλοις πρὸς τοὺς μικροὺς, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω πολλάκις, ὑπὲρ τῆς πίστεως, πόσῳ μᾶλλον προσῆκόν ἐστι τοῦτο ποιεῖν ἐν τοῖς ὁμοίοις. ὥστε εἰ καταδέξωνται καὶ γράψωσι πρὸς τὸν Πάπαν, οὐχ ἵνα ὡς μονάρχης ἢ ἄκραν ἐξουσίαν ἔχων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἢ δυνάμενος πάντα χρήματα συγχωρήσῃ τὰ ἀσυγχώρητα, ὡς ἐξουσίας καὶ αὐθεντίας ἄκρας εὔμοιρων, ἀλλ᾽ ἵνα συνοδικῶς σκεφθῇ, εἴπερ ἐστὶ δυνατὸν συγχωρηθῆναι τοὺς ἀποθανόντας ἐν τῷ ἀναθέματι καὶ τῷ χωρισμῷ τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ἀφ᾽ ὑμῶν γενομένην ἀποδοχὴν τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ συμβιβασθῇ ὑμῖν περὶ τούτου, καὶ οὕτω γενήσεται ἡ ἕνωσις τελεία καὶ κανονικὴ, τότε καὶ ἐγὼ κοινωνήσω μεθ᾽ ὑμῶν. πέμπτον, εἰ δὲ τοῦτο βαρὺ δοκεῖ τὸ γράψαι εἰς τὴν Ῥώμην, ἀλλ᾽ ἰστέον ὅτι ὁ Θεὸς, ἁμαρτωλῶν ὄντων ἡμῶν, κατεδέξατο καὶ ἐγένετο ἄνθρωπος, καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, πόσῳ μᾶλλον τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Πατριάρχην συγκαταβάσει χρήσασθαι καὶ γράψαι πρὸς ἄνθρωπον, καὶ οὐκ εἰς ἕνα μόνον, ἀλλ᾽ εἰς ὅλην τὴν Σύνοδον τῆς Δύσεως, ἁγίαν οὖσαν καὶ ὀρθόδοξον καὶ ἀδιακόπως ἀγωνισαμένην κατὰ τῆς Αἱρέσεως, καὶ ἤδη διὰ τὴν σωτηρίαν ὑμῶν πάντως σκεφθήσεται τὸ δέον. ἕκτον, εἶτα τοῦτο οὐκ ἔστι καινὸν οὐδὲ πρόσφατον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἔργον, ἀλλὰ ἀρχαῖον καὶ πάτριον, ὁ γὰρ Οὐρσάκιος καὶ Οὐάλης εἰς τὸν Ῥώμης Ἰούλιον καὶ εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἔγραψαν περὶ μετανοίας καὶ κοινωνίας, καὶ οἱ ἐν τῇ πρώτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἀποσφαλέντες ἔγραψαν περὶ κοινωνίας εἰς τοὺς κορυφαίους τῶν Ἐπισκόπων, καὶ ὁ Σεβαστείας Εὐστάθιος λίβελλον πίστεως ἔδωκε τῷ μεγάλῳ Βασιλείῳ, καὶ οἱ Μακεδονιανοὶ τῷ Ῥώμης Λιβερίῳ, καὶ ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰοβιανὸς πρὸς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἔγραψεν ὑπὲρ τῆς πίστεως, καὶ ὁ μικρὸς Θεοδόσιος ἔγραψεν εἰς Ἰωάννην τὸν Ἀντιοχείας περὶ εἰρήνης καὶ κοινωνίας μετὰ Κυρίλλου, καὶ ὁ Βασιλεὺς Λέων ὁ μέγας τοὺς ἁπανταχοῦ Μητροπολίτας ἠρώτησεν ἵνα συνοδικῶς αὐτῷ γράψωσι περὶ Τιμοθέου τοῦ Αἰλούρου καὶ τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου, καὶ ἡ Ἐκκλησία Ἀντιοχέων περὶ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας τὸν ἅγιον Κύριλλον ἠρώτησε μόνον. ἕβδομον, εἰ δὲ καὶ ὁ Ῥώμης ὑμᾶς μὲν ὁμολογοῦντας τὴν ὀρθόδοξον πίστιν καὶ κατακρίνοντας τὴν Αἵρεσιν δέξεται εἰς κοινωνίαν κατὰ τὸν Κανόνα, τοὺς δὲ μνημονευθέντας Ἐξάρχους τῆς Αἱρέσεως ἀποβαλεῖ, ἐπειδὴ οὐχ εὑρίσκεται τρόπος ἐκκλησιαστικὸς τοῦτο ἐπιτρέπων· μὴ φανείη ὑμῖν παράδοξον, ἐπειδὴ καὶ ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς ζητήσας περὶ Θεοδώρου Μοψουεστίας καὶ Ὠριγένους τοῦτο παρὰ τῆς πέμπτης Συνόδου, κἀκείνης τοὺς πάλαι κατακριθέντας πάλιν τῷ ἀναθέματι παραδούσης, ἐδέξατο εὐλαβῶς τὸ κανονικῶς ἐξενεχθὲν, καὶ ἐβεβαίωσε καὶ λόγοις καὶ συγγράμμασιν. αὕτη ἐστὶν ὦ φίλοι Λατῖνοι ἡ γνώμη τοῦ Μαξίμου ἐν τῷ παρόντι τόπῳ, καὶ οὐχ ὅτι διὰ τῶν ῥημάτων τούτων ἀπένειμεν, ἢ ἐμαρτύρησε μοναρχίαν τῷ Πάπᾳ. Ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ διαλόγῳ ὁ Πατρίκιος Ἐπιφάνιος εἶπε τῷ Ἀββᾷ Μαξίμῳ, Τοῦτό σοι δηλοῖ ὁ Βασιλεὺς δι᾽ ἡμῶν λέγων, Ἐπειδὴ πᾶσα ἡ Δύσις καὶ οἱ ἐν τῇ Ἀνατολῇ διαστρέφοντες διὰ σὲ στασιάζουσι, μὴ θέλοντες συμβιβασθῆναι ἡμῖν διὰ τὴν πίστιν· κατανύξοι σε ὁ Θεὸς κοινωνῆσαι τῷ παρ᾽ ἡμῶν ἐκτεθέντι Τύπῳ. ἐν οἷς σημείωσαι ὅτι ἅπας ὁ κόσμος οὐκ εἰς τὸν Πάπαν καὶ τὴν Ῥωμαίων Ἐκκλησίαν, ἀλλ᾽ εἰς τὸν Ἀββᾶν ἀπέβλεπε Μάξιμον, ὥσπερ ποτὲ

ἀπέβλεπον οἱ τῆς Ἐκκλησίας Καθηγεμόνες περὶ φθαρτοῦ καὶ ἀφθάρτου κατὰ τοῦ Ἰουστινιανοῦ εἰς τὸν Ἀντιοχείας Ἀναστάσιον, καὶ προτέρου εἰς τὸν μέγαν Ἀθανάσιον, καὶ ἴδε ἐν τῷ δευτέρῳ καὶ πέμπτῳ τοῖς βιβλίοις τοὺς τόπους. καὶ ποῦ λοιπὸν τὸ ἄκρον πρωτεῖον καὶ μοναδικὸν, καὶ τὸ ἀναμάρτητον περὶ τὴν πίστιν καὶ ἡ ἀκρότης τῆς διδασκαλίας ἰδιαζόντως τοῦ Πάπα, ὅτε εἷς Ἀββᾶς προτιμᾶται ἀσυγκρίτως αὐτοῦ; ἔτι ὁ Μάξιμος φησὶν ἐν τῇ ἐπιστολῇ τῇ ἐν Ῥώμῃ γραφείσῃ, Ἐξ αὐτῆς (τῆς Ῥώμης) τὴν ἀπαστράπτουσαν αἴγλην προσδεχόμενοι τῶν πατρικῶν καὶ ἁγίων δογμάτων, καθὼς αἱ θεόληπτοι καὶ θεσπέσιοι εἰλικρινῶς καὶ πανευσεβῶς ἐξέθεντο αἱ ἅγιαι πέντε Σύνοδοι, ἐκφαντορικώτατα φάσκοντες τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως. καὶ μετ' ὀλίγα, Οἱ Ἀπόστολοι καὶ πατέρες καὶ Μάρτυρες τὴν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν ἐθεμελίωσαν καὶ ἐπῳκοδόμησαν. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι τὰ δόγματα τῶν πατέρων εἰσὶ κοινῶς, καὶ οὐ μόνου τοῦ Ῥώμης, ἢ ἄλλου τινός. δεύτερον, ὅτι ἡ πίστις περιέχεται ἐν τῷ Συμβόλῳ, ὅπερ αἱ πέντε Σύνοδοι ἐξέθεντο, καθότι αἱ μὲν συνέγραψαν, αἱ δὲ ἐκύρωσαν αὐτό. τρίτον, ὅτι τὴν καθολικὴν Ἐκκλησίαν οἱ Ἀπόστολοι ἐθεμελίωσαν, οἱ δὲ πατέρες καὶ Μάρτυρες ἐπῳκοδόμησαν, ὥστε ἀφροσύνη ἐστὶ τὸ περιάπτειν τῷ Ῥώμης μόνῳ ὅπερ τοῖς πᾶσιν οἰκεῖον ἐστὶν ἐξίσου. καὶ τέταρτον, ὅτι ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία οὐκ ἔστιν ἡ ῥωμαϊκὴ, ἀλλ' ἡ πανταχοῦ διεσπαρμένη, τουτέστι πάντων τῶν ὀρθοδόξων ἡ ὁμήγυρις, ἐξ ὧν καὶ ὁ Πάπας ὀρθοδόξων εἷς ἐστὶ, καὶ οὐδὲν πλέον. Ἔτι οἱ Ἄρχοντες ἐν τῷ Σεκρέτῳ εἶπον αὐτῷ, Εἰ ἑνωθῶσιν οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς ἐνταῦθα, τί ποιεῖς; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπε, Τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον διὰ τοῦ Ἀποστόλου καὶ Ἀγγέλους ἀναθεματίζει παρὰ τὸ κήρυγμα νομοθετοῦντας. ἐν ταυτῷ εἶπον αὐτῷ πάλιν οἱ αὐτοὶ, Ἡ ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος οὐ κεκύρωται, τοῦ συγκροτήσαντος αὐτὴν (ἤτοι τοῦ Πάπα Μαρτίνου) καθαιρεθέντος. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ καθῃρέθη, ἀλλ' ἐδιώχθη. ποία γέγονεν ἐπὶ τοῖς πεπραγμένοις συνοδικὴ καὶ κανονικὴ πρᾶξις ἀσφαλῶς ἔχουσα αὐτοῦ τὴν καθαίρεσιν; πλὴν εἰ καὶ κανονικῶς καθῃρέθη, οὐ ποιεῖ τοῦτο πρόκριμα τοῖς ὀρθοδόξως καὶ κατὰ τοὺς θείους Κανόνας κυρωθεῖσιν. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι οὐκ εἶπεν, Εἰ ἑνωθήσονται οἱ Ῥωμαῖοι τοῖς Κωνσταντινουπολίταις, ἕπομαι τοῖς Ῥωμαίοις, ἐπειδὴ ὁ Πάπας ἐστὶν ἄκρα κεφαλὴ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας καὶ περὶ τὴν πίστιν ἀναμάρτητος, ἀλλὰ γινώσκων τὸν Πάπαν μερικὸν Ἐπίσκοπον καὶ τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν μερικὴν, καὶ ἐνδέχεται ἁμαρτῆσαι αὐτοὺς, εἶπεν ὅτι καὶ τοὺς Ἀγγέλους τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀναθεματίζει παρὰ τὸ κήρυγμα νεωτερίζοντας, μὴ ὅτι γε τὸν Πάπαν καὶ τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν παρὰ τὸ κήρυγμα νεωτερίζοντας ἀναθεματίζει. εἶτα οὐκ εἶπεν ὅτι ὁ Πάπας οὐ κρίνεται, οὐ καθαιρεῖται, ὁ κριτὴς πῶς κριθήσεται, καὶ τ' ἄλλα ἅπερ προχείρως ληροῦσιν οἱ παπισταὶ, καὶ ἦσαν τῷ Μαξίμῳ καὶ τοῖς πάλαι ἁγίοις ἄγνωστα καὶ ἀνήκουστα πάντῃ καὶ πάντως, ἀλλ' εἶπεν ὅπερ ἐξῆν, ὅτι οὐ καθῃρέθη, ἐπείπερ οὐδὲ ἐκρίθη. ἔπειτα φανερῶς ἐνέδωκεν, ὅτι ἐνδέχεται ἁμαρτῆσαι καὶ τὸν Πάπαν, καὶ κριθῆναι, καὶ καθαιρεθῆναι, καὶ τὸ δὴ κύριον, ὅτι εἶπεν, εἰ καὶ καθῃρέθη ὁ Πάπας, τὰ δι' αὐτοῦ καὶ μετ' αὐτοῦ κριθέντα καὶ κανονικῶς κυρωθέντα οὐ παραβλάπτεται, καὶ οὕτω φανερῶς καὶ πασιδήλως ἐς κόρακας ἀπέπεμψε τὸ μοναρχικὸν πρωτεῖον ὁ Μάξιμος. Ἔτι ὁ αὐτὸς γράφει πρὸς Ἀναστάσιον μονάζοντα, ὅτι ὁ Πατριάρχης, ἤτοι ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πέτρος ἐδήλωσέ μοι, Ποίας Ἐκκλησίας εἶ, Βυζαντίου, Ῥώμης, Ἀντιοχείας, Ἀλεξανδρείας ἢ Ἱεροσολύμων; ἰδοὺ πᾶσαι μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὰς Ἐπαρχιῶν ἡνώθησαν. εἰ τοίνυν εἶ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἑνώθητι, μήπως ξένην ὁδὸν τῷ βίῳ καινοτομῶν, πάθοις ὅπερ οὐ προσδοκᾷς. πρὸς οὓς εἶπον, Καθολικὴν Ἐκκλησίαν τὴν ὀρθὴν καὶ σωτήριον τῆς εἰς αὐτὸν πίστεως ὁμολογίαν Πέτρον μακαρίσας ἐφ' οἷς αὐτὸν καλῶς ὡμολόγησεν ὁ τῶν ὅλων εἶναι Θεὸς ἀπεφήνατο, πλὴν μάθω τὴν ὁμολογίαν ἐφ' ἣν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν γέγονεν ἡ ἕνωσις, καὶ τῶν γενομένων καλῶς οὐκ ἀλλοτριοῦμαι. καὶ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι οὐκ εἶπεν, Ὅπου ἑνοῦται ὁ Ῥώμης ἑνοῦμαι κἀγὼ, ὁ γὰρ Ῥώμης κεφαλὴ ἀναμάρτητος τῶν Ἐκκλησιῶν. οὐκ εἶπεν, Ἕπομαι ἀνεξετάστως τῷ ῥωμαϊκῷ Ἀρχιερεῖ, ἐπειδὴ ἄκρος καὶ μόνος ἀμέσως ἐστὶ Τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ, τουτέστιν ἰσοδύναμος τῷ Χριστῷ ἐν τῇ Ἐκθέσει τῆς ἀληθείας, καὶ ἄκραν ἔχει δύναμιν καὶ ἐξουσίαν λέγειν τὰ περὶ πίστεως ἀδιαψεύστως, ἀλλὰ καθολικὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ εἶπε τὴν πίστιν, ἣν ἡ μὴ ἔχουσα Ἐκκλησία, οὐκ ἔστιν Ἐκκλησία ἀληθὴς, ἀλλὰ δολία καὶ ὑποκριτὴς, καὶ οὐκ ἐφρόνει ὁ Μάξιμος, ὅτι ἦν ἐνδεχόμενον πάντας τοὺς πρώτους θρόνους τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας ἁμαρτῆσαι καθάπαξ, ἀλλὰ πρὸς τὴν ἀδολεσχίαν καὶ τὴν ὑπόκρισιν τοῦ ψευδοπατριάρχου ἀντιφερόμενος εἶπεν. ἀρκεῖ ὅμως ἐπὶ τοῦ παρόντος, ὅτι οὐδεμίαν ἐξαίρεσιν ἐποίησε περὶ ἀναμαρτησίας τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ἀλλ' ἐξίσου καὶ ὁμοτρόπως ταῖς λοιπαῖς κατέταξε καὶ αὐτὴν, ἐπειδὴ μία καὶ ἰσότιμος καὶ ἰσοδύναμος ἐστὶ ταῖς εἰρημέναις λοιπαῖς. Ἔτι ὁ αὐτὸς ἐπιστολῇ πρὸς Πέτρον Ἰλλούστριον ἀποκρινόμενος περί τινων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων φησὶ, Πρὸς τὸν Δεσπότην καὶ ἀήττητον τῶν δογμάτων ὑπέρμαχον Ἀββᾶν Σωφρόνιον πέμπει κομίσαντα τὴν ὀρθὴν καὶ ἄμεμπτον γνῶσιν. καὶ ἐν τῷ τέλει τοῦ πρὸς Μαρῖνον Πρεσβύτερον Κύπρου δογματικοῦ λόγου λέγει περὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Κύπρου Ἀρκαδίου, Τὸν ἱεραρχικῶς προκαθήμενον τῆς ὀρθῆς πίστεως, οὗ πάντες οἵ τε πλησίον καὶ οἱ μακρὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας ὁσίως ἐπαναπαυόμεθα, μόνην κρηπῖδα δογμάτων ἱερωτέρων τὴν αὐτοῦ τε καὶ δι' αὐτοῦ μακαρίαν ἔλλαμψιν ἔχοντες, δι' ἧς πρὸς τὸ ἄσκιον φῶς καὶ πατρικὸν ἐν Πνεύματι ἁγίῳ χειραγωγούμεθά τε καὶ ἀναγόμεθα καὶ ὁδηγούμεθα. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι εἰ ταῦτα ἔλεγέ τις ἔγκριτος ἄλλος, ἢ ὁ Ἀββᾶς Μάξιμος τῷ Πάπᾳ Ῥώμης, πάντως προέβαλον αὐτὰ ὥστινα ἀναν-

τίῤῥη-

τιῤῥήπτου αἰτίας περὶ μοναρχίας αὐτοῦ, διὸ οὐκ ἐῤῥέθη αὐτῷ παρ' οὐδενὸς τὰ τοιαῦτα, προγινώσκοντος καὶ κωλύοντος τοῦ Πνεύματος τοῦ ἁγίου. δεύτερον, ὡς ὀρθοδοξούσης τῆς Ἐκκλησίας Ῥωμαίων ἀπαστράπτει ἀπ' αὐτῆς ἡ αἴγλη τῶν πατρικῶν δογμάτων, τῷ αὐτῷ τρόπῳ καὶ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἀπαστράπτει καὶ παρὰ τοῦ Κύπρου καὶ Ἱεροσολύμων, ὅπερ ταὐτόν ἐστι τῷ ὅτι συμφωνεῖ ἡ Ῥώμη τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς δόγμασι, καὶ τὰ αὐτὰ φρονοῦσα διδάσκει τοὺς ἀμαθεῖς, ἢ Αἱρετικοὺς, ὡς ὁ Ἱεροσολύμων καὶ ὁ Κύπρου. τρίτον, καθὼς ἐπὶ Ἡρακλείου, ζώντων τοῦ Ἱεροσολύμων Σωφρονίου καὶ τοῦ Κύπρου Ἀρκαδίου, σοφωτάτων καὶ ἁγίων ὄντων, συνεβούλευον ὁ Μάξιμος τῷ Ἰλλουστρίῳ ἐκείνους ἐρωτᾶν περὶ τῶν θείων δογμάτων, οὕτως ἐπὶ Κώνστα προκοιμηθέντος τοῦ Σωφρονίου, καὶ Κύπρου ὄντος τοῦ Σεργίου, ἢ καὶ ἑτέρου τινὸς μετὰ τὸν Σέργιον Ἐπισκόπου, καὶ ὄντων, ὡς εἴρηται, καὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας καὶ τοῦ Ἀντιοχείας Αἱρετικῶν, ἐπέτρεψεν ὁ Μάξιμος τοῖς Κωνσταντινουπολίταις τὸν Πάπαν καὶ τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν ἐρωτᾶν περὶ πίστεως. πρὸς τούτοις ὁ Μάξιμος ἐν τῇ μετὰ Πύῤῥου διαλέξει ἐλέγχων τὸν Σέργιον καὶ αὐτὸν τὸν Πύῤῥον, ὅτι Συνόδους ἤθροισαν μόνοι ἐν Κωνσταντινουπόλει εἰς βεβαίωσιν τῆς Ἐκθέσεως τοῦ Ἡρακλείου, οὐκ εἶπεν ὅτι ἄνευ τοῦ ῥωμαϊκοῦ θρόνου Συνόδους πεποιηκότες, παρανόμως ἐποιήσατε, ἀλλ' εἶπε ταῦτα ῥητῶς ἐν τῷ τέλει τοῦ διαλόγου πρὸς τὸν Πύῤῥον, Θαυμάζειν ὕπεστί μοι πῶς Σύνοδον ἀποκαλεῖς τὴν μὴ κατὰ Νόμους καὶ Κανόνας συνοδικοὺς, ἢ θεσμοὺς γενομένην ἐκκλησιαστικούς; οὔτε γὰρ ἐπιστολὴ ἐγκύκλιος κατὰ συναίνεσιν τῶν Πατριαρχῶν γέγονεν· οὔτε τόπος, ἢ ἡμέρα ὑπαντήσεως ὡρίσθη, οὔτε εἰσαγωγικός τις, ἢ κατήγορος ἦν. Συστατικὰς οἱ συνελθόντες οὐκ εἶχον οὔτε οἱ Ἐπίσκοποι ἀπὸ τῶν Μητροπολιτῶν οὔτε οἱ Μητροπολῖται ἀπὸ τῶν Πατριαρχῶν, οὐκ ἐπιστολαὶ, ἢ Τοποτηρηταὶ ὑπὸ τῶν ἄλλων Πατριαρχῶν ἐπέμφθησαν. τίς οὖν λόγου μεμοιραμένος Σύνοδον καλεῖν ἀνάσχοιτο τὴν σκανδάλων καὶ διχονοίας ἅπασαν πληρώσασαν τὴν Οἰκουμένην; Ὁ αὐτὸς ἐν τῇ σημειώσει ἐν τῇ πρὸς Δημόφιλον ἐπιστολῇ τοῦ Ἀρεοπαγίτου ἐν τοῖς, καὶ τοῖς Ἱεράρχαις οἱ Ἀπόστολοι, φησὶ, Σημείωσαι ὅτι καὶ Ἐπισκόπων μείζους οἱ Ἀπόστολοι καὶ οἱ τῶν Ἀποστόλων διάδοχοι, καὶ ὅτι ἕκαστος παρὰ τοῦ ἁγιωτέρου τῆς αὐτοῦ τάξεως εὐθύνεσθαι ὀφείλει, Ἀποστόλων διαδόχους δὲ τοὺς νῦν Πατριάρχας ἡγοῦμαι εἶναι. Εἰ καὶ εἴρηται ἀνωτέρω, ὅμως φανερώτερον πρόθες, ὅτι οἱ Ἄρχοντες ἐνιστάμενοι ἐν τῷ Σεκρεταρίῳ ἔλεγον τῷ Μαξίμῳ, ὅτι οἱ Ἀποκρισιάριοι τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ἔμελλον ὁμοφρόνως ἀποδέχεσθαι τὸν Τύπον τοῦ Κώνστα, ὁ δὲ Μάξιμος συνεθισμένος ὢν εἰς τοιαύτας μάχας, ἀπεκρίθη, ὅτι οὐ πείθεταί ποτε τοὺς Ἀποκρισιαρίους ποιῆσαι τοῦτο, καὶ μάλιστα ἐκ προστάγματος τοῦ Πάπα. ἀλλὰ πάλιν ἐνιστάμενοι οἱ Πατρίκιοι, καὶ ἐρωτῶντες, τί ἔμελλε ποιήσειν, εἰ οἱ Ἀποκρισιάριοι ἀπεδέχοντο τὸν αὐτόθι Τύπον, καὶ τοῦτο ἐξ ἀδείας ἐγγράφου τοῦ Ῥώμης Ἀρχιερέως; ὁ Μάξιμος οὐκ ἀπεκρίθη ἄλλοις τισὶ λόγοις, ἀλλ' ἢ μετὰ τῶν τοῦ Ἀποστόλου πρὸς Γαλάτας, Ἀλλὰ καὶ ἐὰν Ἄγγελος ἐξ Οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται ὑμῖν, παρ' ὃ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω, ὡς προείρηκα καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, Εἴτις ὑμᾶς εὐαγγελίζηται, παρ' ὃ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. ἐν οἷς σημείωσαι, ὅτι ὁ Μάξιμος ἦν ἕτοιμος ἀναθεματίσαι καὶ τὸν Πάπαν εἰ ἀπεδέχετο τὸν Τύπον τοῦ Κώνστα. ταῦτα Μάξιμος. ἐξ ὧν λαμπρῶς πᾶσα μοναρχικὴ ἐξουσία ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας καθαιρεῖται, καὶ τὸ κῦρος παρέχεται τῇ κοινότητι. ἴδε καὶ ἀνωτέρω βιβλίου ἕκτου, κεφαλαίου ἑβδόμου Παράγραφον δέκατον ἕκτον. ἴδε καὶ τὰ περὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Μαξίμου εἰρημένα ἀνωτέρω κεφαλαίου τοῦ αὐτοῦ Παραγράφῳ δεκάτῳ ἑβδόμῳ. καὶ λοιπὸν καὶ ἀπὸ τοῦ Μαξίμου καθαιρεῖται οὐ συνίσταται ἡ φαύλη μοναρχία τοῦ Ῥώμης.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Β'.

Ὅτι συγκρινομένης τῆς πρὸς Ἰγνάτιον τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολῆς τοῦ Ἐπιφανίου Κύπρου τῇ ἐπιγραφῇ τοῦ πρὸς Θεόδωρον Ῥώμης γράμματος τοῦ Σεργίου Κύπρου, καταβάλλεται ἡ πομπηϊκὴ μονότης κατακράτος τοῦ Ῥώμης.

Ὁ Κύπρου Σέργιος γράφων πρὸς Θεόδωρον Ῥώμης, ἐπιγράφει οὕτω, Τῷ ἁγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ καὶ θεοστηρίκτῳ μου Δεσπότῃ, πατρὶ πατέρων, Ἀρχιεπισκόπῳ καὶ οἰκουμενικῷ Πάπᾳ κυρίῳ Θεοδώρῳ, Σέργιος ταπεινὸς ἐν Κυρίῳ. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι εἰ καὶ περὶ τούτου εἴρηται ἡμῖν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει τῆς ἐπὶ Μαρτίνου Συνόδου, ἐπιλεγόμενον ὅμως, ὅτι ἐν τῇ κατὰ Φωτίου Συνόδῳ, ἣν ἀσπάζονται οἱ παπολάτραι καὶ ὀγδόην οἰκουμενικὴν καλοῦσι, φέρεται ἐπιστολὴ τοῦ Κύπρου Ἐπιφανίου πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνάτιον οὕτως ἔχουσα, Τολμῶν ὁ ἀνάξιος καὶ πανευτελὴς τοῦ πανιέρου καὶ ἰσαγγέλου Δεσπότου μου δοῦλος γράφω. καὶ κατωτέρω, Ὄντως εἰς μάτην ἠγρύπνησεν ὁ φυλάσσων, τῇ ὑμετέρᾳ στεῤῥοτάτῃ πέτρᾳ προσκρούσας, ἰδοὺ οἱ συκοφάνται τῆς ἀληθείας παρῆλθον, καὶ ὁ φωστὴρ τῆς Οἰκουμένης αὖθις τὴν ἰδίαν ἀπελάβετο δόξαν, διὸ καὶ συντρέχει καὶ συνευφραίνεται ἐπὶ τῇ ἀποκαταστάσει σου πᾶσα ἡ Οἰκουμένη, καὶ συνεορτάζουσι τούτοις καὶ αἱ ἄνω Δυνάμεις. καὶ λοιπὸν σημείωσαι, ὅτι μείζονα τὰ ἐγκώμια τοῦ Ἐπιφανίου πρὸς Ἰγνάτιον τῶν ἐγκωμίων Σεργίου πρὸς τὸν Θεόδωρον. ὥστε καὶ ἐκ τούτου καταβάλλεται ἡ πομπηϊκὴ μονότης ἕως ἐδάφους.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Ὅτι οὔτε ἐκ τοῦ προσφωνητικοῦ τῆς ἕκτης Συνόδου πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τῶν πρὸς Ἀγάθωνα ἐγκωμίων τὸ ἀλαζονικὸν οὐραῖον τοῦ ῥωμαϊκοῦ Σκορπίου σωζεται.

Οἱ πατέρες τῆς ἕκτης Συνόδου πρὸς τὸν Βασιλέα ἐν τῷ προσφωνητικῷ φασὶ, Τοῖς Ἀγάθωνος τοῦ μακαριωτάτου πατρὸς ἡμῶν καὶ κορυφαιοτάτου Πάπα δογματικοῖς πρὸς τὸ ὑμέτερον κράτος ὁμοφρονήσαντες γράμμασι, πράξει δεκάτῃ ὀγδόῃ. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ἱκανῶς εἴρηται ἀνωτέρω ἐν τῷ τόπῳ τῆς Συνόδου, περὶ δὲ τοῦ ὁμοφρονήσαντες, ἴδε βιβλίου πέμπτου κεφάλαιον ἑνδέκατον, καὶ βιβλίου ἕκτου κεφάλαιον δέκατον, καὶ ἐν πάσαις ταῖς πράξεσι τῆς ἑβδόμης Συνόδου, ὥστε καὶ ἐντεῦθεν καταδαπανᾶται τὸ ἀλαζονικὸν οὐραῖον τοῦ ῥωμαϊκοῦ Σκορπίου.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Ὅτι ἐκ τῶν πρὸς Λέοντα Ἴσαυρον ἐπιστολῶν τοῦ Γρηγορίου Πάπα, καὶ τῆς πρὸς Γερμανὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ, δείκνυνται Γρηγόριος καὶ Γερμανὸς ἴσοι κατά τε τιμὴν καὶ ἀξίαν. καὶ ὅτι ἡ τοῦ Γερμανοῦ πρὸς Γρηγόριον ἐπιστολὴ ὑπὸ τῶν παπιστῶν ὑπὲρ τοῦ παπισμοῦ προβαλλομένη, ἀντίκειται ταῖς τρισὶν ἐπιστολαῖς ταύταις, καὶ παπιστῶν ἐστὶ πλάσμα, καὶ μεματαίωται ὁ παπισμός.

Λέγουσιν οἱ παπισταὶ, ὅτι ὁ ἅγιος Γερμανὸς πρὸς τὸν Πάπαν Γρηγόριον τὸν δεύτερον λέγει καὶ ταῦτα, Πάτερ ἅγιε πρεσβεύομεν ὑμῖν κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ἐξουσίαν τὴν παρὰ Χριστοῦ δοθεῖσαν πρὸς ἡμᾶς ἅπαντας τοὺς ποιμαινομένους παρὰ τῶν διαδόχων τοῦ Πέτρου ἵνα κατευθύνῃς ἡμῶν τὴν πίστιν, καὶ στηρίξῃς τὰ ὀρθοδοξολογούμενα ὑπὸ τῆς ὑμετέρας καθολικῆς εὐσεβείας, ἀλαλάζων καὶ βοῶν ἀπὸ τῆς ἀκρότητος τοῦ θείου σου θρόνου, καὶ ἡμῖν συμφερόντων. εὑρίσκεται δὲ ἡ ἐπιστολὴ, λέγουσι, παρὰ τῷ Διπλοβατατζίῳ ἐν τῇ συνόψει. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι οὗτος ὁ Πάπας Γρηγόριος ἔγραψε πρὸς τὸν Βασιλέα τὸν Ἴσαυρον ἐπιστολὰς δύο, ὧν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ λέγει πρὸς αὐτὸν, Γράψον παντὶ καὶ πανταχοῦ εἰς τὴν Οἰκουμένην οὓς ἐσκανδάλισας, ὅτι Γερμανὸς ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως ἥμαρτεν εἰς τὰς Εἰκόνας καὶ Γρηγόριος ὁ πάπας Ῥώμης, καὶ ἡμεῖς ἀμέριμνόν σε ποιήσομεν περὶ τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ σφάλματός σου, ὡς λαβόντες τὴν ἐξουσίαν παρὰ Θεοῦ λύειν τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἐπιστολῇ φησὶ πάλιν πρὸς αὐτὸν, Παρακαλοῦμέν σε γράψον εἰς πάσας τὰς χώρας ἃς ἐσκανδάλισας, ὅτι Γρηγόριος ὁ Πάπας Ῥώμης ἔσφαλεν εἰς τὰς Εἰκόνας καὶ Γερμανὸς ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἡμεῖς ἀναδεχόμεθα τὸ σφάλμα τῆς ἁμαρτίας, ὡς λαβόντες παρὰ Κυρίου τὴν ἐξουσίαν καὶ αὐθεντίαν λύειν καὶ δεσμεῖν τὰ ἐπίγεια καὶ τὰ οὐράνια, καὶ παρήκουες ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ Γερμανοῦ τοῦ προέδρου καὶ τῶν ἁγίων Διδασκάλων καὶ πατέρων ἡμῶν. καὶ ἐν τῷ τέλει, ὁ Θεὸς δῴη σοι σύνεσιν καὶ ἐπιστροφὴν καὶ ἀποκαταστήσοι πάλιν τοῖς λαοῖς εἰς ἕνα Ποιμένα τὸν Χριστὸν, καὶ εἰς μίαν ποίμνην τῶν ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν. Ἔτι ὁ Γρηγόριος γράφων τῷ ἁγίῳ Γερμανῷ, κεῖται δὲ ἡ ἐπιστολὴ ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει τῆς ἑβδόμης Συνόδου, ἐν ᾗ φησὶ, Ποία καὶ τίς θυμηδία τὴν ἐμὴν οἶδεν οὕτως εὐφραίνειν ψυχὴν ὡς ἡ περὶ σὲ, τὸ σεμνὸν ὄντως ἐμοὶ καὶ ὑπερφυὲς ὄνομα καὶ καλλώπισμα ἡγιασμένε καὶ θεοδίδακτε, χαροποιὸς ἀγγελία, ταύτῃ γὰρ καὶ ἀρτίως ἐγὼ τοῖς τιμίοις σου γράμμασιν εὐαγγελισθεὶς ἀνεσκίρτησα, καὶ ὑπὸ τῆς ἄγαν χαρᾶς τῷ πνεύματι ἀνεζωπύρησα. Καὶ, Μαρτυρεῖ δέ μοι τῷ λόγῳ καὶ ἡ κατὰ πᾶσαν ὥραν τῆς ὑμετέρας ὦ πανεύφημε καὶ Θεῷ πεφιλημένε καλοκαγαθίας ἀνάμνησις, ἥντινα ἔναυλον ἔχων τοῖς ὠσὶ, τὴν ὠδῖνα τοῦ λόγου φέρειν ἀδυνάτων, αὖθις πρὸς τὴν διὰ γραμμάτων ἐχώρησα πρόσρησιν, ἔστι γὰρ χρέος ἐμοὶ, καὶ χρεὼν ἁπάντων ἐπιποθητότατον τὸ σὲ τὸν ἐμὸν ἀδελφὸν καὶ τῆς Ἐκκλησίας πρόμαχον προσαγορεῦσαι καὶ προσειπεῖν, καὶ τῶν σῶν παλαισμάτων ἐξυμνῆσαι τὰ αἴτια. καὶ ἐν τῷ τέλει, Καὶ τί δεῖ τὸ γράμμα εἰς μῆκος ἐκτείνεσθαι; καὶ μάλιστα πρὸς ἄνδρα θεάρεστον καὶ σκεῦος ἐκλελεγμένον Θεῷ, καὶ τὴν χάριν εἰληφότα τοῦ Πνεύματος, καὶ παρακύπτειν εἰς τὰ βάθη τῶν θείων δογμάτων δυνάμενον, καὶ θεοδηγήτως κατανοεῖν εἰς ἄκρον τὸ ὕψος τῆς γνώσεως; Καὶ, πῶς οὐκ ἂν ἔδει πλέον τὴν σὴν ὑπερφυᾶ ἁγιότητα συμμάχῳ (τῇ Θεοτόκῳ) κεχρημένην κατάρξαι τῶν πολεμίων τῆς πίστεως, καὶ νίκῃ στεφανῶσαι τοὺς ὑπὸ χεῖρα; ἀλλὰ ταῖς αὐτῆς ἱκεσίαις καὶ τῶν ἁγίων ἁπάντων ὁ κραταιὸς ἐν πολέμοις Θεὸς ἡμῶν, ὁ ἰσχυρὸς καὶ μακρόθυμος, ὁ ὁδηγήσας σε ὑπὲρ τὸν Ἰωσὴφ ὡσεὶ πρόβατον, φυλάξαι σε ἡγιασμένε εἰς χρόνους ἐπιμήκεις, ἅπαν τὸ χριστιανικὸν εὐεργετοῦντα πολίτευμα, καὶ τῷ θείῳ Κανόνι πάντας στοιχεῖν ὁδηγοῦντα ἅμα καὶ παρατρώοντα, καὶ φυλάσσειν τὴν παρακαταθήκην, ἣν παρὰ τῶν πατέρων εἰλήφαμεν, ἐπιστρέφοντα πρὸς τοὺς ὀλίγον ἀγνωμονήσαντας, ἡ διαρκὴς ἡμῶν χαρὰ καὶ κοινὸν ὄφελος καὶ ἀπόλαυσις ἁγιώτατε, καὶ πᾶσι τοῖς Χριστιανοῖς ποθητέ. ταῦτα ὁ Γρηγόριος. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ἀδιαφόρως ποτὲ μὲν ἑαυτὸν καὶ ποτὲ δὲ

τὸν

τὸν Γερμανὸν προστάσσει καὶ ὑποτάσσει. δεύτερον, ὅτι ἐξίσου φησὶν ὅτι ἔλαβον ἐξουσίαν καὶ αὐθεντίαν παρὰ Θεοῦ ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Ῥώμης ἵνα λύωσι καὶ δεσμῶσι τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια. καὶ σημείωσαι ὅτι οὐ λέγει λαβεῖν τὸν μὲν Πάπαν παρὰ Θεοῦ, τὸν δὲ Γερμανὸν παρὰ τοῦ Πάπα, ἀλλ' ἀμφότεροι φησὶν ἔλαβον παρὰ Θεοῦ τὴν αὐθεντίαν καὶ ἐξουσίαν. τρίτον, ὅτι ὁ Ἴσαυρος ἡμάρτανεν ἐφ' ὅσον ἐξίσου παρήκουε τοῦ Πάπα, τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν ἁγίων Διδασκάλων καὶ πατέρων. τέταρτον, ὅτι τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἀπολελυμένως λέγει πρόεδρον. πέμπτον, ὅτι οἱ λαοὶ ἡ μία ποίμνη πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν οὐκ ἔχει τὴν ἑνότητα ἀπό τινος ἄλλου, ἢ ἀπὸ τοῦ Πάπα, ἀλλ' ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ὃς καὶ εἷς ἐστὶ Ποιμὴν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, τουτέστι πάσης τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. ἕκτον, ὅτι ὁ Γερμανὸς ἔχει ὄνομα ὑπερφυές. καὶ ἔστι καλλώπισμα τοῦ Πάπα, ἠγαπημένος, θεοδίδακτος, Θεῷ πεφιλημένος, τῆς Ἐκκλησίας πρόμαχος, παλαιστὴς κατὰ τῶν ἐχθρῶν θεάρεστος, σκεῦος ἐκλογῆς, χάριν ἔλαβε παρὰ Θεοῦ προκύπτειν εἰς τὰ βάθη τῶν θείων δογμάτων καὶ θεοδηγήτως εἰς ὕψος κατανοεῖν αὐτὰ, ὑπερφυῶς ἁγιώτατος, ἅπαν τὸ χριστιανικὸν πολίτευμα ὁδηγῶν καὶ παρατηρῶν στοιχεῖν τῷ κανόνι τῷ θείῳ, καὶ τὴν κοινὴν παρακαταθήκην φυλάσσειν, καὶ κοινὸν ὄφελος, καὶ πᾶσι Χριστιανοῖς ποθητός. τούτων οὕτως ἐχόντων, φανερόν ἐστιν ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως καὶ ὁ Πάπας τῆς ἴσης τιμῆς καὶ τῆς ἴσης ἀξίας εἰσὶ καὶ τῆς αὐτῆς δυνάμεως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, καὶ ὁ Γερμανὸς θεοδήγητος καὶ οὐκ ἀνθρωποδήγητος, εἰς τὰ βάθη τοῦ Πνεύματος κύπτειν δυνάμενος, καὶ οὐχ ἑτέρου δεόμενος, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ λοιπὸν ἡ ἐπιστολὴ αὕτη τοῦ Γερμανοῦ πρὸς τὸν Πάπαν Γρηγόριον, ἣν προτείνουσιν οἱ παπολάτραι ἕνεκεν τοῦ παπισμοῦ, παντάπασι καὶ ἄκρως ἀντίκειται ταῖς εἰρημέναις τρισὶν ἐπιστολαῖς τοῦ Γρηγορίου, ὅθεν καὶ πλάσμα ἐστὶ τῶν παπιστῶν, καὶ ἐκ τῆς ἀντιχριστιανικῆς καρδίας αὐτῶν ἐξεφωνήθη. ὥστε μεματαίωται καὶ ἐντεῦθεν ὁ παπισμός.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Ὅτι ἐκ τῆς πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ταράσιον ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα Ἀδριανοῦ, καὶ ἐκ τῶν λεχθέντων ἐν ταῖς πράξεσι τῆς Οἰκουμενικῆς ἑβδόμης Συνόδου· ἡ ἐπιστολή, ἣν ὑπὲρ τῆς μοναρχίας τοῦ Πάπα οἱ παπισταὶ ὑπὸ Ταρασίου πρὸς Ἀδριανὸν ἐστάλθαι λέγουσι, δείκνυται ψευδής, πλάσμα, ἀνόμοιος καὶ θεομάχος ὡς καὶ ὁ παπισμός.

Προτείνουσιν ἔτι, ὅτι ὁ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχης Ταράσιος γράφει εἰς τὸν Πάπαν Ἀδριανὸν τὸν πρῶτον ταῦτα, Σοὶ γὰρ εἶπεν ὁ Χριστὸς ποίμαινε τὰ πρόβατά μου, τουτέστι τοὺς πανταχοῦ Χριστιανούς, τῇ σῇ Ἀρχιερατείᾳ πᾶσα Ἀρχιερατεία ὑπόκειται, οὐκ ἔστιν ὀρθόδοξος ὁ μὴ σεβόμενος εἰς τὸν θρόνον, ἐν ᾧ κάθηται ὁ κορυφαῖος τῶν Ἀποστόλων, ἡμᾶς καὶ πάντας τοὺς πιστοὺς διδάσκων καὶ κυβερνῶν. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς ταῦτα, ὁ Πάπας Ἀδριανὸς γράφων πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ταράσιον, κεῖται δὲ ἡ ἐπιστολὴ πράξει δευτέρᾳ τῆς ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, φησὶ πρὸς αὐτὸν, Μετὰ τὸ πλήρωμα τῆς πίστεως καὶ τῆς ὁμολογίας τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου καὶ τῆς ἀποδοχῆς τῆς προσκυνήσεως τῆς ἁγίας Εἰκόνος. Καὶ, ἐὰν καθὼς ἀπήρξατο παραμένῃ, παντελῶς ἐπαινοῦμεν, καὶ ὡς ποιμαντικῇ μερίμνῃ φροντίζοντες συμβουλεύομεν, ἵνα τὴν ὀρθόδοξον πίστιν, ἥνπερ ἅπαξ ὡμολόγησεν, ἀμετάθετον διατηρήσῃ, κηρύττουσα καὶ διδάσκουσα, θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὅς ἐστιν Ἰησοῦς Χριστός. καὶ κατωτέρω, Ἐκεῖνος οὖν εἰς τὸ ποίμνιον εἰσέρχεται, ὁ διὰ τῆς θύρας εἰσερχόμενος, καὶ ὁ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας, διὰ Χριστοῦ εἰσέρχεται, ὅστις ἐκ τοῦ αὐτοῦ δημιουργοῦ καὶ λυτρωτοῦ τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὴν ἀλήθειαν συνιεὶς διαφυλάττει, καὶ τηρεῖ τὸν βαθμὸν τῆς ποιμαντικῆς ἀξίας, καὶ βαστάζειν τὸ βάρος ἀνέχεται, οὐ πρὸς τὴν δόξαν καὶ τιμὴν τὴν παρερχομένην ἀποβλέπων, ἀλλ' ὡς ἀναδεξάμενος τὸ ποίμνιον, ἐπιμελῶς ἀγρυπνεῖ. ἐὰν οὕτω ποιῇ, καὶ ἀγρυπνῇ ὁ ποιμαίνων τὰ πρόβατα Λάβαν, ποίας ἀγρυπνίας ὀφείλει ὑποφέρειν ὁ ποιμαίνων τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ; καὶ κατωτέρω, Μετὰ γὰρ τὴν ὁμιλίαν τῆς πίστεως ὑμῶν ἐγνώσθη ἡμῖν ὅτι ἡ ὑμετέρα σεπτὴ ὁσιότης ἠξίωσε τοὺς πιστοὺς Βασιλεῖς ἡμῶν περὶ τοῦ γενέσθαι Σύνοδον οἰκουμενικὴν, καὶ συνέθεντο ἐνώπιον παντὸς τοῦ φιλοχρίστου αὐτῶν λαοῦ, τῇ ὑμετέρᾳ ἱκεσίᾳ εὐσεβῶς ἐπινεύσαντες, καὶ τὴν Σύνοδον ὥρισαν γενέσθαι. Καὶ, τούτου ἕνεκεν μετὰ ἀκροτάτου μόχθου καὶ πόθου τῆς πίστεως καὶ ἀγῶνος ἐν τούτοις πᾶσιν ἀδιστάκτως τὴν ὑμετέραν σεπτοτάτην ἁγιωσύνην ἁρμόζει τὰς ἱερὰς καὶ σεπτὰς Εἰκόνας ἐν τοῖς μέρεσι τῶν αὐτόθι ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τάξει ἀναστῆσαι, ὅπως ἐν ὁμονοίᾳ ἀξίως τὴν προφητικὴν ἀνυμνήσωμεν ᾠδὴν λέγοντες, Κύριε σῶσον τοὺς Βασιλεῖς ἡμῶν. καὶ ἐν τῷ τέλει, ὁ Θεὸς ὑμᾶς διαφυλάξοι ἠγαπημένε ἀδελφέ. ταῦτα ὁ Ἀδριανός. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὁ Ταράσιος τελείαν ἔγραψε τὴν πίστιν τὴν ὀρθόδοξον καὶ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἱεροῦ Συμβόλου ἀφ' ἑαυτοῦ πρὸς τὸν Ῥώμης, καὶ οὐδὲν ἀπ' ἐκείνου ἐζήτησε μαθεῖν, καὶ οὐδὲν ὁ Πάπας αὐτὸν ἐδίδαξεν εἰς τὸ μαθεῖν, ἀλλὰ τὴν πίστιν τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἔγραψε πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ πρὸς τὸν Ταράσιον κατὰ τὸ ἀρχαῖον καὶ κανονικὸν τῶν Πατριαρχῶν ἔθος. δεύτερον, ὁ Πάπας οὐ προστάττει, ἀλλὰ σεπτοτάτως τιμᾷ καὶ ἀδελφικῶς συμβουλεύει, ἵνα μένῃ

ἃς ὡμολόγησεν ὁ Ταράσιος. τρίτον, εὐχαριστεῖ ὅτι αἴτιος ἐγένετο ὁ Ταράσιος τοῦ γενέσθαι τὴν σύνοδον διὰ τῆς ἱκεσίας αὐτοῦ. τέταρτον, ὅτι λέγει, σὺ ἐσὶ τὸ θεμέλιον, οὐ λέγει δὲ ὅτι ἐσὶν ὁπωσδήποτε καὶ δεύτερον. πέμπτον, ὅτι λέγει, Ποιμένα τῶν προβάτων οὐ τὸν πειθόμενον τῷ Πάπα, ἢ τὸν διδασκόμενον ὑπὸ τοῦ Πάπα, ἀλλὰ τὸν συνιόντα τὴν ἀλήθειαν ἐκ τοῦ Χριστοῦ. ἕκτον, ὅτι Ποιμένα τὸν Ταράσιον λέγει διὰ πολλῶν καὶ οὐ πρόβατον, μάλιστα διασολὴν ποιεῖται διὰ πολλῶν, καὶ σαφέστατα λέγει, ὅτι ὁ μὲν Ταράσιος ἐσὶ Ποιμὴν, οἱ δὲ πιστοὶ αὐτοῦ πρόβατα. ἕβδομον, ὅτι κοινῶς λέγει πάντας τοὺς Ἐπισκόπους Ποιμένας, οἷς καὶ ἑαυτὸν συγκαταριθμεῖ, ἐπειδὴ ἀπολελυμένως ἐπιγράφει τῶν Ποιμένων τὰ ἴδια, ἐξ ὧν οὐκ ἐξαιρεῖ ἑαυτόν. ὄγδοον, ὅτι δέεται αὐτοῦ ἵνα κοπιάσῃ καὶ μοχθήσῃ ἀποκατασαθῆναι τὰς Εἰκόνας ἐν τῇ ἀρχαίᾳ τάξει. εἰ δὲ ἦν ἀληθὲς τὸ, ὁ μὴ πειθόμενος τῷ Πάπᾳ οὐκ ἐσὶ Χριστιανὸς, ἐκέλευεν, οὐκ ἐδέετο. ἔνατον, ἑαυτὸν συντάττει τῷ Ταρασίῳ, λέγων, ὅπως ἐν ὁμονοίᾳ αἰνυμνήσωμεν. δέκατον, τοὺς Βασιλεῖς πολλάκις εἶπε Βασιλεῖς ἡμῶν, ἤτοι ἐξίσου ἑαυτοῦ τε καὶ τοῦ Ταρασίου. ἑνδέκατον, ὅτι καὶ ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς ἐπισολῆς καὶ ἐν τῷ τέλει ἠγαπημένον ἑαυτοῦ ἀδελφὸν λέγει. καὶ σημείωσαι, ὅτι ἐκ τούτων πάντων, καὶ ἐξ ὧν εἴπομεν ἐν πάσαις ταῖς πράξεσι τῆς Οἰκουμενικῆς ἑβδόμης Συνόδου ἡ ἐπισολὴ αὕτη, ἣν προβάλλουσιν εἰκονολάτραι ἐκ μέρους τοῦ Ταρασίου, πλάσμα ἐσὶ, ψευδὴς ἐσὶ, ἀνόμοιος, θεομάχος, ἀντιχριστιανικὴ καὶ νεωτεροποιός ἐστιν, ἐπειδὴ μετὰ τὸ σχίσμα καὶ μετὰ πολὺν καιρὸν ἐπινοηθέντα πολλὰ τοιαῦτα τοῖς παπισαῖς, προτίθενται παρ᾽ αὐτῶν ὡς ἀρχαῖα καὶ πάτρια.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Ὅτι ἐκ τῶν συνοδικῶν τῶν ἐνθρονιασικῶν τοῦ Νικηφόρου Κωνσαντινουπόλεως πρὸς τὸν Λέοντα τὸν τρίτον, δείκνυται ἡ ἐπισολὴ, ἣν ὑπὲρ τῆς μοναρχίας τοῦ Πάπα οἱ παπισαὶ ἐπ᾽ αἰτίᾳ Ἰωσὴφ παρὰ τοῦ Νικηφόρου πρὸς τὸν Λέοντα πεμφθῆναι λέγουσι, ψευδὴς, πλάσμα καὶ ἀθεοεργὴ ἡμῶν ὡς καὶ ἡ μοναρχία τοῦ Πάπα.

Ἐπιλέγουσιν οἱ αὐτοὶ, ὅτι ὁ ἅγιος Νικηφόρος ὁ Κωνσαντινουπόλεως Πατριάρχης γράφει τῷ Πάπᾳ Λέοντι τῷ τρίτῳ ἐπ᾽ αἰτίᾳ Ἰωσὴφ Οἰκονόμου τοῦ σεφανώσαντος τὸν Βασιλέα Κωνσαντῖνον παρανόμως, ὃς ἐμέμφετο ὑπὸ Πλάτωνος καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, ὅτι ἐδέξατο αὐτὸν εἰς κοινωνίαν, καὶ λέγει δῆθεν ἀπολογούμενος, Ἡμεῖς οὐδὲν ἐπράξαμεν πόῤῥω τῆς ἐντολῆς σου, ὃν γὰρ ὑμῖν ἔδοξεν ἀφορισμῷ πάλιν ὑποκεῖσθαι, ἀφορισμῷ τῆς Ἐκκλησίας ἀφωσιωσάμεθα, ἔγνωμεν γὰρ τὸ κανονικὸν ἔθος, τὸ διδάσκον ἀκούειν τῆς φωνῆς, ἵνα μὴ γενώμεθα πρόβατα ἀλλότρια, οὐκ ἀκούοντα τῆς φωνῆς τοῦ Ποιμένος. Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα ῥητέον, ὅτι ὁ ἅγιος Νικηφόρος ἔπεμψε τὰ συνοδικὰ αὐτοῦ τὰ ἐνθρονιασικὰ πρὸς τὸν Πάπαν Λέοντα τὸν τρίτον, ἐν οἷς πρὸς τοῖς ἄλλοις φησὶν, Εἰ δὲ ἀδελφὸς ὑπὸ ἀδελφοῦ βοηθούμενος, ὡς πόλις ὀχυρὰ, καὶ μεμοχλευμένον βασίλειον, καθὰ τὸ σολομόντειον ἡμᾶς νενουθέτηκε, δέομαι μὲν καὶ ἄλλων εὐχῶν εἰς βοήθειαν, μάλιστα δὲ πάντων τῆς ὑμῶν ἐν πνεύματι ποθεινοτάτης καὶ ἱερᾶς ἀδελφότητος, καθαρῶς προσομιλούντων ὑμῶν καὶ ἀκρωμένων, σιγώντων τε καὶ ἐπιβοωμένων, καθάπερ οἱ περὶ Μωϋσῆν καὶ Σαμουὴλ ἠκούοντο, καὶ εἴτις ἄλλος κατ᾽ αὐτοὺς τῷ πνεύματι, διατοῦτο συλλαμβάνεσθέ μου τῇ ἀσθενείᾳ, καὶ χεῖρας ὁσίας εἰς ὕψος διαίρατε, καὶ τοὺς ἀπειθοῦντας ὡς πρόβατα τῆς λογικῆς ποίμνης τοῦ Χριστοῦ καταρτίζοντες καὶ τῇ πάντων ἡμῶν κεφαλῇ τῷ Χριστῷ τῷ Ἀρχιποίμενι ὑποτάσσοιντο. καὶ μετ᾽ ὀλίγα, Καὶ τὰ μὲν τῆς ὑμετέρας Εὐχῆς τε καὶ πνευματικῆς συμμαχίας ἐνταῦθα κείσθω. καὶ κατωτέρω, Ἐπαινέσας κατὰ Παῦλον τὴν Ῥωμαίων πίσιν, ὅτι καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, ἐπήγαγε, Καὶ οἱ τὸ νέον τῶν Ῥωμαίων ὄνομα κληρωσάμενοι, ἅτε δὴ ἐπὶ ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ θεμελίου ᾠκοδομημένοι τῆς πίσεως, φαμὲν δὴ τῶν Ἀποσόλων καὶ Προφητῶν πανσόφων τεχνιτευμάτων, τεθέντος ἀκρογωνιαίου λίθου τοῦ πάντων ἡμῶν Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ Θεοῦ, κατ᾽ οὐδὲν ἐν πίσει τὰ δεύτερα τῶν Πρεσβυτέρων ἀποφερόμεθα, ἐν γὰρ τῇ Ἐκκλησίᾳ Χριστοῦ οὐκ ἔσι τὸ παραριθμούμενον, καθάπερ οὐκ ἔσιν Ἰουδαῖος, οὐχ Ἕλλην, οὐ βάρβαρος, οὐ δοῦλος, οὐκ ἐλεύθερος, ἀλλὰ πάντες ἐν Χριστῷ εὖ ἐσμεν. τοιγάρτοι καὶ ἐν ἡμῖν ὁ θεῖος Παῦλος κομπαζέτω, καὶ αὐχέτω μέγα, καὶ σεμνυνέσθω, συνάπτων τοῖς παλαιοῖς τὰ νέα, καὶ συγκρίνων ἔν τε δόγμασι καὶ συγγράμμασιν, οὗ καὶ ἡμεῖς ταῖς διδασκαλίαις ἑπόμενοι, τὰς ἡμετέρας ὑπολήψεις, αἵτινές ποτέ εἰσι περὶ τὴν οὕτως εὐκλεᾶ καὶ ἀμώμητον ἡμῶν θρησκείαν, ἀνακεκαλυμμένῳ προσώπῳ διαπρυσίως κηρύσσομεν. καὶ κατωτέρω, μετὰ τὴν ὁμολογίαν τῆς πίσεως ἀπολογούμενος, ὅτι ἐχρόνισε πέμψαι τὰ συνοδικὰ, φησὶν, Ἐδόκει γὰρ τῷ εἴργοντι (ἤτοι Νικηφόρῳ τῷ Βασιλεῖ) καὶ ἀφορμὴν εὐπρόσωπον προβάλλεσθαι ἐφ᾽ ἡμῖν τῶν ἐπιτελεσθέντων τοῦ χρίσματος ἕνεκα, καὶ ὡς ὑμᾶς τῆς Ἐκκλησίας ἑαυτοὺς ἀπερρήξατε διεθρύλλει καὶ ἐχαλέπαινε, διὸ καὶ ὑμεῖς τὸ ἠναγκασμένον πεπόνθατε. διὸ ἄξιον εἰκὸς συγγνώμονας ἔσεσθαι τοῖς ὁμοίοις περιπίπτουσιν ἀβουλήτως, καὶ διατοῦτο χώραν ἐσχέτω τὰ τῆς ἀγάπης καὶ τῆς κρατούσης ἱερατικῆς συνηθείας ἀνύεσθαι καὶ περαίνεσθαι. ἔπεμψε δὲ μετὰ τῶν συνοδικῶν τὸν Μητροπολίτην Φιλαδελφείας Μιχαὴλ, περὶ οὗ εἰπὼν τινὰ ἐν τῷ τέλει τῆς ἐπισολῆς, ἐπεῖπεν, Ὃς καὶ μέλλει, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, τούτῳ καὶ ὑμᾶς κινοῦντος, τὰ τῆς ἀγάπης καὶ ὁμονοίας σύμβολα, τουτέσι τὰς τιμίας

ὑμῶν

ὑμῶν Κεραίας τῶν ἐν χερσὶ συλλαβὼν ἀντίγραφα πρὸς ἡμᾶς κομίζειν πρὸς πλείονα εὐφροσύνην ἡμῶν πνευματικὴν, καὶ καταρτισμὸν τῆς ἐν Κυρίῳ φιλικῆς ἡμῶν διαθέσεως. πᾶσαν τὴν σὺν ὑμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφότητα πλεῖστα προσαγορεύομεν. ταῦτα ὁ Νικηφόρος. ἐν οἷς σημειῶσαι πρῶτον, ὅτι ἀδελφικὴν εὐχὴν, σύμπνοιαν καὶ φιλικὴν διάθεσιν λέγει ἐν πάσῃ τῇ ἐπιστολῇ καὶ πνευματικὴν συμμαχίαν, καὶ οὐδεμίαν ἐξοχὴν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας. δεύτερον, ὅτι ζητεῖ τὰς εὐχὰς αὐτοῦ ὡς Μωϋσέως καὶ Σαμουὴλ καὶ παντὸς ἄλλου τοιούτου ὡς ἁγίου καὶ τιμίου Ἀρχιερέως καὶ μόνον. τρίτον, ἑαυτὸν Ποιμένα καλεῖ, τοὺς δὲ Χριστιανοὺς πρόβατα. τέταρτον, μόνον τὸν Χριστὸν κεφαλὴν φησὶ καὶ Ἀρχιποίμενα, οὐκ εἰσάγει δὲ καὶ δεύτερον καθ' οὐδένα τρόπον. πέμπτον, τῆς αὐτῆς τιμῆς ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία καὶ ἡ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ εἷς ἐστὶν ὁ λίθος ὁ Χριστὸς ἐφ' οὗ ἀμφότεραι ᾠκοδόμηνται. ἕκτον, οὐκ ἔστιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ προαριθμούμενον, κατά τινα τιμὴν δηλονότι, ἢ ἐξουσίαν. ἕβδομον, ἡ παλαιὰ Ῥώμη συγκρίνεται τῇ νέᾳ τῇ αὐτῇ τιμῇ καὶ τῇ αὐτῇ σεμνότητι. ὄγδοον, ἕπεται οὐ τῷ Πάπᾳ, ἀλλὰ τῷ Παύλῳ. ἔνατον, οὐ ζητεῖ διδαχθῆναι, ἀλλὰ τί πιστεύει διδάσκει, ὡς νόμος ἐστὶ ποιεῖν τοὺς Πατριάρχας πάντας ἐν ταῖς αὐτῶν ἀναρρήσεσιν οὐ πρὸς τὸν Ῥώμης μόνον, ἀλλ' εἰς πάντας τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας. δέκατον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς Νικηφόρος ἐκώλυεν αὐτὸν γράψαι τῷ Πάπᾳ, διότι ἔχρισε τὸν Κάρολον ἐν τῇ Ῥώμῃ. ἑνδέκατον, ὅτι οὐ θελήσει ἰδίᾳ, ἀλλ' ἀναγκασθεὶς ἔχρισεν ὁ Πάπας τὸν Κάρολον. δωδέκατον, ὅτι ἀντιγραφὰς ζητεῖ παρὰ τοῦ Πάπα οὐ δι' ἄλλην τινὰ αἰτίαν, ἢ διδασκαλίαν, ἢ μάθησιν, ἢ προσταγὴν, ἢ κέλευσιν, ἀλλὰ πρὸς σημεῖον ἀγάπης καὶ εὐφροσύνης καὶ βεβαίωσιν τῆς ἀγάπης. τούτων οὕτως ἐχόντων, ψευδής ἐστιν ἡ ἐπιστολὴ ἡ προβαλλομένη παρὰ τῶν παπιστῶν, καὶ πλάσμα αὐτῶν ἐστὶ προφανὲς, καὶ ἄθεοι οἱ λόγοι, ὅτι ὁ Γρηγόριος Ποιμὴν, ὁ Νικηφόρος δὲ πρόβατον. δέκατον τρίτον, ὁ Θεοφάνης ἱστορεῖ, ὅτι οἱ περὶ τὸν Θεόδωρον τὸν Στουδίτην διεκρίνοντο τῆς κοινωνίας τοῦ ἁγίου Νικηφόρου, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω κεφαλαίῳ τετάρτῳ, οὐ μὴν εἶπον ὅτι καὶ ὁ Ῥώμης ἠγανάκτησε κατὰ τοῦ Νικηφόρου, καὶ ὁ Νικηφόρος ἀπολογούμενος ἀφώρισε πάλιν τὸν Πρεσβύτερον Ἰωσὴφ, οὔτε μὴν ἐξ αἰῶνος ἄλλος τὶς τοῦτο εἶπε πλὴν τῶν κενοφώνων παπιστῶν. δέκατον τέταρτον, ἀλλὰ κἀνταῦθα οἱ πλαστάμενοι τὴν ἐπιστολὴν, ἄκοντες καὶ ὥσπερ ὑπὸ τῆς ἀληθείας ἀναγκασθέντες, εἶπον, ὅτι ἀπὸ κανονικοῦ δικαίου ἔχει τὸ πρωτεῖον ὁ Ῥώμης, καὶ λοιπὸν οὐκ ἀπὸ τοῦ Χριστοῦ, ἢ τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ ἔθους καὶ τῶν Κανόνων, πλὴν τακτικῶς καὶ οὐκ αὐτοκρατορικῶς, καὶ ἐγένετο κἀνταῦθα φρούδη ἡ διαβολικὴ τῆς μοναρχίας λῆψις.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Ζ'.

Ἀντίθεσις παπιστῶν ὑπὲρ τῆς μοναρχίας τοῦ Πάπα ἐκ τῶν ἐπιστολῶν Θεοδώρου πρὸς τοὺς Πάπας Ῥώμης καὶ Ναυκράτιον καὶ Μιχαὴλ τὸν Τραυλόν.

Προσέτι φασὶν, ὅτι Θεόδωρος ὁ Στουδίτης ἐπιστολῇ πρὸς τὸν Ῥώμης φησὶν, Ὑμεῖς οὖν ὡς ἀληθῶς ἡ ἀθόλωτος καὶ ἀκαπήλευτος πηγὴ ἐξ ἀρχῆς τῆς ὀρθοδοξίας, ὑμεῖς ὁ πάσης αἱρετικῆς ζάλης ἀπῳκισμένος, ὁ λιμὴν τῆς ὅλης Ἐκκλησίας, ὑμεῖς ἡ θεόλεκτος πόλις τοῦ φυγαδευτηρίου τῆς σωτηρίας. Ὁ αὐτὸς γράφων πρὸς τὸν Πάπαν Πασχάλιον φησὶν, Ἄκουε ἀποστολικὴ κάρα, θεοπρόβλητε Ποιμὴν τῶν Χριστοῦ προβάτων, κλειδοῦχε τῆς Οὐρανῶν βασιλείας, πέτρα τῆς πίστεως, ἐφ' ᾗ ᾠκοδόμηται ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία, Πέτρος γὰρ σὺ, τὸν Πέτρου θρόνον κοσμῶν. Ὁ αὐτὸς πρὸς τὸν αὐτὸν, Δεῦρο δὴ ἀπὸ δυσμῶν ὁ Χριστομίμητος ἀνάστηθι, καὶ μὴ ἀπώσῃ εἰς τέλος, πρὸς σὲ γὰρ εἴρηκε Χριστὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν, Καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας, στήριξον τοὺς ἀδελφούς σου. ἰδοὺ καιρὸς, ἰδοὺ τόπος, βοήθησον ἡμῖν. σὺ, ὃν πρὸς τοῦτο ἐδίδαξεν ὁ Θεὸς, ἔκτεινον τὴν δεξιὰν ὅσον δυνῇ, ἐξουσίαν ἔχεις παρὰ Θεοῦ, ὅτι κορυφαῖος εἶ πάντων, ἐπίβαλον φόβον τοῖς Αἱρετικοῖς θηρίοις τῷ καλάμῳ τοῦ θείου σου λόγου, δεόμεθά σου καλὲ Ποιμὴν, τίθου σου τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν προβάτων σου, ἀκουσάτω ἡ Ἐκκλησία πᾶσα τοῦ κόσμου, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα τολμῶντες ἀνεθεματίσθησαν παρὰ σοῦ ἐν τῇ Συνόδῳ. Ὁ αὐτὸς γράφει πρὸς Ναυκράτιον τὸν αὐτοῦ μαθητὴν, Μαρτυρῶ ἄρτι κατενώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ὅτι ἑαυτοὺς ἀπέρριψαν τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ κορυφαιϊκοῦ θρόνου, ἐν ᾧ ὁ Χριστὸς ἔθετο τὰς κλεῖς τῆς πίστεως, ἧς οὐ κατίσχυσαν ἀπ' αἰῶνος, οὐδὲ κατισχύσουσι μέχρι τῆς συντελείας αἱ τοῦ ᾍδου πύλαι, τὰ τῶν Αἱρετικῶν δηλαδὴ στόματα ὡς ἡ ἀψευδὴς ὑπόσχεσις. Ὁ αὐτὸς γράφει πρὸς Μιχαὴλ Βασιλέα τὸν Τραυλὸν, Εἰ δέ τι ἀμφιβαλλόμενον, ἢ ἀπιστούμενον, τῇ θείᾳ ὑμῶν μεγαλονοίᾳ δοκεῖ διαλύεσθαι παρὰ τοῦ Ἀρχιερέως εὐσεβῶς (ἤτοι τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχου) ἡ μεγάλη καὶ θεοστήρικτος αὐτῆς χεὶρ, ὡς ζηλοτυποῦσα τὰ πάντα ἐπ' ὠφελείᾳ τοῦ παντὸς, κελευσάτω παρὰ τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης δέξασθαι τὴν διασάφησιν ὡς ἄνωθεν καὶ ἐξ ἀρχῆς πατροπαραδότως ἐξεδόθη. αὕτη Χριστομίμητε Βασιλεῦ ἡ κορυφαιοτάτη τῶν Ἐκκλησιῶν τοῦ Θεοῦ, ἧς Πέτρος πρωτόθρονος, πρὸς ὃν ὁ Κύριος φησὶ, Σὺ εἶ Πέτρος; καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν Ἐκκλησίαν. ταῦτα καὶ παρὰ τοῦ Στουδίτου προβάλλουσιν οἱ παπισταί.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Η'.

Λύσις τῆς Ἀντιθέσεως τῶν παπιστῶν ἐκ τῆς Κελεστίνου Ῥώμης πρὸς τὸν ἅγιον Κύριλλον ἐπιστολῆς, καὶ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Χρυσοστόμου.

Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι ὁ Πάπας Κελεστῖνος γράφων πρὸς τὸν ἅγιον Κύριλλον, λέγει αὐτῷ, Ὤφθη ἡμῖν εὐθὺς ἑτοιμοτάτη θεραπεία δι' ἧς ἡ λοιμώδης νόσος (τοῦ Νεστορίου) ὑγιεινῷ φαρμάκῳ ἀπελαθείη, φημὶ δὴ τὴν τῆς καθαρᾶς πηγῆς ἔκρυσιν τὴν ἀπὸ τοῦ λόγου τῆς σῆς ἀγάπης ἐκρεύσαν, δι' οὗ πᾶσα καθαίρεται ἰλὺς τοῦ κακῶς διαχεομένου ῥεέθρου, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου τρίτου, κεφαλαίου δεκάτου πέμπτου Παράγραφον δέκατον ἕκτον. περὶ δὲ τῆς πόλεως τοῦ φυγαδευτηρίου ῥητέον, Ἐὰν ὀρθοδοξῇ ὁ Πάπας, τοιαύτη ἐστὶν ἡ Ῥώμη, οὐ μὴν μόνη, ἢ ὅτε σχισματικὴ, ἢ αἱρετική ἐστιν, ὅθεν ὁ Χρυσόστομος ὁμιλίᾳ εἰκοστῇ τετάρτῃ, Τόμῳ πέμπτῳ, φησὶν, Ἡ πόλις οὐκ ἀπὸ τῶν οἰκοδομῶν, ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἐνοίκων χαρακτηρίζεται, μή μοι λέγε, ὅτι ἡ Ῥωμαίων πόλις μεγάλη τῷ μεγέθει, ἀλλὰ δεῖξόν μοι ἐκεῖ οὕτω λαὸν φιλήκοον, ἐπεὶ τὰ Σόδομα πύργους εἶχεν, ἡ δὲ καλύβη τὸν Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐλθόντες οἱ Ἄγγελοι, τὰ μὲν Σόδομα παρέδραμον, ἐπὶ δὲ τὴν καλύβην κατήχθησαν, οὐ γὰρ οἴκων περιφάνειαν ἐζήτουν, ἀλλὰ ψυχῆς ἀρετὴν περιήεσαν ζητοῦντες καὶ κάλλος. οὕτω δὲ καὶ ἄλλως, ἡ ἔρημος εἶχε τὸν Ἰωάννην, ἡ δὲ πόλις τὸν Ἡρώδην, διὰ τοῦτο ἡ ἔρημος πόλεως ἦν εὐγνωμονεστέρα. καὶ ὁμιλίᾳ δεκάτῃ ἑβδόμῃ εἰς τὸν Ἀντιοχέα λαὸν, Τόμῳ ἕκτῳ φησὶν, οὐ τὸ Μητρόπολιν εἶναι, οὐδὲ τὸ μέγεθος ἔχειν καὶ κάλλος οἰκοδομημάτων, οὐδὲ τὸ, καὶ πολλοὺς Κίονας καὶ Στοὰς εὐρείας καὶ περιπάτους, οὐδὲ τὸ πρὸ τῶν ἄλλων ἀναγορεύεσθαι πόλεων, ἀλλ' ἡ τῶν ἐνοικούντων ἀρετὴ καὶ εὐσέβεια, τοῦτο καὶ ἀξίωμα καὶ κόσμος καὶ ἀσφάλεια πόλεως, ὡς ἂν μὴ τοῦτο ᾖ, πάντων ἐστὶν εὐτελεστέρα, κἂν μυρίας παρὰ Βασιλέων ἀπολάβοι τιμάς. περὶ δὲ τοῦ Λιμένος, ῥητέον ὅτι ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία ἐστὶν ὁ πρῶτος Λιμὴν, ὅθεν ὁ Χρυσόστομος ὁμιλίᾳ ἑβδομηκοστῇ τετάρτῃ, Τόμῳ πέμπτῳ φησὶ, Λιμήν ἐστιν ἁπάντων τούτων ἀπηλλαγμένος, Λιμήν ἐστι ψυχῶν πνευματικός. καὶ ὁμιλίᾳ ἑκατοστῇ τεσσαρακοστῇ τρίτῃ, ἐν τῷ αὐτῷ Τόμῳ φησὶ περὶ τῶν Ἀποστόλων, Λιμένες, ὅτι τὰ κύματα τῆς ἀσεβείας κατέστειλαν. καὶ πρὸς τοὺς σκανδαλισθέντας κεφαλαίῳ δωδεκάτῳ, Τόμῳ τῷ αὐτῷ φησὶ περὶ τοῦ Ἰὼβ, Καὶ κοινός τις ἁπάντων Λιμὴν γενόμενος. καὶ ὁμιλίᾳ εἰκοστῇ τρίτῃ, Τόμῳ τῷ αὐτῷ φησὶν, Ὁ μὲν παρθενεύων καὶ νηστεύων ἑαυτῷ χρήσιμος, ὁ δὲ ἐλεῶν κοινός ἐστι τῶν ναυαγούντων Λιμήν. καὶ ὁμιλίᾳ δεκάτῃ ἕκτῃ, Τόμῳ τῷ αὐτῷ, Ὁ ἐλεήμων κοινὸς Λιμὴν, πατὴρ πάντων, θρεπτήρια τῶν γεγηρακότων. κυρίως δὲ Λιμὴν τῆς σωτηρίας ἐστὶν ὁ Χριστὸς, ὅθεν ὁ Χρυσόστομος ὁμιλίᾳ τριακοστῇ πρώτῃ, Τόμῳ πέμπτῳ, προστίθησιν ἐκ μέρους τῆς Χαναναίας, Ἐλέησόν με, οὐκ ἔχω κατορθώματα βίου, οὐκ ἔχω παρρησίαν πολιτείας, ἐπὶ ἔλεον καταφεύγω, ἐπὶ τὸν κοινὸν τῶν ἡμαρτηκότων Λιμένα, ὅπου δικαστήριον οὐκ ἔστιν, ὅπου ἀνεξέταστος ἡ σωτηρία. ἐκ τούτων δὲ γίνεται φανερὸν, ὅτι οὐ μόνον ὁ Ῥώμης τοιαύτη ἐστὶ πηγὴ, καὶ Λιμὴν, καὶ πόλις, ἀλλὰ καὶ ἄλλοι, καὶ μάλιστα οἱ τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας Διδάσκαλοι, καὶ πρὸ πάντων αὐτὸς ὁ Χριστός. τὸ δὲ, Ἀνώκισμένος πάσης αἱρετικῆς ζάλης, ἐννοητέον περὶ τῶν ἁγίων, οὐ μὴν καὶ περὶ τῶν κακοδόξων Παπῶν, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου ἕκτου κεφάλαιον δέκατον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θ'.

Λύσις δευτέρα τῆς αὐτῆς Ἀντιθέσεως τῶν παπιστῶν ἐκ τῶν λεγομένων ὑπὸ τοῦ Θεοφυλάκτου ἐν τῷ δεκάτῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τοῦ Ἰωάννου, καὶ ἐκ τῶν λόγων τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ τοῦ Θεοδωρήτου ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ, καὶ ἐκ τῆς περὶ μετανοίας ὁμιλίας τοῦ μεγάλου Βασιλείου, Ἡσυχίου τε καὶ Χρυσοστόμου καὶ οἰκουμενικῆς ἐν ταῖς Πράξεσι, καὶ ἑτέρων.

Περὶ δὲ τῆς κεφαλῆς, εἴρηται ἀνωτέρω ἐν πολλοῖς, καὶ κεφαλαίῳ πρώτῳ Παραγράφῳ δεκάτῳ, καὶ ἤδη ῥητέον, ὁ Θεοφύλακτος ἐν τῷ δεκάτῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ τοῦ Ἰωάννου φησὶν, Εἰς ἓν ὁ Χριστὸς ἡμᾶς ἤγαγεν, εἰς μίαν Ἐκκλησίαν καὶ ζυγὸν ἕνα συναγαγὼν τοὺς ἐγγὺς καὶ τοὺς μακρὰν, ἓν σῶμα ποιήσας, ἵνα ὁ ἐν τῇ Ῥώμῃ καθήμενος, τὸν ἐν τῇ Ἰνδίᾳ ὄντα μέλος οἰκεῖον λογίζηται, καὶ πάντων μίαν κεφαλὴν ὁμολογῇ τὸν Χριστόν. ἐξ οὗ δείκνυται, ὅτι ὁ ἐν τῇ Ῥώμῃ Πάπας καὶ πάντες οἱ ἁπανταχοῦ Χριστιανοὶ μέλη εἰσὶ, κεφαλὴ δὲ αὐτῶν ἐστιν ὁ Χριστός. εἰ δὲ καὶ ὁ Πάπας λέγεται κεφαλὴ, ἀλλὰ τοῦτο καὶ ἄλλοις ἐστὶ κοινὸν, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου δεκάτου, μέρους δευτέρου κεφάλαιον ἕβδομον, καὶ βιβλίου πέμπτου κεφάλαιον δέκατον ἕκτον, καὶ βιβλίου δεκάτου, μέρους τρίτου κεφάλαιον πρῶτον. περὶ δὲ τοῦ Ποιμένος, ῥητέον, ὅτι ἐστὶ πᾶσι τοῖς Ἀποστόλοις καὶ τοῖς Ἐπισκόποις κοινὸν, ὅθεν ὁ Χρυσόστομος Τόμῳ πέμπτῳ, ὁμιλίᾳ ἑκατοστῇ τεσσαρακοστῇ τρίτῃ, φησὶ τοὺς Ἀποστόλους Ποιμένας, ὅτι τοὺς λύκους ἀπήλασαν, καὶ τὰ θρέμματα διέσωσαν. καὶ ἐν Μιλήτῳ ὁ Παῦλος πάντας τοὺς Ἐπισκόπους

ποιμένας

Ποιμένας ἐκάλεσε. καὶ Θεοδώρητος ἐν τῇ πρὸς Ἐφεσίους ἐπιστολῇ Ποιμένας καὶ Διδασκάλους τοὺς κατὰ πόλιν ἀφωρισμένους λέγει. καὶ Θεόδωρος ὁ Μοψουεστίας ἐν τῇ σειρᾷ, ἐν τῷ δεκάτῳ τοῦ Ἰωάννου φησί, Ποιμήν ἐστι τῶν προβάτων πᾶς ὁ τὸ διδασκαλικὸν ἐκ τῶν πραγμάτων ἐγκεχειρισμένος ἀξίωμα, ὅστις τῇ νομίμῳ χρησάμενος εἰσόδῳ, τουτέστιν ὃς κατὰ πᾶσαν ἀκρίβειαν τοῦ Νόμου πολιτεύεται. ταῦτα σύμφωνα εἰσὶ τοῖς ἀνωτέρω εἰρημένοις περὶ Γερμανοῦ, Ταρασίου καὶ Νικηφόρου. ἴδε καὶ κατωτέρω βιβλίου δεκάτου μέρους δευτέρου κεφάλαιον ἕβδομον, καὶ μέρους τετάρτου κεφάλαιον πρῶτον, ὅπου οὐ μόνον Ποιμένες καλοῦνται οἱ πατέρες παρά τε τῶν πατέρων καὶ τῶν Συνόδων καὶ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἀρχιποίμενες, καὶ προσέτι μεγάλοι Ἀρχιποίμενες. καὶ ἀνωτέρω ἔγραφεν ὁ Πάπας τῷ Γερμανῷ ἵνα εὐεργετῇ τὸ πολίτευμα ἅπαν, ἤτοι τοὺς εἰς τὴν Οἰκουμένην Χριστιανοὺς πάντας. πρὸς δὲ τὸ κλειδοῦχε, ῥητέον, ὅτι τὸν Ἀρεοπαγίτην ψάλλει ἡ Ἐκκλησία εἶναι τῆς οὐρανῶν βασιλείας κλειδοῦχον. ἴδε καὶ βιβλίῳ δεκάτῳ τοὺς εἰρημένους δύο τόπους. περὶ δὲ τῆς πέτρας, εἴρηται καὶ ῥηθήσεται ἐν ἄλλοις, κατὰ δὲ τὸ παρὸν ἀρκεῖ εἰπεῖν τὰ τοῦ μεγάλου Βασιλείου, ὁμιλίᾳ περὶ μετανοίας, Ἀλλ' ὁ Πέτρος εἰπών, καὶ εὐλογηθείς, εἰπών, ὅτι Υἱὸς εἶ τοῦ Θεοῦ τοῦ ὑψίστου, καὶ ἀκούσας ὅτι πέτρα εἶ, ἐνεκωμιάσθη, εἰ γὰρ πέτρα, οὐχ ὡς Χριστὸς πέτρα, ὡς Πέτρος πέτρα, Χριστὸς γὰρ ὄντως πέτρα ἀσάλευτος, Πέτρος δὲ διὰ τὴν πέτραν, χαρίζεται γὰρ ὁ Χριστὸς τὰ ἑαυτοῦ ἀξιώματα, οὐκ ἀποκενούμενος, ἀλλ' ἔχων αὐτὸς δίδωσι. περὶ δὲ τοῦ κορυφαίου, ἀρκεῖ ὁ Ἡσύχιος, λέγων περὶ τοῦ Ἀνδρέου παρὰ Φωτίῳ, Ὁ τοῦ χοροῦ τῶν Ἀποστόλων πρωτότοκος, ὁ πρωτοπαγὴς τῆς Ἐκκλησίας στῦλος, ὁ πρὸ τοῦ Πέτρου Πέτρος, ὁ τοῦ θεμελίου θεμέλιος, ἡ τῆς ἀρχῆς ἀπαρχή. ἴδε καὶ ἐν τῷ δεκάτῳ βιβλίῳ τοὺς εἰρημένους δύο τόπους. περὶ δὲ τῆς ἐξουσίας, ἀρκεῖ εἰπεῖν μετὰ τοῦ Χρυσοστόμου καὶ Οἰκουμενίου, ἐν ταῖς Πράξεσι λεγόντων περὶ τοῦ Πέτρου, Ὅρα δὲ πάντα μετὰ κοινῆς γνώμης αὐτῶν ποιοῦντα καὶ οὐκ ἀρχικῶς οὐδὲ μετὰ ἐξουσίας. καὶ Χρυσόστομος ὁμιλίᾳ τρίτῃ εἰς τὰς Πράξεις λέγει περὶ αὐτοῦ, Ὅρα δὲ αὐτὸν μετὰ κοινῆς πάντων ποιοῦντα γνώμης, οὐδὲν αὐθεντικῶς, ἢ ἀρχικῶς. καὶ ἡ ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδος Κανόνι ἐνάτῳ φησίν, Ἕκαστον Ἐπίσκοπον ἐξουσίαν ἔχειν τῆς αὐτοῦ παροικίας, καὶ πρόνοιαν ποιεῖσθαι πάσης τῆς χώρας τῆς ὑπὸ τὴν ἑαυτοῦ πόλιν. καὶ ἀνωτέρω ἔγραφεν ὁ Πάπας Γρηγόριος πρὸς τὸν ἅγιον Γερμανόν, ὅτι παρὰ Θεοῦ ἐδόθη αὐτοῖς ἡ ἐξουσία καὶ αὐθεντία λύειν καὶ δεσμεῖν τὰ οὐράνια καὶ τὰ ἐπίγεια. περὶ δὲ τοῦ, Ἀκουσάτω πᾶσα ἡ Ἐκκλησία τοῦ κόσμου, ῥητέον, ὅτι τοῦτο πᾶσι τοῖς Διδασκάλοις ἐστὶ κοινόν, καὶ ἴδε ἐν τῷ δεκάτῳ βιβλίῳ τοὺς εἰρημένους δύο τόπους, καὶ ἔτι ἐν τῷ αὐτῷ βιβλίῳ μέρους δευτέρου κεφάλαιον τρίτον. καὶ ταῦτα τὰ ἐν τῷ κεφαλαίῳ τούτῳ εἰρημένα.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ Ι'.

Λύσις τρίτη τῆς αὐτῆς Ἀντιθέσεως τῶν παπιστῶν, παριστῶσα μάταια τὰ ἐπιχειρήματα τῆς τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησίας, ὡς προελθούσης ἀπὸ ἀρχῶν ψευδῶν συστῆσαι ἑαυτῇ γενικὸν ἀξίωμα ἐπὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

Εἰς δὲ τὰ πρὸς τὸν Τραυλόν, ῥητέον πρῶτον, εἴρηται ἀνωτέρω κεφαλαίῳ τετάρτῳ, ὅτι ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ Κουροπαλάτου ἐγένετο σύγχυσις ἀναμεταξὺ τῶν Ἀράβων Ἡγεμόνων ἀπὸ Περσίας καὶ ἕως Λιβύης, ἴδε καὶ τὸν Θεοφάνη ἐν τῇ ζωῇ τοῦ Μιχαὴλ τούτου, ὅτε καὶ ἀπὸ Παλαιστίνης ἔφυγον οἱ Χριστιανοί, καὶ ἦλθον εἰς Κωνσταντινούπολιν, οὐ παρῆλθον δὲ οὔτε δέκα ἔτη, ἕως ὅτου ἐν Κωνσταντινουπόλει μαχομένου ταῖς ἁγίαις Εἰκόσι τοῦ Τραυλοῦ, καὶ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ποιησάσης τὸν πρέποντα ἀγῶνα ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας, καὶ μὴ εἰσακουομένης παρὰ τοῦ Τραυλοῦ, ὁ Στουδίτης καὶ σοφὸς καὶ ἐνάρετος καὶ ἑπτακοσίων Μοναχῶν Ἡγούμενος, καὶ πρὸς τούτοις, τοῖς Βασιλεῦσι γνώριμος ὤν, οἰκονομῶν τὰ πράγματα, ἔλεγε τῷ Τραυλῷ, Εἰ ἀμφιβάλλοι περὶ τῶν ὁρισθέντων ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἐρωτησάτω τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν διὰ τὴν σαφήνειαν, καθὼς πατροπαραδότως ἐξεδόθη ἵνα ὁ ἀμφιβάλλων περὶ τῶν ὁριζομένων ὑπὸ μιᾶς Ἐκκλησίας ζητῇ τὴν σαφήνειαν παρὰ ἄλλων, καὶ ἐπειδὴ τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς ἦσαν τεταραγμένα διὰ τὴν εἰρημένην σύγχυσιν τῶν Ἀράβων, συνεβούλευσεν ὁ Στουδίτης τῷ Βασιλεῖ ἵνα ποιήσῃ τὴν ἐρώτησιν πρὸς τὴν Ῥώμην, ὅπερ οὐ παρέχει τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ μοναρχίαν, ἀλλὰ ἀδελφικὴν συμπάθειαν, ὡς ἔλεγεν ἀνωτέρω καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Νικηφόρος. ἐκεῖνο δὲ ὅπερ λέγει, ὅτι ἡ ῥωμαίων Ἐκκλησία ἐστὶ πρωτόθρονος καὶ θρόνος τοῦ Πέτρου, ἐννοητέον ὅτι πρωτόθρονος ἐστίν, ἀλλ' οὐ μονόθρονος, καὶ θρόνος τοῦ Πέτρου, ἀλλ' οὐ μόνη, οὐδὲ μόνου, ἀλλὰ καὶ ἄλλαι πολλαὶ Ἐκκλησίαι θρόνοι εἰσὶ τοῦ Πέτρου καὶ τῶν λοιπῶν Ἀποστόλων, ὡς εἴρηται καὶ ῥηθήσεται, καὶ ἴδε περὶ διαδοχῆς ἐν τῷ δεκάτῳ βιβλίῳ μέρους πέμπτου κεφάλαιον δέκατον καὶ δωδέκατον. τὸ δὲ σὺ εἶ Πέτρος πῶς ἐννοεῖται, εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ ῥηθήσεται ἐν τῷ δεκάτῳ βιβλίῳ. δεύτερον, εἰ καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ οὐ συνέβαινεν ἡ διαληφθεῖσα σύγχυσις, ἤρκουν μόνην ἐρωτῆσαι τὴν Ῥώμην, ἐπειδὴ ἐν τῇ Ἀνατολῇ εἶχε τὸ πρᾶγμα δυσκολίαν διὰ τὴν ἐπικράτειαν τῶν ἐθνικῶν, ὡς ἔγραφον οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ταράσιον, πράξει τρίτῃ τῆς ἑβδόμης Συνόδου. τρίτον, εὐκαιρίας δραξάμενος ὁ Στουδίτης, ἔγραψε καὶ πρὸς τοὺς Πατριάρχας, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω κεφαλαίῳ ὀγδόῳ, ὅτε καὶ τῷ Ἀλεξανδρείας ἐπέγραψε, Τῷ παναγιωτάτῳ καὶ μακαριωτάτῳ

κραταιοτάτῳ Πάπᾳ, πατρὶ πατέρων, καὶ φωτὶ τῶν φώτων, καὶ ἀποστολικῇ κορυφῇ. τὴν δὲ Ἱεροσολύμων εἶπον ἀποστολικὴν κεφαλὴν, καὶ ἁγίαν κορυφὴν, καὶ ὅτι ἀσπάζεται τοὺς ἀχράντους αὐτοῦ πόδας, ἅπερ ταὐτά ἐστι τῷ ἀποστολικῇ κάρᾳ, καὶ τοῖς λοιποῖς, οἷς λέγουσιν ὅτι εἶπε τῷ Ῥώμης, καὶ τοῖς τοῦ Κύπρου Σεργίου πρὸς τὸν Πάπαν Θεόδωρον, καὶ περιέχεται ἐν αὐτοῖς πάντα τὰ ἀνωτέρω ὁπωσδήποτε ἐρρημένα τῷ Ῥώμης. τέταρτον, παλιλλογητέον, ὅτι ἀρχαῖον ἔθος ἐστὶ συμμαχίαν αἰτεῖν τὰς ἐν ἀνάγκῃ Ἐκκλησίας παρὰ τῶν λοιπῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ἴδε βιβλίου δευτέρου, κεφαλαίου ἕκτου Παράγραφον τέταρτον, καὶ μάλιστα βιβλίου πρώτου κεφάλαιον δέκατον ἕβδομον. καὶ ὁ μικρὸς Θεοδόσιος τῷ Κωνσταντινουπόλεως Πρόκλῳ ἐπέτρεψε κατὰ τὸν Θεοφάνη τοῖς τῆς Ἀνατολῆς Ἐπισκόποις γράψαι περὶ Θεοδώρου τοῦ Μοψουεστίας εἰ Αἱρετικός ἐστιν. ὅτε Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχείας ἔγραψε μετὰ τῆς αὐτοῦ ἁγίας Συνόδου ὀρθοδοξίαν μαρτυρήσας τῷ Θεοδώρῳ, καὶ οἱ Ἀντιοχεῖς ἐνοχλούμενοι ὑπὸ τῆς Αἱρέσεως τοῦ αὐτοῦ Θεοδώρου, οὐ πρὸς τὸν Πάπαν, ἀλλὰ πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας ἅγιον Κύριλλον περὶ βοηθείας ἔγραψαν, καὶ ἴδε τὸν τόπον βιβλίου πέμπτου κεφαλαίου δεκάτου πέμπτου Παραγράφῳ ἑβδόμῳ. καὶ ὁ Ἰοβιανὸς οὐ τὸν Ῥώμης, ἀλλὰ τὸν μέγαν Ἀθανάσιον ἠρώτησε περὶ πίστεως. καὶ περὶ τοῦ Αἰλούρου Λέων ὁ μέγας οὐ πρὸς τὸν Πάπαν, ἀλλὰ πρὸς πάντας τοὺς προεστῶτας τῶν Ἐκκλησιῶν ἔγραψε, ζητῶν τὸ ἀληθὲς καὶ τὸ πρακτέον. καὶ λοιπὸν οὐκ ἐκ μόνου τοῦ Ῥώμης ζητεῖται πάντοτε ἡ ἀλήθεια, ἀλλὰ καὶ παρ' ἄλλων, καὶ κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον, καὶ μάτην φρίσσει ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία, περιποιουμένη ἀπὸ ἀρχῶν ψευδῶν, πεπλασμένων καὶ ἀσυστάτων γενικὸν ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ ἀξίωμα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΑ'.

Ὅτι ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων προσφέρειν μάρτυρας ἀναμφιβόλους.

Περὶ τῶν ἐπιστολῶν τῶν Παπῶν ἴδε ἐν τῷ πρώτῳ βιβλίῳ, καὶ τὰ ἐν τῇ ἕκτῃ Συνόδῳ, ὅτι αἱ σταλεῖσαι ἀπὸ τοῦ Πάπα καὶ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας χρήσεις περὶ τῶν δύο ἐπὶ Χριστοῦ θελήσεων καὶ ἐνεργειῶν ἐξητάσθησαν, ὅθεν ἀναγκαῖον ἐστὶν ἐπὶ τῶν ἐκκλησιαστικῶν δογμάτων προσφέρειν μάρτυρας ἀναμφιβόλους, ἤτοι τοὺς ἐγκρίτους ἁγίους πατέρας καὶ τὰς ἁγίας Οἰκουμενικὰς Συνόδους, καὶ οὐ τὸν Ψευδογανάδιον καὶ Διπλοβατάτζιον, καὶ ἑτέρους τινὰς ἀποκρύφους καὶ γραικολατίνους, περὶ ὧν μετὰ ταῦτα ἐροῦμεν ἐν ἰδίῳ κεφαλαίῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΒ'.

Λύσις τοῦ, Ἀκουσάτω ἡ Ἐκκλησία πᾶσα, ὅτι οἱ κατατολμῶντες ἀνεθεματίσθησαν παρὰ σοῦ ἐν Συνόδῳ, ὅπερ ἐστὶν ἐν τῇ πρὸς τὸν Πασχάλην Ῥώμης ἐπιστολῇ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου. καὶ ὅτι τὸ ἐν τοῖς πατριαρχικοῖς θρόνοις ἀναθεματίζεσθαι τοὺς Αἱρετικοὺς διπλῶς γίνεται. καὶ περὶ προέδρων Ἐκκλησιῶν, Αἱρετικοὺς συνοδικῶς ἀναθεματισάντων, καὶ ἀγώνων αὐτῶν ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας, ἐξ ὧν καὶ ἡ κατάλυσις τῆς μοναρχίας.

Εἰς δὲ τὸ, Ἀκουσάτω ἡ Ἐκκλησία πᾶσα τοῦ κόσμου ὅτι οἱ κατατολμῶντες ἀνεθεματίσθησαν παρὰ σοῦ ἐν Συνόδῳ, ῥητέον, ὅτι τὸ ἀναθεματίζεσθαι τοὺς Αἱρετικοὺς ἐν τοῖς Πατριαρχικοῖς θρόνοις διπλῶς γίνεται, ἢ γὰρ ἀναθεματίζουσιν αὐτοὺς ἤδη ἀναφανέντας, ἢ πρὸς βεβαίωσιν, ἤτοι συμφωνίαν καὶ ἀποδοχὴν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ περὶ τούτου εἴρηται ἡμῖν ἐν πολλοῖς ἀνωτέρω, ὅτι δηλαδὴ οὐ μόνον τῷ Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ πᾶσι τοῖς Πατριαρχικοῖς θρόνοις κοινόν ἐστι, καὶ ἤδη ῥητέον ἀπὸ πολλῶν καὶ διαφόρων ἐγκρίτων ἱστορικῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ βιβλίου τοῦ καλουμένου Συνοδικοῦ. ὁ Πάπας Τελεσφόρος Σύνοδον ἤθροισε δώδεκα Ἐπισκόπων κατὰ Θεοδότου τοῦ Σκυτέως, καὶ ὁ Ἀνίκητος ὀκτὼ Ἐπισκόπων, καὶ ὁ Βίκτωρ δεκατεσσάρων Ἐπισκόπων κατὰ τῶν ἑορταζόντων τὸ Πάσχα τῇ δεκάτῃ τετάρτῃ τῆς Σελήνης, καὶ ἑτέραν ὁ αὐτὸς μετὰ τεσσάρων Ἐπισκόπων ἤθροισεν, ἀποκηρύξασαν Θεόδοτον, Ἐβίωνα καὶ Ἀρτέμωνα. καὶ τρίτην Σύνοδον ἤθροισεν ὁ αὐτὸς Βίκτωρ κατὰ Σαβελλίου, Ναυάτου καὶ Βαλεντίνου. καὶ Στέφανος ὁ Ῥώμης Σύνοδον ἤθροισε κατὰ τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ καὶ τῶν Ἀνατολικῶν περὶ τοῦ ἀναβαπτισμοῦ. καὶ ὁ Κορνήλιος Σύνοδον ἤθροισε κατὰ Ναυάτου. καὶ Ἰούλιος ἐν Ῥώμῃ Σύνοδον ἤθροισε πεντήκοντα Ἐπισκόπων κατὰ τῶν Εὐσεβιανῶν. καὶ ὁ Δάμασος διὰ δύο Συνόδων τὸν Μεδιολάνων Αὐξέντιον ἀνεθεμάτισε, καὶ ἔτι διὰ Συνόδου ἀνεθεμάτισε τὸν Ἀπολινάριον καὶ Οὐϊτάλιον καὶ Τιμόθεον. καὶ ἐν Ἀκυληΐᾳ Σύνοδον ἤθροισε κατὰ τῶν τότε Αἱρετικῶν. καὶ Κελεστῖνος διὰ Συνόδων τὸν κατὰ Νεστορίου τύπον συντεθειμένον ἐξαπέστειλε, καὶ πρὸς τοὺς ἐγκρίτους τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ Ἀρχιερέων ἔγραψε. Λέων ὁ μέγας κατὰ Εὐτυχοῦς καὶ Διοσκόρου ἐν Ῥώμῃ διαφόρως συνοδικῶς ἠγωνίσατο. ὡσαύτως ἐποίησε καὶ ὁ Πάπας Σιμπλίκιος. ὁ Πάπας Φῆλιξ διὰ πολλῶν Συνόδων ἠγωνίσθη κατὰ Πέτρου τοῦ Κναφέως καὶ Πέτρου τοῦ Μογγοῦ καὶ Ἀκακίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως. καὶ ὁ Πάπας Ὁρμίσδας ὑπὲρ τῆς ὀρθοδοξίας Τοποτηρητὰς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἐπὶ

γουστίνου ἐξαπέστειλε. Σεβερῖνος, Ἰωάννης καὶ Μαρτῖνος οἱ Ῥωμαίων Ἐπίσκοποι κατὰ τῶν Μονοθελητῶν Συνόδους ἐν Ῥώμῃ ἤθροισαν, καὶ πρεπόντως ἠγωνίσθησαν κατὰ τῆς τοιαύτης Αἱρέσεως, καὶ τοὺς ἐξάρχους αὐτῆς διαπρυσίῳ ἀνεθεμάτισαν τῇ φωνῇ. Γρηγόριος ὁ δεύτερος καὶ Γρηγόριος ὁ τρίτος, Στέφανος, Παῦλος καὶ ἄλλος Στέφανος Ῥώμης Ἐπίσκοποι συνοδικῶς τοὺς Εἰκονομάχους ἀνεθεμάτισαν. καὶ πρὸς τούτοις, Νικόλαος ὁ πρῶτος καὶ Ἀδριανὸς ὁ δεύτερος Συνόδους ἤθροισαν ἐν Ῥώμῃ κατὰ Φωτίου.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΓ΄

Περὶ προέδρων Ἐκκλησιῶν συνοδικῶς ἀναθεματισάντων Αἱρετικούς.

Ἀλλὰ καὶ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ὁ ἀρχαῖος ἐκεῖνος Διονύσιος Σύνοδον ἤθροισε καὶ ἀνεθεμάτισε τὸν Σαβέλλιον, καὶ δι' ἑτέρας Συνόδου αὐτὸς ἀνεθεμάτισε τὸν Νεπωτιανὸν καὶ Κήρινθον. καὶ Πέτρος ὁ Ἀλεξανδρείας συνοδικῶς τὸν Ἄρειον ἀνεθεμάτισε. καὶ ὁ Ἀλέξανδρος συνοδικῶς τὸν Ἄρειον καὶ τὴν Αἵρεσιν καὶ τοὺς ὀπαδοὺς αὐτοῦ ἀνεθεμάτισε, καὶ ἐν ἑβδομήκοντα ἐπιστολαῖς συνοδικαῖς τὴν καθαίρεσιν αὐτῶν εἰς πᾶσαν τὴν Ἐκκλησίαν ἐξαπέστειλεν. ὀγδοήκοντα Ἐπισκόπων Σύνοδος ἐν Ἀλεξανδρείᾳ συνελθοῦσα, τοὺς Εὐσεβιανοὺς κατέκρινε, καὶ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον ἐδικαίωσε, καὶ τὴν κρίσιν εἰς πᾶσαν τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν ἐξέπεμψεν. Ἀθανάσιος ὁ μέγας συνοδικῶς τὸν Ἀπολινάριον ἀνεθεμάτισε, καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ὁμοούσιον Πατρὶ καὶ Υἱῷ ἀνεκήρυξεν. ὁ Αὐτοκράτωρ Ἰοβιανὸς ἀποστείλας εἰς τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον τὸν ἀπαράλλακτον Ὅρον τῆς ὀρθοδοξίας ἐζήτησεν, ὃς συναγαγὼν τοὺς λογάδας τῶν Ἐπισκόπων Αἰγύπτου καὶ Θηβαΐδος καὶ Λιβύης, τοῦτον τῷ Βασιλεῖ ἐξαπέστειλε. καὶ Θεόφιλος συνοδικῶς τὸν Ὠριγένην ἀνεθεμάλισεν, ἥντινα κρίσιν Ἀναστάσιος ὁ Πάπας ἐδέξατο, ᾧ καὶ πάντες οἱ δυτικοὶ Ἐπίσκοποι ἐπηκολούθησαν. Κύριλλος ὁ μέγας συνοδικῶς τὸν Νεστόριον ἀπεκήρυξε. καὶ τὸν Αἴλουρον ἡ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σύνοδος ἀπεδοκίμασε.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΔ΄.

Περὶ ἑτέρων προέδρων τὰ αὐτὰ ἐνεργησάντων, καὶ Συνόδους κυρωσάντων, καὶ Ὅρους ἐκτεθέντων, ἐξ ὧν ἡ κατάλυσις τῆς μοναρχίας.

Ὁ Ἱεροσολύμων Νάρκισσος συνοδικῶς ὑπὲρ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα ἠγωνίσατο. καὶ ἡ ἐν Ἱερουσαλὴμ Σύνοδος τὰ συνοδικὰ Σεβήρου καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν οὐ κατεδέξατο, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνεθεμάτισε. καὶ τὴν ἐν Τύρῳ Σύνοδον ὁ Ἱεροσολύμων Ἠλίας ἠθέτησε. καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Ἰωάννης συνοδικῶς καὶ μετὰ ἑπτὰ ἢ κατ' ἄλλους δέκα χιλιάδων πατέρων τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἐβεβαίωσε, καὶ τοὺς ταύτην μὴ δεχομένους Αἱρετικοὺς ἀνεθεμάτισεν. ὁ Ἱεροσολύμων Βασίλειος Σύνοδον ἀθροίσας χιλίων πεντακοσίων πατέρων, τοὺς Εἰκονομάχους ἀνεθεμάτισε. καὶ πρὸ αὐτοῦ ὁ Ἱεροσολύμων Θεόδωρος, ὁ Ἀλεξανδρείας Κοσμᾶς καὶ ὁ Ἀντιοχείας Θεόδωρος τοὺς Εἰκονοκλάστας ἀνεθεμάτισαν, καὶ Ὅρον εὐσεβείας τῷ Πάπᾳ Παύλῳ ἐξέπεμψαν. ὁ Ἱεροσολύμων Σωφρόνιος πρῶτος ἁπάντων συνοδικῶς τὴν Αἵρεσιν τῶν Μονοθελητῶν καὶ κατήλεγξε καὶ ἀνεθεμάτισε, καὶ μάλιστα ὑπερασπιστὰς ἔχουσαν τὸν Κωνσταντινουπόλεως, τὸν Ῥώμης καὶ τὸν Ἀλεξανδρείας. πρόσθες καὶ ὅτι οἱ Ἱεροσολύμων Πατριάρχαι Ἰωάννης καὶ Πέτρος τοὺς Μονοφυσίτας συνοδικῶς ἀνεθεμάτισαν. καὶ ὁ ἐπὶ τοῦ Χρυσοστόμου Ἰωάννης συνοδικῶς τὸν Πελάγιον κατέκρινε.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΒ΄

Περὶ ἑτέρων προέδρων τὰ αὐτὰ καὶ πλείω ποιησάντων, ἐξ ὧν ἡ πάρεσις τῆς μοναρχίας.

Ὁ Ἀντιοχείας Δημητριανὸς Σύνοδον ἤθροισε καὶ κατέκρινε τὸν Ναυάτον. ἐν Ἀντιοχείᾳ Σύνοδος ἀθροισθεῖσα, ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ καθεῖλε Παῦλον τὸν Σαμοσατέα, καὶ ἕτερον Ἐπίσκοπον ἀντ' αὐτοῦ ἐχειροτόνησεν. ὁ μέγας Μελέτιος ἐπὶ Ἰουλιανοῦ τοὺς ἐκ Συρίας καὶ Φοινίκης Ἀρχιερεῖς συλλεξάμενος, τὴν ἐν Νικαίᾳ συνοδικῶς ἐπεκήρυξεν. ὁ αὐτὸς Μελέτιος Σύνοδον ἀθροίσας ἐπὶ Ἰοβιανοῦ ἀπὸ διαφόρων Ἐπαρχιῶν, τὸ Ὁμοούσιον ἐβεβαίωσε, καὶ τοὺς ἀντικειμένους τῷ Ὁμοουσίῳ ἀνεθεμάτισεν. ὁ Ἰωάννης τὴν Οἰκουμενικὴν ἐν Ἐφέσῳ δευτέραν Σύνοδον συνοδικῶς ἐβεβαίωσε, καὶ τὸν Νεστόριον ἀνεθεμάτισε. καὶ ὁ Φλαβιανὸς συνοδικῶς Πέτρον τὸν Κναφέα καὶ τὸν Σεβῆρον ἀνεθεμάτισεν. ἐπὶ Ζήνωνος Σύνοδος ἐν Ἀντιοχείᾳ ἀθροισθεῖσα, τὸν Κναφέα ἀνεθεμάτισε, καὶ Στέφανον ἐχειροτόνησεν Ἀντιοχείας Ἐπίσκοπον. ὁ Ἐφραὶμ συνοδικῶς τοὺς Ὠριγενιαστὰς κατεδίκασεν. Ἀναστάσιος ὁ μέγας Ἀντιοχείας γενόμενος, τοὺς ἀντικειμένους τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ συνοδικῶς ἀνεθεμάλισε.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙϚ΄.

Περὶ προέδρων ἑτέρων, συνοδικῶς ἐξάρχους Αἱρέσεως ἀναθεματισάντων, καὶ Συνόδους βεβαιωσάντων, καὶ καθελόντων τοὺς ἀξίους καθαιρέσεως, ἐν οἷς καὶ ὁ Πάπας Νικόλαος, καὶ ἡ λύσις τῆς μοναρχίας.

Νεκτάριος ἐν Κωνσταντινουπόλει παρόντος καὶ Θεοφίλου Ἀλεξανδρείας συνοδικῶς τοὺς τότε καιροῦ ἐξάρχοντας τῶν Αἱρετικῶν καὶ τὰς Αἱρέσεις αὐτῶν ἀνεθεμάτισεν. ὁ Πρόκλος Σύνοδον ἀθροίσας ἐν Κωνσταντινουπόλει τοὺς ἀνθισαμένους τῇ ἁγίᾳ τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίᾳ ἀνεθεμάτισεν, ὡς γράφει καὶ ὁ Θεοδώρητος ἐν τῇ πρὸς Φλαβιανὸν τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἐπιστολῇ. ὁ Φλαβιανὸς μετὰ διαφόρων Συνόδων τὸν Εὐτυχῆ καὶ τὴν Αἵρεσιν αὐτοῦ ἔκρινε καὶ ἀνεθεμάτισε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἐκύρωσε Σύνοδον. ὁ Γεννάδιος συνοδικῶς Ὅρον ἐξέθετο κατὰ σιμωνιακῶν. ὁ Εὐθύμιος συνοδικῶς τὴν ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδον ἐβεβαίωσεν. οὕτως ἐποίησε καὶ ὁ μετ᾽ αὐτὸν Μακεδόνιος. Ἰωάννης ὁ Καππάδοξ διὰ μεγίστης Συνόδου κατὰ τῶν Αἱρετικῶν ἠγωνίσατο, καὶ τὴν κρίσιν εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ Τύρον ἐξαπέστειλεν. οὕτω καὶ ὁ Ῥώμης Ἀγαπητὸς καὶ ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶς συνοδικῶς τὸν Ἄνθιμον καὶ Σεβῆρον καὶ τοὺς περὶ αὐτὸν Αἱρετικοὺς ἀνεθεμάτισαν. ὁ ἅγιος Γερμανὸς συνοδικῶς τοὺς Μονοθελήτας ἀνεθεμάτισεν. ὁ ἅγιος Μεθόδιος συνοδικῶς τοὺς Εἰκονομάχους ἀπεκήρυξε, καὶ τὴν ὀρθοδοξίαν ἀποκατέστησεν. ὁ Φώτιος Σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀθροίσας, τὸν Πάπαν Νικόλαον ὁλοτελῶς κατηδάφισε.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΖ΄.

Περὶ Μητροπολιτῶν, συνοδικῶς Αἱρετικοὺς ἀναθεματισάντων, καὶ Συνόδους κυρωσάντων, καὶ δόγματα τῆς καθόλου Ἐκκλησίας συστησάντων ἄνευ γνώμης ἢ κελεύσεως ἢ εἰδήσεως τοῦ Ῥώμης, ἐξ ὧν δείκνυται ἀνωφελῆ τὰ ὑπὲρ μοναρχίας τοῦ Ῥώμης πλάσματα τῶν Λατίνων.

Οὐ μόνον οἱ Πατριάρχαι συνοδικῶς τοὺς Αἱρετικοὺς ἀναθεματίζουσιν, ἀλλὰ καὶ Μητροπολῖται. ὁ Λουγδούνων Εἰρηναῖος διὰ δώδεκα Ἐπισκόπων τοὺς Αἱρετικοὺς κατεδίκασεν. ὁ Ἀπολινάριος ἐν Ἱεραπόλει εἰκοσιὲξ Ἐπισκόπων Σύνοδον ἀθροίσας, Μοντανὸν καὶ Μαξιμίλλαν κατέκρινεν. ὁ Ἐπίσκοπος Ἀχιλῶν καὶ ὁ Σωτᾶς διὰ δώδεκα Ἐπισκόπων τοὺς αὐτοὺς ἀνεθεμάτισαν. τοὺς αὐτοὺς Σύνοδος ἀθροισθεῖσα ἐν Γαλλίᾳ ἀπεκήρυξε, καὶ τὸν Ὅρον αὐτῆς εἰς Ἀσίαν διέπεμψε. Πολυκράτης ἐν Ἐφέσῳ πεντήκοντα Ἐπισκόπων Σύνοδον ἤθροισε περὶ τοῦ Πάσχα κατὰ τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης. περὶ τοῦ Πάσχα ὁ Καισαρείας τῆς Παλαιστίνης Θεόφιλος Σύνοδον ἤθροισε δώδεκα Ἐπισκόπων, καὶ ὁ Εἰρηναῖος ἐν Λουγδούνῳ τρισκαίδεκα Ἐπισκόπων, καὶ ὁ Βακχύλος ἐν Κορίνθῳ δεκαοκτὼ Ἐπισκόπων, καὶ ὁ Πλασμᾶς ἐν Ἀσίᾳ δεκατεσσάρων Ἐπισκόπων. ἐν Ὀσροΐνῃ Σύνοδος ἠθροίσθη δεκαοκτὼ Ἐπισκόπων ἐπὶ Κομόδου, καὶ ἐν Μεσοποταμίᾳ δεκαοκτὼ Ἐπισκόπων πάλιν περὶ τοῦ Πάσχα, ἐξ ὧν τινὲς μὲν συνηγόρουν τῷ Βίκτορι, τινὲς δὲ ἐφέροντο κατ᾽ αὐτοῦ. Σύνοδος ἠθροίσθη ἐν Βόστρῃ τῆς Ἀραβίας, ᾗ συμπαρῆν καὶ Ὠριγένης, ὅστις τὸν ταύτης Ἐπίσκοπον Βήρυλλον ἀφ᾽ οὗ συνεσχέθη Αἱρέσεως διωρθώσατο. ὁ αὐτὸς Σύνοδον ἤθροισε δεκαοκτὼ Ἐπισκόπων ἐν Ἀραβίᾳ, καὶ τοὺς λέγοντας συμφθείρεσθαι τὴν ψυχὴν τοῖς σώμασιν ἀπεκήρυξεν. ἐν Ἀρελάτῳ ὁ Συρακούσης Χρῆστος καὶ ἕτεροι Ἐπίσκοποι συνῆλθον ὑπὲρ Καικιλιανοῦ Καρθαγένης. ἐν Ἀγκύρᾳ τῆς Γαλατίας, ἐν Λαοδικείᾳ, ἐν Νεοκαισαρείᾳ καὶ ἐν Γάγγρᾳ καὶ ἐν Καρθαγένῃ καὶ ἐν Σίδῃ τῆς Παμφυλίας Σύνοδοι συνῆλθον κατὰ διαφόρων Αἱρετικῶν. ὁ Ὅσιος Κουδρούβης συνοδικῶς ἐν τῇ ἰδίᾳ Ἐκκλησίᾳ ἐβεβαίωσε τὰ ἐν τῇ Σαρδικῇ πεπραγμένα. καὶ τὴν πρώτην Οἰκουμενικὴν Σύνοδον Σύνοδοι διάφοροι συνῆλθον ἐν Γαλλίᾳ καὶ ἐν Ῥώμῃ καὶ Ἰλλυρικῷ καὶ ἐβεβαίωσαν αὐτήν. ὁ Ἀμβρόσιος ἐν Μεδιολάνῳ διαφόρους Συνόδους ἤθροισε κατὰ τῶν Αἱρετικῶν. καὶ ἐν τῷ Ἰλλυρικῷ διάφοροι Σύνοδοι συνῆλθον κατὰ τῶν Ἀρειανῶν ἐπὶ Οὐαλεντιανοῦ, ἃς καὶ ὁ Βασιλεὺς ἐβεβαίωσεν ἰδίῳ Ἠδίκτῳ. ἀλλὰ δὴ καὶ ἐν Τυάνοις οἱ Ἀσιανοὶ Σύνοδον ἤθροισαν ἀξιόλογον κατὰ τῶν τὰ Ἀρείου φρονούντων, καὶ τὴν ἐν Νικαίᾳ ἐβεβαίωσαν Σύνοδον. ὁ μέγας Βασίλειος Σύνοδον ἀθροίσας ὀρθόδοξον, ἀνεθεμάτισε τοὺς Ἀρειόφρονας καὶ Ἀνομοίους. ὁ Θεσσαλονίκης Εὐδόξιος Σύνοδον ἀθροίσας ἐντολῇ Λέοντος τοῦ Αὐτοκράτορος, Εὐτυχῆ καὶ Διόσκορον καὶ Τιμόθεον ἀνεθεμάτισε, καὶ τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἐβεβαίωσε Σύνοδον. Πέτρον τὸν Κναφέα Αἱρεσιάρχην ἀναφανέντα, οὐ μόνον Μητροπολῖται, ἀλλὰ καὶ Ἐπίσκοποι καὶ συνοδικῶς καὶ ἰδίως κατήλεγξαν, καὶ ἀναθεματισμοὺς κατὰ τῆς Αἱρέσεως αὐτοῦ ἐξέθεντο. τῆς Αἱρέσεως τῶν Μονοθελητῶν ἀναφανείσης, Κόλυβος ὀρθόδοξος ἐν Βυζαντίῳ Ἐπίσκοπος τὰ δογματισθέντα Σεργίῳ, Πύρρῳ, Κύρῳ καὶ Θεοδώρῳ τῷ Φαρὰν ἀνεθεμάτισε, καὶ τὰς δύο θελήσεις ἐπὶ Χριστοῦ καὶ ἐνεργείας ἐκήρυξε. καὶ ἐν Νουμηδίᾳ ὁ Στέφανος, καὶ ἐν Μαυριτανίᾳ ὁ Ῥεπαράτος, καὶ ἐν Καρθαγένῃ ὁ Βίκτωρ, πάντες οὗτοι ἄνευ τοῦ Ῥώμης τῆς γνώμης καὶ κελεύσεως, ἢ κἂν εἰδήσεως, ἢ ζητήσεως πρὸς βεβαίωσιν, Συνόδους ἀθροίσαντες, τοὺς μὲν Αἱρετικοὺς ἀνεθεμάτισαν, τὸ δὲ ὀρθόδοξον φρόνημα ἐβεβαίωσαν, ὥστε τὸ αὐτὸ ἔργον, ἡ αὐτὴ τάξις, ἡ αὐτὴ θέλησις, ἡ αὐτὴ αὐθεντία;

θυσία, ἄρα καὶ ἡ αὐτὴ ἀξία καὶ ἐξουσία. καὶ λοιπὸν οὐδ' ἐκ τοῦ τόπου τούτου ὠφελήθη ὁ μυθομέγιμνος ὅμιλος τῶν Λατίνων πρὸς βεβαίωσιν τῆς μονότητος τοῦ Ἀρχιερέως τῆς ὑπερηφανίας. ἴδε καὶ ἀνωτέρω βιβλίου τρίτου κεφαλαίου δεκάτου τρίτου παράγραφον ἕκτον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Θ'.

Περὶ τῶν συμβάντων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐπὶ Θεοφίλου Βασιλέως, καὶ περὶ τῶν ἀγωνισαμένων ἁγίων πατέρων ἐπ' αὐτοῦ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας. περὶ θανάτου Ἀντωνίου ψευδοπατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ πατριαρχείας Ἰωάννου τοῦ καὶ Ἰαννῆ καὶ Μάντεως. περὶ Ἀλεξίου τοῦ γαμβροῦ τοῦ Βασιλέως καὶ Θεοδώρου τοῦ Κριθίνου, καὶ ὧν συνέβησαν αὐτοῖς, Λαζάρῳ τε Ζωγράφῳ, Θεοδώρῳ καὶ Θεοφάνει τοῖς αὐταδέλφοις καὶ Μεθοδίῳ ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας.

ΕΓραψαν ὁρισμὸν κατὰ τῶν ὀρθοδόξων ὁ ἀσυνείδητος Μιχαὴλ, ὅστις εὑρίσκεται ῥητῶς εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου πατρὸς Ἰωαννικίου, γεγραμμένος ὑπὸ τοῦ Κουροπαλάτου Ἰωάννου. καὶ εἰ καὶ ἐν τούτοις ἐτελεύτησεν, ὅμως ἐβασίλευσεν ὁ υἱὸς αὐτοῦ Θεόφιλος τὸ μίγμα τῶν Εἰκονομάχων Βασιλέων. θανὼν δὲ καὶ ὁ ψευδοπατριάρχης Ἀντώνιος, προβάλλεται ὁ Θεόφιλος Πατριάρχην τὸν συμμύστην τοῦ Χαμαιλέοντος τὸν εἰρημένον γραμματικὸν Ἰωάννην τὸν καὶ Ἰαννῆν, καὶ ὡς Βαλαὰμ ἢ Ἀπολλώνιον τὸν Τυανέα Μάντιν, Λεκανομάντιν καὶ πάσης θεοστυγοῦς πράξεως καὶ τερατείας δεινὸν ὑποφήτην. ὥσπερ δὲ ὁ Χαμαιλέων εἰς ὅλα τὰ χρώματα μεταβάλλεται πλὴν λευκότητος, οὕτω πάντα ἐγίνετο ὁ Θεόφιλος πλὴν ἡμερότητος εἰς τοὺς ὀρθοδόξους. ὁ δὲ Ἰαννῆς εἶχε προάστειον ἐν ᾧ ἀπετέλει τὰς μαγείας, καὶ ὁμιλῶν τοῖς δαίμοσι, παραχωρήσει Θεοῦ μέλλοντά τινα γενέσθαι ἐσήμαινε τῷ Θεοφίλῳ, ὅπερ καὶ ἀοίκητον ἔμεινε διὰ τὰς ἐκεῖσε τῶν δαιμόνων ἐπιφοιτήσεις ἕως καιροῦ. εἶχε δὲ γαμβρὸν ὁ Θεόφιλος Ἀλέξιον τὸν Ἀρμένιον ἐπὶ θυγατρὶ Μαρίᾳ, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς Σικελίαν Στρατηγὸν καὶ Δοῦκαν. Σικελοὶ δὲ τινὲς ἐλθόντες, διέβαλον αὐτὸν ὅτι προδίδωσι τὰ τῶν Χριστιανῶν τοῖς Ἄραψι, καὶ μελετᾷ κατὰ τοῦ Βασιλέως. ἐν τούτοις δὲ θνήσκει καὶ ἡ Μαρία, ὅθεν στέλλει πίστιν μετὰ Θεοδώρου Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Κριθίνου, καὶ φέρει τὸν Ἀλέξιον εἰς τὸ Βυζάντιον. ἀθετήσας δὲ τοὺς ὅρκους, τύπτει καὶ βάλλει εἰς δεσμωτήριον τὸν ἄνθρωπον. λειτουργῶν δὲ ὁ Κρίθινος εἰς τὴν Βλαχέρναν, καὶ ἐγγίσαντος τοῦ Θεοφίλου ταῖς Σωλαίαις, ἐφώνησεν, Ἔντεινε καὶ κατευοδοῦ ὦ Βασιλεῦ, πλὴν ἕνεκεν τίνος; ὁ δὲ Βασιλεὺς αἰδεσθεὶς τὴν σύγκλητον, εἶπεν, Ἕνεκεν ἀληθείας καὶ πραότητος καὶ δικαιοσύνης. καὶ ποία δικαιοσύνη ἐν σοὶ ὦ Βασιλεῦ, εἶπεν, ὅτι ἠθέτησας τοὺς ὅρκους καὶ ἔβαλες εἰς δεσμωτήριον τὸν Ἀλέξιον; ὁ δὲ τύραννος εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτὸν βίᾳ τοῦ Θυσιαστηρίου, καὶ πολλὰς πληγὰς ἐπιθεὶς, ἐξώρισεν, οὐ μόνον διὰ τὸν ἔλεγχον, ἀλλὰ καὶ διότι προσεκύνει τὰς Εἰκόνας, ἐλεγχθεὶς ὅμως ὑπὸ τοῦ Ἰαννῆ, ἀφῆκεν αὐτόν. τῆς μητρὸς δὲ τῆς βασιλίδος Θεοκτίστης οὔσης εἰς Μοναστήριον (εἰ καὶ ὁ Πορφυρογέννητος λέγει, ὅτι ἦν ἡ μητρυιὰ αὐτοῦ Εὐφροσύνη) ἐπορεύοντο αἱ πέντε κόραι τοῦ Θεοφίλου πρὸς αὐτὴν, ἀλλὰ μαθὼν ὁ ἄνομος ὅτι διδάσκονται περὶ Εἰκόνων, ἐκώλυσεν αὐτάς. ἀπήρχετο δὲ ὁ Βασιλεὺς ἐν ἑκάστῃ Παρασκευῇ μετὰ παῤῥησίας, καὶ προσεκύνει εἰς τὴν Βλαχέρναν. ἐτίμα γὰρ τὴν Θεοτόκον, καὶ μόναις ἐμάχετο ταῖς Εἰκόσιν, ἔσπευδε δὲ ἀφανίσαι καὶ τοὺς Ζωγράφους. ὅθεν Λάζαρον ἐβασάνισεν. ἐκεῖνος δὲ ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ ὢν, ἱστόρησεν Εἰκόνα τοῦ Προδρόμου, ἐπὶ πολὺ διαμείνασαν ὕστερον καὶ θαυματουργοῦσαν. ἐμάχετο δὲ ὁ Βασιλεὺς καὶ τοῖς Μοναχοῖς, ἀλλ' οἱ πολλοὶ καὶ μάλιστα οἱ ἀπὸ τῆς μονῆς τῶν Ἀβραμιτῶν ἀπεδείκνυον αὐτῷ ἀπὸ τοῦ Ἀρεοπαγίτου καὶ τοῦ ἁγίου Ἱεροθέου καὶ Εἰρηναίου τοῦ Λουγδούνων ὅτι ἐστὶν ἀρχαία καὶ ἐκ τῶν Ἀποστόλων ἡ μοναδική, ἀλλὰ καὶ περὶ Εἰκόνων εἰπόντες, τυφθέντες ἐξωρίσθησαν εἰς τὸν Εὔξεινον εἰς τὸ Μοναστήριον τοῦ Φοβεροῦ, ἔνθα καὶ μαρτυρίῳ ἐτελειώθησαν καὶ κατερρίφθησαν εἰς τὸν βυθόν. καί τινα Μοναχὸν ὁ Βασιλεὺς στάντα ἐνώπιον αὐτοῦ καὶ φωνήσαντα, Εἴ τις εὐαγγελίζηται ὑμᾶς παρ' ὃ παρελάβετε, κἂν Ἄγγελος ἢ ἐξ Οὐρανοῦ, ἀνάθεμα ἔστω. ἔστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν Ἰαννῆν ἵνα νικήσῃ αὐτὸν συλλογισμοῖς, ὁ Μοναχὸς ὅμως ἐποίησε τὸν Ἰαννῆν ἰχθύων ἀφωνότερον. ἀλλὰ καὶ Θεόδωρος καὶ Θεοφάνης οἱ αὐτάδελφοι συλληφθέντες ὑπ' αὐτοῦ, ποῖον μαρτύριον οὐχ ὑπέμειναν οἱ ἅγιοι οὗτοι διὰ τὰς σεβασμίας Εἰκόνας; ποῖον ζῆλον; ποίαν παῤῥησίαν οὐκ ἔδειξαν οἱ καλοὶ ἀθληταὶ διὰ τὰ σεπτὰ Εἰκονίσματα; οἵτινες ἐξωρίσθησαν, καὶ πάλιν μετεπέμφθησαν καὶ ἐμαστιγώθησαν, καὶ τελευταῖον δώδεκα ἰαμβικοῖς ἔπεσιν ἐν τῷ μετώπῳ κατεστίχθησαν, ὑπὸ τοῦ Ἀριστάλου συντεθειμένοις, ὥσπερ ὕβρεις εἰς τοὺς χειρογράφους, καὶ μετὰ τὸ ποιῆσαι αὐτοὺς κατασίκτους ὁ Θεόφιλος, τὸν μὲν Θεόδωρον ἔθετο εἰς δεσμωτήριον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὸν δὲ Θεοφάνην ἐξώρισεν εἰς τὴν Θεσσαλονίκην, ὅτε ὁ ἀλιτήριος Μιχαὴλ ὁ πατὴρ αὐτοῦ τοῦ ζῆν ἀπερράγη ὑπὸ τῆς δυσσεβείας, βασιλεύσας

ὀκτὼ χρόνους, καὶ Μῆνας ἐννέα. γραφέντων δὲ τῶν στίχων εἰς τὰ πρόσωπα τῶν ἁγίων, ἐξερχόμενοι εἶπον, ὅτι τὰ Χερουβὶμ θεωροῦντα ὑποαναχωρήσει, καὶ ἡ φλογίνη Ῥομφαία δώσει τὰ νῶτα, αἰδουμένη ἡμῶν τὰς ὄψεις. ἀκούσας δὲ ὁ Βασιλεὺς τοὺς λόγους παρὰ τοῦ Ἐπάρχου, εἶπεν, Εἰ ᾔδειν ὅτι τοῦτο ἐστὶν ἀλήθεια, ἐποίουν αὐτὸ εἰς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τοῦ ὑπηκόου μου. ὄντος δὲ τοῦ ἁγίου Μεθοδίου εἰς τὴν Νῆσον τοῦ Ἀντιγόνου κεκλεισμένου εἰς ἕνα τάφον μετὰ δύο λῃστῶν, ἔγραψαν αὐτῷ οἱ γραπτοὶ οὕτοι γραφὴν ἰαμβικῷ μέτρῳ οὕτω,

Τῷ ζῶντι νεκρῷ καὶ νεκρῷ ζωηφόρῳ,
Ναίοντι τὴν γῆν, καὶ πατοῦντι τὸν πόλον,
Γραπτοὶ γράφουσι δέσμιοι τῷ δεσμίῳ.

πρὸς οὓς ἐκεῖνος ἀπεκρίθη κατὰ τὸ αὐτὸ μέτρον οὕτω,

Τοὺς ταῖς βίβλοισιν Οὐρανῶν κλῃσιγράφους,
Καὶ πρὸς πρόσωπα σωφρόνως ἐστιγμένους,
Προσεῖπεν ὁ ζώθαπτος ὡς συνδεσμίους.

ἐκεῖ δὲ εἰς τὸν τάφον ἐκόμιζέ τις ἔλαιον ἑνὸς ὀβολοῦ καὶ ἔκαιον εἰς τὴν κανδήλαν, καὶ μίαν ἑβδομάδα οὐκ ἐκόμισεν αὐτοῖς ἔλαιον, καὶ ἀνεπλήρου ὁ Θεὸς διὰ τῆς εὐχῆς τοῦ ἁγίου τὸ ἔλλειπον. ἀπέθανε δὲ ὁ εἷς λῃστής, καὶ οὐκ ἦν πρόσταγμα ἀνοιχθῆναι τὸν τόπον καὶ ἐκκομισθῆναι τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ τοῦ ταφῆναι, καὶ ὑπέμενε γενναίως ὁ Μεθόδιος, καὶ ὁ ἕτερος λῃστής. φιλολόγος δὲ ὢν ὁ Βασιλεὺς Θεόφιλος, ηὗρεν εἰς βιβλίον ἀπορίαν, καὶ ἔστειλεν αὐτὴν τῷ Ἰαννῇ καὶ τῷ φιλοσόφῳ Λέοντι, καὶ μὴ δυναμένων αὐτῶν αὐτὴν λῦσαι, Κουβικουλάριός τις εἶπεν αὐτῷ, ὅτι ὁ Μεθόδιος λύει αὐτήν, ὅθεν λαβὼν θέλημα, ἀπῆλθεν ὡς ἐξ ἑαυτοῦ εἰς τὸν Μεθόδιον διὰ τὴν λύσιν, ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ εὐθύς, καλῶς ἦλθες ἀδελφὲ Κουβικουλάριε Ἰωάννη, οἶδα τίνος χάριν ἦλθες παρὰ Θεοφίλου, ἀλλὰ δός μοι χάρτην καὶ μέλαν, καὶ λαβών, ἐν τρισὶ λύσεσιν ἡρμήνευσε τὴν γραφήν, ὅθεν ἔφερεν αὐτὸν ὁ Θεόφιλος καὶ εἶχεν εἰς τὰ βασίλεια, χωρὶς ὅμως τῆς πρὸς αὐτὸν συναντεύξεως τινὸς τῶν ἔξωθεν. ὁ δὲ λοιπὸς λῃστὴς ἔμεινεν εἰς τὸν τάφον καὶ ἐθαυματούργει.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ Μιχαὴλ Συγκέλλου τοῦ Διδασκάλου Θεοδώρου καὶ Θεοφάνους τῶν γραπτῶν, καὶ ὧν ἔγραψε καὶ πέπονθεν ὁ Μιχαήλ.

Ἦσαν δὲ οὗτοι οἱ ἅγιοι αὐτάδελφοι τοῦ Σαββαΐτου Ἰωνᾶ υἱοί, καὶ τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Συγκέλλου τῶν Ἱεροσολύμων μαθηταί (οὗτοι εἰσὶν οἱ ἀπεσταλμένοι ὑπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Θωμᾶ τοῦ ἀπελθεῖν εἰς τὴν Ῥώμην ὡς εἴπομεν) οὗτος ὁ Μιχαὴλ ἐστὶν ἐκεῖνος ὁ γράψας τὸ ἐγκώμιον εἰς τὸν μέγαν Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην. ὅσα δὲ εἶπον καὶ ἔπαθον οἱ ἅγιοι, αὐτὸς ὁ ἴδιος Θεόδωρος διηγεῖται εἰς τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἔγραψε πρὸς τὸν Κυζικηνὸν Ἰωάννην. προστίθησιν ὁ Κουροπαλάτης, ὅτι μετὰ τὸ μαστιγῶσαι αὐτοὺς ἅπαξ καὶ δὶς ὁ Βασιλεύς, ἐποίησεν ἵνα ἔμπροσθεν αὐτοῦ διαλεχθῶσι, ἀποδειξάντων δὲ αὐτῶν ὅτι οὐκ εἰσὶν Εἴδωλα τὰ σεπτὰ Εἰκονίσματα, ὥρισεν ὁ Βασιλεὺς καθειρχθῆναι Μιχαὴλ τὸν Διδάσκαλον αὐτῶν ἐν φρουρᾷ καὶ ταλαιπωρηθῆναι ὅσον ἦν δυνατὸν ὑπὸ τῶν Εἰκονομάχων, καὶ ἄλλους πλείστους Μοναχούς, οἱ συνῆσαν αὐτῷ διὰ τὴν ὀρθοδοξίαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Περὶ τῆς πρὸς τὸν Μιχαὴλ Σύγκελλον ἐπιστολῆς Θεοδώρου τοῦ γραπτοῦ.

Ἀπέστειλε γραφὴν ὁ Θεόδωρος πρὸς τοῦτον τὸν Σύγκελλον τῆς ἁγίας πόλεως Μιχαήλ, εἰς ἣν αὐτῷ ἔγραφεν, ὅτι οὐχ εὕρισκεν ἄνθρωπον, ἐν τῇ φυλακῇ ὢν κατακεκλεισμένος, ἵνα περιγράψῃ αὐτῷ τὰ πάθη αὐτοῦ, διὰ τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀδελφοὺς ἐν Χριστῷ, ἀναγεγεννημένους ἀπὸ μιᾶς μητρὸς τῆς κολυμβήθρας, καὶ τῷ ἰδίῳ χαρακτῆρι τῆς πίστεως ἀναμεμορφωμένους, καὶ συμπολίτας τοῦ ἐπουρανίου Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, ὅς ἐστιν ἡ κεφαλὴ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς μέλη αὐτοῦ, ἐν ᾗ φησὶν ἀγωνιζόμεθα, ὅτι μάχην ἤγειρεν ὁ ἴσως οὐ διὰ τὸν Ἰσραήλ, ἀλλ' ἐναντίον τῷ νέῳ Ἰσραήλ, ὅπως πληρωθῇ ἐκεῖνο τοῦ Ἡσαΐου, Ἐκ Σιὼν ἐξελεύσεται Νόμος, καὶ λόγος Κυρίου ἐξ Ἱερουσαλήμ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ΄.

Περὶ τῆς ἐπὶ βασιλέως Ἱεροσολύμων ἐν Ἱεροσολύμοις Συνόδου κατὰ τῶν Εἰκονομάχων, καὶ τῆς πρὸς Θεόφιλον Βασιλέα ἐπιστολῆς αὐτῆς.

Εἰς ἀραβικὴν ἐκκλησιαστικὴν ἱστορίαν λεγομένην εὑρέθη ὅτι συνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα Χριστόφορος Ἀλεξανδρείας καὶ Ἰὼβ Ἀντιοχείας, ὄντος Ἱεροσολύμων τοῦ Βασιλείου, συνῆλθον δὲ αὐτοῖς καὶ Ἐπίσκοποι ἑκατὸν ὀγδοήκοντα καὶ πέντε, Ἡγούμενοι ἑκατὸν ἑβδομήκοντα καὶ εἷς, καὶ Μοναχοὶ χίλιοι

ἑκατὸν

ἑκατὸν πεντήκοντα καὶ τρεῖς, οἱ πάντες χίλιοι πεντακόσιοι καὶ ἐννέα, ἐν μηνὶ Ἀπριλλίῳ, ἰνδικτιῶνος δεκάτης τετάρτης, ἔτους ἑξακισχιλιοστοῦ τριακοστοῦ τεσσαρακοστοῦ τετάρτου, κατὰ τῶν Εἰκονομάχων, ἥτις Σύνοδος ἔπεμψε καὶ εἰς τὸν Βασιλέα Θεόφιλον ἐπιστολὴν τοιαύτην ἔχουσαν ἐπιγραφήν, Τῷ ἐκ τῆς ἄνω θείας πανσθενοῦς παντοκρατορικῆς δεξιᾶς τοῦ ὑψίστου Βασιλέως τῶν Βασιλέων καὶ Κυρίου τῶν Κυρίων, δι' οὗ Βασιλεῖς βασιλεύουσι, καὶ Τύραννοι κρατοῦσι γῆς, δι' οὗ Μεγιστᾶνες μεγαλύνονται καὶ Δυνάσται γράφουσι δικαιοσύνην, δόξῃ καὶ τιμῇ κατεστεμμένῳ θεοπροβλήτῳ θεοστηρίκτῳ θεοσέπτῳ φερωνύμῳ Βασιλεῖ κρατίστῳ Θεοφίλῳ νικητῇ τροπαιούχῳ Αὐτοκράτορι αἰωνίῳ Αὐγούστῳ θεοτιμήτῳ Δεσπότῃ, οἱ κατὰ ἐνδοῦσιν καὶ πρόσκλησιν τῆς θείας προμηθείας τῆς ὁμουσίου καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος τοὺς οἴακας τῶν Ἀποστολικῶν καὶ Πατριαρχικῶν θρόνων Ἀλεξανδρείας, Ἀντιοχείας, Ἱεροσολύμων, καὶ ἡ μεθ' ἡμῶν οὐρανομίμητος Ἱεραρχία τὴν διακόσμησιν ἀπὸ Ἀνατολῶν Ἡλίου μέχρι Δυσμῶν λαχόντες κατέχειν, ἐν Κυρίῳ χαίρειν. καὶ ἰδέτωσαν ὅσοι μεγαλαυχοῦσι τὸν ζῆλον καὶ τὸ ἀξίωμα τῶν Ἀνατολικῶν θρόνων. μέμνηται δὲ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης καί τις, συλλέξας περὶ Εἰκόνων μαρτυρίας πολλάς, οὗ τὸ ὄνομα οὐ σημειοῦται εἰς τὴν συλλογὴν ἣν ἔχομεν, χρησιμωτάτην οὖσαν ἐν παλαιοτάτῃ Μεμβράνῃ. ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος μέμνηται αὐτῆς, ἐν γὰρ τῷ λόγῳ περὶ τῆς Ἀχειροποιήτου Εἰκόνος βεβαιοῖ τὴν ἐπιστολὴν ἣν ἔστειλαν οἱ τρεῖς Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τὸν Θεόφιλον.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Β'.

Πρόρρησις τοῦ ὁσίου Ἰωαννικίου περὶ τῆς τελευτῆς τοῦ Βασιλέως Θεοφίλου, καὶ θάνατος τοῦ Βασιλέως, καὶ περὶ ὧν ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς τροπαρίων ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ περὶ τῶν περὶ Μαρτινάκιον συμβάντων.

Προεῖδεν ὁ ὅσιος Ἰωαννίκιος τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου, πρὸς γὰρ τὸν Εὐστράτιον τὸν Ἡγούμενον εἶπεν ἵνα ἔχῃ ὀλίγην ὑπομονήν, ὅτι ὁ Κύριος τῶν Δυνάμεων μέλλει δεῖξαι τὴν δυναστείαν αὐτοῦ. ἀλλὰ καὶ τὸν ἀναβιβασμὸν τοῦ Πατριάρχου Μεθοδίου προεῖπεν ὁ ὅσιος ὡς προφητικός. ἱστορεῖ δὲ ὁ Κουροπαλάτης ὅτι ἀπὸ μιᾶς Ἀγαρηνῆς φαρμακευτρίας ἐζήτει μαθεῖν ὁ Θεόφιλος ποῖοι ἔμελλον μετ' αὐτὸν βασιλεύειν, καὶ ἡ αἰχμάλωτος ἐκείνη γυνὴ εἶπεν αὐτῷ, ὅτι μέλλει βασιλεύσειν ὁ υἱός σου μετὰ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ μετέπειτα τὸ γένος τῶν Μαρτινιακῶν βασιλεύσει. ὅθεν εὐθὺς προσέταξε κουρευθῆναι καὶ γενέσθαι Μοναχὸν τὸν Μαρτινάκιον πανοικεί. καὶ ὅτι ὁ Ἰωάννης ὁ Μάντις καὶ Πατριάρχης ἀποπεσεῖται τοῦ θρόνου τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὡς καὶ συνέβη. ἀκούσας γοῦν ὁ Θεόφιλος τὴν νίκην τῶν Σαρακηνῶν εἰς τὴν Συρίαν, καὶ ὅτι ἑάλω τὸ Ἀμόριον ἡ πατρὶς αὐτοῦ, διερράγη ὑπὸ τῆς ἀθυμίας αὐτοῦ, καὶ ὑπὸ τῆς ἀσθενείας τῆς δυσεντερίας, καὶ βασιλεύσας ἔτη δώδεκα ἐτελειώθη, καὶ ἐβασίλευσεν ἀντ' αὐτοῦ ὁ υἱὸς αὐτοῦ πέντε ἐτῶν παιδίον μετὰ τῆς Θεοδώρας τῆς εὐσεβεστάτης αὐτοῦ μητρός, ἥτις ἐκέλευσε λυτρωθῆναι τοὺς ἐν φυλακαῖς καὶ ἐξορίαις ὄντας διὰ τὰς ἁγίας Εἰκόνας. ἐφιλοτιμεῖτο δὲ ὁ Θεόφιλος εἶναι μελῳδός, ὅθεν καὶ ἡ ὀγδόη ᾠδὴ τό, ἌΚΟΥΣ ΚΌΡΗ, αὐτοῦ ἐστι ποίημα, μεθαρμοσάμενος αὐτὸ ἐκ τοῦ πρωτοτύπου, καὶ τὸ τροπάριον τῶν Βαΐων, ἘΞΈΛΘΕΤΕ ΛΑΟΊ. καὶ ἐν ταῖς μεγάλαις ἑορταῖς ἐχειρονόμει μόνος εἰς τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν μελῳδῶν. ὥστε δὲ γίνεσθαι τὴν ψαλμῳδίαν μετ' ἐπιμελείας, παρεῖχε τῷ Κλήρῳ χρυσίου λίτρας ἑκατόν.

ΚΕΦΆΛΑΙΟΝ Ι'.

Περὶ βασιλείας καὶ εὐσεβείας Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρας, καὶ τῶν ἐπιτρόπων αὐτῶν, καὶ τοῦ αἰτίου τῆς ἀναστηλώσεως τῶν Εἰκόνων, καὶ καθαιρέσεως ἀπὸ τοῦ θρόνου τοῦ Ἰαννῆ, καὶ στηλιτεύσεως τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ Πατριαρχείας Μεθοδίου, καὶ ἀθροίσεως Ἀσκητῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Ἀποθνήσκει ὁ Θεόφιλος λοιπόν, παρήγγειλε δὲ εἶναι ἐπιτρόπους τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Μιχαήλ, Θεόκτιστον καὶ Μανουήλ. ἦν δὲ ὁ Θεόκτιστος πρόθυμος εἰς τὴν τῶν ἁγίων Εἰκόνων ἀναστήλωσιν, ἀλλὰ κρατησάσης τῆς Εἰκονομαχίας ἀπὸ Λέοντος τοῦ Ἀρμενίου καὶ Μιχαὴλ τοῦ Τραυλοῦ ἕως τῆς τελευτῆς τοῦ Θεοφίλου, ἦν δ' ὅ,τε Πατριάρχης καὶ τὸ πλεῖστον τῆς τε Συγκλήτου καὶ τῆς Συνόδου ἑπόμενον τῇ Αἱρέσει, καὶ αὐτὸς ὁ ἐπίτροπος τῆς Βασιλείας Μανουήλ, καὶ ἠδυνάτει μόνος ὁ Θεόκτιστος εἰς τὸ ἔργον. πρόνοιαν ἐποιήσατο ὅμως ὁ Θεὸς τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἀρρωστήσαντος τοῦ Μανουὴλ καὶ ἀπεγνωκότος τὰ πρὸς ζωήν, τινὲς Μοναχοί, οἵτινες ὅτε ἦν Στρατηγὸς τῶν Ἀρμενιακῶν ἐδίδαξαν αὐτὸν περὶ τῶν Εἰκόνων, καὶ εἶχον θάρρος, πρὸς ἐκεῖνον ἐπορεύθησαν, ἔχοντες ὁμοῦ καὶ τοὺς μαθητὰς Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, καὶ εἶπον αὐτῷ ὅτι ἰάσεται ἐκ τῆς νόσου, εἰ ὑποσχεθείη τὴν ἀναστήλωσιν τῶν ἁγίων Εἰκόνων, ὅθεν ῥαΐσας τῆς νόσου, καὶ ἐγερθείς,

ἐγερθεὶς, πείθει τὴν Βασίλισσαν Θεοδώραν (ἐν διστάζουσαν εἴτε διὰ τοὺς πολλοὺς ὅρκους οἷς ἀνέβαλεν αὐτὴν ὁ Θεόφιλος ὁ Βασιλεὺς, εἴτε φοβουμένη τὸ πλῆθος) καὶ ἀθροίσασα Σύνοδον, ποιεῖ γενέσθαι τὴν ἀναστήλωσιν. καὶ καθαιρεῖται μὲν ὁ Πατριάρχης Ἰωάννης ὁ καὶ Ἰαννῆς, ἀνάγεται δὲ εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ὁ θεῖος Μεθόδιος. ἔστειλε δὲ ἡ Βασίλισσα πρῶτον Κωνσταντῖνον τὸν Δρουγγάριον εἰπεῖν τῷ Ἰαννῇ, ὅτι οἱ πολλοὶ θέλουσι τὴν προσκύνησιν τῶν Εἰκόνων, ἐκεῖνος δὲ ἵνα δείξῃ ὅτι ἔστειλεν ἡ Βασίλισσα καὶ ἐφόνευσεν αὐτὸν, ἔσχισε ξυρῷ φλέβας τινὰς τῆς κοιλίας αὐτοῦ καὶ ἐῤῥευσεν αἷμα, ἀλλ' ἦλθε Βάρδας ὁ ἀδελφὸς τῆς Βασιλίσσης, καὶ ἔγνω τὸ δρᾶμα, ὅθεν ἐδιώχθη πρὶν ἢ παρελθεῖν μίαν ὥραν ὁ Μάγος Ἰαννῆς, καὶ ἔνθα ἦν περιωρισμένος εἰς τὸ Μοναστήριον, εἶπε τῷ Διακόνῳ αὐτοῦ καὶ ἐξώρυξεν Εἰκόνων τινῶν ὄμματα, ὅπερ μαθοῦσα ἡ Βασίλισσα, ὥρισεν ἵνα τυφλώσωσιν αὐτὸν, ἐκώλυσαν αὐτὴν ὅμως τινὲς, πλὴν ὅμως ἐκέλευσε μαστιγωθῆναι αὐτὸν λώροις διακοσιάκις. τοιοῦτον τέλος ἔλαβεν ἡ Εἰκονομαχία ὑπὸ τῆς Χριστιανικῆς βασιλείας. ποῦ τοίνυν εἰσὶν αἱ θυσίαι καὶ αἱ τελεταὶ καὶ τὰ μυστήρια καὶ τὰ σφάγια φανερά τε καὶ ἀφανῆ; ποῦ τεράστια προγνώσεως καὶ σημεῖα ἐγγαστριμύθων; ποῦ αἱ κατὰ Χριστιανῶν μαντεῖαι καὶ ἀπειλαὶ προφανόμενε Ἰαννῆ; οἴχεται πάντα καὶ διαλέλυται, διεῤῥύη ὡς ὄναρ ἀφανὲς τῶν ἀσεβῶν τὰ κομπάσματα, ἔπεσε Βάαλ, συνετρίβη Δαγὼν. σὺ κατὰ Ἡρώδην διώκτης, κατὰ Ἰούδαν προδότης, καὶ Χριστοκτόνος ἐν Πιλάτος, μετὰ Ἰουδαίων μισόχριστος. σὺ τῶν ἁγίων ὑβριστὴς, ἢ Ἱεροβοὰμ σε εἰπεῖν οἰκειότερον διὰ τὴν ἀποστασίαν, Φαραὼ διὰ τὴν σκληρότητα, Ναβουχοδονόσορ διὰ τὴν ἱεροσυλίαν, ποῦ ταῦτα πάντα; δῆλον ὅτι σὺν σοὶ τέθαπται, οὐ μόνον σου ἐκαλύφθη ἀνόμημα, ὅτι τὸ προάστειον Ἀρσαβὲρ τοῦ ἀδελφοῦ σου, ἔνθα ἔφθειρου μετὰ πορνιδίων, καὶ ἦν ὄργανον τῶν ἀνομιῶν σου, ὁ Παρακοιμώμενος Βασίλειος μετέβαλεν εἰς Μονήν. φησὶ δὲ ὁ Μάγιστρος Συμεὼν, ὅτι ἡ Θεοδώρα ὕστερον ἐτύφλωσε τὸν Ἰαννῆν. ἀλλὰ πρὶν ἢ γενέσθαι τὴν Σύνοδον ὁ μέγας Ἀσκητὴς Ἰωαννίκιος ὁ εἰς τὸν βουνὸν τῆς Προύσης, καὶ ὁ ἅγιος Ἀρσάκιος ὁ εἰς τὸν Ὄλυμπον ἐξ ἀποκαλύψεως ἀπῆλθον εἰς τὸν πύργον τῆς Νικομηδείας, καὶ εὗρον τὸν Ἀσκητὴν Ἡσαΐαν, καὶ εἶπον αὐτῷ, ὁρίζει ὁ Θεὸς ἵνα πορευθῶμεν καὶ εὕρωμεν τὴν Βασίλισσαν καὶ τὸν Πατριάρχην Μεθόδιον, καὶ στήσωμεν τὴν ὀρθοδοξίαν καὶ τὴν ἀναστήλωσιν τῶν ἁγίων Εἰκόνων, ὅτι ἔπαυσαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, ἔπαυσεν ἡ Εἰκονομαχία, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται εἰρήνη καὶ εὐσέβεια. οὕτως οὖν συνεφώνησαν καὶ ἔδραμον εἰς τὴν βασιλεύουσαν, καὶ ἐνέτυχον τῷ Πατριάρχῃ καὶ τῇ Βασιλίσσῃ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β'.

Περὶ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου ὑπὲρ τῆς ἀναστηλώσεως τῶν Εἰκόνων, καὶ ἀναθεματισμοῦ τῶν Εἰκονομάχων, ἐν οἷς καὶ περὶ τῆς ἀῤῥήτου σημείου συγγνώμης Θεοφίλου, διὰ δεήσεως τῶν πατέρων, καὶ τῆς μετὰ Εἰκόνων γενομένης λιτανείας.

Ἐγένετο γοῦν Σύνοδος εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ τῶν Εἰκονομάχων, καὶ εἰς αὐτὴν συνήχθησαν ὁμοῦ Ἀρχιερεῖς, Ἀσκηταὶ καὶ Μοναχοὶ, καὶ ἐν αὐτοῖς ἦσαν καὶ οἱ αὐτάδελφοι Θεοφάνης καὶ Θεόδωρος καὶ ἄλλοι θεοφόροι πατέρες καὶ ἐνάρετοι, ὡς ὁ Θεοφάνης ὁ Σύγκελλος καὶ Ἡγούμενος, οἵτινες ἀνεθεμάτισαν τοὺς τὴν Εἰκονομαχίαν πρεσβεύσαντας καὶ κυρώσαντας, εἴτε Βασιλεῖς εἴτε Ἀρχιερεῖς ἦσαν. ἐφάνησαν οὖν οἱ Στουδῖται τοῦ ἁγίου Θεοδώρου οἱ μαθηταὶ καὶ ἀκόλουθοι ὑπερασπισταὶ τῆς ὀρθοδοξίας, περὶ ὧν ἐβεβαιώθη τὸ ψαλμικὸν, Οἱ σπείροντες ἐν δάκρυσιν, ἐν ἀγαλλιάσει θεριοῦσιν. ὁ δὲ ἅγιος Μεθόδιος κατὰ τὴν ὑποθήκην τοῦ ὁσίου Ἰωαννικίου (σημείωσαι κατὰ παπιστῶν πῶς Μοναχὸς Πατριάρχην διδάσκει καὶ εἰσηγεῖται) ἔγραψε τὰ ὀνόματα πάντων τῶν Εἰκονομάχων Βασιλέων καὶ αὐτὸ προσέτι τοῦ Θεοφίλου, ὅπερ, ὡς ᾄδεται, γενομένης νηστείας καὶ δεήσεως κατὰ τὴν πρώτην ὅλην ἑβδομάδα τῆς μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, εὑρέθη ἐξηλειμμένον ὑπὸ τὴν ἁγίαν τράπεζαν. καὶ ὡς γέγονε τὸ θαῦμα, ἐξῆλθον ἡ Βασίλισσα μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτῆς τοῦ μικροῦ Βασιλέως, βαστάζουσα τὰς ἁγίας Εἰκόνας, καὶ ἐπορεύθη εἰς τὸ Πατριαρχεῖον καὶ ἐλειτουργήθησαν, καὶ ἐξ ἐκείνου ἐκράτησεν ἡ ἑορτὴ τῆς ὀρθοδοξίας, ἵνα ἐν αὐτῇ ἀναθεματίζωμεν τοὺς Αἱρετικοὺς, καὶ μακαρίζωμεν τοὺς ὀρθοδόξους. προσεκαλέσατο εἰς τὴν τράπεζαν ἡ Βασίλισσα τὸν Πατριάρχην, καὶ τοὺς συνευρεθέντας πατέρας, καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοὺς τοὺς γραπτοὺς, οὓς ἰδοῦσα ἡ Θεοδώρα, ἐθαύμασε καὶ ὑπερεπαίνει τὴν ὑπομονὴν αὐτῶν. ἐγένετο δὲ ὁ Θεοφάνης Ἐπίσκοπος Νικαίας τῆς κατὰ Βιθυνίαν, καὶ συνέθετο ἕνα Κανόνα εἰς τὴν ἀναστήλωσιν τῶν ἁγίων Εἰκόνων, καθὼς καὶ ὁ Στουδίτης Θεόδωρος ἄλλον Κανόνα εἰς τὸν ὄρθρον, ἤγουν εἰς τὴν πρώτην Κυριακὴν τῆς ἁγίας Τεσσαρακοστῆς, εἴτ' οὖν τῆς ὀρθοδοξίας. εὑρηνται δὲ ἔν τινι ἀρχαιοτάτῳ βιβλίῳ ἀνωνύμου τινὸς οὑτωσὶ λέγοντες· ὅτι ἡ Θεοδώρα ἐμήνυσαι τῷ ἁγιωτάτῳ Μεθοδίῳ συναθροῖσαι πάντα ἄνθρωπον ὀρθόδοξον ἀπό τε Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων, Ἐπισκόπων, Ἡγουμένων, Κληρικῶν, Μοναχῶν καὶ κοσμικῶν, καὶ ἐλθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν μετὰ Σταυρῶν καὶ Εἰκόνων τῇ πρώτῃ Κυριακῇ τῶν νηστειῶν, καὶ μυριαρίθμου πλήθους συνελθόντος, παραγίνονται καὶ Μιχαὴλ καὶ Θεοδώρα καὶ πᾶσα ἡ Σύγκλητος, ἕκαστος τούτων μετὰ λαμπάδος, καὶ ἑνωθέντες τῷ ἁγιωτάτῳ Πατριάρχῃ, ἐξῆλθον λιτανεύοντες ἀπὸ τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου μετὰ τῶν ἁγίων

Εἰκόνων

Εἰκόνων καὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, καὶ τοῦ ἁγίου Εὐαγγελίου, καὶ κατέβησαν μέχρι τῶν βασιλικῶν πυλῶν τῶν λεγομένων Καναρίων, ἔνθα λιτῆς ἐκτενοῦς γενομένης, καὶ κραζόντων πάντων τὸ, Κύριε ἐλέησον, ὑπέστρεψαν καὶ ἐγένετο Λειτουργία, καὶ ἐθέσπισαν ἵνα ἑορτάζηται καθ' ἔτος. λέγει δὲ ὁ Κουροπαλάτης ὅτι ἡ τοιαύτη συνέλευσις ἐγίνετο καθ' ἔτος εἰς τὸν Ναὸν τῆς Βλαχέρνας, ὅθεν ἀνήγοντο μετὰ λαμπάδων εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, καὶ ἀνεθεματίζοντο οἱ Εἰκονομάχοι, ἔνθα εὐφημίας γενομένης, ἐκάθητο ὁ Βασιλεὺς, εἰς δὲ τῶν ἄλλων ἐν οἷς ἐξεφωνεῖτο τὸ, Αἰωνία ἡ μνήμη, ἵσατο.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Ἀνθυποφορὰ Λατίνων, ἐν μετανοίᾳ τὸν Θεόφιλον τελευτῆσαι λεγόντων, καὶ ἀναίρεσις αὐτῆς ἀπὸ ἀξιολόγων ἱστορικῶν, καὶ ἀπὸ τοῦ Πορφυρογεννήτου.

Σημείωσαι, ὅτι ὁ Θεόφιλος Εἰκονοκλάστης ὢν, καὶ διώκτης τῆς Ἐκκλησίας, καὶ τύραννος τῶν ἁγίων, καὶ ἐν τούτοις ἀποθανὼν, εἰ ἦν εἰς τὸ Καθαρτήριον, ἰδοὺ καθαρίζονται καὶ οἱ θανασίμως ἡμαρτηκότες, καὶ οὐ μόνοι οἱ μετανοήσαντες καὶ ἱκανοποιΐας δεόμενοι. εἰ δὲ καὶ ἦν εἰς τὸν ᾅδην, ἰδοὺ νικᾷ ἡ γνώμη τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι καὶ πρὸ τῆς κοινῆς κρίσεως ἐλευθεροῦνται ἐκ τοῦ ᾅδου τινὲς διὰ τῶν Εὐχῶν τῆς Ἐκκλησίας, καὶ μάλιστα κακότεροι. Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα ἀνθυποφέρουσιν οἱ Καθαρτηριῶται, ἤγουν οἱ Ῥωμαῖοι καὶ λέγουσιν, ὅτι οὐκ ἴσχυσεν ἂν ἡ τῶν ἁγίων ἀνδρῶν ἐκείνων δέησις, καὶ ἡ τῆς Βασιλίσσης σπουδὴ ὑπὲρ Θεοφίλου, εἰ μὴ ἐκεῖνος πρῶτον ὡμολόγησε τὸ οἰκεῖον πταῖσμα, καλὸν εἶναι φήσας τὰς ἁγίας Εἰκόνας τιμᾶσθαι καὶ σέβεσθαι, ἦν γὰρ ἐνάρετος ὁ ἀνὴρ σφόδρα, διὰ δὲ τὸ νοσεῖν τὴν τῶν Εἰκονομάχων Αἵρεσιν, ὡς ἡ κατ' αὐτὸν ἱστορία δηλοῖ, τὸ στόμα αὐτοῦ ὑπερλίαν ἠνέῳκτο, ὥστε τὰ ἔγκατα αὐτοῦ φαίνεσθαι, εἶτα καὶ ἔργῳ δείξας τὴν τῶν σεβασμίων Εἰκόνων προσκύνησιν ἁγίαν, ὡς ἐπελάβετο ἐγκολπίου τινὸς τῶν παρεστώτων, εὐλαβῶς κατεφίλει, καὶ μετ' ὀλίγον ἁρπαγεὶς πρὸς τὰ ἐκεῖθεν δικαιωτήρια κατερρίφη, ὑπὲρ οὗ δεήσεων ἐκτενῶν γενομένων παρὰ τῶν θεοφόρων καὶ ἁγίων ἐκείνων ἀνδρῶν καὶ αὐτῆς τῆς Βασιλίσσης, συγγνώμη αὐτῷ δέδοται. Ἡμεῖς ὅμως ἀποκρινόμενοι λέγομεν, ὅτι οὐ μόνον κομιδῆ μάταιον, ἀλλὰ καὶ ἀνόητον τὸ πιστεύειν ἡμᾶς τῷ λέγοντι ταῦτα Γενναδίῳ τῷ πεπλασμένῳ, καὶ ἀποδέχεσθαι αὐτὸν μάρτυρα ἐν τοῖς τοιούτοις μεγάλοις πράγμασι, σιωπῶντας τοσούτους ἀξιολόγους ἱστορικοὺς, ὧν τινὲς μὲν μαρτυροῦσιν, ὅτι αἰσχρῶς ἀπέθανεν ὁ Θεόφιλος, τινὲς δὲ, ὅτι παρηγγέλκει κατὰ τῶν Εἰκόνων καὶ ὑπὲρ τοῦ Πατριάρχου Ἰαννῆ, καὶ πάντες λέγουσιν, ὅτι ἀμετανόητος τέθνηκεν, καὶ εἰσαγέσθω πρῶτον ὁ Ζωναρᾶς, ὅστις λέγει, Τότε ἀξιώσας μὴ παραχωρῆσαι ἀναστηλωθῆναι Εἰκόνας, μήτε τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην τῆς Ἐκκλησίας ἐκδιωχθῆναι. δεύτερον, Μιχαὴλ ὁ Γλυκᾶς λέγει, Ἀλλὰ καὶ τελευτῶν ὁ Θεόφιλος παρήγγειλε μήτε τὰς ἁγίας Εἰκόνας ἀναστηλωθῆναι, μήτε τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην τὸν Γόητα καθελεῖν. τρίτον, ὁ Γεώργιος Μοναχὸς λέγει, Τοῦ Βασιλέως δυσεντερίας νόσῳ τὴν ψυχὴν κακῶς ἀπορρήξαντος. τέταρτον, Συμεὼν ὁ Μάγιστρος φησὶν (ὁ Θεόφιλος) τὸ πνεῦμα αὐτοῦ κακῶς καὶ ὀδυνηρῶς ἀπέρρηξε. πέμπτον, Κωνσταντῖνος ὁ Βασιλεὺς ὁ Πορφυρογέννητος φησὶ, Κατὰ τὴν εἰκάδα τοῦ Ἰανουαρίου Μηνὸς τὸν βίον μετήλλαξε, πολλὰ τοὺς τῆς ὀρθοδόξου πίστεως περιεχομένους παρ' ὅλον αὐτοῦ τὸν βίον μυσαττόμενος, οὐ λέγει δὲ ὅτι μετενόησεν. ἕκτον, ἔστω ὁ Ἰωὴλ λέγων, Θεοφίλου κακῶς καὶ ἀθλίως τὴν ψυχὴν ἀπορρήξαντος. ἕβδομον εἰσαγαγέσθω ὁ Κεδρηνὸς λέγων, Καταστρέψαντος αὐτοῦ Θεοφίλου τὴν ψυχήν. ταῦτα συμφώνως οἱ τῶν ἱστορικῶν ἀξιόλογοι, οὓς παραβλέποντες οἱ Λατῖνοι, προσφέρουσιν εἰς μαρτυρίαν τὸν ψευδογεννάδιον καὶ τὸν ὑπ' αὐτοῦ ἀπατηθέντα Τζιγαρᾶν καὶ ἄλλους τινὰς, ὡς ποιοῦσι καὶ περὶ τοῦ Καθαρτηρίου πυρὸς, τῶν μὲν πατέρων τὰς μαρτυρίας παρορῶντες, τινὰς δὲ καὶ παραγράφοντες, ἐπὶ δὲ τὰ σοφίσματα καὶ τινῶν ἀνθρωπίσκων μαρτυρίας καταφεύγοντες, ὡς ποιοῦσι καὶ περὶ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ψυχῆς τοῦ Τραϊανοῦ ἐκ τοῦ ᾅδου, περὶ οὗ Θεοῦ εὐδοκοῦντος, ἐν ἄλλοις ἐροῦμεν.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Δ΄

Περὶ ἀνακομιδῆς τῶν λειψάνων Νικηφόρου τοῦ Πατριάρχου καὶ Θεοδώρου τοῦ Στουδίτου, καὶ κατακαύσεως τῶν σωμάτων Κοπρωνύμου καὶ Ἰαννῆ.

Ἐδεήθη πολλὰ ὁ Πατριάρχης Μεθόδιος, ἵνα γένηται ἡ ἀνακομιδὴ τοῦ Πατριάρχου Νικηφόρου, καὶ συγκατένευσεν εἰς τὴν αἴτησιν αὐτοῦ ἡ Αὐγοῦστα Θεοδώρα, καὶ ἀπεκομίσθη τὸ ἅγιον λείψανον, καὶ προσέτι ἐκεῖνο τοῦ Στουδίτου Θεοδώρου ἀπὸ τοῦ τόπου τῆς ἐξορίας. καὶ ἦν θαυμαστὸν κατὰ ἀλήθειαν καὶ εἰς τὸν καιρὸν μιᾶς γυναικὸς αὐξῆσαι τόσον τὴν εἰρήνην καὶ τὴν εὐσέβειαν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐκ τοῦ ζήλου αὐτῆς. ἀλλὰ καὶ ὁ Μιχαὴλ ζηλωτὴς ὢν, ὡς φαίνεται ἐκ πολλῶν, καὶ ὡς ἱστορεῖ ὁ Μοναχὸς Γεώργιος καὶ Λέων ὁ Γραμμα-

ὁ Γραμματικὸς, ἔστειλε καὶ ἐξέβαλε τοῦ τάφου τὸν Κοπρώνυμον, ὃν εὗρον ἄλυτον, ἴσως ὡς ἀφωρισμένον, καὶ τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην, καὶ ἔφερον αὐτοὺς εἰς τὸ ἱπποδρόμιον, καὶ ἐῤῥάβδισαν αὐτοὺς, καὶ ὕστερον κατέκαυσαν αὐτοὺς ἐν ἡμέρᾳ ἀγῶνος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ ἀρχηγοῦ τῶν Βουλγάρων Βογάρεως, καὶ τῆς αἰτίας τοῦ Χριστιανισμοῦ αὐτοῦ τε καὶ τῶν Βουλγάρων.

Ὁ Βόγαρις τῶν Βουλγάρων ὁ Αὐθέντης ὡς ἔμαθεν ὅτι ὁ Θεόφιλος ἐτελεύτησε, καὶ κυβερνᾷ τὸ βασίλειον ἡ σύζυγος αὐτοῦ μετὰ παιδίου μικροῦ, ὑψώθη, καὶ ἔστειλεν Ἀποκρισιαρίους ὅτι οὐκ ἔτι βούλεται ἔχειν τὴν ἀγάπην καὶ τὴν συμφωνίαν, μόνον βούλεται ἐλθεῖν κατὰ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ἀλλὰ ἡ Βασίλισσα εὐπρεπῶς τοῖς Ἀποκρισιαρίοις αὐτοῦ ἀπεκρίθη, λέγουσα, Εἰ ὁ Αὐθέντης ὑμῶν νικηθήσεται ὑπὸ μιᾶς γυναικὸς, ἐντροπὴ μεγάλη καὶ κατηγορία αὐτῷ ἔσεται, εἰ δὲ νικήσει αὐτὴν γυναῖκα, οὐδεμία ἐντροπὴ οὔτε κατηγορία μου ἔσται. καὶ ταῦτα ὁ Βόγαρις ἀκούσας, εἰρήνευσεν. Εἶτα δέ τινα Θεοδόσιον ἐπιλεγόμενον Κουφαρᾶν αἰχμαλωτισθέντα πρὸ πολλοῦ εἰς Βουλγαρίαν, ἡ Θεοδώρα ἀπό τινων ὀνειράτων ἐμήνυσε τῷ Βογάρει αὐτὸν εὑρεῖν, καὶ αὐτὴ δώσει τὸ αὐτίλυτρον αὐτοῦ. ὁ δὲ ἀντεζήτησε τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ οὖσαν δούλην καὶ διερχομένην εἰς τὰ βασίλεια, ἥτις καὶ γράμματα ἔμαθε, καὶ τὴν εὐσέβειαν ἐδιδάχθη, καὶ γέγονε καὶ ἐνάρετος ζωῆς. ἐπανελθοῦσα δὲ εἰς τὸν ἀδελφὸν, ἔσπειρεν αὐτῷ τῷ Βογάρει τῆς ὀρθοδοξίας τὰ σπέρματα, ἦν δὲ καὶ ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου κατηχηθεὶς ὁ Βόγαρις ἱκανῶς, συνέβη δὲ καὶ πεῖνα μεγάλη εἰς τὴν Βουλγαρίαν, καὶ ἐπειδὴ ἤκουσε τὸ θαῦμα τῶν πέντε ἄρτων, ὑπεσχέθη, ὅτι ἐὰν ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς αὐτοὺς χορτάσῃ, πάντας αὐτοὺς βαπτισθῆναι, καὶ ὢ τοῦ θαύματος, ἐγέμισεν ὁ τόπος ἀπὸ σίτου, καὶ ἐχορτάσθησαν ἀπὸ τῶν ὀσπρίων ἢ ἄλλων ἐδεσμάτων, καὶ ἐδόξασαν τὸν Χριστὸν, καὶ ἐβαπτίσθη ὁ Αὐθέντης ὁ Βόγαρις, καὶ μετωνομάσθη Μιχαὴλ, καὶ ὁ λαὸς ὁμοίως ἐχριστιάνισεν. ἔκτισε δὲ καὶ Ἐκκλησίαν, καὶ ἐζωγράφησεν αὐτὴν Ῥωμαῖος τις Μοναχὸς Μεθόδιος τοὔνομα, ὃς καὶ ἐν ταῖς ἄλλαις ἱστορίαις, ἱστόρησε καὶ τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Κυρίου, καὶ ὡς εἶδε τὸν Παράδεισον καὶ τὴν κόλασιν ὁ Βόγαρις, ὁ μετονομασθεὶς Μιχαὴλ, ἐφοβήθη τὸν Θεὸν, καὶ ἐστερεώθη μᾶλλον εἰς τὴν χριστιανωσύνην. λέγει δὲ Συμεὼν ὁ Μάγιστρος, ὅτι τοῦ Μιχαὴλ πολεμοῦντος τὸν Βόγαριν, ἐγένετο ὁ Βόγαρις Χριστιανὸς, καὶ ὅτι ἐπανέστησαν αὐτῷ τῷ Βογάρει οἱ Βούλγαροι, ἐκεῖνος δὲ ἔχων Σταυρὸν εἰς τὸν κόλπον ἐνίκα αὐτοὺς, εἶτα φανερῶς κατήχει, ἐβάπτιζε, καὶ οὕτως ἀπὸ μικρῶν σπινθήρων ἐν Χριστῷ ἐγένετο τοιοῦτον μέγα κατόρθωμα. ὁ δὲ Παφλαγὼν εἰς τὸν βίον τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου λέγει, ὅτι πείνᾳ ταλαιπωρούμενος ὁ βάρβαρος, τοῦ Βασιλέως δεξιουμένου, ἐχριστιάνισεν. ὁ δὲ Θεοφάνης φησὶν, ἐπεὶ κίνησιν εἶχεν ὁ Βασιλεὺς κατὰ Βουλγάρων, λιμῷ τρυχόμενοι, ᾐτήσαντο Χριστιανοὶ γενέσθαι, καὶ τῷ Βασιλεῖ ὑποτάσσεσθαι, καὶ ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ τὸν Ἄρχοντα Βουλγάρων βαπτίσας, ἐπέθηκεν αὐτῷ τὸ ὄνομα αὐτοῦ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΑ'.

Πῶς, καὶ πότε ἐγένοντο αἱ Πάπαι κύριοι πόλεων καὶ Ἐπαρχιῶν, καὶ πότε ἤρξαντο ἀλλάσσειν τὰ ὀνόματα αὐτῶν, καὶ πῶς οἱ Βασιλεῖς καὶ Ῥῆγες προϋπαντοῦσιν αὐτοὺς, καὶ πῶς ἐγίνοντο Πάπαι σιμωνιακῶς.

Ἄς δὴ ἔλθωμεν καὶ εἰς τὰ συμβάντα εἰς τὴν Ῥώμην. Στέφανος ὁ δεύτερος ἐνοχλούμενος ὑπὸ Αἰστούλφου Ῥηγὸς Λογγιβάρδων, ἀπέρχεται εἰς Πιπῖνον Ῥῆγα Φραγγίας, οὗ τῇ συνεργείᾳ κατεπολέμησε τὸν Λογγίβαρδον τοῦτον Αἰστούλφον ὁ Πάπας Στέφανος, καὶ δὴ ὑπὸ ἀποπληξίας θανόντος τοῦ Αἰστούλφου, ὁ Πάπας ἔλαβε τοὺς τόπους αὐτοῦ, καὶ ἐκλειπόντων καὶ τῶν Ἐξάρχων Κωνσταντινουπόλεως ἀπὸ Ἰταλίας, οἵτινες ἔμειναν ἔτη ἑκατὸν ἑβδομήκοντα, ἔλαβεν ὁ Πάπας τοὺς τόπους τῶν Ῥωμαίων ὅσους ἐδυνήθη εἰς Ἰταλίαν. Ἀδριανοῦ δὲ τοῦ πρώτου μαχομένου Δεξιδερίῳ Ῥηγὶ Λογγιβάρδων, ὁ Δεξιδέριος ἐμήνυσεν αὐτῷ ἀναγινώσκειν τὰς βίβλους καὶ ἡσυχάζειν ὡς Μοναχὸς, ὁ δὲ Πάπας δεηθεὶς Καρόλου Ῥηγὸς Φραγγίας, ἔστειλε στρατεύματα καὶ ἐνίκησε τὸν Δεξιδέριον καὶ τὸν γαμβρὸν αὐτοῦ, ὅθεν βιασθεὶς ὁ Δεξιδέριος ἀφῆκε τὰ κάστρα τῷ Πάπᾳ, καὶ ἀφιέρωσε καὶ ἐκ τῶν ἑαυτοῦ τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Ῥώμης. ἀπελθὼν δὲ ὁ Κάρολος εἰς Ῥώμην, ἐβεβαίωσεν ἔχειν τὸν Πάπαν ὅσα εἶχεν ἡ Ἐκκλησία Ῥώμης εἰς τὴν ἐξουσίαν αὐτῆς. Στέφανος δὲ ὁ τέταρτος φυγαδεύεται ὑπὸ τοῦ ἀνωτέρω εἰρημένου Καμπούλου, καὶ ἀπέρχεται εἰς Φράντζαν, προϋπάντησε δὲ αὐτῷ ὁ ῥὴξ Λοδοβῖκος, οὐ μὴν καὶ ἐφίλησεν αὐτοῦ τοὺς πόδας,

μάλιστα

μάλιστα δὲ ἐτίμησαν αὐτὸν ὅτι ἐνομίζετο ἅγιος, ἐπειδὴ ἦν βίου καλοῦ, τοῦ δὲ μετ' ἐκεῖνον Πασχάλη προβληθέντος χωρὶς γνώμης τοῦ Λοδοβίκου, ὁ Λοδοβῖκος ἔγραψεν εἰς τὸν Κλῆρον, ὅτι δέον ἐστὶ φυλάττεσθαι τὰ ὅρια καὶ μὴ ἀθετεῖσθαι τὰς συνθήκας, καὶ λοιπὸν χωρὶς εἰδήσεως τοῦ Αὐτοκράτορος Πάπαν μηκέτι γίνεσθαι, ὅτι ἀκολουθεῖ παιδία ἀσύγγνωστος. ἔλαβε δὲ ὁ Λοδοβῖκος ἀπὸ τοῦ Πάπα ὅσα προήρπασε κάστρα, καὶ μόνα ἀφῆκεν ἔχειν ἃ εἶχε πρότερον, τοιοῦτό τι πρῶτον ἐγέννησεν ἡ σέψις τοῦ Λέοντος. οὗτος ἐστὶ ὁ Πασχάλης πρὸς ὃν ἔγραφε Θεόδωρος ὁ Στουδίτης. ἐπὶ δὲ τοῦ μετ' ἐκεῖνον Εὐγενίου φασὶν οἱ Λατῖνοι, ὅτι Μιχαὴλ ὁ Τραυλὸς ἔστειλεν εἰς Λοδοβῖκον καὶ ἠρώτα, ὁποίαν γνώμην ἔχει περὶ τῶν Εἰκόνων, ὁ δὲ ἔστειλε τοὺς πρέσβεις εἰς τὸν Πάπαν εἰπὼν, ὅτι ἐκείνου ἐστὶν ἴδιον κρίνειν τὰς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ὁ Τραυλὸς εἶχε πολλοὺς Διδασκάλους εἰς τὴν Ἀνατολὴν καὶ ἁγίους, οἳ καὶ ἐδίδασκον αὐτὸν καὶ ἤλεγχον, καὶ οὐκ ἤκουεν αὐτῶν, ὡς ὢν ἐκδοτος ὅλος εἰς τὴν Εἰκονομαχίαν, καὶ Λοδοβῖκον ἐρωτῆσαι, ἐστὶ πλάσμα. ὅτι δὲ οὐ μόνος ὁ Ῥώμης, ἀλλὰ κοινῶς ἡ Ἐκκλησία, καὶ εἰς καιρὸν ἀνάγκης καὶ Πατριάρχης καὶ ἁπλῶς Ἐπίσκοπος κρίνει καὶ ἐλέγχει καὶ ἐπιτιμᾷ περὶ πίστεως, εἴρηται πολλάκις, εἰ μή που καὶ εἴποι τὶς, ὅτι ὁ Τραυλὸς ἤκουσεν ὅτι ἐκεῖνοι οἱ Ῥῆγες τῆς Φράντζας ἤθροισαν Σύνοδον κατὰ τῶν ἁγίων Εἰκόνων, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ ἠθέλησε βεβαιωθῆναι εἴγε εἰσὶ τοιοῦτοι ὡς ἤκουσε, καὶ διὰ τοῦτο ἔστειλεν ἐρωτῶν, καὶ ἴδε ἀνωτέρω κεφάλαιον ὄγδοον. Γρηγόριος ὁ τέταρτος οὐκ ἠθέλησε μόνῃ τῇ ψήφῳ τῶν Κληρικῶν τὸ παπάτον, ἕως οὐ ἐβεβαίωσεν αὐτὸ ὁ Ῥὴξ Λοδοβῖκος. οὗτος ἤθροισε Σύνοδον, καὶ ἑπόμενος τῆς ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς τῷ δεκάτῳ ὀγδόῳ Κανόνι, ἐκώλυσε καὶ αὐτὸς συνοδικῶς ἵνα μὴ οἱ ἐκκλησιαστικοὶ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ λοιποὶ φορῶσι χρυσᾶ καὶ μεταξωτὰ ἱμάτια. ὀδύρεται ὁ Πλάτινας εἰς τὴν ζωὴν Βενεδίκτου τοῦ τετάρτου, λέγων ὅτι οἱ Πάπαι μετέβαλον τὴν αὐστηρότητα εἰς ἀκολασίαν, καὶ χωρὶς τοῦ ἔχειν τοὺς ἐμποδίζοντας ὤφθησαν θηρία καὶ τέρατα, αἰσχρῶς καὶ σιμωνιακῶς γινόμενοι Πάπαι, ὅθεν καὶ μᾶλλον ἐταπείνωσαν τὸν θρόνον τῆς Ῥώμης, ἢ ὕψωσαν, καὶ διὰ ταῦτα Κλήμης ὁ δεύτερος συνοδικῶς διετάξατο, χωρὶς τῆς γνώμης τοῦ Βασιλέως τῆς Δύσεως μηκέτι γίνεσθαι Πάπαν, καθότι μόνοι οἱ πλούσιοι καὶ οὐτιδανοὶ δυνάμει χρημάτων ἐλάμβανον τὸ παπάτον, ἁρπάζοντες τὸν θρόνον σιμωνιακῶς. ἐφαρμάκευσαν ὅμως τὸν τίμιον καὶ ὅσιον Πάπαν οἱ Ῥωμαῖοι, ὅτι ἐγένετο Πάπας χωρὶς τοῦ θελήματος αὐτῶν. ἄλλοι δὲ λέγουσιν, ὅτι αὐτὸν ἐφαρμάκευσε Στέφανος ὁ διάδοχος αὐτοῦ, ὁ κληθεὶς Δάμασος δεύτερος, ὅστις οὐκ ἦν αὐτόχρημα κακίας εἶδος, μετὰ εἴκοσιν ἡμέρας τῆς χειροτονίας αὐτοῦ, ἐδιώχθη τοῦ θρόνου. ἀλλὰ δὴ καὶ Νικόλαος ὁ δεύτερος ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, Σύνοδον ἤθροισεν ἐν τῷ Λατεράνῳ τοῦ μηκέτι γίνεσθαι Πάπαν ἢ δι' ἀργυρίων, ἢ δι' ἄλλης δωρεᾶς ἀνθρωπίνης, ἢ δυνάμει λαοῦ, ἢ τοῦ Στρατοῦ, ἀλλὰ τῇ κοινῇ ἐκκλησιαστικῇ ψήφῳ, καὶ ὅστις γενήσεται Πάπας τοῦ λοιποῦ παρανόμως, ἀποστάτης δικαίως ὀνομάζεσθαι, καὶ ἀναθεματίζεσθαι ὡς προδότης καὶ παράνομος, καὶ πάσῃ ἀνθρωπίνῃ βοηθείᾳ ἐξοστρακίζεσθαι τοῦ θρόνου. καὶ σημείωσαι, ὅτι οἱ μετὰ τὴν Σύνοδον ταύτην Πάπαι ὑπόκεινται τῷ ἀναθέματι ταύτης, ὅσοι δηλαδὴ παρανόμως γίνονται. ῥητέον καὶ τοῦτο, ὅτι τὸν Πάπαν Σέργιον δεύτερον λεγόμενον, διὰ τὸ καλεῖσθαι Χοιρόστομον, ψηφισάμενοι αὐτὸν, ὠνόμασαν Σέργιον, βασιλεύοντος Θεοφίλου, καὶ ἐντεῦθεν ἐγένετο ἀρχὴ ἀλλάσσεσθαι τὰ ὀνόματα τῶν Παπῶν. ἐπὶ Σεργίου δὲ τούτου ὁ Λοδοβῖκος ὁ ἔγγονος τοῦ μεγάλου Λοδοβίκου καὶ υἱὸς τοῦ Λοταρίου ἦλθεν εἰς Ῥώμην ἀπεσταλμένος ὑπὸ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ὃν οὐ προϋπήντησεν ὁ ἴδιος Πάπας, ὡς προϋπήντησεν ὁ Βιταλιανὸς τὸν Αὐτοκράτορα Κώνσταν, ἀλλ' ἔστειλε Κλῆρον εἰς ὑπαντὴν, ὁ δὲ Σέργιος προϋπήντησεν αὐτὸν εἰς τὴν σκάλαν τῆς Ἐκκλησίας, οὐκ ἐφίλησε δὲ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὁ Λοδοβῖκος, ἀλλὰ ἠσπάσθησαν μόνον ἀδελφικῶς. Σὺ δὲ σημείωσαι, ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης ἐγονάτισε δεόμενος ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως Ἰουστίνου τοῦ Θρᾳκὸς, τὸν δὲ Κώνσταν προϋπήντησεν ἔξω τῆς Ῥώμης ὁ Βιταλιανὸς, τοῦτον δὲ προϋπήντησεν εἰς τὴν σκάλαν τῆς Ἐκκλησίας ὁ Σέργιος. ὕστερον δὲ, ἐπεὶ ἔβαλον εἰς μάχην τοὺς Βασιλεῖς καὶ Ῥῆγας καὶ Αὐθέντας Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως οἱ Ἐπίσκοποι Ῥώμης, γαννύμενοι ὡς ὁ Κρόνος εἰς τὴν χύσιν τοῦ ἀνθρωπίνου αἵματος, κατεσκεύασαν ἵνα ἀσπάζωνται οἱ Βασιλεῖς τὸν πόδα αὐτῶν. ἀλλὰ τοῦ μὲν Κρόνου τὰς ἀνθρωπίνας αἱματεκχυσίας ἐκώλυσεν ὁ Συρακούσιος Γέλων, νικήσας τοὺς Ἀφρικανοὺς (ἐν οἷς ἐτελεῖτο τὸ μυστήριον) καὶ εἰρηνεύων μετ' ἐκείνων. τοῦτο δὲ τὸ ἀσεβέστατον ἔργον τίς ἄνθρωπος ἄρα κωλύσειεν αὖ; Ναὶ, τὸ οἰκείᾳ θελήσει τινὰς φιλεῖν τοὺς πόδας τῶν Ἐπισκόπων, ἔστω, ἀλλ' εἶναι δόγμα, καὶ καταφρονεῖσθαι τοὺς χριστοὺς Κυρίου τοὺς Χριστιανοὺς Βασιλεῖς φιλεῖν τοὺς πόδας τοῦ Ῥώμης, πέρα τῷ ἀηδὲς εἶναι, καὶ πάσης ἀνομίας ἐπέκεινα ἐστὶν, ἐπειδὴ τοῦτο ἐγέννησε τὸ ἀντίθεον, καθότι τίθεται ὁ τίμιος Σταυρὸς, φεῦ, εἰς τὴν κοντύραν τοῦ Πάπα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΒʹ.

Περὶ τῆς γυναικὸς τῆς γενομένης Πάπα Ῥώμης, καὶ τεξάσης ἐν τῇ λιτανείᾳ, καὶ τελευτησάσης ἐκεῖ.

Τῷ ἔτει ὀκτακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ ἐγένετο Πάπας ὁ πανεύφημος Λέων ὁ τέταρτος, καὶ κοιμηθέντος αὐτοῦ τῷ ἔτει ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ τρίτῳ, ἐγένετο Πάπας Ἰωάννης, ἐγνώσθη δὲ ὕστερον ὅτι ἦν γυνή. ἔμαθε δὲ γράμματα εἰς τὰς Ἀθήνας καθὼς ἱστοροῦσι πολλοί. ἐλθοῦσα δὲ εἰς Ῥώμην καὶ διδάσκουσα μετ' εὐγλωττίας τὰς Ἐπιστήμας, ψηφίζεται μετὰ τὸν Λέοντα εἰς τὸν θρόνον τοῦ Πέτρου. ἐγκαστρωθεῖσα δὲ ὑπό τινος δούλου αὐτῆς· καὶ ἔχουσα ἀνάγκην παραγενέσθαι μετὰ λιτανείας εἰς τὸν Ναὸν ἐν Λατεράνῳ, ἀναμέσον τοῦ Θεάτρου τοῦ λεγομένου Κολοσσοῦ εἰς τὸν Ναὸν τοῦ ἁγίου Κλήμεντος ὠδίνασα, ἐτελεύτησε παρὰ τὸ θέατρον, ἐπειδὴ ἐγέννησε τὸ βρέφος παράκαιρον. ἐπάπισε δὲ χρόνους δύο, μῆνας πέντε καὶ ἡμέρας τέσσαρας. ἐτάφη δὲ ἀτίμως ὅπου καὶ ἐτελεύτησεν. λέγουσι δὲ τὸν διάβολον φανερῶσαι αὐτὴν, εἰπόντα παρρησίᾳ.

Πάπα πάτερ πατέρων, δεῖξον γέννημα παπίσσης.

ὅντινα στίχον ἡ κοινὴ τῶν ἀνθρώπων φήμη μετέβαλεν εἰς τὴν παρὰ τοῦ Ἱεροσολύμων Νεκταρίου μεμνημένην Παροιμίαν.

Πάπας τὶς ἐγκυμονήσας, τίκτειν ἔμελλεν ὡς θῆλυ,
Τοὔνομα δ' ὢν Ἰωάννης, Ἰωάννα μετεκλήθη,
Καὶ γυνὴ σαφῶς γνωσθεῖσα, τὸ παιδίον θηλάζει.

Ἐπίστευσαν δὲ πολλοὶ τῶν παλαιῶν γεγονέναι τοῦτο κατὰ ἀλήθειαν, φέρουσι δὲ οἱ ταῦτα λέγοντες πολλοὺς ἱστορικοὺς μάρτυρας, καὶ πολλὰ περιστατικὰ συμμιστοῦντα τὸ δρᾶμα ἄγουσιν εἰς τὸ μέσον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Βʹ

Ἐναντιότης Βινίου καὶ Βαρωνίου, μὴ ὑπάρξαί ποτε γυναῖκα Πάπαν Ῥώμης λεγόντων, ἀλλ' Ἰωάννην τὸν ὄγδοον ὡς ἁπλοϊκὸν γυναῖκα κεκλῆσθαι.

Ἀντιφερόμενος ὁ Βίνιος εἰς τὴν τοιαύτην ἀλήθειαν, φοβούμενος ὅπερ ἐστὶ καὶ ἡ ἀλήθεια, ὅτι αὐτὸ τοῦτον βεβαιωθῇ καταβάλλεται καὶ ἐκ τούτου ἡ ἐξουσία τοῦ Πάπα, φησὶν, ὅτι Ἰωάννης ὁ ὄγδοος, ὁ μετὰ Ἀδριανὸν δηλαδὴ τὸν δεύτερον, μὴ ὢν ἄξιος ἀντιστῆναι τῷ Κωνσταντινουπόλεως Φωτίῳ, ὠνομάσθη γυνή. ὁ δὲ Βαρώνιος, ἄλλος οὗτος σοφιστὴς λέγει, ὅτι Ἰωάννης ὁ βαλὼν τὸν Φώτιον εἰς τὸν θρόνον αὐτοῦ, ἐποίησεν ἔργον, ὅπερ ἦν φρόνημα τῆς σαρκὸς καὶ ἔχθρα πρὸς Θεὸν [illegible], ὥστε ἡ Ῥώμη ἀναξιωτέραν καὶ ἀχρηστοτέραν πρεσβείαν ὡς ἐκείνην ἣν ἔστειλεν ὁ Ἰωάννης Φωτίῳ οὐκ οἶδεν, ὅθεν καὶ διὰ τὴν ἁπλότητα καὶ ἁπαλότητα ὠνομάσθη γυνὴ, ὡς μὴ δυνηθεὶς ἀντιστῆναι, ὡς καὶ Νικόλαος καὶ Ἀδριανὸς, τῷ εὐνούχῳ Φωτίῳ, οἱ δὲ μεταγενέστεροι ἀγνοίᾳ ἐφήμισαν ὅτι ἐστὶ γυνή. ἐπαινεῖ δὲ ὁ Βίνιος τὴν γνώμην τοῦ Βαρωνίου εἰς τὰς σημειώσεις Ἰωάννου ὀγδόου, καὶ ἀποβάλλει τὸν λόγον ὅτι ἦν ποτὲ Πάπας γυνή, ὡς καὶ ὁ Ὀνούφριος εἰς τὰς σημειώσεις ἃς ποιεῖ εἰς τὸν Πλάτινα.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γʹ.

Ἀπόδειξις ἐκ πάντων τῶν ἱστορικῶν, ὅτι φύσει γυνὴ γέγονε Πάπας Ῥώμης μετὰ Λέοντα τὸν τέταρτον.

Οὐ διηγοῦνται οἱ ἱστορικοὶ περὶ τούτου τοῦ Ἰωάννου ὃς ἦν μετὰ Ἀδριανὸν τὸν δεύτερον ὅτι ἦν γυνὴ, ἀλλ' ἅπαντες ὁμολογοῦσι πεφυκέναι γυναῖκα Ἰωάννην, ὃς ἦν διάδοχος Λέοντος τοῦ τετάρτου, ὃν καὶ διεδέξατο Βενέδικτος ὁ τρίτος, μεθ' ὃν Νικόλαος ὁ πρῶτος, ὁ πρὸ Ἀδριανοῦ τοῦ δευτέρου. ὁ Σαβέλλικος Ἐννεάδος κεφαλαίῳ ἐνάτῳ, βιβλίῳ πρώτῳ, ἐκείνην τὴν γυναῖκα ἥπερ ἦν διάδοχος τοῦ Λέοντος καλεῖ Ἰωάννην ἕβδομον, τὸν δὲ Ἰωάννην, ὃς ἦν διάδοχος Ἀδριανοῦ τοῦ δευτέρου μεταταῦτα καλεῖ Ἰωάννην ὄγδοον. θαῦμα ἐστὶ φησὶν ὁ Σιγιβέρτος κατὰ τὸ ὀκτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν τέταρτον ἔτος, διηγούμενος περὶ τῆς γυναικὸς Ἰωάννης, ὅτι Ἰωάννης οὗτος γυνὴ ἦν, καὶ ἑνὶ μόνῳ φίλῳ συνήθει γνωστὴ, ὃς καὶ κοιμηθεὶς μετ' αὐτῆς, καὶ πληρώσας αὐτὴν, ἐγέννησε Πάπας ὑπάρχουσα, ὅθεν καὶ τινὲς μετὰ τῶν Παπῶν οὐκ ἀριθμοῦσιν αὐτήν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δʹ.

Ὅτι διὰ τὸ τινὰς τῶν παπιστῶν μὴ συναριθμεῖν τοῖς Πάπαις τὴν Πάπαν Ἰωάνναν, συνέβη ἐκ τούτου τὸν διάδοχον Ἀδριανοῦ τοῦ δευτέρου Ἰωάννην ὄγδοον λέγεσθαι, τοῦ Πλάτινα ἕβδομον αὐτὸν λέγοντος, καὶ περὶ τοῦ πρώτου ὀνόματος καὶ τῆς πατρίδος τῆς Πάπα Ἰωάννας, καὶ ποῦ τέθνηκε.

Καὶ

Καὶ ἐντεῦθεν συνέβη τὸν διάδοχον Ἀδριανοῦ τοῦ δευτέρου παρά τισιν λέγεσθαι Ἰωάννην ὄγδοον, ὃν ὁ Πλάτινας ἔνατον καλεῖ. ἡ δὲ διήγησις (εἴπωμεν πάλιν) ἐν συντόμῳ Ἰωάννου ὀγδόου τῆς Παπίσσης ἐστὶν αὕτη, Γυνή τις ὀνόματι Γιλβέρτη ἴγγλεζα ἀπὸ πατρίδος τοῦ λεγομένου Μογουντιανοῦ φρουρίου, προσποιηθεῖσα τὸν ἄνδρα, κατέλαβε τὰς Ἀθήνας, καὶ ἐκεῖθεν τὴν Ῥώμην, ὅπου καὶ λέγεται ἤθη καὶ διδασκαλίαν παρὰ πάντας εὐδοκιμῆσαι, ὅθεν καὶ κοινῇ ψήφῳ ἐδέχθη τὴν Ἀρχιερωσύνην κατὰ τὸ ὀκτακοσιοστὸν πεντηκοστὸν τέταρτον ἔτος. πρώτη μέν, ὡς εἴρηται, ὀνομαζομένη Γιλβέρτη, ἐν δὲ τῷ Παπάτῳ, οὗ κατὰ Μαριανὸν τὸν Σκότον ἐγκρατὴς ἐγένετο ἔτη δύο, μῆνας πέντε καὶ ἡμέρας τέσσαρας, Ἰωάννης ἐπεκαλέσθη. τέως δὲ ἐν τῷ τοκετῷ αὐτῆς ἐν αὐτῇ τῇ κοινῇ πλατείᾳ ἐφανερώθη καὶ τέθνηκε.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Περὶ τοῦ ἐσμοῦ τῶν μαρτύρων, καὶ μάλιστα παπιστῶν, οὓς ἀνώνυμός τις καὶ Κουράδος Δεκκέρως προσφέρουσι, Πάπαν Ῥώμης γυναῖκα ὄντως γεγονέναι μαρτυροῦντας.

Ταύτης τῆς διηγήσεως τὴν ἀλήθειαν Ἀνώνυμός τις συγγραφεὺς παρὰ Ἰλλυρικῷ βιβλίῳ δεκάτῳ, ἐν τῷ καταλόγῳ τῶν τῆς ἀληθείας μαρτύρων, καὶ Κουράδος ὁ Δεκκέρως ἐν τῇ ὁμιλίᾳ τῆς ἀληθοῦς ἱστορίας περὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου ὀγδόου ὅτι ἦν γυνὴ καὶ βρεφοτόκος, καὶ Ἀλέξανδρος ὁ Κόκκος ἐν τῷ διαλόγῳ αὐτοῦ περὶ τῆς Πάπα Ἰωάννας κατὰ πλάτος δεικνύουσι, μάλιστα ταῖς μαρτυρίαις Ῥανούλφου Μοναχοῦ τοῦ Φλαβιακένσου ὅστις ἔζη τῷ ἔτει ἐννακοσιοστῷ τριακοστῷ, καὶ Μαριανοῦ τοῦ Σκότου Μοναχοῦ Φουλδένσου. καὶ Σιγιβέρτου Μοναχοῦ Γιεμβλακένσου, καὶ Μαρτίνου Πολόνου, ὅστις ἦν πνευματικὸς Ἰννοκεντίου τοῦ τετάρτου, καὶ Φραγγίσκου Πετράρχου, ὅστις ἦν συνηλικιώτης Μαρτίνου τοῦ Πολόνου καὶ οἰκειακοῦ τοῦ Πάπα, καὶ Ἰωάννου Βοκατζίου τῶν αὐτῶν συνηλικιώτου, καὶ Μαρτίνου τοῦ Μινορίτου, καὶ Ἀντωνίου Ἀρχιεπισκόπου Φλωρεντίας, καὶ Ὄθωνος Ἐπισκόπου Φρισινγένσου, καὶ τοῦ παλαιοῦ χρονικοῦ τῶν Αὐγουσταίων, καὶ Οὐλιέλμου τοῦ Ὀκάμ, καὶ Ῥαφαὴλ τοῦ Βολατιρανοῦ, καὶ Γουλιέλμου Ἰακώβου Ἐγμουνδένσου, καὶ τοῦ Πλάτινα, καὶ τοῦ Σαβελίκου, καὶ Ἰακώβου Φιλίππου Βεργομένσου, καὶ Ματθαίου Παλμερίου, καὶ Τριθεμίου, καὶ Ἰωάννου τοῦ Στέλλα, καὶ Ναυκλήρου, καὶ Βεζζερίου Ἀνσυλίνου, καὶ Ἀλβέρτου Κρατζίου, καὶ Βερνέρου Ῥολιβίγκου Καρτουσιανοῦ, συγγραφέως τοῦ συντάγματος τῶν χρόνων, καὶ Κοιλίου Ῥοδιγίνου, καὶ Ἰωάννου Λουκίδου, καὶ Χριστιανοῦ Μασσαίου, καὶ Γοδεφρίδου Βιτερβιένσου, καὶ Ἰωάννου Μεστρέζιις, καὶ Θεοδώρου Δανίου, καὶ τοῦ Χαλκοκονδύλου, καὶ Σχιδένσου, καὶ Λασιάρδου, καὶ Φουλγόσου, καὶ Βαπτιστοῦ Μαντουανοῦ, καὶ ἐπιστολῆς τινὸς τοῦ Παρισίων Ὀξονιένσου, καὶ Πραγένσου. καὶ τοῦ Τέξτορος, καὶ τοῦ Καραγγιᾶ, καὶ τοῦ βιβλίου τῶν συγχωρητικῶν τῆς Ῥώμης, τυπωθέντος κατὰ τὸ χιλιοστὸν πεντακοσιοστὸν εἰκοστὸν πέμπτον ἐν Ῥώμῃ, καὶ Ἰακώβου Εἰσγιεκούρια, καὶ Ἰωάννου Ἰνάλδου. αὕτη ἡ ἱστορία διὰ πολλῶν ἐτῶν ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναντιρρήτως καὶ ἐλέγετο καὶ ὑπεφέρετο, καὶ οὐδεὶς τῶν Ῥωμάνων συγγραφέων, οὐδεὶς τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης ἀντεῖπεν αὐτῇ, ἢ τοὺς συγγράψαντας αὐτὴν ἤλεγξεν ὅλως, καὶ γὰρ πράγματι ἐπιστώθη ἅπας ὁ κόσμος ἀληθῶς ὑπάρξαι καὶ συμβῆναι τοῦτο, καὶ γὰρ οὐκ ἔστι τῶν ἀδυνάτων καὶ τῶν ἀπίστων, ἀλλὰ καὶ τῶν δυναμένων καὶ τῶν ἐνδεχομένων. τοσούτοις δὲ σημείοις καὶ μαρτυρίαις, καὶ μάλιστα πολλῶν ὄντων παπιστῶν ἐξ αὐτῶν, στηριζομένην τὴν διήγησιν φανερῶς, ἐστὶν αἰσχύνη τὸ ἀρνεῖσθαι αὐτήν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ς'.

Ὅτι τῆς Πάπα γενομένης γυναικὸς Φώτιος καὶ Στυλιανὸς οὐχ ὡς οὐκ οὔσης, ἀλλ' ὡς ἀνόμου οὐκ ἐμνήσθησαν.

Ὁ Φώτιος ἐν τῷ περὶ ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος, καὶ Στυλιανὸς ὁ Νεοκαισαρείας γράφων πρὸς Στέφανον Ῥώμης τὸν Βενέδικτον, τίθενται μετὰ τὸν Λέοντα οὐκ Ἰωάννην οὔτε Ἰωάνναν. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι ἐκεῖνοι τὸν νόμιμον εἶπον διάδοχον τοῦ Λέοντος, τὴν δὲ παρεισφρήσασαν ἀσεβῶς κυράτζαν Γιλβέρτην καὶ μετακληθεῖσαν Ἰωάνναν ἀφῆκαν, οὐ γὰρ συνείθισαν οἱ Ἀνατολικοὶ ἀνακαλύπτειν τῶν ἀδελφῶν τὰ ἐλαττώματα. καὶ ἡμεῖς τοῦτο οὐκ ἐλέγομεν, εἰ οἱ ἀδελφοὶ Λατῖνοι οὐκ ἐσπούδαζον λίαν αὐθαδῶς, ἵνα μὴ λέγω ἀσεβῶς δεῖξαι τὸν μυρίοις περιπίπτοντα ἀτοπήμασι καθὸ ἄνθρωπον Πάπαν εἶναι Θεὸν ἐπὶ τῆς γῆς.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ'.

Ὅτι οἱ νεώτεροι Λατῖνοι ἐπὶ μαρτυρίᾳ τοῦ καταπτύστου Λέοντος τοῦ ἐνάτου σπεύδοντες δεῖξαι Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως τὴν Πάπαν Ῥώμης γενομένην γυναῖκα, δείκνυνται ψευδέστατοι, ἀμαρτύρως τὰ μεμαρτυρημένα ἀναιρεῖν ἐπιχειροῦντες.

Οἱ νεώτεροι, οἱ ἐπαίροντες τὸν παπισμὸν μὴ δυνάμενοι δεῖξαι ἐν πᾶσιν οἷς ἂν εἴπωσι ψευδῆ τὴν ἱστορίαν ταύτην, σπουδάζουσι δεῖξαι τὸ δρᾶμα ὅτι γέγονεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν. καὶ δὴ λέγουσιν ὅτι ὁ Πάπας Λέων ὁ ἔνατος ἔγραψε τῷ Ἀχριδόνῳ καὶ Κηρουλαρίῳ, ὅτι ἡ Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως ἀντιπολεμοῦσα τῷ πρώτῳ Κανόνι τῆς ἐν Νικαίᾳ πρώτης Συνόδου, ἀπετόλμησε ποιῆσαι Πατριάρχας Εὐνούχους, καὶ τὸ χεῖρον, ὅτι μίαν γυναῖκα προσέτι ἐτίμησε Πατριάρχην εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι αὐτὸς ὁ Λέων ὡς συνθέμενος προφανῶς εἰς τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκην, καὶ μὴ διορθωθείς, ὡς παρῃνέθη ὑπὸ τοῦ Κηρουλαρίου, ἀνεθεματίσθη ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου, καὶ πῶς ἔγραφεν ἐκεῖσε τὰ τοιαῦτα; δεύτερον, ὅτι εἰ ὅλως ἔγραψε ταῦτα, ἐψεύσατο, ὅτι ὁ Κανὼν αὐτὸς τῆς πρώτης Συνόδου ἐκείνους τοὺς εὐνουχίζοντας καθ' οἷον δήτινα τρόπον ἑαυτούς, ὡς φονικὸν καὶ ἀντίθεον ἔργον ποιοῦντας ἀποβάλλει τοῦ Κλήρου, τοὺς δὲ ὑπὸ βαρβάρων, ἢ ἰατρῶν, ἢ δεσποτῶν εὐνουχισθέντας, ὄντας δὲ εἰς τὰ ἄλλα καλούς, λέγει ῥητῶς ὅτι τοὺς τοιούτους προσίεται ὁ Κανών, ὅθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν εἰ ἐγένοντο Πατριάρχαι Εὐνοῦχοι, οὐκ ἦσαν Εὐνοῦχοι ἐκ τῶν ἑαυτοὺς ἐκτεμόντων, ἀλλὰ βασιλόπαιδες καὶ Πατρικίων τέκνα, εὐνουχισθέντα ὑπὸ τῆς δεσποτείας τῶν Βασιλέων δι' ὑποψίαν τοῦ μὴ βασιλεῦσαι ὕστερον. τρίτον, ὅτι οἱ Εὐνοῦχοι Πατριάρχαι εἰς τὸ Βυζάντιον ἦσαν (ἵνα ἐάσωμεν τοὺς ἄλλους) πρῶτος ὁ ἅγιος Γερμανὸς ὁ Ἰσαυρομάστιξ, δεύτερος ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὁ ἐπὶ Φωτίου, οὓς καὶ οἱ Λατῖνοι ἔχουσιν ἁγίους. τέταρτον, ὅτι τοῦτο οὐδεὶς ἱστορικὸς εἶπε, πλὴν τοῦ Λέοντος τούτου· ὃς καὶ κατάπτυστος καὶ ἐξουθενητέος, διότι συκοφαντεῖ τὴν Κωνσταντινούπολιν, διότι παρεξηγεῖται τὸν Κανόνα τῆς ἁγίας Συνόδου, διότι ἐθελοντὶ κακουργεῖ, καὶ διότι βλασφημεῖ τοὺς ἁγίους Πατριάρχας, ἀνάξια καὶ ἀντίδοξα ποιῶν τῇ καθέδρᾳ τῆς Ῥώμης. σημείωσαι δὲ ὅτι μετὰ τὴν πάπαν Ἰωάνναν ἐπὶ Μιχαὴλ τοῦ υἱοῦ Θεοφίλου ἐγένετο Πάπας ὁ πανόσιος Βενέδικτος, ὁ διορίσας προφέρεσθαι καὶ ἀναγινώσκεσθαι τὸ Σύμβολον εἰς γλῶσσαν ἑλληνικήν, καὶ γράψας εἰς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς μὴ δέχεσθαι Πάπαν εἰς κοινωνίαν, ἐὰν μὴ σημειοῖ αὐτοῖς ἐν ταῖς ἐνθρονιαστικαῖς αὐτοῦ ἐπιστολαῖς τὸ Σύμβολον τῆς δευτέρας Συνόδου ἀκαινοτόμητον καὶ χωρὶς τῆς προσθήκης τῆς καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καθὼς ἄλλοι καὶ ὁ Μοναχὸς Ἐπιφάνιος σημειοῖ, ὡς εἴρηται ἐν τῷ Πότε τῆς καθόλου Ἐκκλησίας οἱ Λατῖνοι ἀπερράγησαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τῆς κοιμήσεως Μεθοδίου Κωνσταντινουπόλεως, καὶ Πατριαρχείας Ἰγνατίου, καὶ καθαιρέσεως καὶ ἐξορίας αὐτοῦ ἀδίκου διὰ τοῦ Βάρδα, καὶ Πατριαρχείας Φωτίου Πρωτασηκρῆτις, καὶ ὧν ἀνεκαίνισε φροντιστηρίου γραμμάτων καὶ πολιτικῶν Νόμων ὁ Βάρδας.

Μεταλλάττει τὸν βίον ὁ θεῖος Μεθόδιος, καὶ προχειρίζεται κανονικῶς εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως ὁ ἱερὸς Ἰγνάτιος ἐν ἔτει ὀκτακοσιοστῷ τεσσαρακοστῷ ἑβδόμῳ. ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀπὸ μητρὸς θεῖος τοῦ τότε βασιλεύοντος Μιχαὴλ Βάρδας ὁ Καῖσαρ ἀπολύσας τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ὑπωπτεύετο ὅτι ἐπόρνευε τὴν νύμφην αὐτοῦ, ὁ Ἰγνάτιος παρακούοντα τῶν νουθεσιῶν αὐτοῦ, καὶ θέλοντα μεταλαβεῖν τῇ ἡμέρᾳ τῶν Θεοφανείων, ἀπέβαλεν αὐτὸν παρρησίᾳ. ὁ δὲ Βάρδας, μὴ πεισθέντος τοῦ Ἰγνατίου μὴ ἐλέγχειν αὐτόν, πείθει τὸν Βασιλέα ὅτι ἐστὶν ἐπίβουλος αὐτοῦ ὁ Ἰγνάτιος, ὃν καὶ ἐκβάλλει τοῦ θρόνου ὁ Βασιλεὺς τῷ ὀκτακοσιοστῷ πεντηκοστῷ πέμπτῳ ἔτει, Φώτιον δὲ Πατριάρχην βίᾳ καὶ δυναστείᾳ προβάλλει ἀντ' αὐτοῦ, Πρωτασηκρῆτιν ὄντα κατ' ἐκεῖνο καιροῦ, λογιώτατον πάνυ, λέγει ὁ γραμματικὸς Λέων, τὸν δὲ Ἰγνάτιον ἐγκλείει εἰς τὸν τάφον τοῦ Κοπρωνύμου, καὶ λιμοκτονεῖ, κἀκεῖθεν ἐξορίζει αὐτὸν εἰς τὴν Νῆσον Τερέβινθον, ὅπου ἀπαιτηθεὶς τὴν παραίτησιν αὐτοῦ, καὶ μὴ διδοὺς αὐτήν, ἐξορίζεται εἰς τὴν Μυτιλήνην. ἔγραψε δὲ ὁ Φώτιος τὰς συνήθεις ἐνθρονιαστικὰς ἐπιστολὰς εἰς τοὺς Πατριάρχας καὶ εἰς τὸν Πάπαν. ἐπειδὴ δὲ παρῆσαν Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Ῥώμης, σταλέντες κατὰ τῶν Εἰκονομάχων, πείθουσιν οἱ περὶ τὸν Βάρδαν καὶ αὐτούς, καὶ ἀθροίσαντες Σύνοδον ἐν ἔτει ὀκτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ πρώτῳ εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν, τὴν πέμπτην καὶ δευτέραν καλουμένην, τριακοσίων δέκα καὶ ὀκτὼ πατέρων, ἀγαγόντες ἀπὸ Μυτιλήνης τὸν Ἰγνάτιον, καθαιροῦσιν αὐτὸν παρρησίᾳ, ἢ καθὼς θέλουσιν ἄλλοι, ὁ Βασιλεὺς ἵνα παύσῃ τὸ σχίσμα τὸ συμβὰν διὰ τοὺς Πατριάρχας καὶ διὰ τοὺς Εἰκονομάχους, ἔστειλεν εἰς τὴν Ῥώμην Ἄρχοντα καὶ δῶρα, καὶ ἔφερε τοὺς Τοποτηρητάς. πλὴν οὗτος ὁ παραλογισμὸς ὁ κατεργασθεὶς κατὰ τοῦ Ἰγνατίου, ἐγένετο αἰτία κατακρίνεσθαι τὸν Φώτιον καὶ ἐφ' οἷς μήτε ἔπραξε μήτε κἂν διενοήθη. Ὁ δὲ Βάρδας ἤνοιξε κοινὸν Σχολεῖον γραμμάτων εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐν ᾗ σχεδὸν ἀπεμαράνθη τὸ ἀξίωμα τῶν Ἐπιστημῶν, ὅθεν Ἰωάννης ὁ Κουροπαλάτης γράφων περὶ τοῦ Λέοντος τοῦ κατ' ἐκεῖνο καιροῦ φιλοσόφου, ὁμολογεῖ, ὅτι εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐδιδάχθη καὶ γραμμα-

γραμματικὴν καὶ ποιητικὴν καὶ τὴν κυκλοπαιδείαν αὐτήν, εἰς δὲ τὴν Ἄνδρον ἀπερχόμενος μετὰ τοῦ Μιχαὴλ τοῦ Ψελλοῦ, ἐσπούδαζε τὰ περὶ τῆς φιλοσοφίας, τότε ἔζη καὶ ὁ Μεταφραστής, ὅθεν καὶ ὁ Ψελλὸς ἐνεκωμίασεν αὐτὸν ὅτε ἀνεπαύθη. ἀλλὰ καὶ τῶν πολιτικῶν Νόμων τὴν ἀκρίβειαν ὥσπερ ἀποσβεσθεῖσαν, ὁ Βάρδας συχνῇ βαδίζων εἰς τὰ κριτήρια, ἀνεκαίνισεν αὐτὴν θαυμασίως. καὶ ταῦτα μὲν τοῦ Βάρδα καλά, τὰ δὲ κατὰ Ἰγνατίου καὶ ἄλλα αὐτοῦ ἔργα ἠμαύρωσαν αὐτοῦ τὰ καλά.

ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Ὅτι ὁ Πάπας Νικόλαος μὴ δεξάμενος τὴν καθαίρεσιν Ἰγνατίου, οἰκειοποιούμενος δὲ τὴν Βουλγαρίαν, καὶ πέμψας ἐκεῖσε Ἐπισκόπους ἄθεα δόγματα διδάσκοντας, ἐξουθενεῖται ὑπὸ Φωτίου, καὶ καθαιρεῖ αὐτόν, καὶ ἀποβάλλεται ἡ καθαίρεσις αὐτοῦ ὡς ἄλογος. καὶ περὶ τοῦ ἐν τίνι διαλέκτῳ ἦν τό, Κωνσταντῖνε ἐν τούτῳ νίκα.

Μετὰ τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἰγνατίου ἀπελθόντων εἰς Ῥώμην τῶν ὑπομνημάτων μετὰ τῶν Λεγάτων τοῦ Πάπα, ὁ Νικόλαος τὰ μὲν κατὰ τῶν Εἰκονομάχων ἐδέξατο, οὐ μὴν καὶ τὴν καθαίρεσιν Ἰγνατίου. εἶτα συνέβη καὶ ἄλλο τι, εἰ γὰρ καὶ ἐχριστιάνισαν οἱ Βούλγαροι κατὰ μέρος, ἀλλ' ὁ Αὐθέντης αὐτῶν Μιχαὴλ καὶ ὅλον αὐτῶν τὸ ἔθνος ἐχριστιάνισαν διὰ τῶν ἀνωτέρω εἰρημένων αἰτιῶν, ἀλλὰ καὶ δι' ἐπιμελείας τοῦ Πατριάρχου Φωτίου, πρὸς ὃν Μιχαὴλ καὶ ἐπιστολὴν ἔγραψεν ὁ Φώτιος, περιέχουσαν κεφάλαια ἑκατὸν δέκα καὶ ὀκτώ, διδάσκων αὐτὸν τὴν ὀρθόδοξον πίστιν ἀπό τε τῆς γραφῆς καὶ τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ ἔτι τὰ ἤθη τῆς εὐσεβείας καὶ τῶν Ἀρχόντων. ὁ δὲ Ῥώμης Νικόλαος κινούμενος ὑπὸ φιλαρχίας, ᾠκειοποιεῖτο παραλόγως τὴν Βουλγαρίαν, καὶ ἔστειλε τινὰς Ἐπισκόπους καὶ ἄλλους ἐκκλησιαστικούς, οἵτινες πάνυ ἀσεβῶς ἀνεμύριζον τοὺς βαπτισθέντας, ὄντας μεμυρισμένους καὶ ὑπὸ τῶν Ἱερέων Κωνσταντινουπόλεως, ὡς δῆθεν τὸ χρῖσμα ἐστὶν ἴδιον τοῖς Ἐπισκόποις, καὶ οὐχὶ τοῖς Ἱερεῦσι, καὶ ὅτι ὁ Φώτιος ὁ πέμψας τοὺς Ἱερεῖς ἦν ἀνίερος, καὶ ἔτι ἐδίδασκον καὶ τὴν νηστείαν τοῦ Σαββάτου, καὶ τὴν κατάλυσιν τῶν δύο πρώτων ἡμερῶν τῆς Τεσσαρακοστῆς, Δευτέρας καὶ Τρίτης, καὶ ἄλλα τινά, καὶ μάλιστα λανθανόντως ἐδίδασκον τὴν καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος, οὐκ ἐπιτετραμμένοι ὑπὸ τοῦ Ῥώμης, ἐπειδὴ οὐκ ἦν ἡ προσθήκη εἰς τὴν ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν, ἀλλ' ὅτι ἦν εἰς πολλοὺς δυτικοὺς ἡ τοιαύτη γνώμη. ἀλλ' ὁ Φώτιος ἀντεποιεῖτο τῆς Βουλγαρίας, καθότι ἦν ἡ εὐσέβεια τῶν Βουλγάρων δι' ἐπιμελείας τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἡ Βουλγαρία ἦν ποτὲ ὑπὸ τὸν Ἐπίσκοπον Θεσσαλονίκης, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω βιβλίῳ πέμπτῳ, ὑπὸ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως δὲ ἡ Θεσσαλονίκη, ὅθεν ἐξουθένει τοὺς παραλογισμοὺς τοῦ Νικολάου. ἀλλ' ἐκεῖνος ἀθροίζει Σύνοδον ἰδικὴν εἰς τὴν Ῥώμην, ἤγουν τῶν δυτικῶν Ἐπισκόπων, καὶ καθαιρεῖ τὸν Φώτιον περὶ ἄλλων αἰτιῶν, πρῶτον, ὅτι δῆθεν ἀπὸ κοσμικοῦ ἐγένετο Πατριάρχης, καὶ ὅτι ζῶντος τοῦ Ἰγνατίου ἐγένετο, καὶ ὅτι ἀδίκως ἐκάθηρε τὸν Ἰγνάτιον, καὶ ὅτι ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Συρακούσης Γρηγορίου, ὃν προκαθῄρουν Λέων καὶ Βενέδικτος οἱ Ῥωμαίων Ἐπίσκοποι καὶ ὁ Ἰγνάτιος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τελευταῖον τὸ κυρίως αἴτιον, ὅτι οὐ παρεχώρει τὴν Βουλγαρίαν τῷ Ῥώμης, καὶ πέμπει εἰς Κωνσταντινούπολιν τὴν καθαίρεσιν, καὶ ἔτι τὴν καθαίρεσιν ἐκείνων οὓς ἐχειροτόνησεν ὁ Φώτιος. οἱ δὲ Κωνσταντινουπολῖται ἀλογίστου ὀφθέντος αὐτοῖς τοῦ καθαιρεθῆναι ὑπ' αὐτοῦ τὸν Κωνσταντινουπόλεως χωρὶς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἀποβάλλουσι τὴν καθαίρεσιν καὶ τοὺς ἐκείνην κομίσαντας ἀπεδίωξαν. γράφει ὁ Βασιλεὺς Μιχαὴλ πρὸς τὸν Νικόλαον, καὶ ψέγει αὐτόν, καὶ ὀνειδίζει ἕνεκεν τῆς ἀποτομίας καὶ τῆς πλεονεξίας αὐτοῦ, καὶ δὴ καὶ τὴν λατίνα γλῶσσαν ὠνόμασε βάρβαρον. ἀντέγραψεν αὐτῷ ὁ Πάπας Νικόλαος δικαιολογούμενος, περὶ δὲ τῆς λατινίδος γλώσσης ἀπεκρίθη αὐτῷ, ὅτι καθὼς εἰς τὴν Ῥώμην πάντοτε ἀναγινώσκεται τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ὁ Ἀπόστολος εἰς τὴν Λειτουργίαν ἑλληνιστί, οὕτως εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ἐν τῇ ἁγίᾳ Σοφίᾳ ἀναγινώσκεται λατινιστί, οὐκ ἀληθεύων εἰς τὸ δεύτερον. Σὺ δὲ σημείωσαι τὸν Συναξαριστὴν λέγοντα, ὅτι τό, ΚΩΝΣΤΑΝΤΙ͂ΝΕ ἘΝ ΤΟΎΤΩ ΝΙ΄ΚΑ, ἦν γεγραμμένον λατινιστί, ὁ δὲ Λέων ὁ σοφὸς λέγει, ὅτι ἦν γεγραμμένον ἑλληνιστί, οἱ ἀξιόλογοι ὅμως ἱστορικοὶ λέγουσιν, ὅτι λατινιστὶ ἦσαν ἐκεῖνα τὰ γράμματα. ὁ Νικόλαος οὖν ἐπὶ πᾶσι τούτοις μὴ αἰσχυνθεὶς προσέθηκε τὸ μέγα αὔθαδες, καὶ ἔγραψε καὶ ἐζήτει ἀπὸ τοῦ Βασιλέως πέμψαι εἰς Ῥώμην καὶ τὸν Φώτιον καὶ τὸν Ἰγνάτιον ἵνα αὐτοὺς κρίνῃ ἐκεῖνος.

ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Περὶ ἀντικαθαιρέσεων Φωτίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Νικολάου Πάπα, καὶ ἐγκυκλίων ἐπιστολῶν Φωτίου πρὸς τοὺς τῆς Ἕω Πατριάρχας κατὰ Νικολάου, καὶ συνοδικῆς ἐπιστολῆς κατὰ τοῦ αὐτοῦ Νικολάου ἀπὸ Ἰταλίας πρὸς Φώτιον, καὶ τῆς ἀπραγίας τούτων διὰ τὸ τελευτῆσαι τὸν Βάρδαν. περὶ βασιλείας Βασιλείου Μακεδόνος, καὶ ἐξώσεως Φωτίου, καὶ ἀντισάξεως αὖθις Ἰγνατίου, καὶ τῆς τελευτῆς τοῦ Πάπα Νικολάου.

Ἐν τούτοις, ὁ Φώτιος παροξυνθείς, γράφει ἐγκυκλίους ἐπιστολὰς πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ζητεῖ

ἵνα

ἵνα στείλωσι Τοποτηρητὰς κατὰ τοῦ Ῥώμης, ὅτι τοὺς Βουλγάρους οἱ παρ᾽ ἐκείνου ἀποσταλέντες ἐκ δευτέρου ἔχρισαν μύρῳ, καὶ ὅτι ἐδίδαξαν αὐτοὺς τὴν νηστείαν τοῦ Σαββάτου, καὶ ὅτι τὴν Δευτέραν καὶ τὴν Τρίτην τῆς πρώτης ἑβδομάδος τῶν νηστειῶν ἐδίδαξαν αὐτοὺς γεύεσθαι γάλακτος καὶ τυροῦ, καὶ ὅτι τοὺς Ἱερεῖς αὐτῶν βιάζουσιν εἶναι ἀγάμους, καὶ ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἔλεγον ἐκπορεύεσθαι καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ. πρὶν ἢ ἐλθεῖν ὅμως τοὺς Τοποτηρητὰς τῶν Πατριαρχῶν εἰς σύστασιν Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ὁ Φώτιος βιαζόμενος ὑπὸ τῆς τοῦ Ῥώμην ἀποτομίας, ἀθροίσας Σύνοδον, καὶ ἀγαγὼν εἰς τὸ μέσον τοῦ Ῥώμης Νικολάου ἐγκλήματα τὰ ἄνωθεν καὶ ἄλλα, καθαιρεῖ τὸν Νικόλαον Πάπαν, καὶ πέμπει τὴν καθαίρεσιν εἰς τὴν Ῥώμην. ὁ δὲ Νικόλαος ἀθροίζει Σύνοδον εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ καθαιρεῖ τὸν Φώτιον δεύτερον. Σὺ δὲ σημείωσαι εἰς τὴν ἐπιστολὴν τοῦ Φωτίου ἣν γράφει πρὸς τοὺς Πατριάρχας, ὅτι οἱ Βούλγαροι ἦσαν εἰδωλολάτραι. δεύτερον, ὅτι οἱ Ἀρμένιοι εἰς τὸν καιρὸν ἐκείνου ἡνώθησαν τῇ καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, εἰ καὶ ὕστερον πάλιν ἐσχίσθησαν. τρίτον, ὅτι κανονικῶς ἐλέγχει καὶ τὰς πέντε τῶν Ῥωμαίων ταύτας καινοτομίας. τέταρτον, ὅτι εἰς τοὺς καιροὺς ἐκείνους ἐχριστιάνισαν καὶ οἱ Ῥῶσοι. πέμπτον, ὅτι αὐθεντίαν ἀποστολικὴν λέγει τῶν Πατριαρχῶν τὸ ἀξίωμα. ἕκτον, ὅτι ἀπὸ τῆς Ἰταλίας ἐπέμφθη συνοδικὴ ἐπιστολὴ διὰ Πρεσβυτέρων Βασιλείου, Ζωσιμᾶ καὶ Μητροφάνους καὶ ἄλλων τινῶν, καταβοῶσα μεθ᾽ ὅρκου, καὶ ἐγκλημάτων γέμουσα κατὰ τοῦ Πάπα Νικολάου, καὶ συνοδικὴν κρίσιν ζητοῦσα. ἕβδομον, ὅτι ἔγραφον αἱ τὴν ἐπιστολὴν πέμψαντες τῷ Φωτίῳ γνωρίσαι αὐτὴν καὶ τοῖς ἄλλοις Πατριαρχικοῖς θρόνοις περὶ τῆς τυραννίδος τοῦ Νικολάου, καὶ ἔτι βεβαιωθῆναι καὶ τὴν ἑβδόμην Σύνοδον. ὄγδοον, ὅτι λέγει πρὸς τοὺς Πατριάρχας, Εἰ δὲ καὶ ἡ μικρὰ τῶν παραδοθέντων ἀθέτησις καὶ πρὸς ὅλην τοῦ δόγματος ἐπιτρέψαι καταφρόνησιν, τούτων τὴν γνῶσιν καὶ εἴδησιν κατὰ τὸ παλαιὸν τῆς Ἐκκλησίας ἔθος ἀνενεγκεῖν τῇ ὑμετέρᾳ ἀδελφότητι ἐδικαιώσαμεν, καὶ προθύμως συναγωνιστὰς γενέσθαι ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τῶν δυσσεβῶν τούτων καὶ ἀθέων κεφαλαίων. παραινοῦμεν δὲ καὶ δεόμεθα μὴ λιπεῖν τὴν πατρῴαν τάξιν ἣν ὑμῖν οἱ πρόγονοι δι᾽ ὧν ἔπραξαν κατέχειν παραδεδώκασιν, ἀλλὰ σπουδῇ πολλῇ καὶ προθυμίᾳ ἀνθ᾽ ὑμῶν Τοποτηρητὰς τινὰς ἄνδρας τὸ ὑμέτερον ἐπέχοντας πρόσωπον ἐκλέξαι καὶ ἀποστεῖλαι, ἵνα (τάδε καὶ τάδε) γένωνται διὰ τῆς κοινῆς ἀποφάσεως. καὶ κατωτέρω, Δεῖ οὖν τοὺς παρ᾽ ὑμῶν ἀνθ᾽ ὑμῶν στελλομένους, καὶ τὸ ὑμέτερον ὑποδυομένους ἱερὸν καὶ ὅσιον πρόσωπον, τὴν ὑμετέραν αὐθεντίαν ἣν ὑμεῖς ἐν Πνεύματι ἁγίῳ ἐκληρώσασθε ἐγχειρισθῆναι, ὡς ἂν περὶ τούτων τῶν κεφαλαίων καὶ περὶ ἑτέρων παραπλησίων ἐξ αὐθεντίας ὦσιν ἀποστολικῶν θρόνων καὶ λέγειν ἱκανοί, καὶ πράττειν ἀκώλυτοι. καὶ ταῦτα μὲν πρὸς τοὺς Πατριάρχας ὁ Φώτιος, ὑπογράφων πρὸς τοῖς ἄλλοις, πῶς γίνεται ἡ ἄθροισις τῶν οἰκουμενικῶν Συνόδων, καὶ διὰ τίνων, καὶ τίς ἡ δύναμις αὐτῆς. κεῖται δὲ ἡ ἐπιστολὴ τυπωθεῖσα παρ᾽ ἡμῶν ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ Τόμου τῆς Χαρᾶς. ἀλλὰ ἀποθνήσκει ὁ Καῖσαρ Βάρδας, καὶ οἴχεται καὶ τὰ τοῦ Φωτίου, ἐβασίλευσε γὰρ ὁ Μακεδὼν Βασίλειος, ἀποκτείνας τὸν παραπατέρα αὐτοῦ Μιχαήλ, καὶ λέγει ὁ Ζωναρᾶς, ὅτι τοῦ Φωτίου μὴ θελήσαντος συγκοινωνῆσαι τῷ Βασιλεῖ, ὡς φονεύσαντι τὸν Μιχαήλ, καίπερ καὶ μετὰ ταῦτα πάλιν ἐδέξατο αὐτόν, ἐπειδὴ ὡς φαίνεται ἀπὸ τῶν πρὸς αὐτὸν ἐπιστολῶν τοῦ Φωτίου, αὐτὸς ἔχρισεν αὐτὸν καὶ ἔστεψεν εἰς Βασιλέα, ὅμως διὰ τὴν πρὸς τὸν Μιχαὴλ δυσμένειαν, καὶ διότι ἤλεγξεν αὐτὸν διὰ τὸν φόνον τοῦ Μιχαήλ, εὗρεν αἰτίαν δῆθεν τὸ ἐκκλησιαστικὸν δίκαιον, ὅτι ἔζη ὁ νόμιμος Πατριάρχης Ἰγνάτιος, καὶ ἐκβάλλει ὁ Βασίλειος τὸν Φώτιον, καὶ ἀντεισάγει τὸν Ἰγνάτιον. ὅτι δὲ διὰ τὸ ἐλεγχθῆναι ὑπ᾽ αὐτοῦ ἐξέβαλεν αὐτόν, μαρτυρεῖ ὁ Ἰωὴλ λέγων περὶ τοῦ Βασιλείου, Οὗτος Φώτιον τοῦ θρόνου ἐξέωσεν, ὡς ἐλεγχθεὶς ὑπ᾽ αὐτοῦ διὰ τὸν τοῦ Μιχαὴλ φόνον. δεύτερον ὁ Ζωναρᾶς λέγει, Εἰς δὲ τὴν μεγάλην Ἐκκλησίαν ἐν ἑορτῇ ἀπελθὼν ὁ Βασίλειος, καὶ τῆς ἀναιμάκτου θυσίας μεταχεῖν βουληθείς, ἐκωλύθη παρὰ τοῦ Πατριάρχου Φωτίου, ἀνδροφόνον αὐτὸν ἀποκαλοῦντος. ὀργισθεὶς οὖν διὰ τοῦτο, Σύνοδον ἤθροισε, καὶ τὸν Φώτιον τῆς Ἐκκλησίας ἐξώθησεν, ὡς δῆθεν τοῦ Ἰγνατίου παρανόμως ἀποβληθέντος τοῦ θρόνου τοῦ ἀρχιερατικοῦ, καὶ αὐτοῦ μὴ κανονικῶς ἐκείνου ζῶντος τοῦ θώκου τοῦ θείου ἐπιβατεύσαντος, Πατριάρχου τούτου ὥς φασι προβαλλομένου. τρίτον, Συμεὼν ὁ Μάγιστρος τάδε φησί, Μέλλοντος κοινωνεῖν τοῦ Βασιλείου, εἶπεν αὐτὸν ὁ Φώτιος λῃστὴν καὶ φονέα, καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας, ὁ δὲ ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην, εἰς τοὺς ἐχθροὺς Φωτίου δηλονότι. διὰ τὸν ἔλεγχον οὖν ὁ Βασίλειος μάλιστα ἐξέβαλε τὸν Φώτιον. τέταρτον, Γεώργιος ὁ Μοναχός, Ἐλθόντος τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, φησί, καὶ μέλλοντος κοινωνεῖν, τοῦτον ὁ Φώτιος λῃστὴν καὶ φονέα ἔλεγε, καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας, ὁ δὲ θυμωθείς, ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην, καὶ ἤγαγε Τόμον μετὰ Ῥωμαίων Ἐπισκόπων, καὶ ἀπέβαλεν αὐτὸν τῆς Ἐκκλησίας. πέμπτον, Λέων ὁ γραμματικός, Φώτιος ὁ Πατριάρχης, ἐλθόντος τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ μέλλοντος αὐτοῦ κοινωνῆσαι, λῃστὴν καὶ φονέα αὐτὸν ἐκάλει, καὶ ἀνάξιον τῆς θείας κοινωνίας, ὁ δὲ θυμωθείς, ἀπέστειλεν εἰς Ῥώμην καὶ ἤγαγε Τόμον καὶ Ἐπισκόπους κατὰ τοῦ Φωτίου. ἕκτον, καὶ ὁ Ναυκράτης, ὅς φησι, Προβάλλεταί τινα Φώτιον μὲν προσαγορευόμενον, πρωτασηκρῆτιν τότε ὑπάρχοντα, ἐπ᾽ εὐλαβείᾳ δὲ καὶ γνώσει ἀεὶ φημιζόμενον, ὃν παρευθὺς ἀποκατασταθῆναι κελεύσαντες, τὰ τῆς Ἀρχιερωσύνης πρεσβεῖα ἐγχειρίζονται, καὶ ὁ Καῖσαρ Βασίλειος τὰ τῶν Ῥωμαίων σκῆπτρα μεταχειρίζεται, ὅστις ἱερὰν γενέσθαι Σύνοδον παρακελευσάμενος, μετὰ τὸ ἀποδοῦναι τὸν οἰκεῖον τῆς Ἀρχιερωσύνης

θρόνου

θρόνου τῷ θεοφόρῳ Ἰγνατίῳ. ταῦτα ἐν τῷ βίῳ Νικολάου τοῦ Στουδίτου. οὐκ ἐξέβαλε λοιπὸν τὸν Φώτιον ὁ Βασίλειος δι' εὐλάβειαν, ἀλλὰ διὰ θυμὸν ἴδιον, ὃν ἔτεκεν ἡ δικαιοσύνη τοῦ Φωτίου. ἀπέθανε δὲ καὶ ὁ Πάπας Νικόλαος, πατριαρχεύσας χρόνους ἑπτὰ καὶ μῆνας ἐννέα. σημείωσαι δὲ, ὅτι ὅτε ἐγένετο Πάπας, ὁ Ρὴξ Λοδοβῖκος εἰς τὴν Ῥώμην, καὶ ἐξελθόντος τοῦ Νικολάου εἰς ὑπάντησιν αὐτοῦ, ὁ Λοδοβῖκος ἀπὸ χιλίων βημάτων ἔσυρε τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου τοῦ Πάπα, καθότι ἦν παπόστεπτος, ὅθεν καὶ ὁ Ἀναστάσιος ὁ βιβλιοθηκάριος τότε ἀκμάζων καὶ συγγράφων περὶ τῶν Παπῶν, ἔπλασεν ὅτι καὶ τὸν Ἀγαπητὸν καὶ Βιγίλιον ὁ Ἰουστινιανὸς προσεκύνησε, καὶ ὁ Ῥινότμητος τὸν Κωνσταντῖνον, ὡς εἴπομεν εἰς τοὺς τόπους.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου καὶ τῶν πράξεων αὐτῆς πάντε Κανόνων καὶ τοῦ χρόνου.

Ὁ γοῦν Βασίλειος ἵνα δόξῃ πεποιηκέναι εὔλογα, γράφει εἴς τε τὴν Ῥώμην καὶ εἰς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἔρχονται Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης Ἀδριανοῦ Δονάτος καὶ Στέφανος Ἐπίσκοποι καὶ Μαρῖνος Διάκονος, Ἀντιοχείας δὲ ἐπειδὴ οὐκ ἦν, οἱ περὶ Ἰγνάτιον εὗρον ἕνα τινὰ Τύρου Ἀρχιεπίσκοπον Θωμᾶν, καὶ ἐψηφίσαντο αὐτὸν Τοποτηρητὴν, τοῦ δὲ Ἀλεξανδρείας ὕστερον καὶ ἐγγὺς τοῦ τέλους τῆς Συνόδου ἦλθεν Ἰωσὴφ Ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ, τοῦ δὲ Ἱεροσολύμων Ἠλίας ὁ Σύγκελλος. Εἰς τὰ πρακτικὰ τῆς αὐτῆς Συνόδου ἐστὶ πρῶτον ὁ βίος τοῦ Ἰγνατίου, συγγραφεὶς ὑπὸ Νικήτα Δαυὶδ τοῦ Παφλαγόνος, καὶ ἐγκώμιον Μιχαὴλ τοῦ Συγκέλλου πρὸς τὸν Ἰγνάτιον, λίβελλος Ἰγνατίου πρὸς Νικόλαον Ῥώμης, ἐπιστολὴ Νικολάου πρὸς Ἀνατολὴν καὶ Δύσιν καὶ Λιβύην, καὶ ἑτέρα πρὸς Ἰγνάτιον, καὶ ἐπιστολὴ Ἐπιφανίου Κύπρου πρὸς τὸν αὐτὸν Ἰγνάτιον. ἔχει δὲ πράξεις δέκα. ἐξέθετο καὶ Κανόνας δεκατέσσαρας. ἠθροίσθη δὲ ἐν τῷ ἔτει ὀκτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ, τῷ δευτέρῳ ἔτει τοῦ Βασιλέως.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε'.

Ὅτι Νικήτας, Στυλιανὸς, Μητροφάνης τε καὶ Παφλαγὼν περὶ Ἰγνατίου καὶ κατὰ Φωτίου ψεύδονται, καὶ περὶ τῶν ἐν τῇ κατὰ Φωτίου Συνόδῳ Τοποτηρητῶν αὐθεντῶν, καὶ βλασφημιῶν σατανικῶν.

Εἰς τὸν βίον Ἰγνατίου ὃν συνέγραψεν ὁ Νικήτας σημείωσαι πρῶτον ψεῦδος, λέγει γὰρ ὅτι ὁ Φώτιος ἔγραψεν εἰς τὸν Ῥώμης Νικόλαον ζητῶν Τοποτηρητὰς, ἵνα Σύνοδον ἀθροίσῃ κατὰ τῶν Εἰκονομάχων, καὶ περὶ τοῦ Ἰγνατίου εἶπεν, ὅτι διὰ γῆρας παρῃτήσατο, καὶ ἀναπαύεται εἰς τὴν μονὴν αὐτοῦ, τιμώμενος καὶ γηροτροφούμενος, ὅθεν καὶ πλανηθεὶς ὁ Πάπας ἔστειλε δύο Τοποτηρητὰς Ζαχαρίαν καὶ Ῥοδόαλδον Ἐπισκόπους, τοῦτο ψεῦδος, ἐπειδὴ πῶς ἦν δυνατὸν γενέσθαι τῷ Ἰγνατίῳ ἐκβολὴν καὶ τιμωρίας καὶ ἐξορίας, καὶ παρελθεῖν τόσον καιρὸν, ὄντων καὶ ἐν τῇ Κωνσταντινουπόλει ἀφ' ἑκάστου γένους ἀνθρώπων, καὶ εἰς τὴν Ῥώμην μὴ ἀκουσθῆναι, ἢ καὶ κατόπιν μερικοῦ καιροῦ; ὅτι δὲ ἔμεινεν ἀνήκουστον εἰς τόσον καιροῦ διάστημα, ἐστὶν ἀδύνατον, ἠκούσθη λοιπόν. καὶ πῶς ὁ Νικόλαος οὐκ ἔγραψε κατόπιν τῶν Τοποτηρητῶν αὐτοῦ τοῦ ἀπέχειν αὐτοὺς τοῦ Φωτίου; καὶ μάλιστα ὡς αὐτὸς οὗτος ὁ Νικήτας μαρτυρεῖ, ἓξ μῆνας ἐκάθισεν εἰς τὴν Μυτιλήνην ὁ Ἰγνάτιος, πόσος ὅμως ἄλλος καιρὸς παρῆλθε; καὶ πῶς τὸ δρᾶμα εἰς τὴν Ῥώμην οὐκ ἠκούσθη; ὥστε ἀξιοπιστότερος ὁ Κεδρηνὸς, λέγων ὅτι ἦσαν οἱ πρέσβεις εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν παρόντες, ἐπειδὴ συμφωνεῖ ἡ μαρτυρία αὐτοῦ τοῖς πράγμασιν. εἶτα ὁ Στυλιανὸς Νεοκαισαρείας ἐχθρὸς ἀδυσώπητος τοῦ Φωτίου, γράφων τῷ Ῥώμης Στεφάνῳ, λέγει περὶ Φωτίου, ὅτι καθήρας τὸν Ἰγνάτιον, ἐζήτησεν ἀπὸ Ῥώμης Τοποτηρητὰς, ἵνα παρατηρήσωσι τὰ παρ' αὐτοῦ κατὰ Ἰγνατίου πραχθέντα, ὃ δὴ καὶ ἐγένετο, καὶ ἀπεστάλησαν Ζαχαρίας καὶ Ῥοδόαλδος Ἐπίσκοποι. καὶ σημείωσαι, ὅτι εἰ ἐζήτησεν ὁ Φώτιος Τοποτηρητὰς ἵνα παρατηρήσωσιν ὅσα κατὰ Ἰγνατίου ἐποίησε κατὰ Στυλιανὸν, πῶς κατὰ Νικήταν ἐπλάνησε τὸν Νικόλαον περὶ αὐτῶν; ὥστε ὡς ψεῦσται συμψεύδονται Στυλιανὸς καὶ Νικήτας. δεύτερον ψεῦδος λέγει, ὅτι εἶδεν ὄνειρον ὁ Βάρδας, ὡς δῆθεν ἐκάθητο ὁ Ἀπόστολος Πέτρος εἰς τῆς Ἐκκλησίας τὸ σύνθρονον, καὶ παρεστήκεισαν αὐτῷ δύο νέοι, καὶ ὁ Ἰγνάτιος τυχὼν ἐκεῖ παρὼν, ἔλεγεν αὐτῷ, κλειδοῦχε τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν, καὶ πέτρα, ἐν ᾗ Χριστὸς ὁ Θεὸς τὴν αὐτοῦ Ἐκκλησίαν ἐστηρίξατο, καὶ ὁ Πέτρος προσέταξεν ἑνὶ τῶν δύο νέων κατασφάξαι τὸν Βάρδαν. τοῦτο δεύτερον ψεῦδος, ἐπειδὴ ἢ πλάσμα ἐστὶ τὸ ὄνειρον, ἢ διεφθαρμένον, περιέχει γὰρ βλασφημίαν, ἐπειδὴ τῆς πίστεως πέτρα οὐχ ὁ Πέτρος, ἀλλ' ὁ Χριστὸς, εἰς ὃν οὐδεὶς δύναται θεῖναι θεμέλιον ἕτερον, καὶ κλειδοῦχος οὐ μόνον ὁ Πέτρος, ὡς εἴρηται καὶ ῥηθήσεται. τρίτον, λέγει ὅτι ὁ Φώτιος καθῄρας τὸν Νικόλαον, ἔστειλε πρέσβεις καὶ δῶρα εἰς Λοδόηχον (Λοδοβῖκον) Ῥῆγα Φραγγίας, καὶ Ἠγγιβέργαν τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ὑποσχόμενος κηρῦξαι αὐτοὺς Βασιλεῖς καὶ εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν, ἐὰν συνεργήσωσιν ἐξορισθῆναι τὸν Νικόλαον τῆς Ἐπισκοπῆς τῆς Ῥώμης. ἀλλ' ὦ οὗτοι πόσα δῶρα εἶχεν ὁ Φώτιος ἵνα ἀποστείλῃ εἰς Βασιλεῖς, ὥστε προσκυνηθῆναι

κινηθῆναι αὐτοὺς εἰς τοιοῦτον ἔργον; εἶτα πῶς ἦν δυνατὸν τὸν Πατριάρχην κηρῦξαι Βασιλεῖς εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν τοὺς Ῥῆγας Φραγγίας; ἐπεὶ ὁ Ἰωάννης ὁ Κίνναμος εἰς τὸ δεύτερον βιβλίον τῆς ἱστορίας αὐτοῦ, κεφαλαίῳ ἑβδόμῳ λέγει, ὅτι ὁ Ῥὴξ Γαλλίας ἦλθεν εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν πρὸς τὸν Μανουὴλ τὸν Κομνηνὸν ὅτε ἀπεδήμει εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ μὲν Αὐτοκράτωρ ἐν μετεώρῳ ἐκαθέσθη, τῷ δὲ χθαμαλή τις ἐκομίζετο ἕδρα, ἣν σελλίον λέγουσι ῥωμαϊκῶς, ἐν ᾗ ἐκάθισεν ὁ Ῥήξ. πρὸς τούτοις Μητροφάνης Μητροπολίτης Σμύρνης, ἐχθρὸς τοῦ Φωτίου θανάσιμος, γράφων πρὸς Μανουὴλ Λογοθέτην καὶ Πατρίκιον, λέγει, ὅτι ὁ Φώτιος ἐπεφήμησε Βασιλέα Λοδοβίκον καὶ Ἠγγιβέργαν Αὐγοῦσαν, ὡς Πουλχερίαν δῆθεν ἀνηγόρευσεν ἡ ἐν Χαλκηδόνι Σύνοδος, καίτοιγε οἱ Ἄρχοντες τοῦ περιφανοῦς Φράγγου, ἤτοι Λοδοβίκου Ῥηγὸς Γαλλίας εἰς ταύτην τὴν κατὰ Φωτίου Σύνοδον ἐκάθισαν ὄπισθεν τοῦ ἀριστεροῦ μέρους τῆς Συνόδου, καὶ οἱ Ἄρχοντες τοῦ ἐξοχωτάτου καὶ λαμπροτάτου Μιχαὴλ Ἄρχοντος Βουλγάρων εἰς τὰ δεξιά, πρᾶξει ἐνάτῃ, καὶ ἴδε εἰς ποίαν τιμὴν ἦσαν τότε οἱ Γάλλοι, καὶ πῶς ὁ Φώτιος ἐκήρυξεν αὐτοὺς κατὰ Μητροφάνη Βασιλεῖς, ἢ ὑπεσχέθη κηρῦξαι αὐτοὺς Βασιλεῖς κατὰ τὸν Παφλαγόνα; ὥστε καὶ αἱ δύο ψεῦσται. σημείωσαι, ὅτι ἡ παροῦσα Σύνοδος λέγει Κανόνι δωδεκάτῳ, Πλὴν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων οὐ δεῖ Ἄρχοντας λαϊκοὺς ἐν Συνόδῳ παρεῖναι. ἀλλ' ἐψεύσθη, καθότι καὶ ἐν ταῖς ἐν Κωνσταντινουπόλει Τοπικαῖς Συνόδοις ἐπὶ Φλαβιανοῦ καὶ Εὐτυχοῦς, καὶ ἐν ἄλλαις μερικαῖς Συνόδοις παρῆσαν Ἄρχοντες συνεδρεύοντες αὐταῖς. τέταρτον, λέγει τὸν Βασίλειον μεμαχῆσθαι τῷ Φωτίῳ οὕτω πασιδήλως. ὅτι γὰρ ἐμάχετο, δῆλον, οὐ μὴν καὶ φανερῶς. λέγει τοίνυν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς λαβὼν τὰς κατὰ Ἰγνατίου πράξεις καὶ τὴν Νικολάου καθαίρεσιν ἔδειξε τῇ Συγκλήτῳ, καὶ ἐμαίνετο κατὰ Φωτίου, ὅπου ὁ Κεδρηνὸς λέγει, ὅτι ἐκβάλλει συνοδικῶς ὁ Βασίλειος τὸν ἐπιπηδήσαντα τῇ ἀρχῇ Φώτιον, σχολάζειν κελεύσας, ἕως ἂν τὸν δικαίως ταχθέντα πρὸς αὐτὸν μεταστήσῃ Θεός. ὡσαύτως καὶ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος εἰς τὸν βίον τοῦ Βασιλείου γράφει μετὰ τὰ πολλά, ὅτι ὁ Βασίλειος τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα παραλαχὼν (Ἰγνάτιον) τὸν δὲ ἀντεισαχθέντα (Φώτιον) σχολάζειν κελεύσας, ἕως τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν μεταστήσῃ ὁ Θεός. γίνεται λοιπὸν ἐκ τῶν δύο τούτων μαρτυριῶν φανερόν, ὅτι ὁ Βασίλειος θυμωθεὶς ὅτι ἠλέγχθη ὑπὸ τοῦ Φωτίου, ἐξέβαλεν αὐτὸν συνοδικῶς, οὐχ ὅτι γε μὴν ἐποίησεν ὁ Βασιλεὺς ἄδικον, ἀλλ' ὁπωσδήποτε διὰ νομικὴν δικαιοσύνην ἐκβάλλει τὸν Φώτιον, ἵνα ἡσυχάζῃ, ἕως οὗ ζῇ ὁ γνήσιος. καὶ εἰ ἀνεθεμάτιζε τὸν Φώτιον, καὶ εἶχεν αὐτὸν ὡς λαϊκόν, πῶς εἶπεν, ἵνα ἡσυχάζῃ, ἕως ἂν μετασταθῇ ὁ Ἰγνάτιος; ὥστε ψεύδεται ὁ Παφλαγών, ὅτι τὰ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Φωτίου καὶ τὰ τῶν Ἰταλῶν προσάπτει τῷ Βασιλεῖ. πέμπτον, ὅτι βλασφημεῖ, εἰπὼν ὅτι ὁ Ταράσιος συμπαθέστερον μᾶλλον ἢ δικαιότερον ἐδέξατο τοὺς ἀπὸ Αἱρετικῶν χειροτονηθέντας, ἢ ἐπιστρέψαντας, καίπερ ὅσον μὲν κατὰ τὴν ἀνταλλακτικὴν δικαιοσύνην ἡμεῖς οὐκ ἐσώθημεν, οὐ γὰρ ὁ Χριστὸς διὰ δικαιοσύνην, ἀλλὰ διὰ συμπάθειαν ἐγένετο ἄνθρωπος, ὃν Νόμον ἔχουσα ἡ Ἐκκλησία, δικαίως δέχεται τοὺς ἁμαρτάνοντας, ὁπωσδήποτε ἔχουσα ἄκραν δικαιοσύνην ἐν αὐτῇ τοῦ Θεοῦ τὸ ἔλεος. ὅτι δὲ τοῦτο γέγονε καὶ ἄλλοτε, ἴδε τὸν τρόπον τῶν Συνόδων ἐν πολλοῖς τοῦ παρόντος βιβλίου. εἶτα τὸ ἔργον οὐκ ἦν τοῦ ἁγίου Ταρασίου, ἀλλὰ τῆς Οἰκουμενικῆς ἑβδόμης Συνόδου, καὶ τί θαυμαστόν, ἐὰν συκοφαντῇ τὸν Φώτιον ὁ συκοφαντῶν Ταράσιον; ἕκτον, ὅτι βλασφημεῖ, λέγων ὅτι βάψαντες εἰς τὸ φρικωδέστατον αἷμα τοῦ Χριστοῦ τὸν κάλαμον, τὸν Φώτιον ἀπεκήρυξαν. καὶ λοιπὸν εἰ ἔβαλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ εἰς τὸ μέλαν, ἰδοὺ ἦσαν ἄτοποι, ὅτι εἰς τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ Μυστηρίῳ ἐστὶν ὅλος ὁ Χριστός, καὶ πῶς φύρεται τῷ μέλανι, εἴγε τὸν κάλαμον ἔβαψαν οὕτως εἰς τὸ αἷμα τοῦ Μυστηρίου; ἀλλ' εἰς τὸ Μυστήριον τὰ συμβεβηκότα τοῦ φθαρέντος οἴνου φαίνονται αἰσθητῶς, οὐ μὴν καὶ τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὥστε βάψαι καὶ ἐρυθρᾶναι, καίπερ καὶ τοῦτο ἔχεται ἀπορίας, ἐπειδὴ καὶ ἄλλοι ἱστορικοὶ λέγουσιν, ὅτι Θεόδωρος ὁ Ῥώμης ἔβαψε τὸν κάλαμον αὐτοῦ εἰς τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὑπέγραψε τὴν καθαίρεσιν τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Πύρρου. ἴσως ὅμως γέγονε τοῦτο πρὸ τοῦ ἁγιασμοῦ τῶν δώρων, ὡς λέγει ὁ Μοναχὸς Γεώργιος καὶ ἄλλοι, ὅτι τοῦ Εὐαγγελισμοῦ εἰς τὰ Χαλκοπρατεῖα τῆς εἰσόδου γινομένης, καὶ τοῦ Εὐαγγελίου τελεσθέντος, ἀνῆλθον εἰς τὰ Κατηχούμενα ὁ Μιχαὴλ καὶ Βασίλειος, καὶ ἡμίσεις ὑπέγραψαν σταυρούς, ὅρκῳ βεβαιώσαντες τὸν Καίσαρα, καὶ τὰ ἑξῆς. τοῦτο ὅμως γεγονέναι ἐν τῷ Φωτίῳ, ἐστὶν ἀδύνατον, διὰ τὰ πρὸ τῆς Συνόδου καὶ μετὰ τὴν Σύνοδον γεγονότα περὶ Φωτίου. ἕβδομον, ὅτι ἔτι ἦν βλάσφημος, καθότι λέγει, ὅτι ὁ Πατριάρχης οὐκ εἶχε πᾶν ὃ ἐβούλετο αὐθεντικῶς δρᾶν, μᾶλλον δὲ κατὰ τὴν ἄνωθεν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν τὴν τῆς κρίσεως ἐξουσίαν τοῖς Ῥωμαίοις παρεχώρει. καὶ ὅσον μὲν ὅτι ὁ Πατριάρχης οὐκ εἶχεν αὐθεντικῶς δρᾶν πᾶν ὃ ἐβούλετο, ἀλήθεια, ἐκεῖνο ὅμως τό, Παρεχώρει τὴν κρίσιν τοῖς Ῥωμαίοις, ἐστὶ γελοῖον καὶ βλάσφημον, γελοῖον, ὅτι εἰ εἶχον αὐτὴν οἱ Ῥωμαῖοι, πῶς παρεχώρει αὐτοῖς ταύτην; βλάσφημον, ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἶχε συνήθειαν ἵνα ἡ Ἐκκλησία κρίνῃ, καὶ οὐχ ὁ Ῥώμης, εἰ δὲ εἴποι, ὅτι προσεκάλεσαν αὐτὸν αἱρετὸν κριτήν, ἀλλ' οὐ δυνατὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εἶναι κριτήν τινα, ᾧ οἱ Κανόνες οὐκ ἔδωκαν τὴν τοιαύτην ἐξουσίαν, ἔδωκαν δὲ αὐτὴν μόνῃ τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, ὅθεν οἱ Εὐσεβιανοὶ καλέσαντες κριτὴν τὸν Ἰούλιον, παρῃτήσαντο ὕστερον. καὶ Ἀθανάσιος ὁ μέγας, ἐκείνου δηλονότι τοῦ Ἰουλίου κριτοῦ ἤδη κληθέντος ὑπὸ τῶν εἰρημένων, θελήσας καὶ αὐτὸς αὐτὸν διὰ τὴν ἀνάγκην τοῦ καιροῦ, καὶ μηδὲν ὠφεληθείς, Σύνοδον ᾔτησεν Οἰκουμενικὴν

κὴν

κὴν. καὶ τοῦ Εὐτυχοῦς παρὰ Κανόνας ζητήσαντος τὸν Πάπαν κρίνειν, καὶ ὁ Πάπας πολλὰ καὶ ὑπέρογκα εἰπὼν καὶ γράψας, οὐδὲν ἠδυνήθη, ἕως οὗ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἠθροίσθη καὶ ἔκρινεν. οὕτω καὶ ἐνταῦθα πολλὰ ἐμόγησαν οἱ Πάπαι γράφοντες καὶ πηδῶντες, ἀλλ' οὐδὲν ἴσχυσαν μόνοι, ἕως οὗ Σύνοδος ἀθροισθεῖσα, διώρισε τὸ δοκοῦν. εἶτα εἰ ὁ Πάπας εἶχεν ἐξουσίαν κρίνειν ἐξ ἀρχαίας ἐκκλησιαστικῆς παραδόσεως, τίς ἡ ἀνάγκη ἵνα ὁ Βασιλεὺς ἀθροίσῃ Σύνοδον Οἰκουμενικήν; ὄγδοον, ὅτι μήτε τῷ Στυλιανῷ καὶ Μητροφάνει φαίνεται συμφωνεῖν τοὺς ἐχθροὺς τοῦ Φωτίου, καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς καὶ ἐκεῖνοι φαίνονται εἶναι ἐχθροὶ τοῦ Φωτίου, ἐπειδὴ οὐ μόνον ἀσύμφωνα ἱστοροῦσιν, ἀλλὰ καὶ ἐθνικῷ τρόπῳ ὑβρίζουσι καὶ ἀσχημονοῦσιν, ἅπερ ἴδια θανασίμων ἐχθρῶν, ἡ τῶν τοιούτων δὲ μαρτυρία πάντη καὶ πάντως ψευδής, ὅθεν καὶ τὰ λοιπὰ ἅπερ παρὰ Κανόνας καὶ παρὰ τὴν συνήθειαν τῶν Οἰκουμενικῶν ἁγίων Συνόδων ἐποίησεν ἡ ψευδοσύνοδος αὕτη, μάλιστα δὲ κακοτρόπως καὶ ἐθνικῶς, ἅπερ καὶ ὁ Παφλαγὼν ἱστορεῖ, παρέντες, λέγομεν, ὅτι ὁ Παφλαγὼν ἦν ὑπερεγγανὴς τοῦ Φωτίου, καὶ ἔγραψεν οὐ μόνον ὅσα συνέγραψαν οἱ ἐχθροὶ τοῦ Φωτίου, ἀλλὰ καὶ ὅσα ἤκουσεν, ἴσως καὶ ἀπὸ γραϊδίων, ὅθεν καὶ διὰ τὸ πρόσωπον, ὅτι ἐχθρὸς, καὶ διὰ τὸν τρόπον, ὅτι παθητικὸς καὶ παρὰ τὴν συνήθειαν τῶν πατέρων, καὶ διὰ τὸν χρόνον καὶ τὴν σφαλερὰν ἀκοὴν, ἐξουθενοῦμεν τὴν συγγραφὴν αὐτοῦ ταύτην, καὶ ὡς πλήρη βλασφημιῶν σατανικῶν ἀποβαλλόμεθα. τοῦτο ὅμως σημειωτέον, ὅτι ὁ Παφλαγὼν ἐχθρὸς ὢν τοῦ Φωτίου, καὶ ὥσπερ τυφλούμενος ὑπὸ τῆς δυσμενείας, κατηγόρει ψευδῆ, περὶ δὲ τῆς ἐκπορεύσεως τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἔγραψε κατὰ τῶν λεγόντων ὅτι καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεται, πάνυ ἰσχυρῶς. ἐν μὲν γὰρ τῷ ἀνθρώπῳ ὡς ἄνθρωπος διά τινα αἰτίαν ἤχθη ἀναιδῶς, περὶ δὲ τοῦ Θεοῦ ἐφύλαξε τὴν συνείδησιν αὐτοῦ διόλου ἀκέραιον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ϛ΄.

Περὶ τῶν λεχθέντων ἐν τῷ πρὸς Ἰγνάτιον ἐγκωμίῳ τοῦ Συγκέλλου, καὶ περὶ τοῦ ὠμοφορίου τοῦ Ἀδελφοθέου.

Σημείωσαι εἰς τὸ πρὸς Ἰγνάτιον τοῦ Συγκέλλου ἐγκώμιον, πρῶτον, ὅτι ἐξίσου ὅλους τοὺς Πατριάρχας Πατριάρχας λέγει, καὶ οὐ τὸν Ρώμης μείζονα, ἐν ᾧ λέγει, Βασίλειος ὁ Μακεδὼν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ἀναβιβάζει τὸν Ἰγνάτιον, ὃ δὴ μαθόντες καὶ οἱ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν θρόνων προεστῶτες, σφόδρα ἠδυνήθησαν. καὶ δεύτερον, ὅτι τὸν Φώτιον οὐχ ὑβρίζει ἢ βλασφημεῖ ὡς ὁ Παφλαγών. καίτοι ἅγιος ὢν ὁ Σύγκελλος, εἴγε ἦσαν ὅμως τὰ κατὰ Φώτιον ὡς λέγει ὁ Παφλαγὼν, ἔδει εἰπεῖν τι, ἢ κἂν μικρὸν ἐλέγξαι αὐτὸν, ἀλλὰ τὸ μὲν ἀληθὲς, ὅπερ ἦν ἡ Φωτίου παρὰ Κανόνας Πατριαρχεία, εἶπε, τὰ δὲ ἄλλα ὡς ψευδῆ, οὐδὲ ἐσημείωσε. τρίτον, ὅτι αὐτὸ τὸ κεκτῆσθαι τὸν Ἰγνάτιον τὸ ὠμοφόριον τοῦ Ἀδελφοθέου λέγει καὶ ὁ Σύγκελλος, οὐ μέντοι λέγει ὅτι αὐτὸ ἔθαψαν σὺν αὐτῷ. τέταρτον, ὅτι οὐχ οἱ Ἄγγελοι τῶν ἁγίων, ἀλλὰ αἱ ψυχαὶ τῶν ἁγίων ἡμᾶς ἐποπτεύουσι, καὶ σημείωσαι κατὰ Καλβίνων.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ζ΄

Περὶ τῆς πρὸς τὸν Νικόλαον Ρώμης ἀμφιβόλου ἐπιστολῆς τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνατίου.

Εἰς τὴν πρὸς τὸν Νικόλαον Ρώμης τοῦ Ἰγνατίου ἐπιστολὴν, δοτέον γὰρ εἶναι ἀληθῆ, σημείωσαι πρῶτον, ὅπου λέγει, Κυρίῳ μου, καὶ ἴδε ἐν τῷ δεκάτῳ βιβλίῳ μέρους δευτέρου. δεύτερον, ὅπου λέγει αὐτὸν πάντων τῶν θρόνων Πατριάρχην, καὶ εἰ μὲν κατὰ τάξιν πρῶτον, ἀληθεύει, εἰ δὲ κατ' ἀξίωμα πρὸς τοὺς λοιποὺς, ἄλλο ψεῦδος. ἀντίκειται γὰρ τῇ γραφῇ καὶ τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς εἴρηται καὶ ῥηθήσεται, ἀλλὰ δὴ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰγνάτιος ταῦτα κολακεύων τὸν Ρώμης ἔλεγεν. ὅτι δὲ τὸ τέλειον τῆς διορθώσεως αὐτοῦ οὐκ ἀπὸ τοῦ Ρώμης, ἀλλὰ ἀπὸ Συνόδου κοινῆς ἐξεδέχετο, μάρτυς ὁ Παφλαγὼν λέγων, ὁ Ἰγνάτιος ἐκλιπαρεῖ τὸν Βασιλέα Οἰκουμενικὴν Σύνοδον συγκροτηθῆναι, δι' ἧς ἔσεσθαι τῶν σκανδάλων πάντων ἐκδέχεται τὴν ἴασιν. καὶ σημείωσαι, ὁ Παφλαγὼν οὐκ ἐνόμιζε τὸν Πάπαν μονάρχην, ἐπειδὴ τὸ κῦρος τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ ἀφωσιοῦτο. τρίτον, λέγει αὐτὸν διάδοχον τοῦ Πέτρου, ἀλλὰ τοῦτο ἁρμόζει εἰς ὅλους τοὺς Ἐπισκόπους καὶ οὐκ εἰς μόνον τὸν Ρώμης. ἴδε τὸν Χρυσόστομον εἰς τὸ τρίτον περὶ Ἱερωσύνης, καὶ ἑρμηνεύοντα τὸ εὐαγγελικὸν ῥητὸν εἰς τὸ δέκατον ἕκτον τοῦ Ματθαίου, λέγοντα, Καὶ ἅπερ ἂν ἐργάσωνται κάτω οἱ Ἱερεῖς, ταῦτα ὁ Θεὸς ἄνω κυροῖ, καὶ τὴν δούλων γνώμην ὁ Δεσπότης βεβαιοῖ, καὶ τί γάρ; ἀλλ' ἢ πᾶσαν αὐτοῖς τὴν οὐράνιον ἔδωκεν ἐξουσίαν, ὧν γὰρ φησὶν ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας ἀφίενται, καὶ ὧν ἂν κρατῆτε κεκράτηνται. τίς ἂν γένοιτο ταύτης τῆς ἐξουσίας μείζων; εἰ δὲ οὐδεμία ἐξουσία μείζων τῆς ἐπισκοπικῆς ἣν σημειοῖ ὁ Χρυσόστομος διὰ τῆς Ἱερωσύνης, ἡ ἐξουσία τοῦ Πάπα πλάσμα ἐστὶ, καὶ οὐδὲν ἕτερον. ἴδε καὶ τὸν Βουλγαρίας εἰς τὸ ῥηθὲν, κεφαλαίῳ τετάρτῳ. τέταρτον, ὅτι καίτοι ἠναγκασμένος ὢν καὶ ποιῶν τὸν Ρώμης κριτὴν αἱρετὸν, οὐ πιστεύει μόνῳ ἐκείνῳ, ἀλλὰ προσκαλεῖ αὐτὸν μετὰ τῆς Συνόδου αὐτοῦ κριτὴν, λέγει γὰρ, Καὶ τοῖς ὑπ' αὐτὸν ἁγιωτάτοις Ἐπισκόποις, καὶ πάσῃ τῇ Ἐκκλησίᾳ Ρωμαίων.

ὥστε ὁ Πάπας μόνος οὐκ ἔστιν ἄλλο, ἀλλ᾽ ἢ εἷς ἁπλῶς Ἐπίσκοπος, καὶ ὅτε ἐβουλήθη αὐτὸς οἰκουμενικῆς Συνόδου, οὐδαμοῦ ἠδυνήθη, καὶ μάρτυρες τὰ ἐπὶ Ἰουλίου μετὰ τῶν Εὐσεβιανῶν, τοῦ Ἰννοκεντίου τὰ περὶ τοῦ Χρυσοστόμου, Σιμπλικίου καὶ Φίληκος τὰ περὶ Ἀκακίου, τοῦ Λέοντος τὰ περὶ Στεφάνου Ἐφέσου καὶ Εὐτυχοῦς, τὰ τοῦ Ζωσίμου καὶ τῶν μετ᾽ αὐτὸν περὶ τῶν ἐν Καρθαγένῃ, καὶ τοῦ Διαλόγου τὰ μετὰ τοῦ Νηστευτοῦ, καὶ ἄλλα μυρία, ἅτινα εἴρηται ἀνωτέρω. πέμπτον, ὅτι ἡ μαρτυρία ἣν προβάλλει ὁ Ἰγνάτιος τοῦ Νικολάου, παρακινῶν αὐτὸν εἰς βοήθειαν αὐτοῦ, εἰ μὲν περὶ τοῦ Χρυσοστόμου, ἴδε τὸν τόπον, εἰ δὲ περὶ τοῦ τετάρτου Κανόνος τῆς ἐν Σαρδικῇ, ἴδε πάλιν τὸν τόπον ἀνωτέρω βιβλίου δευτέρου κεφαλαίῳ ἕκτῳ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Η΄.

Περὶ τῆς πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἰγνάτιον ἐπιστολῆς τοῦ Νικολάου Ῥώμης.

Εἰς τὴν Νικολάου πρὸς Ἰγνάτιον ἐπιστολὴν σημειῶσαι πρῶτον, πῶς λέγει, ὅτι λαλεῖ μετὰ γραφικῶν καὶ κανονικῶν ἀποδείξεων, εἶτα ἴδε κατωτέρω ὅπου λέγει, ὅτι τὴν καθαίρεσιν Ἰγνατίου οὐ δέχεται, τίνι κανονικῇ ἀποδείξει τοῦτο λέγει, ὁ γὰρ Διόσκορος διὰ τὸ τὸν Εὐτυχέα καθαιρεθέντα ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Συνόδου χωρὶς τοῦ θεωρηθῆναι πρότερον τὰ καθ᾽ αὐτὸν ὑπὸ τῆς Οἰκουμενικῆς συνόδου δέξασθαι εἰς κοινωνίαν, κατεδικάσθη, καὶ τὸν Νικόλαον ἔδει εἰπεῖν ὅτι χωρὶς συνοδικῆς κρίσεως οὐ δέχεται τὴν καθαίρεσιν τοῦ Ἰγνατίου, καὶ οὐχ ἱεροσυλεῖν, καὶ νομίζειν ἴδιον τῆς καθόλου Ἐκκλησίας τὸ ἀξίωμα. καὶ τοῦτο ἐστὶ τὸ αἴτιον τοῦ εἰς οὐδὲν νομισθῆναι τὰς καθαιρέσεις ἃς ἐποίησε κατὰ Φωτίου καὶ τὰς δικαιώσεις Ἰγνατίου, καθὼς ἐκεῖναι ἃς ἐποίησεν ὁ Φίληξ μόνος κατὰ Ἀκακίου ἦσαν εἰς οὐδέν. εἶτα καὶ ὁ Ἀντιοχείας Φλαβιανὸς καὶ ἄλλοι πολλοὶ οὐκ ἐδέξαντο τὴν καθαίρεσιν τοῦ Χρυσοστόμου, καὶ Ἰωάννης ὁ Ἀντιοχείας καταλαβὼν ἀπὸ Ἐφέσου τὴν Ἀντιόχειαν, καὶ πολλοὺς συναγαγὼν Ἐπισκόπους, καθαιρεῖ Κύριλλον, ἤδη κατειληφότα τὴν Ἀλεξάνδρειαν, ὕστερον λύσαντες τὴν ἔχθραν, συνέβησαν εἰς φιλίαν, καὶ ἀλλήλοις τοὺς θρόνους ἀπέδωκαν, Σωκράτης βιβλίῳ ἑβδόμῳ, κεφαλαίῳ τριακοστῷ τετάρτῳ. τί οὖν θαυμαστὸν εἰ ὁ Νικόλαος ἔπραξεν, ὅπερ καὶ ὁ Ἀντιοχείας καὶ πολλοὶ Μητροπολῖται καὶ ἁπλῶς Ἐπίσκοποι ἐποίησαν; δεύτερον, λέγει ὅτι ὁ πρῶτος θρόνος ὑπ᾽ ἄλλου οὐ κρίνεται, καθὼς λέγουσιν οἱ παπισταὶ εἰπεῖν καὶ τὸν Κλῆρον τῆς Ῥώμης περὶ τοῦ τρίτου Λέοντος τῷ Καρόλῳ. κρίνεται ὅμως καὶ ὑπὸ οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὡς ὁ Ὁνώριος καὶ Βιγίλιος, κρίνεται καὶ ὑπὸ μερικῶν, καθότι πολλαὶ μερικαὶ Σύνοδοι ἔκριναν καὶ κατέκριναν Πάπας, καὶ ἡ παροῦσα Σύνοδος βεβαιοῖ διὰ Κανόνος δεκάτου τρίτου ὅτι ὁ Ῥώμης κρίνεται καὶ ἀναθεματίζεται αἱρετικὸς γενόμενος, καὶ ἴδε τοὺς τόπους ἀνωτέρω, καὶ μάλιστα βιβλίου πρώτου κεφάλαιον ἔσχατον. τρίτον, λέγει ὅτι ταῦτα εἰσὶν ἀποφάσεις αὐτοῦ καὶ τῶν δυτικῶν. ἀλλὰ πῶς ὦ ἄνθρωπε, εἴποι τις ἄν, Σύνοδος μερικὴ περὶ τῶν ἀλλοτρίων διορίζει, μὴ οὔσης ἀνάγκης; τέταρτον, λέγει ὅτι ἕπεται τοῖς πρὸ αὐτοῦ, ἀλλ᾽ εἰ μὲν εἰσὶν οἱ κοινοὶ πατέρες καὶ αἱ οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ἔδει ζητῆσαι, ὡς ἐζήτει ὁ Ἰννοκέντιος περὶ τοῦ Χρυσοστόμου, εἰ δὲ μόνοι οἱ Πάπαι, μάτην φλυαρεῖ, καὶ εὔκολα καταφρονούμενος προσκρούεται. πέμπτον, ὅτι εἰ καὶ ὡς αἱρετὸς κριτὴς πρῶτον ἀπὸ τοῦ Ἰγνατίου, καὶ δεύτερον ἀπὸ τοῦ Φωτίου, ὡς φαίνεται εἰς τὴν ἕκτην πρᾶξιν τῆς αὐτῆς συνόδου, ὅπου ὁ φίλος τοῦ Ἰγνατίου Μητροφάνης ὁ Σμύρνης πρὸς Ζαχαρίαν τὸν Χαλκηδόνος φίλον τοῦ Φωτίου, μὴ καταδεχόμενον τὰ κατὰ Φωτίου τῆς Συνόδου, λέγει, Νόμοι θεσπίζουσιν ἐκκλησιαστικοὶ καὶ πολιτικοὶ, τὸν ἐκλεξάμενον τινὰ δικαστὴν μὴ παραιτεῖσθαι αὐτὸν, ἢ τὰ κριθέντα ὑπ᾽ αὐτοῦ. τοῦ καθ᾽ ἡμᾶς οὖν μέρους αἰτησαμένου δικαστὴν τὸν πανάγιον Πάπαν Νικόλαον, πῶς ὑμεῖς νῦν τὰ παρ᾽ αὐτοῦ κριθέντα οὐ δέχεσθε; ταῦτα φαίνονται καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Στυλιανοῦ πρὸς Στέφανον Ῥώμης, ὡς ἀνωτέρω, καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς Ἰγνατίου πρὸς τὸν Ῥώμης, ἐν ᾗ λέγει, Ἐκράζομεν ἐπὶ τῆς σῆς ἁγιότητος ἐκκαλούμενοι κριθῆναι, ἀλλ᾽ οὐδεὶς ἦν ὁ ἀκούων. εἰ οὖν καὶ ὡς αἱρετὸς κριτὴς ἐκείνων Ἀρχιερεὺς ὤν, οὐκ ἦν δίκαιον ἀγερωχεῖν καὶ κρίνειν ὡς ἐβούλετο, ἀλλ᾽ ἐκκλησιαστικῶς τὰ ἐκκλησιαστικά. τρίτον, εἰ δὲ καὶ ἀπ᾽ ἐξουσίας δοθείσης αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως, ὡς καὶ τῷ Διοσκόρῳ ὑπὸ τοῦ Θεοδοσίου, καὶ τῷ Λέοντι ὑπὸ τοῦ Μαρκιανοῦ ἐπὶ τῆς τετάρτης, καὶ ἴδε τὸν τόπον, ἀλλ᾽ ἔδει τὴν προστασίαν λαβόντα, κοινῶς καὶ οὐ μόνον αὐθεντεῖν, καὶ ἴδε τὸ ῥηθὲν βιβλίον. ὅθεν καίτοι πολλὰ κομπάζων, ἀλλ᾽ οὐδὲν ἐδυνήθη μόνος, καθόλου Συνόδου γενομένης, ἐξεβλήθη ὁ Φώτιος, ὡς εἴρηται. τοῦτο ὅμως, ὅτι ὁ Φώτιος ἐζήτει τὸν Νικόλαον αἱρετὸν κριτὴν, ἀναμφίβολόν ἐστι ψεῦδος. εἶτα εἰ αἱρετὸς κριτὴς ἐρρέθη, ἄρα οὐκ ἔχει τὸ κρίνειν τοὺς πάντας ἀπὸ Χριστοῦ, ἢ τοῦ Πέτρου, ὡς ζητῶν τοῦτο οὐκ αἰσχύνεται. πρὸς τούτοις εἰ καὶ αἱρετὸς ἐκλήθη ὑπὸ Φωτίου, ἀλλ᾽ οὐκ ἐν ἀρχῇ, ἀλλὰ μετὰ τὰ πολλὰ, καὶ οἰκονομικῶς.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θ΄.

Ὅτι διαφθαρέντων τῶν πρακτικῶν τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου, καὶ ἀντεισαχθέντων δολίων καὶ παρανόμων ῥημάτων, δείκνυται ἡ Σύνοδος αὕτη ψευδὴς καὶ εἰς οὐδὲν λογιζομένη.

Ἡ λεγομένη αὕτη ὀγδόη Σύνοδος ὅτι γέγονεν ὁπωσοῦν, δοκεῖ εἶναι ἀλήθεια, εἴτε γὰρ θυμωθεὶς ὁ Βασιλεὺς κατὰ Φωτίου, εἴτε διὰ σύγχυσιν τὴν οὖσαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν περὶ τῆς ἀποβολῆς τοῦ Ἰγνατίου ἐζήτησε τὰ δίκαια, ὡς λέγει ὁ Πορφυρογέννητος ταῦτα, διὰ κοινῆς ὅμως Συνόδου καὶ συνελεύσεως τῶν ἁπανταχοῦ Ἀρχιερέων Θεοῦ τῆς Ἐκκλησίας τὸν σάλον κατὰ τὸ ἐνδεχόμενον ἔστησεν, ἐπικυρώσας καὶ τὴν πρὸ τούτου ἑβδόμην ἁγίαν Σύνοδον, καὶ τοὺς ἐπιλοίπους τῶν Εἰκονομάχων τῷ ἀναθέματι δοὺς, καὶ τὸν γνήσιον νυμφίον τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις τὸν πατέρα κανονικῶς παραχωρῶν, τὸν ἐκβληθέντα σχολάζειν κελεύσας, ἕως τοῦτον πρὸς ἑαυτὸν μεταστήσῃ ὁ Θεός. ἐγένετο οὖν Σύνοδος, ἀλλ᾽ οὐ κατὰ Φωτίου μόνου, ἀλλὰ καὶ ἕνεκεν ἄλλων κοινῶν ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων, ἐφθάρη ὅμως τὰ πρακτικὰ ἐκείνης καὶ ἀντεσηνέχθη δόλια καὶ παράνομα, πρῶτον, ὅτι κατηγορεῖ τοῦ Φωτίου πολλὰ ἀθέμιτα, καὶ μηδενὶ Χριστιανῷ ἁρμόζοντα, καὶ ὁ Φώτιος ἦν τούτων ἀμέτοχος, ἐπειδὴ οὐδεὶς ταῦτα εἶπε μήτε ἱστόρησεν, ἀλλ᾽ οἱ ἐχθροὶ τοῦ Φωτίου Ῥωμαῖοι, καὶ ὁ Παφλαγὼν, καὶ Στυλιανὸς ὁ Νεοκαισαρείας, καὶ ὁ Μητροφάνης Σμύρνης. δεύτερον, ὅτι εἰς τὴν δευτέραν πρᾶξιν αὐτῆς κανονίζει τοὺς συγκοινωνήσαντας Φωτίῳ καὶ μεταμεληθέντας δῆθεν καὶ μὴ κρεωφαγοῦντας, νηστεύειν ὀφείλουν Τετράδα καὶ Παρασκευὴν, καὶ ἐσθίειν ἔλαιον καὶ οἶνον, ὅπερ ἀντίκειται τῇ ἀρχαίᾳ συνηθείᾳ καὶ κοινῇ δόξῃ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας, ἐπειδὴ Τετράδα καὶ Παρασκευὴν ἰχθῦς οὐδεὶς ἤσθιεν, ἐξίσου γὰρ νηστεύεται ἡ Τετάρτη καὶ Παρασκευὴ τῇ μεγάλῃ Τεσσαρακοστῇ κατὰ τὸν ἀποστολικὸν Κανόνα, καὶ ἴδε ἀνωτέρω περὶ τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου τὸν Ἐπιφάνιον, Βασίλειον, καὶ ἄλλους πατέρας. τρίτον, ὅτι ἀσυνήθης ἐστὶν ἡ σύνταξις αὐτῆς, ἐπειδὴ (εἰ καὶ ψεῦδός ἐστιν ὡς εἴρηται) τὸν Ῥώμης ἐκάλεσαν αἱρετὸν κριτὴν ὅ,τε Ἰγνάτιος καὶ ὁ Φώτιος· ὅπερ ἐστὶν ἀσύνηθες, ἤρκει γὰρ ἡ τοῦ Βασιλέως δοθεῖσα αὐθεντία, τὸ γὰρ αἱρεῖσθαι αἱρετὸν κριτὴν, παράνομον, οὐ γὰρ βουλόμενος, ἢ προσκαλούμενος κρίνει, ἀλλ᾽ οἱ ἔχοντες τὴν ἐξουσίαν ἀπὸ τῶν Κανόνων κρίνουσι κατὰ τοὺς Κανόνας, καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου δεκάτου, μέρους τρίτου, κεφαλαίου τρίτου, τμήματος ἐν τῷ Παράγραφον ἕβδομον, καὶ μέρους πέμπτου κεφάλαιον ἑνδέκατον. τέταρτον, ὅτι ἔκραξαν τὸν Φώτιον οὐ κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν Συνόδων καὶ τοὺς Κανόνας, ἀλλὰ διὰ κοσμικῶν δῆθεν ὡς λαϊκόν. ἀλλ᾽ εἰ λαϊκὸς ὁ Φώτιος, πῶς πάλιν ἐδέχθη ὕστερον ἀπὸ τῆς Ῥώμης Πατριάρχης; ὥστε ἡ Σύνοδος αὕτη ληστρικὴ καὶ ὁμοία τῇ ἐν Ἐφέσῳ ἐπὶ Διοσκόρου. πέμπτον, ὅτι ἀποτόμως ἀναθεματίζει, ὅπου καὶ ὁ Πρωτοσπαθάριος εἰς τὴν δεκάτην πρᾶξιν μέμφεται τὸ τοιοῦτον ἀτόπημα, εἰπὼν, ὁ Φώτιος ὀρθόδοξός ἐστι, τί ἀναθεματίζετε; ἕκτον, ὅτι μάρτυρας τῆς ὑποθέσεως αὐτῆς οὐκ εἰσάγει τοὺς ἁγίους πατέρας μήτε ὁ Ῥώμης Νικόλαος ἐν οἷς γράφει, ὡς ἐποίησε Λέων ἐπὶ τῆς τετάρτης, Ἀγάθων ἐπὶ τῆς ἕκτης, καὶ Ἀδριανὸς ἐπὶ τῆς ἑβδόμης, μήτε ἡ Σύνοδος, ἀλλὰ Πάπας τινὰς καὶ παραδείγματα ἀμφίβολα καὶ ὅλως ψευδῆ, ὡς ἐστὶ τὰ περὶ Χρυσοστόμου, Φλαβιανοῦ, Πολυχρονίου, Κυρίλλου, Εὐσεβίου, Ἀθανασίου, Ταρασίου, Ἀνθίμου, Μογγοῦ, Ἀκακίου καὶ ἄλλων, ὡς εἴρηται εἰς τοὺς τόπους. εἶτα Πολυχρόνιον Ἱεροσολύμων οὐδέποτε ἠκούσαμεν παρά τινος. ἕβδομον, εἰς τὴν ἕκτην πρᾶξιν φαίνεται, ὅτι οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων ἐξέθεντο Ὅρον κατὰ Φωτίου, ὅπερ παράνομον ἕνεκεν τριῶν τινῶν, πρῶτον, ὅτι οὐκ ἀπέστειλαν αὐτοὺς οἱ Πατριάρχαι ἵνα κρίνωσι μόνοι, ἀλλ᾽ ἵνα ὦσι μέρος Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ κρίνωσιν ὁμοῦ. δεύτερον, ὅτι ὁ Τύρου οὐκ ἦν ἀπεσταλμένος, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ κλίματος ὢν τῆς Ἀντιοχείας, ἐψηφίσθη Τοποτηρητὴς ἀφ᾽ ἑαυτοῦ καὶ ὑπὸ τῶν ἐχθρῶν τοῦ Φωτίου. τρίτον, ὅτι λέγει ὁ Ὅρος αὐτῶν, οὐκ ἔξεστιν ἀντιλέγειν τῇ ἀποφάσει τοῦ Ῥώμης, ὅπερ ἐστὶ παράλογον καὶ γελοῖον, καὶ γὰρ ἔξεστιν ἀντιλέγειν, ὡς τῷ Δαμάσῳ ἡ δευτέρα περὶ Φλαβιανοῦ Ἀντιοχείας, καὶ τῷ Λέοντι ἡ τετάρτη περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τῷ Βιγιλίῳ ἡ πέμπτη βλασφημοῦντι ἀντεῖπον, καὶ αὐτὴ δὲ ἡ παροῦσα Σύνοδος εἰς τὸν δέκατον τρίτον Κανόνα διορίζει ἀντιλέγειν τῷ Πάπᾳ, κακῶς ἀποφαινομένῳ, καὶ ἄλλα μυρία, ὡς προείπομεν. ὄγδοον, ὅτι ἦν συνεστηκυῖα ὡς ἐπιτοπλεῖστον ἀπὸ φανερῶν ἐχθρῶν τοῦ Φωτίου. ἔνατον, ὅτι ὑπὸ τῆς ἐπὶ Φωτίου ἀπεδοκιμάσθη ὡς κακῶς γεγονυῖα, καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθη, ὡς καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ συνελεύσει τοῦ Φλωρεντινοῦ συνεδρίου τῇ λήθῃ παρεδόθη, καὶ πάντοτε εἰς οὐδὲν λογίζεται. δέκατον, ὅτι εἰς τὸ Συνοδικὸν ᾄδεται ἐπ᾽ Ἐκκλησίας, Πάντα τὰ κατὰ τοῦ Φωτίου γραφέντα, ἢ λαληθέντα, ἀνάθεμα. καὶ Φωτίου αἰωνία ἡ μνήμη.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ι΄.

Ὅτι οὐδεμία Σύνοδος ὡς ἡ κατὰ Φωτίου εἶπε καθαρώτερον καὶ πλατύτερον εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς πρᾶξιν περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα.

Ἐπειδὴ καὶ ἀπὸ τοῦ ψεύδους δύναται φανερωθῆναι ἡ ἀλήθεια, γνῶθι ὅτι κατὰ τοῦ Ῥώμης οὐδεμία Σύνοδος εἶπε καθαρώτερον καὶ πλατύτερον ὡς ἡ παροῦσα. ὅθεν σημείωσαι πρῶτον, ὅτι εἰς τὴν πρώτην πρᾶξιν αὐτῆς αἱ τοῦ Ῥώμης ἐπιστολαὶ καὶ αἱ παρὰ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς κατὰ τάξιν ἀναγινώσκονται, καὶ εἰς τὸ προοίμιον πῶς ὁ Αὐτοκράτωρ Βασίλειος ἤθροισε τὴν Σύνοδον οὐχ ὁ Ῥώμης, λέγει γὰρ, Τῆς θείας καὶ φιλανθρώπου προνοίας τὰ πηδάλια τῆς Οἰκουμενικῆς ὁλκάδος ἡμῖν ἐγχειρισάσης, πᾶσαν ἐθέμεθα σπουδήν. Καὶ, κεκρίκαμεν οὖν ἀπὸ τῶν ἄλλων Πατριαρχικῶν θρόνων Τοποτηρητὰς ἀγαγεῖν. ἴδε καὶ

τὰ

τὰ ἀνωτέρω τοῦ Ἰγνατίου πρὸς τὸν Βασιλέα περὶ τῆς ἀθροίσεως τῆς Συνόδου, τοῦτο αὐτὸ βεβαιοῖ καὶ ὁ Σύγκελλος τοῦ Ἱεροσολύμων εἰς τὴν Σύνοδον. δεύτερον, εἰπόντος τοῦ Αὐτοκράτορος, Ἐκρίναμεν ἀγαγεῖν Τοποτηρητὰς καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων θρόνων, γνῶθι ὅτι ἐξίσου Πατριαρχικοὶ οἱ Πατριαρχικοὶ θρόνοι, καὶ ἐξίσου κριταὶ μετὰ τῆς κοινῆς ψήφου. ὅθεν ἐφεξῆς λέγει ὁ Βασιλεὺς, Καὶ πρὸς ὑμᾶς τοὺς κριτὰς οὕτω φαμὲν, ὅτι ἀληθείας ἐραστὰς ὑμᾶς εἶναι οὐκ ἀγνοοῦμεν, πλὴν καὶ ἡμεῖς κατὰ τὸ δοθὲν ἡμῖν μέτρον τῆς ἐξουσίας ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν οὐ σιωπήσομεν. τρίτον, ὁ Πραιπόσιτος ἀνακρίνει τοὺς Τοποτηρητὰς τοῦ Ῥώμης, καίτοιγε αὐτοὶ εἶπον ὅτι τοὺς Τοποτηρητὰς τοῦ Ῥώμης οὐχ εὕρηται ἀνακρίνεσθαι ἐν ταῖς Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις, ὅμως ψεύδονται, ὅτι καὶ ἀνακρίνονται καὶ ἐπιτιμῶνται. τὸ γὰρ δεύτερον ἔπαθον εἰς τὴν ἑβδόμην Σύνοδον, ὅπου Ἰωάννης ὁ Λογοθέτης ἐρωτᾷ τὸν Κατάνης Θεόδωρον καὶ Ἐπιφάνιον Διάκονον τοῦ Σαρδηνίας, Εἰ οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης ἦσαν ἀληθεῖς Πέτρος καὶ Πέτρος, καὶ μαρτυροῦσιν ἐκεῖνοι ὅτι ἀληθεῖς εἰσί. τὸ δὲ πρῶτον ἔπαθον εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι, ὅπου εἰπόντες ἔχειν παραγγελίαν ἀπὸ τοῦ Ῥώμης Λέοντος μὴ καθίσαι τὸν Διόσκορον εἰς τὴν Σύνοδον, ἐπετιμήθησαν ὑπὸ τῶν Ἀρχόντων, εἰπόντων αὐτοῖς, Εἰ ἐστὲ κριταὶ, πῶς γίνεσθε ἐνάγοντες; καὶ ἐκάθισαν ὁ Διόσκορος καὶ ἀκουσίως αὐτῶν εἰς τὸ μέσον. τρίτον, ὅτι πάντοτε τὰ παπίδια ἀνακρίνονται, ἐπειδὴ αἱ ἐπιστολαὶ ἃς κομίζουσιν ἀπό τε τοῦ Ῥώμης καὶ τῆς κατ' αὐτὸν Συνόδου πάντοτε ἐξετάζονται, ψηλαφῶνται καὶ δοκιμάζονται. εἶτα ὁ Ἀλεξανδρείας ἅγιος Κύριλλος Τοποτηρητὴς ὢν τοῦ Πάπα, καθῃρέθη, καὶ οὐκ ἐδικαιώθη ὅτι Τοποτηρητὴς ὢν καθῃρέθη, ἀλλὰ διότι οὐκ ἦλθεν εἰς ἀπολογίαν ὁ καθήρας αὐτὸν Ἰωάννης Ἀντιοχείας καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, καὶ δι' αὐτὸ τὸ δίκαιον, ὅτι καλῶς ἀγωνισάμενος ὑπὲρ τῆς εὐσεβείας, ἠδικήθη, ἀλλὰ καὶ μετὰ τὴν ἀθώωσιν τί ἔπαθεν ὁ Κύριλλος πάλιν, καὶ οἱ ἀπὸ Ῥώμης πρεσβυταὶ, ἴδε ἐν τῷ τρίτῳ βιβλίῳ ἀνωτέρω τῆς Συνόδου τὸν τόπον, καὶ ἀνωτέρω ἴδε βιβλίου πρώτου κεφάλαιον ἔσχατον. τέταρτον, λέγει ὁ Ῥώμης Ἀδριανὸς γράφων εἰς τὸν Βασιλέα, ὅτι ἡ καθέδρα τῆς Ῥώμης δύναται ἰατρεύειν τὰ τοιαῦτα ἕλκη, τὰ γινόμενα εἰς Κωνσταντινούπολιν τάχα ὑπὸ Φωτίου. σὺ δὲ σημείωσαι εἰς τὴν ἕκτην πρᾶξιν τὴν Σύνοδον ταύτην λέγουσαν, ὅτι πάντα τὰ παραπτώματα παρὰ τῶν Πατριαρχῶν διορθωθῆσαι, καὶ διὰ τοῦτο (οἱ πταίσαντες τυχὸν) παρεδέχθησαν, ὡς ἰαθέντες παρὰ τῶν δυναμένων ἰατρεύειν τὰ τοιαῦτα, τὸ δὲ ὑμέτερον παράπτωμα πᾶσαι αἱ κεφαλαὶ τῆς Οἰκουμενικῆς Ἐκκλησίας ἀνίατον καταλελοίπασι, πάντες γὰρ οἱ Ἀρχιποίμενες συμφώνως ὑμᾶς κατακρίνουσι. καὶ σημείωσαι, ὅτι πάντες οἱ Πατριάρχαι κεφαλαὶ καὶ Ἀρχιποίμενες, οὐ μόνος γὰρ ὁ Ῥώμης διορθοῖ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς διορθοῦται, καὶ ἴδε πόσαι Τοπικαὶ Σύνοδοι ἔκριναν τὸν Πάπαν. πέμπτον, οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς εἶπον, Γινώσκετε πάντες, ὅτι τὰς Πατριαρχικὰς κεφαλὰς ἐν τῷ κόσμῳ ἔθετο τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ἵνα τὰ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ ἐπιφυόμενα σκάνδαλα δι' αὐτῶν ἀφανίζωνται. ἕκτον, εἰς τὴν ἕκτην πρᾶξιν, καθὼς ἐν ἀρχῇ εἴρηται, λέγεται, ὅτι ὁ Θεὸς εἰς τὸ στερέωμα τῆς Ἐκκλησίας οἷόν τινας μεγάλους φωστῆρας ἔθετο τὰς Πατριαρχικὰς κεφαλὰς εἰς φαῦσιν πάσης τῆς γῆς, ὥστε ἄρχειν τῆς ἡμέρας καὶ τῆς νυκτὸς, καὶ διαχωρίζειν ἀναμέσον τοῦ φωτὸς καὶ ἀναμέσον τοῦ σκότους, τουτέστιν ἀναμέσον τῶν πραττόντων τὰ ἔργα τοῦ φωτὸς καὶ τοῦ σκότους. τούτους οὖν τοὺς μεγάλους φωστῆρας εὐσεβέστατε Δέσποτα καθάπερ ἐν μεγάλῃ οἰκίᾳ πολλοὺς πυρσοὺς ἐν τῇ σεαυτοῦ πόλει συνήγαγες. ἕβδομον, ὅτι καλῶς ποιῶν ὁ Βασιλεὺς ἀποκατέστησε τὸν Ἰγνάτιον κατὰ τὴν κρίσιν τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης, καὶ τὸν Φώτιον ἀπεδίωξε, καὶ ὅτι τὴν τοιαύτην πρᾶξιν καλῶς τετελείωκε διὰ τῆς ἐπιδημίας τῶν Τοποτηρητῶν τῶν λοιπῶν θρόνων, καὶ σημείωσαι ὅτι χωρὶς τῶν Τοποτηρητῶν τῶν λοιπῶν θρόνων ἀτελὴς ἦν ἡ πρᾶξις τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ῥώμης. καὶ μετ' ὀλίγα ὁ Βασιλεὺς πρὸς τοὺς ὑπὲρ Φωτίου Ἐπισκόπους, Ἴδε ἠκούσατε τὸ φρόνημα τῶν Πατριαρχῶν, τί ὑμῖν δοκεῖ; καὶ μετ' ὀλίγα ὁ αὐτὸς, Ταῦτα τὴν ἐμὴν ἐθορύβει ψυχὴν, καὶ μέριμνα ἦν μοι διηνεκὴς τὰ σκάνδαλα ἐκ μέσου (σημείωσαι ὅτι ὁ Βασιλεὺς εἰρήνευε τὴν Ῥώμην καὶ Κωνσταντινούπολιν, οὐχ ὁ Ῥώμης ὁ φίλερις) ποιήσασθαι, τὴν γοῦν τῶν στασιαζόντων μερῶν ἐξέτασιν κατὰ τὴν ἄνωθεν ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν ἐπόπταις καὶ κριταῖς ἀνεθέμην τοῖς ἐκ τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν θρόνων ἀπεσταλμένοις. καὶ μετ' ὀλίγα τῇ Συνόδῳ, Ναὶ πατέρες πνευματικοὶ καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀληθείας ἔκδικοι. καὶ σημείωσαι ἐκ τούτων ποῖοι κριταὶ καὶ κεφαλαὶ καὶ Ἀρχιποίμενες καὶ τελειωταὶ καὶ ἔκδικοι εἰς τὴν καθόλου Ἐκκλησίαν, καὶ τίς ἐστιν ὁ ἀγείρων τὰς Οἰκουμενικὰς Συνόδους.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΑ'.

Ὅτι ἐκ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τοῦ Ἀδριανοῦ Ῥώμης ἐν τῇ κατὰ Φωτίου ἐν Ῥώμῃ Συνόδῳ εἰς τὴν ἑβδόμην πρᾶξιν, καὶ ἐν τῇ ὑπὸ τοῦ Ῥηγὸς Θεοδωρίχου ἐν Ῥώμῃ ἀθροισθείσῃ Συνόδῳ, δείκνυται μετὰ καὶ τῶν αἰτιῶν αὐτῶν ψεῦδος τὸ ἐπὶ τῶν Συνόδων εἶναι τὸν Ἐπίσκοπον Ῥώμης.

Εἰς τὴν ἑβδόμην πρᾶξιν ἴδε πῶς ὁ Ῥώμης Ἀδριανὸς Σύνοδον ἀθροίσας ἐν Ῥώμῃ κατὰ τοῦ Φωτίου, καὶ θρηνῶν καὶ ὀλοφυρόμενος ἔλεγε τῇ Συνόδῳ, Ἀγαπητοὶ διασκέψασθε τί ὑπὲρ τῆς τοιαύτης παρα-

παρανομίας (ἤτοι ὅτι ἐκάθηρεν ὁ Φώτιος Νικόλαον τὸν Ῥώμης) ἡμῖν χρὴ διαπράξασθαι, καὶ ψηφίζεται ἡ Σύνοδος τὸ πρακτέον, καὶ πρὸς τὸ τῶν παπιστῶν; ὅτι ὁ Πάπας ἐπάνω τῶν Συνόδων; ὅτε γὰρ μόνος, οὐδείς ἐστιν. εἰς τὴν τρίτην διαλαλιὰν ὁ αὐτὸς ἔλεγε τῇ αὐτῇ Συνόδῳ, Καὶ γὰρ εἰ καὶ τῷ Ὁνωρίῳ μετὰ θάνατον ὑπὸ τῶν Ἀνατολικῶν ἀνάθεμα ἐρρέθη, ὅμως γνωστόν ἐστιν, ὅτι ἐπὶ Αἱρέσει κατηγορήθη, δι' ἣν καὶ μόνην ἔξεστι τοὺς ὑποδεεστέρους τῶν μειζόνων καταξανίστασθαι, ἀλλὰ κἀκεῖ οὔτε Πατριαρχῶν τις, οὔτε τις τῶν ἑτέρων προέδρων ἐξενεγκεῖν ἠδυνήθη ἀπόφασιν, εἰ μὴ ἡ τῆς αὐτῆς πρώτης καθέδρας αὐθεντία συνῄνεσεν ἐπὶ τούτῳ. καὶ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι Ὁνώριος Αἱρετικὸς καὶ καθῃρημένος. δεύτερον, ὅτι κρίνεται καὶ ὁ Ῥώμης. τρίτον, ὅτι ὡς ἡ τοῦ Ῥώμης ψῆφος ἀναγκαία, οὕτω καὶ ἡ ἑκάστου Πατριάρχου. πρὸς ἐκεῖνα δὲ ἅπερ λέγεται εἰπεῖν τοὺς πατέρας τῆς Συνόδου τῆς ἀθροισθείσης ὑπὸ τοῦ Ῥηγὸς Ῥώμης Θεοδωρίχου, δηλονότι τῆς περὶ τοῦ Συμμάχου ἐπὶ Ἀναστασίου, ὅτι τὸν Πάπαν δεῖ συγκαλέσασθαι τὴν Σύνοδον, καὶ ὅτι ἡ Ῥώμη τῇ τοῦ Πέτρου πρώτῃ τετίμηται κορυφαιότητι, καὶ ὅτι ἡ Ῥώμη τῇ τῶν ἐλαττόνων οὐχ ὑποπίπτει κρίσει, ἡ γὰρ Ῥωμαίων Ἐκκλησία κρίνει οὐ κρίνεται, ῥητέον, ὅτι ψευδῶς ἐμαρτύρησαν οἱ ταῦτα εἰπόντες (εἰ γὰρ καὶ νοθεύονται προφανῶς, ὅμως ὑποθετέον ἀληθῆ εἶναι) καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου πρώτου κεφάλαιον ἔσχατον. τέταρτον, ὁ Ἰωάννης Ἀντιοχείας οὐκ ἐκαθῃρέθη διότι τὸν Κύριλλον κατέκρινεν, ἀλλὰ διότι κατακρίνας Κύριλλον καὶ Μέμνονα, καὶ κληθεὶς εἰς κρίσιν καὶ ἀπολογίαν, οὐκ ἀπήντησε, καὶ ἴδε τὸν τόπον βιβλίου τρίτου κεφαλαίου δεκάτου πέμπτου Παραγράφῳ τριακοστῷ πρώτῳ, ὅπερ μαρτυρία ἐστὶ σαφής, ὅτι ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία κρίνεται, ἐπειδὴ ὁ Τοποτηρητὴς αὐτῆς ἐκρίθη, καὶ κατεκρίθη ἐξίσου τῷ Μητροπολίτῃ Ἐφέσου. πέμπτον, ἀληθῶς ἡ τρίτη Οἰκουμενικὴ Σύνοδος ἔγραψε πρὸς τὸν Πάπαν Κελεστῖνον ἵνα ἀγανακτήσῃ κατὰ τοῦ Ἀντιοχείας Ἰωάννου, πλὴν οὐχ ὅτιγε κατέκρινε τὸν Τοποτηρητὴν αὐτοῦ, ἀλλ' ὅτι ἀπόφασιν ἐξήνεγκε κατὰ τῶν Νόμων καὶ τῶν Κανόνων, πλὴν ἡ Σύνοδος ταῦτα ἔγραψε τῷ Πάπᾳ, ἐπειδὴ ἐδίδου τῷ Ἰωάννῃ καιρὸν μετανοίας, ὡς καὶ ἡ αὐτὴ διὰ τὴν αὐτὴν αἰτίαν ἔπεμπε τὸν Ἀντιοχείας εἰς Ῥώμην, ἔστιν ὅμως αὕτη ἡ ἐξουσία ἣν δέδωκεν ἡ Σύνοδος τῷ πάπᾳ μαρτυρία τῆς ἀδυναμίας αὐτοῦ, ἐπειδὴ οὔτε ὁ Ῥώμης ἠδυνήθη ἀγανακτῆσαι κατὰ τοῦ Ἀντιοχείας, τοῦ Βασιλέως κωλύοντος τὰς ἀγανακτήσεις, καὶ διὰ εἰρηνικῶν τρόπων σπεύδοντος εἰρηνεῦσαι τὰς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ πεποίηκε, καὶ μάλιστα μηδαμῶς συμβούλῳ χρησαμένου τῷ Πάπᾳ, ἀλλὰ Μαξιμιανῷ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, μήτε μὴν μνησθέντος τοῦ Πάπα ἐν τῇ τοιαύτῃ μεγίστῃ ὑποθέσει, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίῳ τρίτῳ τὸν τόπον τῆς τρίτης Συνόδου. ἕκτον, ἀληθῶς ἐπετιμήθη ὑπὸ τῆς τρίτης Συνόδου ὁ Ἀντιοχείας, ὅτι κατεξανέστη τῶν μειζόνων, ἤτοι Ἀλεξανδρείας, ἀλλ' οὐχ ὅτι πεποίηκε τοῦτο παρὰ γνώμην τῆς ἀποστολικῆς καθέδρας, ἀλλὰ διότι πεποίηκεν αὐτὸ ἄνευ τῆς νομίμου Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ἴδε τὸν ἀνωτέρω τόπον. ἕβδομον, ὁ Διόσκορος κατεκρίθη οὐ μόνον διότι ἐκάθηρε τὸν Πάπαν ἅγιον ἄνθρωπον καὶ ὀρθόδοξον μαρτυρούμενον ὑπὸ πάσης τῆς Οἰκουμένης, ἀλλὰ δι' ἄλλας αὐτοῦ παρεκτροπάς, καὶ διότι ἐκάθηρε καὶ τὸν Ῥώμης ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ καὶ ἄνευ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ τοῦτο, οὐ διότι ἐκάθηρε τὸν ἄκρον Ἀρχιερέα, ἢ διότι ἔπραξεν ἐναντίον τοῖς προνομίοις τῆς πρώτης καθέδρας, ἀλλὰ διότι, ὡς εἴρηται, ἰδίᾳ αὐθεντίᾳ ἐκάθηρε τὸν φανερὸν δίκαιον καὶ ἅγιον Ῥώμης. ὄγδοον, ὁ Φώτιος καθῄρας διὰ μόνης τῆς κατ' αὐτὸν Συνόδου τὸν Πάπαν Νικόλαον, οὐχ ἥμαρτεν, ἐπειδὴ τοῦτο τολμήσας ἐποίησε πρότερον ὁ Νικόλαος, ὁ δὲ Φώτιος καθῄρας τὸν Νικόλαον, ἐσπούδασε τοῦτο βεβαιῶσαι διὰ Οἰκουμενικῆς Συνόδου. ἐξέθετο ἡ ἐν Ῥώμῃ αὐτὴ Σύνοδος κατὰ Φωτίου Κανόνας πέντε, ἀλλ' ἠκυρώθησαν μετὰ ταῦτα ὑπὸ πολλῶν Συνόδων, ὡς εἴρηται καὶ ῥηθήσεται. ὑπέγραψε δὲ ὁ Ἀδριανός, οὐκ ἄκρον ἑαυτὸν ὀνομάσας, ἀλλ' ὡς ὑπέγραψεν ὁ Ἀγάθων ἐν τῇ κατ' αὐτὸν Συνόδῳ καὶ ὁ Μαρτῖνος ὁμοίως, ἤτοι, Τῆς καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας, καὶ οὐδὲν πλέον, τοῦτο δὲ καὶ παντὶ Ἐπισκόπῳ ἴδιον. ἦσαν δὲ Ἐπίσκοποι εἰκοσιεννέα, ἐν ἔτει ὀκτακοσιοστῷ ἑξηκοστῷ ἐνάτῳ.

ΠΑΡΑ'ΓΡΑΦΟΝ ΙΒ'.

Ὅτι ἐκ τῶν διορισθέντων ἐν τῷ δεκάτῳ τρίτῳ Κανόνι τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου πράξει δεκάτῃ, δείκνυται ὅτι ὁ Ῥώμης σφάλλων, κρίνεται καὶ κατακρίνεται ὑπό τε Οἰκουμενικῆς καὶ Τοπικῆς Συνόδου.

Εἰς τὴν δεκάτην πρᾶξιν ἐν τῷ δεκάτῳ τρίτῳ Κανόνι αὐτῆς διορίζει, ὅτι ὅστις τολμήσει (καθὼς τυχὸν Φώτιος καὶ Διόσκορος) κινῆσαι ἔγκλημα κατὰ τῆς Ῥώμης ἐγγράφως, ἢ ἀγράφως, τοῦτον κατακρίνεσθαι. καὶ σημείωσαι, ὅτι Συνόδου Οἰκουμενικῆς νομίμου οὔσης, ὡς ἦν εἰς τὴν Ἔφεσον τὸ πρῶτον, ὅστις μόνος κατὰ τοῦ Ῥώμης, ἢ ἄλλου τινὸς φέρεται, κατάκριτος, ὡς ἐποίησε τὸ δεύτερον ὁ Διόσκορος. κανονικῆς γὰρ οὔσης Συνόδου, καὶ ἐπαινεῖται ὁ Ῥώμης ἂν ἀληθεύῃ, καίπερ καὶ εἰς τὰς Τοπικὰς Συνόδους καὶ ἐκρίθη καὶ ἀνεκρίθη καὶ κατεκρίθη ὁ Ῥώμης. εἶτα καὶ οἱ Ἐπίσκοποι Ῥώμης μετὰ Συνόδου Οἰκουμενικῆς ἐζήτουν διορισθῆναι τὸ συμβαῖνον ἀμφισβητούμενον. ὅτε δὲ ὁ Ῥώμης μόνος αὐθεντικῶς καθαιρεῖ, οἷος ἦν ὁ Νικόλαος, αὐτὸς καθαιρεῖται, ὡς ἐποίησε δικαίως ὁ Φώτιος, καὶ ἐὰν προστάσσῃ μόνος, εἰς οὐδὲν λογίζεται,

ὡς

ὡς ἔπαθεν ὁ Ἰούλιος, καὶ ὁ Δάμασος περὶ Φλαυϊανοῦ, Λέων περὶ Ἀνατολίου, Διάλογος περὶ τοῦ Νηστευτοῦ, Φίληξ, Ἀναστάσιος καὶ Σύμμαχος περὶ Μακεδονίου καὶ Εὐθυμίου. λέγει ἔτι εἰς τὸν αὐτὸν Κανόνα, ὅτι ἐὰν ἀθροισθῇ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, καὶ γένηται ἀμφιβολία καὶ περὶ τῆς Ἐκκλησίας Ῥωμαίων, πρέπει εὐλαβῶς γίνεσθαι τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος. καὶ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι καὶ περὶ παντὸς ἄλλου, ὅταν συμβῇ ἀμφιβολία, εὐλαβῶς πρέπει γίνεσθαι τὴν ἐξέτασιν, ὡς εἰς τὴν πρώτην Ἄρειος οὐχ ὑβρίσθη, εἰς τὴν τρίτην εὐλαβέστατος ἤκουσε ὁ Νεστόριος, καὶ εἰς τὴν τετάρτην ὁ Διόσκορος, καὶ εἰς τὴν ἕκτην ὁ Μακάριος, ὅτι οὕτως ἐστὶ τὸ μάθημα τῆς Ἐκκλησίας, τὸ δὲ ὑβρίζειν ἀποτόμως τῆς δυτικῆς ἐστι παρανομίας, ὡς ἐγένετο εἰς τὴν παροῦσαν Σύνοδον. δεύτερον, ὅτι ἰδοὺ καὶ ἀπὸ Κανόνος Συνόδου Οἰκουμενικῆς κατὰ τοὺς Λατίνους σαφοῦς καθαροῦ ἰδιαιτάτου καὶ ὁ πρῶτος θρόνος κρίνεται, καὶ ποῦ τὸ κενὸν, καὶ τὸ τοῦ μεγαλορρήμονος Νικολάου τούτου, ὅτι ὁ πρῶτος θρόνος οὐ κρίνεται; τρίτον, οὗτος ὁ δέκατος τρίτος Κανὼν ἐλήφθη ἀπὸ τοῦ τεσσαρακοστοῦ Κανόνος τῆς ἐν Λαοδικείᾳ Συνόδου, ὃς λέγει ῥητῶς, Δεῖ τοὺς Ἐπισκόπους καλουμένους εἰς Σύνοδον ἀπιέναι, καὶ διδάσκειν, ἢ διδάσκεσθαι εἰς κατόρθωσιν τῆς Ἐκκλησίας. ἴδε βιβλίου πρώτου κεφάλαιον εἰκοστὸν τέταρτον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΓ΄.

Ὅτι εἰπόντες τὴν κατὰ Φωτίου Σύνοδον εἰπεῖν τὸ Σύμβολον μετὰ προσθήκης ὅ,τε Ἀνδρέας Ῥόδου καὶ οἱ Λατῖνοι ἐν τῷ Φλωρεντινῷ συλλόγῳ, δείκνυνται ψεῦσται.

Ὁ Ῥόδου Ἀνδρέας ἐν τῇ ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδῳ συνελθούσῃ ἑβδόμῃ εἶπεν· ὅτι ἡ κατὰ Φωτίου Σύνοδος ἐγίνωσκε τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προσθήκης. ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι ἐψεύσθη, ἐπειδὴ ἡ παροῦσα Σύνοδος τὸ Σύμβολον ἀκαινοτόμητον οἶδε, καὶ ἀντὶ τῆς προσθήκης ἐβεβαίωσε, λέγει γάρ, ὅτι ἀνεγνώσθη ὁ Ὅρος τῆς αὐτῆς Οἰκουμενικῆς ὀγδόης Συνόδου, περιέχων τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως καὶ ὁμολογίαν τοῦ σέβειν τὰς προλαβούσας Οἰκουμενικὰς ἑπτὰ Συνόδους, καὶ ἀναθεματίζειν οὓς ἐκεῖναι ἀνεθεμάτισαν. καὶ μετ' ὀλίγα, Τούτου δὲ ἀναγνωσθέντος, ἡ ἁγία Σύνοδος ἐξεβόησε, Πάντες οὕτω φρονοῦμεν, πάντες οὕτω πιστεύομεν. καὶ σημείωσαι, ὅτι ἐνταῦθα τὰ ἀρχαῖα ἐβεβαιώθη, προσθήκης δὲ οὐδεμία μνήμη, ὥστε ψεύδονται κἀνταῦθα ὁ Ῥόδου καὶ οἱ Λατῖνοι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΔ΄

Περὶ τῆς μάχης Ἰγνατίου Κωνσταντινουπόλεως καὶ Ἰωάννου Ῥώμης διὰ τὴν Βουλγαρίαν, οὗ καὶ ἐπιστολὴ πρὸς Ἰγνάτιον, καὶ ὧν λέγουσιν οἱ παπισταὶ ἐκ παραθέσεως περὶ ἀμφοτέρων, καὶ ὁ Ἀναστάσιος ὁ Βιβλιοθηκάριος περὶ Φραντζέζων, καὶ περὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τῆς Συνόδου πατέρων ἐν τῇ μεταφράσει τοῦ προλόγου τῆς ἑβδόμης Συνόδου.

Οὕτω λοιπὸν ὁ Φώτιος ἐξωρίσθη, καὶ ὁποίας τυραννίας ἔπαθε καὶ αὐτὸς καὶ οἱ ἄνθρωποι αὐτοῦ, καὶ ὁποίας ζωῆς ἄνθρωπος ἦν, καὶ πῶς ἀκουσίως αὐτοῦ ἐγένετο Κωνσταντινουπόλεως, ὁ φιλομαθὴς μανθάνει ταῦτα ἀπὸ τῶν ἐπιστολῶν αὐτοῦ τοῦ Φωτίου, εἰ καὶ πάλιν ὁ αὐτὸς ἔτυχε περιποιήσεως ὡς ῥηθήσεται. ἐπεὶ οὖν ἐβεβαιώθη ὁ Ἰγνάτιος εἰς τὸν Κωνσταντινουπόλεως θρόνον, τὸν Ῥώμης ὃν εἰς τὴν ἀνάγκην ἔλεγε Πατριάρχην πάντων τῶν θρόνων, τότε εἶχεν αὐτὸν Πατριάρχην μόνης τῆς Ῥώμης, ὅθεν καὶ ἐμάχετο τῷ Ἀδριανῷ, καὶ πολὺ μᾶλλον τῷ Ἰωάννῃ τῷ μετὰ τὸν Ἀδριανὸν περὶ τῆς Βουλγαρίας, ἔγραφε γὰρ ὁ Πάπας Ἰωάννης τῷ Ἰγνατίῳ ταῦτα ῥητῶς, Ἔγραψας, ἵνα τὰ πολλὰ παρεάσωμεν, ὅπως οἱ Πρεσβύτεροι ἡμῶν ἐκ τῆς χώρας τῶν Βουλγάρων μετὰ ὀνειδισμοῦ μεγάλου καὶ αἰσχύνης ἐξωθῶσι, καὶ οἱ Ἐπίσκοποι οὐ μετὰ μικρᾶς ἐκεῖθεν ἀτιμίας ἀπελαθῶσι, καὶ ταῦτα μηδέποτε γεγονυίας περὶ τούτου κρίσεως ἐνώπιον ὑμῶν, οὐδὲ γὰρ προσεκλήθημεν ποτὲ εἰς κριτήριον διὰ τοῦτο. εἰ γοῦν λέγεις προτέρους ἡμᾶς τοὺς Πρεσβυτέρους τῆς Κωνσταντινουπολιτῶν διοικήσεως εἰς τὴν προειρηθεῖσαν χώραν λειτουργεῖν ἀποκωλῦσαι, οὐκ ἀρνούμεθα, ἦσαν γὰρ τοῦ Φωτίου κοινωνικοὶ καὶ συμμύσται, οὓς οὐ μόνον εἰς τὴν Βουλγάρων χώραν, ἀλλὰ καὶ εἰς πᾶσαν Ἐκκλησίαν ὡς Ἱερεῖς ἐνεργεῖν ἐκωλύσαμεν καὶ κωλύομεν. ἔδει οὖν σε εἰδότα τοῦτο, μηδὲν εἰς τὴν τῶν Βουλγάρων τοιοῦτον διαπράξασθαι. ἐμάθομεν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ἐναντία τῶν πατρικῶν Ὅρων ὑμᾶς διαπράττεσθαι, ἀλλὰ δὴ καὶ τοῦτο, τινὰς γὰρ νεωστὶ ἀπὸ τῶν λαϊκῶν ἄφνω Διακόνους ἐχειροτονήσατε, ἐναντία μὲν καὶ τοῖς πάλαι πατράσιν, ἀλλὰ δὴ καὶ τῇ προσφάτως συναθροισθείσῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ. οὐκ ἀγνοεῖτε δὲ ὅτι ἡ τοῦ Φωτίου πτῶσις ἐντεῦθεν τὴν ἀρχὴν ἔλαβε; ταῦτα ὁ Πάπας Ἰωάννης. καὶ εἰ μὲν ἔλεγε δίκαια ὁ Ῥώμης, τίνος χάριν οὐκ ἤκουσεν αὐτοῦ ὁ Ἰγνάτιος, ὃς πρότερον ἀνύψου αὐτὸν ἕως τοῦ οὐρανοῦ; εἰ δὲ ἄδικα, ποῦ τοῦ Πάπα τὸ ἀναμάρτητον καὶ τὸ αὐτοκρατορικόν; λέγουσιν οἱ Λατῖνοι, ὡς ὁ Χρυσόστομος καὶ Ἐπιφάνιος ἐμάχοντο, ἀλλ' ἦσαν ἅγιοι, οὕτω καὶ ὁ Ἰωάννης καὶ Ἰγνάτιος ἐμάχοντο

διὰ

διὰ τὰ δίκαια τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν. ἀλλ' οὗτοι ὁ Χρυσόστομος καὶ Ἐπιφάνιος ἔλεγον, ὅτι εἰσὶν ὑποκείμενοι ἁμαρτίαις, καὶ τὸ ἁμαρτάνειν οὐκ ἠρνοῦντο καὶ εἰς τὰ περὶ πίστεως, ὅθεν συνεχῶς συνέγραφον, ὅτι τὸ κῦρος τῆς ἀναμαρτησίας ἔχει μόνη ἡ θεία γραφὴ, εἰς ἣν καταφεύγειν τοὺς Διδασκάλους ἐν τοῖς συμπίπτουσιν ἀμφιβόλοις παρῄνουν, καὶ τοῦτο διὰ κοινῶν συνελεύσεων, ὡς ἐροῦμεν κατωτέρω ἐν τῷ τρίτῳ μέρει τοῦ δεκάτου Βιβλίου, ὁ δὲ Ῥώμης λέγει ὅτι ἐστὶ μόνος διόλου καὶ ὡς αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἀναμάρτητος; διὰ τοῦτο φαινομένου φανερῶς αὐτοῦ ἁμαρτάνοντος, ἐπεὶ ψεῦδος τὸ, ὁ Ῥώμης οὐχ ἁμαρτάνει, οὐ κρίνεται. εἶτα ὁ μὲν Χρυσόστομος καὶ Ἐπιφάνιος, εἰ δὲ βούλει εἰπὲ καὶ νεανικώτερόν τι, ὁ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας ἐμάχοντο πρόβατον προβάτῳ, ἐνταῦθα δὲ μάχεται τὸ πρόβατον ὁ Κωνσταντινουπόλεως τῷ Ποιμένι αὐτοῦ τῷ Ῥώμης, καὶ πῶς οὐκ ἐκρίθη κατάδικος ὁ Ἰγνάτιος ἀντιλέγων αὐτῷ, καὶ παρακούων τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Χριστοῦ; καὶ γὰρ ὁ Πάπας, ὡς εἴρηται, τῇ ἐξουσίᾳ ταυτίζει ἑαυτὸν τῷ Χριστῷ. Ἀναστάσιος ὁ Βιβλιοθηκάριος παρὼν τῇ Συνόδῳ ταύτῃ (φασὶν οἱ Λατῖνοι) ἀπήνεγκε τὰ πρακτικὰ ταύτης εἰς Ῥώμην, ἅτινα καὶ προτροπῇ τοῦ Πάπα Ἀδριανοῦ τοῦ δευτέρου μετέφρασεν εἰς τὴν λατινίδα γλῶσσαν. λέγει δὲ ὁ αὐτὸς ἐν τῷ εἰς τὴν ἑβδόμην Σύνοδον προλόγῳ αὐτοῦ πρὸς τὸν αὐτὸν Πάπαν περὶ τῶν Φραντζέζων, ὅτι ἀπεποιοῦντο τὴν τῶν Εἰκόνων προσκύνησιν, καὶ ὅτι εἰς ταύτην τὴν Σύνοδον ἦσαν Ἐπίσκοποι ἑκατονδύο.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΕ'.

Περὶ ὧν εἶπε καὶ ὧν ἤκουσε παρὰ τῆς Συνόδου ὁ ἐν τῇ ἐνάτῃ πράξει ἐλθὼν μετ' ἐπιστολῆς Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀλεξανδρείας, καὶ ὧν εἶπεν ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἱεροσολύμων Ἠλίας, ἐξ ὧν ἡ τῶν Πατριαρχῶν ἀξία δείκνυται ἡ αὐτὴ, ἐν αἷς καὶ ὁ Ῥώμης ἰσότιμος κεφαλὴ καὶ οὐ μονάρχης.

Ῥητέον ὅπερ παρελείπομεν ἐν τῇ ἐνάτῃ πράξει, ὅτι ἐλθὼν ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀλεξανδρείας μετὰ ἐπιστολῆς εἶπε, Καὶ τῆς γραφῆς λεγούσης ἐπὶ τοῦ στόματος δύο, ἢ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται πᾶν ῥῆμα, διὰ τεσσάρων μαρτύρων ἀψευδεστάτων παραστῆναι αὐτῷ ηὐδόκησε τὴν ἀλήθειαν, τουτέστι τῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Ῥώμης, Ἀντιοχείας, καὶ Ἱεροσολύμων, καὶ τελευταῖον καὶ ἡμᾶς ἐκ τῶν Μεσημβρινῶν τόπων ἐφελκύσατο, ἀναπληρώσοντας τὸν τόπον τοῦ ἀποστολικοῦ θρόνου τῆς μεγάλης Ἀλεξανδρείας, οἵτινες θείᾳ χάριτι καὶ βασιλικῇ ἐπινεύσει πάντα δι' ἐπιμελείας ἀνιχνεύσαμεν, ὥστε μηδὲν ἡμᾶς λαθεῖν τῶν πεπραγμένων τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν πρὸ τῆς ἡμετέρας ἐφόδου. Καὶ, καὶ γὰρ ἀληθῶς ἐμπνευσθέντες οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων σὺν τοῖς Ῥώμης πάντα καλῶς διέγνωσαν καὶ ᾠκονόμησαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν εἰς τὸ φανερὸν ἤγαγον, οἷς καὶ ἡμεῖς συγκατατιθέμεθα καὶ στοιχοῦμεν ταῖς αὐτῶν διαγνώσεσιν. ἡ ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος εἶπε, Τὰ ἀναγνωσθέντα γράμματα ἐβεβαίωσαν ἡμᾶς ὅτι συνᾴδει τῇ κρίσει ἡμῶν ὁ εὐλαβέστατος Τοποτηρητὴς τῆς Ἀλεξανδρέων Ἐκκλησίας. καὶ ἐν τῷ τέλει, Ἠλίας Τοποτηρητὴς Ἱεροσολύμων εἶπεν, Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ, ὅτι κατηξίωσε διὰ ποσούτων χρόνων τὰς Πατριαρχικὰς ἀλλήλαις ἑνωθῆναι κεφαλὰς πρὸς δόξαν Θεοῦ. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ἐξίσου τῆς ἀληθείας μάρτυρες οἱ Πατριαρχικοὶ θρόνοι, ὧν εἷς ἐστὶ καὶ ὁ Ῥώμης, ὥστε καὶ συμμάρτυς, εἰ δὲ καὶ κριτὴς, ἀλλὰ συγκριτὴς ἐξίσου καὶ οὐ μονοκριτής. δεύτερον, ὅτι οἱ τοῦ Ῥώμης καὶ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν Τοποτηρηταὶ ᾠκονόμησαν, καὶ τὴν ἀλήθειαν εἰς φανερὸν ἤγαγον, καὶ λοιπὸν οὐ μόνος ὁ Ῥώμης, κἂν ἔγραψε καὶ ἠγωνίσθη, καὶ εἰς Ῥώμην Συνόδους ἤγειραν Νικόλαος καὶ Ἀδριανὸς, ἀλλ' οὐδὲν ἐτελείωσαν μόνοι πλὴν τῆς κοινῆς Συνόδου. τρίτον, οὕτως ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀλεξανδρείας ἐξήτασε τὰ ὑπὸ τῆς Συνόδου ὁρισθέντα, εἶτα ἐστοίχησεν αὐτοῖς, ὡς ζητήσαντες ἔμαθον τὰ ὑπὸ τῆς τρίτης Οἰκουμενικῆς ὁρισθέντα Πρόϊεκτος καὶ Φίλιππος οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Κελεστίνου, εἶτα ἐστοίχησαν. τὸ αὐτὸ ἔργον, ἡ αὐτὴ τάξις, ἄρα καὶ ἡ αὐτὴ ἀξία. τέταρτον, ὅτι ἡ Σύνοδος ἐχάρη διὰ τὴν παρουσίαν τοῦ Τοποτηρητοῦ Ἀλεξανδρείας, ἐπειδὴ εἰ ἀπῆν, ἀτελὴς ἦν, ὥστε ἀναγκαία πάντων τῶν Πατριαρχῶν ἡ παρουσία καὶ συναίνεσις εἰς σύστασιν Οἰκουμενικῆς Συνόδου. πέμπτον, ὁ Θεὸς τὰς Πατριαρχικὰς κεφαλὰς ἥνωσεν οὐκ ἀπ' ἀλλήλων, οὐδὲ κατ' ἀλλήλων, ἀλλὰ ἀλλήλαις, ὥστε ἰσότιμοι, καὶ οὐδεμία ἐξ αὐτῶν ἔχει ἰδικόν τι ἀξίωμα. σημείωσαι ἐνταῦθα ἐκεῖνο ὅπερ παρελίπομεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Φώτιος γράφων πρὸς Νικόλαον Ῥώμης, εἶπεν αὐτῷ, μὴ δέχεσθαι τοὺς ἄνευ συστατικῶν γραμμάτων ἀπαίροντας ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως εἰς τὴν Ἐκκλησίαν Ῥωμαίαν, ὅπερ δεικνύουσι δῆθεν τοῦ Ῥώμης τὴν μοναρχίαν, ἀλλὰ περὶ τούτου πῶς δεῖ νοεῖσθαι, ἴδε ἀνωτέρω Βιβλίου τρίτου κεφαλαίου δεκάτου ὀγδόου Παράγραφον ἕβδομον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙϚ'.

Ὅτι ἐκ τῆς ἀναγνώσεως τοῦ Ὅρου τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου, καὶ τοῦ Συμβόλου ἀκαινοτομήτως, καὶ τῶν ὑπογραφῶν τῶν Τοποτηρητῶν καὶ Ἐπισκόπων, ἴσος καὶ εἷς τῶν Πατριαρχῶν δείκνυται ὁ Ῥώμης.

Μετὰ τοὺς Κανόνας ἀνεγνώσθη ὁ Ὅρος τῆς Συνόδου, ἐν ᾧ περιείχετο τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως ἀκαινοτόμητον, καὶ ὑπέγραψαν οἱ Τοποτηρηταὶ εἰς πέντε βιβλία, καὶ πάντες οἱ Ἐπίσκοποι καὶ οἱ Βασιλεῖς. ἐξ ὧν ἁπάντων δείκνυται, ὅτι οὐκ οἶδεν οὐδὲ ἡ παροῦσα Σύνοδος οὔτε τὴν ἐν τῷ Συμβόλῳ προσθήκην, οὔτε μοναρχίαν ἐν τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλ᾽ ἰσοτιμίαν αὐτῆς ἀπαράλλακτον μετὰ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν. ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐγκυκλίῳ ἐπιστολῇ αὐτῆς δείκνυται ὅτι μετὰ τὰ πολλὰ οἰκονομικὰ, κριτὴν αἱρετὸν ἐποίησε τὸν Πάπαν ὁ Φώτιος, κακῶς δὲ κρίναντα, παρῃτήσατο, τὸ δὲ αἴτιον, ἴδε ἐν τοῖς προλεγομένοις ἐν τῷ Τόμῳ τῆς Χαρᾶς. ὅτι τὴν Σύνοδον ὁ Βασιλεὺς ἤγειρεν, ὅτι οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν τεσσάρων Πατριαρχῶν συνῆλθον, καὶ οἱ τόσοι Ἀρχιερεῖς, καὶ Σύνοδον συγκροτήσαντες, ἔκριναν, ὅπερ μόνος ὁ Πάπας ποιῆσαι οὐκ ἠδυνήθη. ὅθεν ὡς ἔλεγεν ὁ Νικαίας ἐν τῇ ἕκτῃ πράξει τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου, κἂν ὁπόσα ἰσχύῃ ἡ Ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία, ἧττον ὅμως ἰσχύει Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ τῆς καθόλου Ἐκκλησίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΔʹ.

Περὶ τῆς μετὰ τὴν κοίμησιν Ἰγνατίου Πατριαρχείας αὖθις Φωτίου συνοδικῇ ψήφῳ, καὶ τῶν λεγομένων κατὰ Φωτίου ὑπὸ τῶν παπιστῶν τερατωδῶς, καὶ τῶν λεγομένων ὑπὲρ Φωτίου ὑπὸ τῶν τῆς ἀληθείας ἐκδίκων ἀληθῶς.

Ἀπέθανεν ὁ Ἰγνάτιος, καὶ ὁ Βασίλειος ὁ Αὐτοκράτωρ ὁ ἀναχθόμενος (καθὼς ἐρραψῴδει ἡ ἀνωτέρω Σύνοδος) ἀκούειν τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου λεγούσης τὸν Φώτιον λαϊκὸν, ἀνίερον, ψήφῳ τῆς παρευρεθείσης Συνόδου ἐν Κωνσταντινουπόλει ἀνάγει αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον τῆς Κωνσταντινουπόλεως, εἰ καὶ οἱ παπισταὶ λέγουσιν, ὅτι καὶ πρὸ τῆς τελευτῆς τοῦ Ἰγνατίου ὁ Φώτιος πολλαῖς πονηρίαις καὶ τέχναις, καὶ ἔτι μαγικοῖς βρώμασι καὶ ποτοῖς διὰ Νικήτα Κοιτωνίτου ἐσίτισε τὸν Βασιλέα, καὶ ἐδέξατο αὐτὸν, καὶ ὅτι ἐλθόντος αὐτοῦ τοῦ Φωτίου εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν ἐν τῇ Λειτουργίᾳ, οἱ ἱερουργοῦντες ἀφέντες τὸ Μυστήριον ἔφυγον, καὶ ὅτι σκευωρίαις ὁ Φώτιος ἀπέκτεινε τὸν Ἰγνάτιον, καὶ φέρουσιν εἰς ταῦτα μάρτυρα τὸν Νεοκαισαρείας Στυλιανὸν γράφοντα τῷ Ῥώμης Στεφάνῳ, καὶ τινα φλύαρον Συμεὼν Μάγιστρον Λογοθέτην. ὅμως τὰ τοιαῦτα ὡς ὑπὸ ἐχθρῶν φανερῶν καὶ ἀμφιβόλων καὶ μόνων λεγόμενα, καὶ μάλιστα ὡς τερατώδη ἀποσκυβαλίζονται. ὅτι γὰρ ἀγαθῷ τρόπῳ ἔλαβεν ὁ Φώτιος πάλιν τὸν θρόνον, μάρτυς ὁ Πορφυρογέννητος, λέγων, Ἄρτι τοῦ Ἰγνατίου (τῷ δεκάτῳ δηλονότι ἔτει τοῦ Βασιλέως) κοιμηθέντος, ἀπέδωκεν αὖθις τὴν Ἐκκλησίαν καλῶς τῷ μὴ καλῶς ἀφῃρῆσθαι πρότερον δόξαντι, καὶ κατέστησεν ἐννόμως τότε καὶ κανονικῶς τὸν σοφώτατον Φώτιον ἐπὶ τὴν σχολάζουσαν καθέδραν τῆς βασιλίδος τῶν πόλεων, οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλιπε φιλοφρονούμενος αὐτὸν καὶ τιμῶν διὰ τὴν οὖσαν αὐτῷ παντοδαπῆ σοφίαν καὶ ἀρετὴν, ἀλλὰ κἂν καὶ τῆς καθέδρας μετέστησεν, οὐδὲν τοῦ δικαίου θέλων ἄγειν ἐπίπροσθεν, ὅμως τὴν εἰς παραμυθίαν αὐτῷ οὐ διέλιπε παρεχόμενος, ὅθεν καὶ τὴν ἐν τοῖς βασιλείοις διατριβὴν αὐτῷ δοὺς, τῶν οἰκείων παίδων ἀνέδειξε παιδευτὴν καὶ Διδάσκαλον. ταῦτα ὁ Πορφυρογέννητος.

ἀλλὰ δὴ καὶ Στέφανος Ῥώμης γράφων Ἐπισκόποις καὶ λαοῖς λέγει, Φώτιος ἡσυχαστικὴν ζωὴν ἡρετίσατο, καὶ ἐνυπογράφως τὸν θρόνον παρῃτήσατο, καὶ ἰδίως τὰ περὶ αὐτοῦ συνεφώνησε, ταπείνωσιν ἀντὶ ὑπερηφανίας ἑλόμενος, ἤτοι μόνος διὰ ἡσυχίαν παρῃτήσατο. καὶ ὁ Ζωναρᾶς λέγει, Ἰγνατίου δὲ τοῦ Πατριάρχου μεταστάντος εἰς τὰς ἐκεῖθεν μονὰς, ὁ Φώτιος τὸ δεύτερον παρὰ τοῦ Βασιλέως εἰς τὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης θρόνον ἀνάγεται. ἐκ τοῦ ἱστορικοῦ τοῦ Θρακησίου Ἰωάννου τοῦ καὶ Σκυλίτζη λεγομένου περὶ τοῦ αὐτοῦ Φωτίου κατ᾽ ἐπιτομὴν, Ἰγνάτιος ὁ Νικηφόρου μὲν τοῦ Βασιλέως θυγατριδοῦς, υἱὸς δὲ τοῦ Μιχαὴλ τοῦ ἐκπεπτωκότος τῆς Βασιλείας, μετὰ τὴν πατρικὴν ἔκπτωσιν τὰ παιδογόνα μὲν ἀφαιρεῖται μέλη, γίνεται δὲ Μοναχὸς, καὶ μετὰ τοῦτο, διὰ τὴν ἀπὸ τῶν χρόνων ἐπιμαρτυρηθεῖσαν αὐτῷ ἀρετὴν, εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον ἀνάγεται, οὗτος τὸν Βάρδαν ἐπὶ τῇ τῆς γυναικὸς ἀναιτίῳ ἀποβολῇ, τῇ δὲ τῆς οἰκείας νύμφης περιπλοκῇ, τῆς Ἐκκλησίας ἀπείργει, ὃν ἐπεὶ πολλὰ λιτανεύων καὶ δυσωπῶν ὁ Βάρδας συγχωρήσεως ἀξιωθῆναι οὐκ ἔπεισε, τῆς Ἐκκλησίας βίᾳ ἐκβάλλει, καὶ μετὰ πολλὰς ἀνυποίστους κολάσεις ὑπερόριον ἐν Μυτιλήνῃ ποιεῖ. ἔπαθον δὲ καὶ ἄλλοι πολλοὶ τῶν Ἐπισκόπων τὰ χείριστα, ὅτι μὴ ἠρέσκοντο τοῖς γινομένοις, ἀλλὰ ἐνέδωκαν ὕστερον, οἱ μὲν ἁπαλοῖς, οἱ δὲ ὑποσχέσεσιν. ὅθεν ὁ Βάρδας Φώτιον ἄνδρα ἐπὶ σοφίᾳ γνώριμον Πρωτασηκρῆτιν ὄντα τηνικαῦτα προχειρίζεται Πατριάρχην. ἐπεὶ δὲ παρῆσαν καὶ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Ῥώμης κατὰ τῶν Εἰκονομάχων σταλέντες, πείθουσι καὶ αὐτοὺς Ἰγνατίου καταψηφίσασθαι, διὸ καὶ ἐν τῷ τῶν Ἀποστόλων θείῳ τεμένει συνέδριον ἠθροικότες, δεδημοσιευμένῃ καθαιρέσει καθυποβάλλουσι τὸν Ἰγνάτιον, τῆς ἐξορίας μεταπεμψάμενοι. ταῦτα ἐν τῇ Βασιλείᾳ τοῦ Μιχαήλ. ἐν δὲ

τοῦ βασιλέως τοῦ Βασιλείου φησίν, οὐ δὲ τὴν τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων ἐπιστροφὴν παρ' οὐδὲν ὁ Βασίλειος ἔθετο, ἀλλὰ καὶ τούτων ἐπεμελήθη, ἐκβαλὼν γὰρ τῆς Ἀρχιερωσύνης μετὰ καὶ Συνόδου τὸν ἐπεισπηδήσαντα τῇ ἀρχῇ Φώτιον, σχολάζειν αὐτὸν ἐκέλευσεν, ἕως αὖ τὸν δικαίως ταχθέντα πρὸς ἑαυτὸν μεταστήσῃ ὁ Θεός. Ὁ αὐτὸς μετά τινα ἑτέραν διήγησιν γράφει οὕτως, Ἰγνατίου δὲ τοῦ Πατριάρχου τὴν παροῦσαν ἀνταλλαξαμένου ζωὴν, ἀπέδωκεν αὖθις Φωτίῳ τὴν Ἐκκλησίαν ὁ Βασιλεύς. Φανερὸν δὲ ἐκ τούτων, ὅτι ὁ Φώτιος ἦν ἐνάρετος, ὅτι διὰ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ αὐτὸν ἐτίμα ὁ Βασίλειος, καὶ οὐχὶ διὰ μαγείας, καὶ ἁπλῶς εἰπεῖν, πάντα τὰ κατὰ Φωτίου λεγόμενα εἰσὶ πλάσματα καὶ προφανεῖς μῦθοι. ἴδε καὶ Κεδρηνὸν, Γεώργιον Μοναχὸν καὶ Λέοντα γραμματικόν. ὅτι δὲ διὰ τὸν πρὸς τὸν Βασίλειον ἔλεγχον αὐτοῦ ὁ Φώτιος ἐξεβλήθη παρ' αὐτοῦ, μαρτυρεῖ τοῦτο καὶ ὁ ῥηθεὶς Μάγιστρος, διὰ τοῦτο δίδωσιν ὑποψίαν τὸ πρᾶγμα, μήπως καὶ εἰσὶ προσθῆκαι ἐχθρῶν, καὶ οὐ τοῦ Μαγίστρου τὰ κατὰ Φωτίου, καὶ μάλιστα ἐπειδὴ τὰ τοιαῦτα ὑπὸ τῶν λοιπῶν καὶ ἀξιοπίστων σιωπῶνται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Β΄.

Περὶ τῆς ἐπὶ Φωτίου Συνόδου, καὶ τῶν λιβέλλων αὐτοῦ πρὸς τὸν Ῥώμης καὶ τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας, καὶ ἐπιστολῶν τοῦ Ῥώμης πρὸς τὸν Βασιλέα καὶ τὸν Φώτιον, καὶ τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν πρὸς τὴν Σύνοδον, καὶ ἀθετήσεως τῶν ἐν Ῥώμῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει κατὰ Φωτίου Συνόδων. περὶ τοῦ ἁγίου Συμβόλου, καὶ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν τῆς Συνόδου πατέρων, καὶ περὶ τῆς μετὰ Θεόδωρον τὸν καὶ Θεοδόσιον Πατριαρχείας ἐν Ἱεροσολύμοις Ἠλία.

Ὁ Φώτιος τοίνυν πάλιν προβιβασθεὶς, καὶ θέλων ἀποδεῖξαι εἰς ὅλον τὸν κόσμον ψευδῆ ὅσα αὐτῷ κατεσκεύασαν, καὶ ἵνα διορθωθῇ ἐκεῖνο τὸ εἰς τὴν Δύσιν ψιθυριζόμενον καὶ εἰς τὴν Βουλγαρίαν κηρυχθὲν ὑπὸ τῶν Δυτικῶν, ὅτι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον δηλαδὴ ἐκπορεύεται καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καὶ οὕτω γένηται εἰρήνη ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις Ῥώμης καὶ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῶν λοιπῶν, καὶ πρὸς τούτοις ἵνα ἑνωθῶσιν οἱ σχισθέντες ἀπὸ τῶν ὑποκειμένων τῇ Κωνσταντινουπόλει Ἐπισκόπων ἕνεκα Ἰγνατίου καὶ αὐτοῦ τοῦ Φωτίου, πείθει τὸν Βασιλέα καὶ ζητεῖ Τοποτηρητὰς ἀπό τε τῆς Ῥώμης καὶ ἀπὸ τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν θρόνων, καὶ γράφει καὶ αὐτὸς ὁ Φώτιος εἰς τὸν εἰρημένον Ῥώμης Ἰωάννην τὸν ὄγδοον καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας λίβελλον πίστεως. ἦσαν δὲ εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀπεσταλμένοι ἀπὸ τοῦ Ῥώμης Ἰωάννης, Παῦλος καὶ Εὐγένιος Ἐπίσκοποι διὰ τὴν Βουλγαρίαν, ἔστειλε δὲ τότε τὸν Καρδινάλιν Πέτρον πρεσβύτερον, μεθ' οὗ ἔστειλε τῷ Φωτίῳ Ἀρχιερατικὴν στολὴν, Ὠμοφόριον, Στιχάριον καὶ σανδάλια, ὡς μαρτυρεῖ καὶ ὁ ἴδιος Βέκκος, ἦν δὲ καὶ Ἠλίας πρεσβύτερος τοῦ Ἱεροσολύμων Θεοδοσίου Τοποτηρητής. Σημείωσαι δὲ, ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων Θεοδόσιος μετέστη εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν, καὶ ἐγένετο Ἱεροσολύμων Ἠλίας, ὅστις καὶ ἐκεῖνος ἔστειλεν εἰς τὴν Σύνοδον γράμματα μετὰ τοῦ Μαρτυρουπόλεως Βασιλείου, ὅστις ἦν καὶ αὐτὸς τοῦ Ἀντιοχείας Τοποτηρητής. γράφει δὲ ὁ Ῥώμης καὶ τῷ Φωτίῳ καὶ τῷ Αὐτοκράτορι Βασιλείῳ, καίπερ καὶ ἐπιπλήττει πνευματικῶς, ὅτι πρὸ κοινῆς ψήφου, ἀλλὰ μόνη τῇ Κωνσταντινουπόλει ὁ Φώτιος ἀπέλαβε πάλιν τὸν θρόνον, ὅμως ὡς Θεοῦ ἄνθρωπος ἠγωνίσθη διὰ τὴν ἕνωσιν τῆς Ἐκκλησίας, γράφων μετὰ πνευματικῶν σπλάγχνων καὶ νουθετῶν. ἀλλὰ καὶ οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς ἔγραψαν εἰς τὴν Σύνοδον, ὅθεν διωρίσθη τὴν Σύνοδον τὴν γεγονυῖαν εἰς τὴν Ῥώμην ἐπὶ Νικολάου, καὶ τὴν ἐπὶ Ἀδριανοῦ, καὶ τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Φωτίου εἶναι ἐξωστρακισμένας, καὶ ἀποκεκηρυγμένας, καὶ μήτε συναριθμεῖσθαι αὐτὰς μετὰ τῶν ἁγίων Συνόδων, ἢ ὅλως καλεῖσθαι, ἢ ὀνομάζεσθαι αὐτὰς Συνόδους, καὶ πάντα τὰ κατὰ Φωτίου πραχθέντα ὑπὸ Νικολάου καὶ Ἀδριανοῦ εἶναι ἄκυρα, καὶ ὅσοι ἔπταισαν, ἐὰν μετανοήσωσιν, εἶναι συγκεχωρημένους, καὶ ὅσοι μάχονται τῷ Φωτίῳ, οἷος ἦν Μητροφάνης ὁ Σμύρνης καὶ ἕτεροι τοιοῦτοι, ἕως μένωσιν εἰς τὸ σχίσμα, εἶναι ἀκοινωνήτους τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Κυρίου καὶ τῆς τῶν πιστῶν συνάξεως καὶ συναναστροφῆς. εἶτα ἐβεβαιώθη καὶ ἡ ἑβδόμη Σύνοδος, καὶ συνετάγη μετὰ τῶν ἓξ Οἰκουμενικῶν, καὶ τέλος πάντων διωρίσθη μετὰ ἀναθέματος, ἵνα ὁ κοινὸς Ὅρος, ἤτοι τὸ Σύμβολον τῆς πίστεως ᾖ ἀκαινοτόμητον καὶ εἰς ἔννοιαν καὶ λέξιν καὶ συλλαβὴν, καὶ ἵνα ὥσπερ ἐτέθη ὑπὸ τῆς πρώτης καὶ δευτέρας τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων δηλονότι, οὕτω μένῃ εἰς τὸν αἰῶνα. ἦσαν δὲ πατέρες τριακόσιοι ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτὼ, καὶ ἑπτακαίδεκα οἱ ἐν τῇ Ῥώμῃ συνοδικῶς ὑπογράψαντες, καὶ δεχθέντες τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ Φωτίου μετὰ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, ὡς κεῖται ἐν τῇ τρίτῃ πράξει τῆς Συνόδου, οἱ πάντες τετρακόσιοι καὶ πέντε.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Γ΄.

Περὶ τῶν ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἄθω Μονῇ τῶν Ἰβήρων εὑρεθέντων τεμαχίων τῶν πρακτικῶν τῆς Συνόδου ταύτης ἔκ τινων συγγραμμάτων τοῦ Βέκκου καὶ ἑτέρων τινῶν ἐν πράξεσιν ἑπτὰ, καὶ τῶν ἐν ἑκάστῃ πράξει περιεχομένων.

Νεῖλος ὁ Θεσσαλονίκης καὶ ἄλλοι τινὲς τῶν ἡμετέρων γράφοντες κατὰ Λατίνων, καὶ θέλοντες εἰπεῖν καὶ περὶ τῆς Συνόδου ταύτης, ἀναγράφουσι τεμάχια τινὰ τῶν πρακτικῶν αὐτῆς ἀπό τινων συγγραμμάτων τοῦ Βέκκου καὶ ἑτέρων τινῶν. ἡμεῖς δὲ μαθόντες ὅτι εὑρίσκονται ταῦτα σῶα ἐν τῇ κατὰ τὸν Ἄθω τῶν Ἰβήρων Μονῇ, ἐπέμψαμεν καὶ ἐφέραμεν αὐτά. περιέχονται γοῦν ἐν πράξεσιν ἑπτά, ὧν ἐν μὲν τῇ πρώτῃ περιέχεται τὰ ὀνόματα τῶν ἐν αὐτῇ πατέρων, εἶτα γίνεται λόγος τῆς Συνόδου περὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Φωτίου. ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ ἀνεγνώσθησαν αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Πάπα πρὸς τοὺς Βασιλεῖς καὶ πρὸς τὸν Φώτιον, καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἀλεξανδρείας Μιχαὴλ πρὸς τοὺς αὐτούς, καὶ ἡ μετάνοια Θωμᾶ Μητροπολίτου Τύρου, διότι ἐχρημάτισε ψευδεπιτοποτηρητὴς τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας ἐπὶ τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἱεροσολύμων Θεοδοσίου πρὸς τὸν Φώτιον, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντιοχείας Θεοδοσίου πρὸς τὸν αὐτόν, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀβραμίου Ἐπισκόπου Ἀμίδων καὶ Σαμοσάτων πάλιν πρὸς τὸν αὐτόν. ἐν δὲ τῇ τρίτῃ ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα πρὸς τὴν Σύνοδον, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἱεροσολύμων πρὸς τὸν Αὐτοκράτορα, καὶ τὸ Κομμονιτώριον, ἤτοι τὸ ἔνταλμα τοῦ Ῥώμης πρὸς τοὺς Λεγάτους αὐτοῦ. ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντιοχείας πρὸς τὸν Φώτιον, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ νέου Ἱεροσολύμων Ἠλία πρὸς τὸν αὐτόν, καὶ πέντε κεφάλαια ἀπὸ τῆς ἑρμηνευμένης ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα πρὸς τοὺς Βασιλεῖς. ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ γέγονε λόγος περὶ ἀποδοχῆς τῆς ἑβδόμης Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ καλοῦνται οἱ Ἐπίσκοποι οἱ ἀνθιστάμενοι τῇ κοινωνίᾳ τοῦ Φωτίου πρὸς ἕνωσιν, ὧν ἔξαρχος ἦν Μητροφάνης ὁ Σμύρνης, καὶ ἐξεφωνήθησαν καὶ Κανόνες τρεῖς. ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ παραγενόμενος ὁ Αὐτοκράτωρ εἰς τὴν Σύνοδον, εἶπε τὴν αἰτίαν δι' ἣν οὐ παρεγένετο καὶ εἰς τὰς προλαβούσας συνελεύσεις. εἶτα ᾔτησεν ἵνα ἐκφωνηθῇ Ὅρος πίστεως. ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ ἑνοῦνται οἱ ἀκοινώνητοι τῇ Συνόδῳ, καὶ ἀναγινώσκεται δεύτερον ὁ ἐκφωνηθεὶς Ὅρος τῆς Συνόδου καὶ γίνεται τέλος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Δ'.

Περὶ προκαθίσεως τοῦ Φωτίου ἐν πάσαις ταῖς πράξεσι τῆς Συνόδου, καὶ προκαθίσεως καὶ συγκαθίσεως τῶν ἐν ταῖς προτέραις Συνόδοις Πατριαρχῶν καὶ Τοποτηρητῶν, καὶ τῆς τούτων σαφηνείας.

Ἐν τῇ πρώτῃ πράξει καὶ ἐν ταῖς ἀρχαῖς τῶν λοιπῶν πράξεων σημείωσαι, ὅτι λέγεται προκαθίσαι τὸν Φώτιον, τοὺς δὲ Τοποτηρητὰς τῶν Πατριαρχῶν συγκαθῆσθαι. τινὲς δὲ γράφοντες κατὰ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα, λέγουσιν, ὅτι οὐ μόνον ἐνταῦθα, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ ἐπὶ Μηνᾶ Συνόδῳ, καὶ ἐν τῇ πέμπτῃ Οἰκουμενικῇ ὁ Κωνσταντινουπόλεως πάντων προεκάθητο. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι ἐν τῇ ἐπὶ Μηνᾶ Συνόδῳ οὐκ ἦσαν Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης, ἀλλὰ ἀποθανόντος τότε ἔναγχος τοῦ Πάπα Ἀγαπητοῦ· καὶ οὔσης ἔτι τῆς συνοδίας αὐτοῦ ἐκεῖ, προσέταξεν ὁ Βασιλεὺς συνεῖναι καὶ συνακροάζεσθαι καὶ συμπράττειν αὐτὴν μετὰ τῶν πατέρων τῆς Συνόδου, ὅθεν καὶ δικαίως προεκάθητο πάντων ὁ Κωνσταντινουπόλεως Μηνᾶς. ἐν δὲ τῇ πέμπτῃ Οἰκουμενικῇ οὐκ ἦν οὔτε ὁ Ῥώμης, οὔτε Τοποτηρηταὶ αὐτοῦ, ὅθεν δικαίως προεκάθητο πάντων ὁ Κωνσταντινουπόλεως Εὐτύχιος. ἐν μὲν τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ καὶ ἕκτῃ καὶ ἑβδόμῃ ταῖς Οἰκουμενικαῖς οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης προεκαθέζοντο καὶ προηριθμοῦντο, καὶ ἐν ταῖς γνωμοδοτήσεσι καὶ ὑπογραφαῖς πάντων ἐπρώτευον ὡς καὶ ἐν ταύτῃ τῇ ἐπὶ χεῖρας. ἐν δὲ τῇ ἐν Χαλκηδόνι ῥητῶς λέγεται, ὅτι ἐν τοῖς εὐωνύμοις μέρεσιν ἐκάθηντο οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης, εἶτα ὁ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατόλιος, καὶ τὰ ἑξῆς, καὶ τὸ αἴτιον πρόδηλον, αἱ γὰρ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι πρόσωπον ἐπέχουσι τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας, καὶ διὰ τοῦτο ἐν αὐταῖς ἡ κανονικὴ τάξις τῶν καθολικῶν θρόνων φυλάττεται ἀπαράβατος καὶ ἀμετακίνητος, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω βιβλίῳ πέμπτῳ κεφαλαίῳ δεκάτῳ πέμπτῳ. ῥητέον δεύτερον, ὅτι περὶ τοῦ προκαθῆσθαι καὶ συγκαθῆσθαι εἴπομεν ἐν πολλοῖς ἀνωτέρω, καὶ μάλιστα βιβλίου τετάρτου κεφαλαίῳ δεκάτῳ τετάρτῳ, καὶ βιβλίου πέμπτου κεφαλαίου δεκάτου ἕκτου Παραγράφῳ ἕκτῳ, καὶ βιβλίῳ ἕκτῳ ἐν τῇ ἐπὶ Μαρτίνου Συνόδῳ, ὅτι οὐ σημαίνει μοναρχίαν, ἢ ὅλως ἐξουσίαν τινὰ ἐν ταῖς Συνόδοις, ἀλλ' ἢ μόνον τάξιν κανονικήν, ὅθεν καθ' ὑπόθεσιν εἰ καὶ ὁ Φώτιος προεκαθέζετο πάντων, οὐ συνάγεται ἐκ τούτου μείζονα αὐτὸν εἶναι τῇ τάξει τοῦ Ἐπισκόπου τῆς πρεσβυτέρας Ῥώμης, ἐπειδὴ οἱ Κανόνες τὰ δευτερεῖα αὐτῷ δεδώκασιν οὐ τὰ πρωτεῖα. τρίτον, ἐννοητέον, ὅτι εἰ ὁ Φώτιος προεκαθέζετο ἐν τοῖς δεξιοῖς, οἱ δὲ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης συνεκαθέζοντο, ἀλλ' ἐννοητέον, ὅτι συνεκαθέζοντο προκαθήμενοι ἐν τοῖς εὐωνύμοις τοῦ Φωτίου, ἐπειδὴ τὸ προκαθέζεσθαι τὸν Κωνσταντινουπόλεως τῶν Λεγάτων τοῦ Ῥώμης οὐκ ἔρρωται, καὶ μῶμον προσάπτει τῇ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ, ὅπερ οὐκ ἔξεστιν. ἀλλὰ φασί τινες, ὅτι οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης εἶπον ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ περὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατολίου, ὅτι εἶχον αὐτὸν πρῶτον. Ἀλλὰ ῥητέον ὅτι τὰ πρακτικὰ ῥητῶς φασίν, ὅτι ἐν τοῖς εὐωνύμοις ἐκάθισαν οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης, εἶτα ὁ Ἀνατόλιος. καὶ ἐν τῇ καθαιρέσει τοῦ Διοσκόρου καὶ ἐν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ πρὸς τὸν Βασιλέα προσφωνητικοῦ καὶ ἐν τῇ ὑπογραφῇ τοῦ Ὅρου οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης ἐπρώτευον τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ἐπειδὴ δὲ ὁ Διόσκορος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐν Ἐφέσῳ Συνόδῳ τὸν Κωνσταντινουπόλεως Φλαβιανὸν ἔταξε μετὰ τὸν Ἱεροσολύμων, οἱ Τοποτηρηταὶ εἶπον ὅτι εἶχον τὸν Κωνσταντινουπόλεως πρῶτον, τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν δηλονότι οὐχ ἑαυτῶν, ἐπειδὴ ἐκεῖνοι εἶχον

τὸ πρόσωπον τοῦ Ῥώμης, ὃς ὑπερεῖχε τῇ τάξει τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, καὶ μάλιστα ἐν ἐκείνῃ τῇ Συνόδῳ φανερῶς ἀνεκηρύχθη ὁ τρίτος Κανὼν τῆς δευτέρας Συνόδου, ἵνα εἴη ὁ Κωνσταντινουπόλεως μετὰ τὴν Ῥώμης καὶ ὑπὸ τοῦ Ῥώμης. ὥστε ἐνταῦθα τὸ προκαθῆσθαι τὸν Φώτιον, δηλοῖ ὅτι προεκάθητο ἐν τοῖς δεξιοῖς, συνεκαθέζοντο δὲ οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης, ἀλλὰ προεκάθητο ἐν τοῖς εὐωνύμοις αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀνέκαθεν ἐπικρατήσασαν συνήθειαν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ε΄.

Περὶ ἀπολογίας πρὸς τοὺς Λατίνους, καινὸν λέγοντας τὸ τοὺς Τοποτηρητὰς τοῦ Ῥώμης ἐλθόντας ἔξωθεν σταθῆναι, καὶ εἶτα ἔσω προσκληθῆναι ὑπὸ τοῦ Φωτίου. καὶ περὶ τῶν λεχθέντων ἐν τῇ Συνόδῳ ὑπὸ Πέτρου Τοποτηρητοῦ Ῥώμης, ὧν οἱ Λατῖνοι ὑπὲρ τῆς μοναρχίας τοῦ Ῥώμης ἐπιλαμβανόμενοι, ἐλέγχονται τῇ ἀποκρίσει τοῦ Χαλκηδόνος Ζαχαρίου. περὶ τῆς κατηγορίας τῶν ἀποδιϊσταμένων Φωτίου, καὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ λιβέλλου Φωτίου ὑπὸ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἠλία.

Πέτρος Διάκονος καὶ Πρωτονοτάριος εἶπεν, ὅτι Πέτρος ὁ πρεσβύτερος καὶ Καρδινάλις ἦλθε φέρων ἐπιστολὰς τοῦ Πάπα, καὶ σὺν αὐτῷ Παῦλος καὶ Εὐγένιος οἱ Ἐπίσκοποι, καὶ οἱ τρεῖς Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα παραγεγόνασιν. εἶπε δὲ ὁ Φώτιος, Εἰσίτωσαν. πρὸς ταῦτα λέγουσιν οἱ Λατῖνοι, ὅτι καινόν τι γέγονεν, ὅπερ οὐκ ἔξην. ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι οὐκ ἦν τοῦτο καινόν, ἀλλὰ σύνηθες γίνεσθαι ἐν ταῖς Συνόδοις, ἐν γὰρ τῇ δευτέρᾳ πράξει τῆς ἐπὶ Μαρτίνου Συνόδου φέρεται, ὅτι Στέφανος ὁ Δωρίδος Ἐπίσκοπος Τοποτηρητὴς τοῦ ἀποστολικοῦ τῆς ἁγίας πόλεως θρόνου παρὼν ἐν τῇ Ῥώμῃ, ἀλλὰ γενομένης τῆς Συνόδου ἐκείνης, εἶπον οἱ Κληρικοὶ πρὸς τὴν Σύνοδον, ὅτι παρέστιν ἔξω ὁ Στέφανος, οἱ δὲ εἶπον, Εἰσίτω, καὶ οὕτως εἰσῆλθε. δεύτερον, ἡ τιμὴ καὶ ὁ ἀσπασμὸς τόσον τῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα πρὸς τὸν Φώτιον καὶ τὴν Σύνοδον, ὅσον τοῦ Φωτίου καὶ τῆς Συνόδου πρὸς αὐτοὺς ἐγένετο τιμία καὶ κατὰ τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔθος, διὸ ἐκ τούτου οὐδεμία προέβη τοῖς Τοποτηρηταῖς ἀτιμία, οὔτε καινόν, ἀλλ᾽ ἐγένετο ὅπερ καὶ ἄλλοτε γέγονε. σημείωσαι, ὅτι ὁ Ταράσιος ἐν τῇ ἑβδόμῃ Συνόδῳ ἠρώτησεν, εἰ ἀληθές ἐστιν οἱ Λεγάτοι τοῦ Πάπα, καὶ ἐνταῦθα ἐρωτῶσιν οἱ Λεγάτοι εἰσελθεῖν, ἐπειδὴ ἦλθον τῷ ἐκκλησιαστικῷ σχήματι ἀπὸ Ῥώμης, καὶ οὐ φανταστικῶς, ὅθεν ὁ τῦφος τῶν Καρδιναλίων ἄγνωστος ἦν ἐν ἐκείνοις τοῖς καιροῖς. τρίτον, Πέτρος ὁ Λεγάτος τοῦ Ῥώμης εἶπε πρὸς τὴν Σύνοδον, ὅτι ὡς ὁ πατὴρ ζητεῖ τὰ ἴδια τέκνα, καὶ ὁ Ποιμὴν τὰ ἑαυτοῦ πρόβατα, οὕτω καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης πάντας μεθ᾽ ἐπιστολῶν καὶ Τοποτηρητῶν νουθετῶν καὶ ὁδηγῶν καὶ ἐπισκεπτόμενος ὑμᾶς, βουλόμενος πᾶσαν τὴν ἁγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν ἑνωθῆναι καὶ γενέσθαι μίαν ποίμνην καὶ ἕνα Ποιμένα. ἐν οἷς σημείωσαι, ὅτι οἱ Τοποτηρηταὶ οὐ βούλονται εἰπεῖν, ἵνα γένηται μία ποίμνη ἡ πᾶσα Ἐκκλησία, καὶ εἷς Ποιμὴν ἐν αὐτῇ ὁ Πάπας, ἀλλ᾽ ἵνα γένηται εἷς ποιμὴν ὁ Χριστός, ὅθεν κατωτέρω ὁ αὐτὸς Τοποτηρητὴς ἀποκρινόμενος πρὸς τὴν προλαλιὰν τοῦ Ἀγκύρας Δανιήλ, καὶ εἰπών, ὥσπερ ἐστὶν εἷς Θεὸς εἰς πάντας καὶ ἓν βάπτισμα καὶ μία πίστις, οὕτω γένηται καὶ μία ποίμνη καὶ εἷς Ποιμήν, ἐπήγαγεν, ὅτι ἔχει ὁ Πάπας τὸν Φώτιον ὡς τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, καὶ ἔτι μετ᾽ αὐτοῦ ἓν πνεῦμα καὶ ἓν σῶμα. δῆλον δὲ, ὅτι τοῦ κοινοῦ σώματος κεφαλή ἐστιν ὁ Χριστός. εἶτα δὲ καὶ εἶπεν, ὅτι ἐπιζητεῖ ὡς ἀγαθὸς Ποιμὴν τὰ ἴδια πρόβατα, ἀλλὰ καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Ἠλίας γράφων πρὸς τὸν Φώτιον, καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους ποιούμενος τὸν λόγον περὶ ἑαυτοῦ καὶ περὶ τῶν ἐν Ἱεροσολύμοις ὀρθοδόξων, ὡς φαίνεται κατωτέρω ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει, λέγει αὐτῷ, Μνήσθητι καὶ νεκρῶν ὁ ζῶν καὶ προβάτων ἀπεσχοινισμένων μακρὰν ὁ μέγας Ποιμήν. οὐκ ἦν δὲ πρόβατον τοῦ Φωτίου ὁ Ἱεροσολύμων, οὐδὲ Ποιμὴν αὐτοῦ ὁ Φώτιος, ὥστε οὐδὲ πᾶσα ἡ Ἐκκλησία τοῦ Ῥώμης, ἀλλ᾽ ἐκ παραδείγματος ὁ λόγος προῆλθε, δῆλον δὲ, ὅτι τὸ παράδειγμα ἐν τοῖς δι᾽ ὧν ἐλήφθη λαμβάνεται καὶ οὐχ ἁπλῶς ἐν πᾶσι. καὶ ἐν τῇ ὑστάτῃ πράξει ἐν τῷ τέλει ἔλεγεν ὁ Καισαρείας Προκόπιος περὶ Φωτίου, Τὸν τοῦ κόσμου παντὸς τὴν ἐπιστασίαν λαβόντα, ἀλλ᾽ οὐκ ἦν ὁ Φώτιος οὔτε τοῦ Ῥώμης μείζων, οὔτε ἐν ἀλλοτρίαις Ἐπαρχίαις ἐπιστατῶν, ἀλλ᾽ ἐκ περιουσίας ὁ λόγος. οὕτω καὶ ὁ Ἀλεξανδρείας Μιχαὴλ γράφων πρὸς Φώτιον, Ἀρχιποίμενα τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ λέγει αὐτόν. ὁ δὲ Ἀμίδων Ἀβραάμιος λέγει αὐτὸν πατέρα πατέρων. καὶ Βασίλειος ὁ Μαρτυρουπόλεως μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ πρώτου Κανόνος τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς εἶπεν Ἀρχιερεῖς μεγίστους, καὶ τὸν Φώτιον Ἀρχιερέα μέγιστον, ἀλλ᾽ ὁ αὐτὸς Προκόπιος εἶπε τὸ κύριον ἐν τῇ αὐτῇ τελευταίᾳ πράξει μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ὑπογραφῆς τοῦ Βασιλέως πρὸς ἔπαινον τοῦ Βασιλέως, ὅτι διὰ τοῦ Φωτίου ἥνωσε τὰ διεστῶτα μέλη τῆς Ἐκκλησίας εἰς μίαν ποίμνην τοῦ μεγάλου Ἀρχιποίμενος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ ἡμῶν, καθ᾽ ὃν σκοπὸν δηλονότι γράφων ὁ ἅγιος Ταράσιος πρὸς τὸν Πάπαν Ἀδριανόν, ἔλεγε, Καὶ προκαθεσθέντος ἀπάντων ἡμῶν κεφαλὴν ἐποιησάμεθα τὸν Χριστόν. ὥστε ἐν ταῖς Συνόδοις εἰ καὶ λέγονται ἐγκώμια τοῦ Ἐπισκόπου ἢ παρ᾽ αὐτοῦ, ἢ παρ᾽ ἄλλων, ὡς καὶ ἐν τῇ παρούσῃ, οὐ παρέχουσιν αὐτῷ προνόμιόν τι ἐξουσίας, ἢ μοναρχίας. πρὸς τοὺς εἰρημένους λέγουσιν οἱ Ῥωμαῖοι τὸν Πάπαν κεφαλὴν πασῶν τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ ὁ Ἱεροσολύμων λέγει τὴν Ἱερουσαλὴμ μητέρα πασῶν

τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ θρόνον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅμως κεφαλὴ μία καὶ μόνη ἐστὶν ὁ Χριστός. διὸ ὁ Βασιλεὺς ἐν τῇ ἕκτῃ πράξει ἀξιῶν τὴν Σύνοδον ἵνα Ὅρον συγγράψῃ, εἶπε, Πάντων ἐν ὁμονοίᾳ καὶ βαθείᾳ εἰρήνῃ ἐνωθέντων, καὶ Χριστῷ τῇ πάντων κεφαλῇ συναφθέντων. τέταρτον, ὁ Χαλκηδόνος Ζαχαρίας πρὸς ταῦτα τοῦ Πέτρου ἀποκρινόμενος, εἶπεν, ὅτι τῶν σκανδάλων αἰτία γέγονεν ἡ ἁπλότης τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ, καὶ τινῶν ἡ φιλαυτία καὶ ὁ φθόνος, οἵτινες λέγουσιν, ὅτι οὕτω βούλεται ἡ τῶν Ῥωμαίων Ἐκκλησία, ὅθεν τοῖς αὐτῶν λόγοις ἡ Ἐκκλησία Ῥωμαίων αἰτία νομίζεται πάντων τῶν σκανδάλων, ὅθεν ὁ Βασιλεὺς ὑμᾶς ἐκάλεσε, καὶ ὑμεῖς καλῶς ἐποιήσατε ἐλθόντες, ἵνα τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν ἀπαλλάξητε διασυρομένην ὅτι ἐστὶν αἰτία στάσεων καὶ ταραχῶν, καὶ γὰρ ὑπὲρ τῆς ὑμετέρας τιμῆς συνῆλθεν ἡ παροῦσα Σύνοδος, ἐπεὶ διὰ τὴν Ἐκκλησίαν Κωνσταντινουπόλεως, ἥ τῇ χάριτι Χριστοῦ καὶ ὑπηρεσίᾳ τοῦ Βασιλέως, καὶ συμπνοίᾳ, καὶ ὁμοφροσύνῃ τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ εὐχαῖς τοῦ Πάπα καλῶς ἔχει, καὶ οὐδενὸς δεῖται πρὸς διόρθωσιν, καὶ οὐκ εἰσὶν ἐμὰ τὰ ῥήματα ταῦτα, ἀλλὰ τῆς Συνόδου πάσης, καὶ ἡ Σύνοδος ἐβόησε τὰ εἰκότα πρὸς τὴν τούτων βεβαίωσιν. ἐφεξῆς δὲ κατηγορήθησαν οἱ σχισματικοὶ, ἤτοι οἱ διϊστάμενοι τῆς κοινωνίας Φωτίου, ὅτι τὰ μὲν Νικολάου καὶ Ἀδριανοῦ ἐδέχοντο, ἤτοι τὰ κατὰ Φωτίου, τοῖς δὲ τοῦ Ἰωάννου ἀπηρέσκοντο, ἤτοι ταῖς ὑπὲρ Φωτίου. ἔπειτα κοινὴ δοξολογία ἐγένετο, ὅτι συνῆλθον οἱ Τοποτηρηταὶ πάντων τῶν Πατριαρχῶν καὶ συνεφρόνησαν τῇ εἰρήνῃ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως. πέμπτον, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἱεροσολύμων Ἠλίας εἶπεν, ὅτι ἐξ οὗ ὁ Ἱεροσολύμων ἐδέξατο τὸν τῆς πίστεως λίβελλον τοῦ Φωτίου, ἀεὶ αὐτὸν γνήσιον εἶχε, καὶ οὐδέποτε τὸ ἐναντίον ἐδέξατο, ἤ τοὺς τὰ ἐναντία φρονοῦντας. ἐν οἷς σημείωσαι, ὅτι πλάσμα ἐστὶν ὅπερ εἰσφέρεται ἐν τῇ πέμπτῃ πράξει τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου, ὅτι ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἱεροσολύμων εἶπε, Τοῦ Φωτίου γράμματα οὐκ ἐδεξάμεθα (εἰς Ἱερουσαλὴμ) οὔτε γράμματα ἀπεστάλαμεν αὐτῷ, καὶ κατακεκριμένος ἐστὶν, ὡς μὴ δεχθεὶς παρὰ τῶν Πατριαρχικῶν θρόνων. ἰδοὺ γὰρ ἐνταῦθα ὁ ἀψευδὴς Ἠλίας φησὶν, ὅτι ἐδέχθη ὁ Ἱεροσολύμων τὸν λίβελλον τοῦ Φωτίου, καὶ γνήσιον αὐτὸν εἶχε, καὶ κατ' αὐτοῦ οὐδέποτε τὰ ἐναντία ἐνόμισε, καὶ λοιπὸν ἡ κατὰ Φωτίου Σύνοδος ψευδής ἐστιν, ἤτοι διεφθαρμένη.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ ς΄.

Ὅτι ἐκ τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει τῆς Συνόδου λεχθέντων ὑπὸ Πέτρου Λεγάτου Ῥώμης, οὐ προνόμιον ἐξουσίας τοῦ Πάπα ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ καθαίρεσις τῆς μονοκρατορίας αὐτοῦ συνάγεται.

Ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει, ἥτις ἐγένετο Νοεμβρίου ἑπτακαιδεκάτῃ σημείωσαι, ὅτι Πέτρος ὁ Λεγάτος τοῦ Πάπα εἶπεν, Οἱ Βασιλεῖς καὶ οἱ Ἀλεξανδρεῖς καὶ Ἱεροσολυμῖται καὶ Ἀντιοχεῖς ἔγραψαν τῷ Πάπᾳ δέξασθαι τὴν παρ' αὐτῶν γενομένην εἰρήνην, διὸ ἐξαπέστειλεν ἡμᾶς πληρώσοντας τὰ αἰτηθέντα. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Αὐτοκράτωρ Θεοδόσιος ὁ μικρὸς ὑποθήκαις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως Μαξιμιανοῦ καὶ τῆς κατ' αὐτὸν Συνόδου ἔπεμψε πρὸς τὸν Ἀντιοχείας Ἰωάννην μεσιτεύων, ἵνα ἀποδέξηται τὰ ἐν Ἐφέσῳ διωρισμένα, καὶ εἰρηνεύσῃ μετὰ τοῦ ἁγίου Κυρίλλου, καὶ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος ἔπεμψεν Ὅσιον τὸν Κορδούβης πρὸς τὸν Ἀλεξανδρείας Ἀλέξανδρον ἵνα εἰρηνεύσῃ μετὰ τοῦ Ἀρείου, οὐκ ἔλαβον δὲ ἐκ τούτου οὔτε ὁ Ἀντιοχείας οὔτε ὁ Ἀλεξανδρείας προνόμιον ἐξουσίας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἄρα οὐδὲ ὁ Πάπας λαμβάνει ἐκ τῆς παρούσης μεσιτείας τοιοῦτο προνόμιον. δεύτερον, τοῦτο μάλιστα ἀναιρεῖ τὴν μονοκρατορίαν τοῦ Ῥώμης, ὅτι οἱ μὲν Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς οὐ κατεδέξαντο τὰ παρὰ Νικολάου καὶ Ἀδριανοῦ κατὰ Φωτίου ὁρισθέντα, ἡ δὲ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος, κοιμηθέντος τοῦ Ἰγνατίου, ἀποκατέστησε τὸν Φώτιον ὡς γνήσιον ἐν τῷ θρόνῳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ τοὺς ἀκοινωνήτους παρὰ τῆς Ἐκκλησίας Ῥωμαίων καὶ παρὰ τῶν γενομένων Συνόδων ἐν Ῥώμῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει ἐδέξατο εἰς κοινωνίαν ἄνευ γνώμης τοῦ Ῥώμης, τῷ δὲ Πάπᾳ ἔγραψαν ἵνα συμφρονήσῃ, ὅπως σχῶσιν αἱ Ἐκκλησίαι ὁμόνοιαν καὶ ὁμοφροσύνην, καὶ λείψῃ τὰ σχίσματα ἀπ' αὐτῆς.

ΠΑΡΆΓΡΑΦΟΝ Ζ΄.

Περὶ τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ πρὸς τοὺς Βασιλεῖς ἐπιστολῇ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, καὶ ἑτέρων τινῶν ἀποκρίσεων Φωτίου προηγουμένων πρὸς τὸν αὐτὸν Πάπαν. καὶ ὅτι τὰ κατὰ Φωτίου τυρευθέντα ὁ Ἀδριανὸς Πάπας οὐκ ἐδέξατο.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Πάπα Ἰωάννου πρὸς τοὺς Βασιλεῖς σημείωσαι πρῶτον περὶ τοῦ, ὅτι παρὰ τῆς γνώμης τοῦ Πάπα ἐδέχθησαν ὁ Φώτιος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν εἰς κοινωνίαν, καὶ ἐδέξατο τοῦτο ὁ Πάπας, καὶ ἐκκλησιαστικῶς ἱστορίαις ὡς ἔννομον καὶ κανονικὸν ἐβεβαίωσε. δεύτερον, ὅτι ὁ σκοπὸς τῶν μαρτυριῶν ἃς προβάλλει ὁ Πάπας ἵνα γίνωνται οἰκονομίαι, ἃς καὶ μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα πρὸς Φώτιον προέβαλεν ὁ Τοποτηρητὴς Πέτρος πρὸς τὴν Σύνοδον, ἐστὶν ἵνα γίνωνται οἰκονομίαι ἔν τισιν, ἀλλ' οὐκ ἐν πᾶσι τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς πράγμασιν, καὶ ἴδε κατωτέρω. ὅθεν ὁ Φώτιος ἀποκρινόμενος πρὸς τὸν Πάπαν Νι-

κόλαον

κόλαον, ἐγκαλοῦντα αὐτῷ, ὅτι ἀπὸ λαϊκοῦ ἐχειροτονήθη Πατριάρχης, πρὸς τοῖς ἄλλοις καὶ ταῦτα φησί, Καὶ γάρ ἐστιν ὄντως κοινὰ πᾶσιν ἅπαντα φυλάττειν ἐπάναγκες, καὶ πρό γε τῶν ἄλλων τὰ περὶ πίστεως, ἔνθα καὶ τὸ παρεγκλῖναι μικρὸν, ἁμαρτεῖν ἐστὶν ἁμαρτίαν τὴν πρὸς θάνατον. ἔτι καὶ ἰδιαζόντως τισὶ παραπεμπόμενα, ὧν ἡ παράβασις, οἷς μὲν ἐδόθη κατέχεσθαι ἐπιζήμιος, οἷς δ' οὐ παρελήφθαι, καὶ τὸ μὴ συντηρεῖν ἀκατάκριτον. καὶ τὰ μὲν Οἰκουμενικαῖς καὶ κοιναῖς τυπωθέντα ψήφοις πᾶσι προσήκει φυλάττεσθαι, ἃ δέ τις τῶν πατέρων ἰδίως ἐξέθετο, ἢ Τοπικὴ διωρίσατο Σύνοδος, τῶν μὲν φυλαττόντων τὴν γνώμην οὐ παρίστησι δεισιδαίμονα, οὐ μὴν τοῖς γε μὴ παραδεξαμένοις τὸ παρορᾶν ἐπικίνδυνον. λέγει δὲ καὶ παραδείγματα ἅτινα λέγουσιν, ὡς εἴρηται, ἐν τῇ τρίτῃ καὶ τετάρτῃ πράξει τῆς παρούσης Συνόδου οἱ πατέρες περὶ τῆς αὐτῆς ὑποθέσεως. ἴδε καὶ κατωτέρω Παράγραφον δέκατον ἕβδομον καὶ δέκατον ὄγδοον. τρίτον, πάλιν εἰσάγει, ὅτι τῷ Πέτρῳ ἐδόθησαν αἱ Κλεῖς, καὶ τὸ ἐκριζοῦν καὶ καταφυτεύειν. Ἀλλὰ περὶ τούτων ἐρρέθη ἀνωτέρω ἐν πολλοῖς, ὅτι κοινόν ἐστι καὶ τοῖς λοιποῖς Ἀποστόλοις, ὅθεν ὁ Ἱερώνυμος βιβλίῳ πρώτῳ πρὸς Ἰοβιανὸν, πάντας ἔφη τοὺς Ἀποστόλους λαβεῖν τὰς Κλεῖς, ἀλλὰ δὴ καὶ τῇ κοινῇ Ἱερωσύνῃ τοῦτο κοινὸν καὶ οὐ μόνῳ τῷ Ῥώμης. καὶ ὁ Ἱεροσολύμων Ἰωάννης γράφων πρὸς τὸν Κωνσταντινουπόλεως Ἰωάννην τὸν Καππάδοκα, τοῦτο κοινόν ἐστι φησὶ τὸ τοῦ Ἱερεμίου τῇ κοινῇ Ἱερωσύνῃ, καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου πέμπτου κεφάλαιον ἑνδέκατον. ὅθεν καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης ἐπάγει δύο τινὰ συστατικὰ τοῦ ὅτι ἡ κοινότης ἔχει τὴν καθόλου ἐξουσίαν, ἕν, ὅτι ἀποφαίνεται μετὰ γνώμης τῆς δυτικῆς Συνόδου, καὶ οὐχ ὡς μονάρχης δηλονότι. δεύτερον, ὅτι οὐ προστάττει ἀλλὰ παρεγγυᾶται ἵνα ὁμοφρονήσωσιν οὐκ αὐτῷ μόνῳ, ἀλλ' αὐτῷ καὶ πάσῃ τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, τουτέστι τῇ δυτικῇ Συνόδῳ. τρίτον φησὶν, ὅτι αἱ γενόμεναι κατὰ Φωτίου Σύνοδοι ἄδικοι ἦσαν, καὶ ὅτι ὁ Ἀδριανὸς οὐ παρεδέξατο τὰ κατὰ Φωτίου τυρευθέντα, καὶ μυρία ἐγκώμια καταλέγει τοῦ Φωτίου. καὶ σημείωσαι ὅτι ὁ Ἀδριανὸς εἰ καὶ ἐμάχετο τῷ Φωτίῳ ἑπόμενος τῷ Νικολάῳ, ἀλλ' εἰς τέλος ἀναγκασθεὶς ὑπὸ τοῦ δικαίου, οὐ παρεδέξατο τὰ παρ' αὐτῶν διωρισμένα. τέταρτον, περὶ τῶν λοιπῶν, ἅτινα περιέχονται ἐν τῇ ἐπιστολῇ, ἤτοι περὶ τῆς Βουλγαρίας, καὶ τὸ ἀπὸ λαϊκοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι, ἐροῦμεν μετὰ ταῦτα ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ηʹ.

Περὶ τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει λεχθέντων, καὶ τῆς ἐν τῇ Συνόδῳ ἀναγνώσεως τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα Ἰωάννου, καὶ ὧν ἠρώτησεν ὁ τοῦ Πάπα Τοποτηρητὴς, καὶ ὧν ἀπεκρίναντο αὐτῷ οἱ πατέρες.

Ἐν τῇ αὐτῇ πράξει ἔτι σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ἀναγνωσθείσης τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα, ὁ Καισαρείας Προκόπιος εὐχαρίστησεν εἰπὼν, ὅτι ὁ Πάπας ἔστειλε Τοποτηρητὰς καὶ συνεφώνησαν ἡμῖν. καὶ ὁ μὲν Πάπας ἔγραφεν ἀνωτέρω, ὅτι παρεγγυᾶται ὁμοφρονῆσαι καὶ συμφωνῆσαι αὐτῷ καὶ τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ὁ δὲ Προκόπιος εὐχαριστεῖ ὅτι ἔστειλε συμφωνῆσαι. δεύτερον, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἱεροσολύμων εἶπε, Χάρις τῷ Θεῷ, ὅτι τῷ φρονήματι τῶν Ἱεροσολυμιτῶν τῷ ἀρχαίῳ περὶ τοῦ Φωτίου ἡ Οἰκουμένη στέργει, καὶ ἀποδέχεται αὐτό. τὰ αὐτὰ ῥήματα ὁμοφωνῆσαι, συμφρονῆσαι, συμφωνῆσαι, στέργει, ἀποδέχεται, ἡ αὐτὴ ἐνέργεια, ἄρα καὶ ἡ αὐτὴ δύναμις καὶ ἐξουσία. ὅθεν καὶ ὁ Καισαρείας Προκόπιος εἶπεν, Οἱ ἐγγίζοντες μᾶλλον κριταὶ καὶ ἐξετασταὶ, διὸ καὶ ἡμεῖς πάντα ἐρευνήσαντες, καὶ ἀναμαθόντες πάντα, κεκρίκαμεν ἑνωθῆναι Φωτίῳ. ἀποβάλλει δὲ αὕτη ἡ διαλαλιὰ τοῦ Προκοπίου τὸ μὴ ἕνα καὶ μόνον εἶναι κριτὴν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ὑποτίθησιν εἶναι πολλοὺς κριτὰς, καὶ μᾶλλον κριτὰς τοὺς μᾶλλον τῶν πραγμάτων ἐπιγνώμονας, καὶ τοὺς πολλοὺς, ἤτοι τὴν κοινότητα. τρίτον, ἐρωτήσαντι τῷ Τοποτηρητῇ τοῦ Πάπα Εἰ δέχεται ἡ Σύνοδος τὴν ἐπιστολὴν αὐτοῦ, ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ πατέρες, ὅτι δέχονται ὅσα περὶ Φωτίου γράφει, οὐ μὴν καὶ ὅσα ἀνήκουσι τῷ Βασιλεῖ, ταῦτα γὰρ, εἶπον, πρὸς ἐκεῖνον ἀνατιθέμεθα. καὶ σημείωσαι ὅτι τὸ λεγόμενον τὸ, οἱ μὴ πειθόμενοι τῷ Πάπᾳ οὐκ εἰσὶ Χριστιανοί, τερατῶδές ἐστι καὶ φλυαρία.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Θʹ.

Περὶ τῶν περιεχομένων ἐν τῇ πρὸς Φώτιον ἐπιστολῇ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, καὶ ὧν ἐπηρώτησεν ὁ Τοποτηρητὴς αὐτοῦ, καὶ ἧς ἔτυχεν ἀποκρίσεως.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Πάπα πρὸς Φώτιον σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἠξίωσε τὸν Πάπαν περὶ τῆς ἑνώσεως Φωτίου, ἀλλὰ περὶ εὐλόγων πραγμάτων, οὐχ ἵνα συγχωρήσῃ δηλονότι τὰ ἀσυγχώρητα, ἀλλ' ἵνα συμφωνήσῃ ἐν τῇ ἀποκαταστάσει αὐτοῦ. δεύτερον, παρακαλεῖ ὁ Πάπας δηλαδὴ τὸν Φώτιον δέξασθαι τοὺς ἀπεσχισμένους ἀπ' αὐτοῦ. τρίτον, ἀξιοῖ θεσπίσαι τοὺς λοιποὺς μὴ γίνεσθαι ἀπὸ λαϊκοῦ Πατριάρχην. τέταρτον, τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει γενομένην κατ' αὐτοῦ τοῦ Φωτίου Σύνοδον ἀποβάλλει, ἀκυροῖ καὶ ἐξοστρακίζει, καὶ ἐπιλέγει, ὅτι ὁ Πάπας Ἀδριανὸς οὐχ ὑπέγραψεν ἐν αὐτῇ. ἐν οἷς σημείωσαι

ὅτι

ὅτι τὸν Φώτιον οὐκ εἶχε παράνομον. δεύτερον, ὅτι τὸ παρακαλῶ καὶ ἀξιῶ ἐστὶ συμφωνίας καὶ ἀδελφικῆς συμπνοίας καὶ ὁμοφροσύνης σημεῖα, οὐκ αὐθεντείας, καὶ ἴδε βιβλίου τετάρτου κεφαλαίου πρώτου Παράγραφον εἰκοστὸν ἔνατον. τρίτον, ὅτι ἡ Σύνοδος ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ κατὰ Φωτίου παράνομος, ὅθεν καὶ ἐξοστρακίζεται. τέταρτον, ἀναγνωσθείσης τῆς ἐπιστολῆς, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πάπα ἠρώτησεν, Εἰ δέχεται ἡ Σύνοδος αὐτήν, καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Φώτιος εἶπεν, ὅτι δέχεται ὅσα τῷ αἰσίῳ καὶ ἐνθέσμῳ λόγῳ περιέχεται, ἤτοι περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς συγχωρήσεως τῶν ἀποσχιστῶν, εἴγε μετανοήσωσι, ὁμοῦ καὶ περὶ τῆς Βουλγαρίας, καὶ τοῦ ἀπὸ λαϊκοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι· περὶ ὧν ἐροῦμεν ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Ι'.

Περὶ τῶν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει ἐρωταποκρίσεων τοῦ Τοποτηρητοῦ Ῥώμης καὶ τῶν τῆς Συνόδου πατέρων διὰ τὴν ἐν τῷ θρόνῳ ἀποκατάστασιν Φωτίου, καὶ τῆς ἐμμαρτύρου δικαιολογίας Φωτίου.

Ἐν τῇ αὐτῇ δευτέρᾳ πράξει σημείωσαι ἔτι, ὅτι τοῦ Τοποτηρητοῦ Πέτρου εἰπόντος, Ὁ Πάπας ἐρωτᾷ ὑμᾶς δι' ἡμῶν, πῶς ἀνῆλθεν ὁ Φώτιος εἰς τὸν θρόνον; ἀποκριθεὶς ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἱεροσολύμων Ἠλίας εἶπε, Τὰ τρία Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς ἀεὶ Πατριάρχην αὐτὸν εἶχον, καὶ οἱ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἀρχιερεῖς καὶ Ἱερεῖς μικροῦ πάντες Πατριάρχην αὐτὸν ἔχουσι, καὶ τί ἐκώλυεν αὐτὸν τοῦ ἀνελθεῖν; ἡ δὲ Σύνοδος εἶπε, Συμφωνίᾳ τῶν ἀρχιερατικῶν τριῶν θρόνων· βίᾳ τῶν Βασιλέων, καὶ συμφωνίᾳ καὶ ἱκεσίᾳ τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως ἀποκατέστη. ὁ δὲ Τοποτηρητὴς πάλιν εἶπε, Μὴ τυραννικῶς ἀνῆλθεν; ἡ Σύνοδος εἶπε, Τυραννίδος καὶ παρακλήσεως πολὺ τὸ διάφορον. ἐγνωσμένον ὑμῖν καὶ πρότερον ὅτι παραινέσει καὶ παρακλήσει πάντων ἡμῶν καὶ συμφωνίᾳ τῶν ἀρχιερατικῶν θρόνων, καὶ τίνα λόγον ἔχει λοιπὸν ἡ περὶ τυραννίδος ἐρώτησις; ὁ δὲ Φώτιος πρὸς ταῦτα εἶπεν, ὅτι οὐκ ἐπεθύμει τοῦ θρόνου, ἀλλὰ τῇ ἀνάγκῃ τοῦ Βασιλέως Μιχαὴλ καὶ τῶν παραδυναστευόντων, καὶ τῶν Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων, τουτέστιν ἐπειδὴ ἀπεβλήθη ὁ Ἰγνάτιος, καὶ μὴ πεισθεὶς αὐτὸς παραδοθεὶς ἐτηρεῖτο, ὅθεν ἄκων καὶ ὀδυρόμενος ἀνεβιβάσθη. καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ Σύνοδος ἐμαρτύρησεν ὅτι ἀληθῆ εἶπεν (αὐτὸς δὲ φιλαναγνῶστα ἴδε καὶ τὴν δευτέραν ἐπιστολὴν τοῦ Φωτίου πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον) εἶτα πάλιν ὁ Φώτιος εἶπεν, ὅτι ἐκβληθέντα τοῦ θρόνου ὁ Βασιλεὺς ἰδίᾳ εὐσπλαγχνίᾳ ἔφερεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἐξορίας εἰς Κωνσταντινούπολιν ζῶντος τοῦ Ἰγνατίου, καὶ πολλῶν παρακινούντων αὐτὸν ἵνα λάβῃ τὸν θρόνον, καὶ μάλιστα διότι αὐτοῦ ἕνεκα ἦσαν πολλοὶ ἐξόριστοι, οὐ κατεδέξατο. καὶ πάλιν ἡ Σύνοδος ἐμαρτύρησεν ὅτι ἀληθῆ λέγει. εἶτα πάλιν εἶπεν ὁ Φώτιος, ὅτι ἐζήτησε συγχώρησιν ἀπὸ τοῦ Ἰγνατίου, καὶ ὁ Ἰγνάτιος παρ' αὐτοῦ, καὶ δόντες καὶ λαβόντες αὐτήν, γεγόνασι καὶ ἦσαν φίλοι, καὶ ἀσθενήσαντα τὸν Ἰγνάτιον ἐπεσκέψατο αὐτόν, καὶ τέως ἀποθνήσκων ὁ Ἰγνάτιος τοὺς οἰκείους αὐτοῦ αὐτῷ (τῷ Φωτίῳ) παρέθετο ἵνα προΐσταται αὐτῶν, ὃ καὶ γέγονε. κοιμηθέντος δὲ τοῦ Ἰγνατίου, ὁ Βασιλεὺς καὶ διά τινων μυστικῶν, καὶ φανερῶς διὰ τῶν Πατρικίων διεδήλου ὅτι ὁ τῶν Ἐπισκόπων χορὸς ζητεῖ τὴν σὴν ἄνοδον, καὶ ἡ ἐλευθερία τῶν ἐξορίστων καὶ οἱ Ἀρχιερατικοὶ θρόνοι σύμψηφοι, ἀνελθὲ ἐπὶ τὸν θρόνον σου, καὶ ποίμανε τὸ ποίμνιόν σου, ὅπερ ὁ Χριστὸς ἄνωθεν σοὶ κατεπίστευσε, ὧν πολλάκις γενομένων, καὶ πάντων συμφωνησάντων, καὶ τῶν τριῶν Ἀρχιερατικῶν θρόνων ταῖς συνοδικαῖς αὐτῶν ἡμᾶς παρακαλεσάντων ψήφοις, καὶ τοῦ Πάπα γράφοντος πρὸς τὸν Βασιλέα, καὶ ἐπιχειρουμένου κατανεύειν ταῖς αἰτήσεσιν αὐτοῦ, ἀνῆλθον. καὶ ἡ Σύνοδος ἐμαρτύρησεν ὅτι ἀληθῆ λέγει. εἰπόντος δὲ τοῦ Τοποτηρητοῦ παραδείγματα τὰ περὶ Φλαβιανοῦ, Χρυσοστόμου, καὶ τὰ λοιπὰ ταῦτα τὰ κατατετριμμένα, περὶ ὧν καὶ ἡμεῖς ἀνωτέρω ἐν τοῖς τόποις ἑκάστου διελάβομεν εἰς πλάτος, καὶ ἐπαγαγόντος ὅτι καὶ ὁ Ἰωάννης οὗτος οὐκ ὢν τῶν πρὸ αὐτοῦ Παπῶν κατώτερος, συνεχώρησε Φωτίῳ, καὶ τὰ συμφέροντα ᾠκονόμησεν, οἱ πατέρες εὐφήμησαν τὸν Πάπαν Ἰωάννην ὡς αἴτιον τοιούτου καλοῦ καὶ τῆς εἰρήνης τῶν Ἐκκλησιῶν. ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον· ὅτι καὶ τὸ πρῶτον καὶ τὸ ὕστερον εὐλόγως ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον ὁ Φώτιος, ἐπειδὴ οὐ μαγγανείαις καὶ κατασκευαῖς ὡς ἐφλυάρησεν ὁ Παφλαγών, καὶ οἱ παρ' αὐτοῦ ἀπατηθέντες, ὡς Γλυκᾶς καὶ Μανασσῆς ἱστοροῦσιν, ἀλλὰ συνοδικαῖς καὶ πατριαρχικαῖς ψήφοις καὶ βασιλικαῖς καὶ συγκλητικαῖς βίαις. τὸ δὲ δεύτερον, καὶ γνώμῃ τοῦ ἁγίου Ἰγνατίου, μεθ' οὗ καὶ εἰρήνευσε, καὶ εἶχεν αὐτὸν ὁ Ἰγνάτιος ὡς Ἀρχιερέα νόμιμον. δεύτερον, ὡς ἐλέγομεν ἐν ταῖς σημειώσεσι τῆς ἑβδόμης Συνόδου, ὅτι ὡς ὁ Πάπας Ἀδριανὸς ἐμεγάλυνε τὰ ἑαυτοῦ, οὕτως οἱ Ἀνατολικοὶ θρόνοι ἐμεγάλυνον τὰ ἴδια, καὶ κατ' ἐκεῖνον τὸν τρόπον καὶ ἐνταῦθα εἶπεν ὁ Τοποτηρητὴς Πέτρος μεγάλα τινὰ περὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, ὅτι ἐγένετο αἴτιος εἰρήνης τῶν Ἐκκλησιῶν, μηδ' ὅλως ἔχων ἔννοιαν περὶ μοναρχίας τοῦ Πάπα. διὰ τοῦτο ἐπειδὴ ἐγίνωσκεν ὅτι οὐκ ἀρκεῖ μόνου τοῦ Πάπα ἡ ψῆφος περὶ τῆς καθόλου εἰρήνης, εἶπεν ἵνα ἀναγνωσθῶσι καὶ αἱ ἐπιστολαὶ τῶν Ἀρχιερέων τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἀνεγνώσθη πρῶτον ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀλεξανδρείας Μιχαήλ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΑ΄.

Περὶ τῆς πρὸς τοὺς Βασιλεῖς ἐπιστολῆς τοῦ Μιχαὴλ Ἀλεξανδρείας, καὶ ὧν περιέχει, ἐξ ὧν πᾶσα μοναρχία ἀποβάλλεται ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Ἐν ταύτῃ τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἀλεξανδρείας πρὸς τοὺς Βασιλεῖς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ἐπαινεῖ μεγάλως τὸν Βασιλέα καὶ εὐχαριστεῖ αὐτῷ ὡς φροντίσαντι περὶ τῆς εἰρήνης τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως Φωτίου. δεύτερον, ὅτι λέγει ψευδοτοποτηρητὴν τὸν Ἰωσήφ, ὡς τολμήσαντα εἰπεῖν ἑαυτὸν Ἀρχιδιάκονον καὶ Τοποτηρητὴν τοῦ Ἀλεξανδρείας ἐνώπιον τοῦ Βασιλέως ἐν τῇ κατὰ Φωτίου Συνόδῳ, διὸ δὴ καὶ οὗτος ὁ Ἀλεξανδρείας μαθὼν τοῦτο, ἀναθεματίσαι αὐτόν. τρίτον, ὅτι ὁ Ἠλίας τολμήσας ἐξαπατῆσαι τοὺς ὄχλους, καὶ εἰπεῖν ἐν τῇ κατὰ Φωτίου Συνόδῳ ἑαυτὸν Τοποτηρητὴν καὶ συγγενῆ Σεργίου τοῦ Πατριάρχου Ἱεροσολύμων, λεπρωθεὶς κατέστρεψε τὴν ζωὴν αὐτοῦ. τέταρτον, ὅτι ὡς ὁ πρὸ αὐτοῦ Ἀλεξανδρείας Μιχαὴλ καὶ οὗτος καλούμενος, οὕτω καὶ αὐτὸς ἀποφαίνεται λέγων, Ὅστις οὐ κοινωνεῖ Φωτίῳ, καὶ οὐκ ἀποδέχεται αὐτὸν Πατριάρχην ἐννομώτατον, ἔστω ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τῶν θεοκτόνων. πρὸς ταῦτα δὲ εἶπεν ἡ Σύνοδος, ὅτι οἱ Πατριάρχαι τῆς Ἀνατολῆς οὐδέποτε διέστησαν τῆς κοινωνίας Φωτίου, διὸ καὶ τὴν παρ' αὐτῶν ἐξενεχθεῖσαν ψῆφον, καὶ ἤδη ἐπικυρωθεῖσαν, ἀποδέχομαι. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι πᾶσα μοναρχικὴ ἐξουσία διὰ τούτων ἀποβάλλεται ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὔτε ἐνταῦθα οὔτε ἐν ταῖς μετὰ ταῦτα πράξεσι ποιοῦσι τινὰ μνήμην τοῦ Πάπα, ἀλλ' ὡς εἴρηται, ὡς πάντοτε οἱ Ῥωμαῖοι ἐπαίροντες τὰ ἴδια, λέγουσι δι' αὐτῶν γεγονέναι τὴν κοινὴν εἰρήνην, καὶ τῇ Ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ἀκολουθησάντων τῶν λοιπῶν Ἐπισκόπων προξενηθῆναι τὴν εἰρήνην, οὕτως ἀπαραλλάκτως λέγουσι περὶ ἑαυτῶν καὶ οἱ Ἀνατολικοὶ θρόνοι. δεύτερον, ὅτι εἰ οἱ Τοποτηρηταὶ Ἀλεξανδρείας καὶ Ἱεροσολύμων ἐν τῇ κατὰ Φωτίου Συνόδῳ ἦσαν ψευδεῖς καὶ πεπλασμένοι, καὶ ἡ Σύνοδος ἄρα ἐκείνη ψευδὴς ἦν καὶ πεπλασμένη. τρίτον, ὅτι οἱ μὴ ἀποδεχόμενοι τὸν Φώτιον, εἰσὶ θεοκτόνοι.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΒ΄.

Περὶ ἑτέρας ἐπιστολῆς τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξανδρείας πρὸς τὸν Φώτιον, καὶ ὧν περιέχει, ἐξ ὧν πᾶσα μοναρχία ἐκδιώκεται τῆς Ἐκκλησίας.

Ἀνεγνώσθη ἔτι καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ αὐτοῦ Ἀλεξανδρείας πρὸς Φώτιον, ἐν ᾗ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ἐπαινεῖ μεγάλως τὸν Φώτιον, καὶ ἐπιλέγει, ὅτι ἀθροίσας Σύνοδον τῶν ὑπ' αὐτῷ Ἀρχιερέων, συνοδικῶς ἀποφαίνεται, Εἴ τις οὐ κοινωνεῖ αὐτῷ, καὶ ἀποβαλλόμενος τὴν χειροτονίαν αὐτοῦ, καὶ κατηγορῶν τῆς χειροτονίας καὶ τῆς προχειρίσεως αὐτοῦ, ἔστω ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τῶν θεοκτόνων, καὶ ἀνάθεμα ἀπὸ τῆς ἁγίας καὶ ζωαρχικῆς Τριάδος, καὶ ἀλλότριος ἔστω τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρός, καὶ ἐπιπέσοι ἐπ' αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ λεπρωθείη ὡς Νεεμὰν ὁ Σύρος, καὶ κληρονομήσοι τὴν κατάραν τοῦ Κάϊν. δεύτερον, ὅτι Θωμᾶς ὁ Τύρου ὁ γενόμενος ψευδοτοποτηρητὴς Ἀντιοχείας ἐν τῇ κατὰ σοῦ (τοῦ Φωτίου δηλονότι) Συνόδῳ ζητεῖ συγχώρησιν, καὶ παρακαλοῦμεν ἵνα συγχωρήσῃς αὐτῷ. ἐν τούτοις σημείωσαι τὰ αὐτά, ὅτι δηλαδὴ οὐκ ἔστι μοναρχία ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὅτι οὐδεμία μνήμη τοῦ Πάπα, καὶ ὅτι τῶν κατὰ Νικόλαον καὶ Ἀδριανὸν Συνόδων τὰ ἐναντία κατὰ διάμετρον ἀποφαίνονται, καὶ τὴν κατὰ Φωτίου Σύνοδον ψευδοσύνοδον λέγει, καὶ ἐπαρᾶται τοῖς μαχομένοις τῇ χειροτονίᾳ Φωτίου, ὧν ἔξαρχοι ἦσαν Νικόλαος καὶ Ἀδριανὸς οἱ Ἐπίσκοποι Ῥώμης, καὶ τούτοις συνέξαρχοι Μητροφάνης Σμύρνης, καὶ Στυλιανὸς Νεοκαισαρείας.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΓ΄.

Περὶ τῶν ὑπὸ Θωμᾶ Τύρου ἐν τῇ Συνόδῳ λεχθέντων, μετανοοῦντος ἐφ' οἷς ἔπραξε κατὰ Φωτίου, καὶ τῶν ὑπὸ τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Ῥώμης προβληθέντων, καὶ τῆς φιμώσεως αὐτοῦ ὑπὸ τῆς Συνόδου.

Ἐν τῇ μετανοίᾳ τοῦ Τύρου Θωμᾶ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁμολογεῖ ὁ Θωμᾶς ψευδοτοποτηρητὰς τὸν Ἰωσὴφ καὶ Ἠλίαν καὶ ἑαυτὸν ἐν τῇ κατὰ Φωτίου Συνόδῳ, καὶ συγγνώμην αἰτεῖ. ἐν τούτοις δὲ τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Πάπα Πέτρου εἰπόντος, ἵνα τοῦτο ἀνατεθῇ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, καὶ ὃ βούλεται ποιησάτω, ἡ Σύνοδος ἀποκριθεῖσα εἶπεν, ὅτι τὸ ἁμάρτημα γέγονεν εἰς Φώτιον, καὶ οὗτος ἔχει τὴν περὶ τούτου ἐξουσίαν, καὶ εὐθὺς ὁ Φώτιος συνεχώρησεν αὐτόν. ὁ δὲ τοῦ Πάπα Τοποτηρητὴς εἶπεν, ὅτι οὐδὲ ἐν τούτῳ ἔχει διαφωνίαν μεθ' ὑμῶν ὁ Πάπας Ἰωάννης. καὶ σημείωσαι, ὅτι οὐ μέλει τῷ Τοποτηρητῇ τοῦ Ῥώμης ὑβριζομένης τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου, μάλιστα εἶπεν ἀνωτέρω, ὅτι ὁ Πάπας ἀπέβαλε καὶ ἐξωστράκισεν αὐτήν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΔʹ.

Περὶ τῆς ἐν τῇ Συνόδῳ ἀναγνώσεως τῆς τοῦ Ἱεροσολύμων Θεοδοσίου ἐπιστολῆς, καὶ τῶν ἐν αὐτῇ γεγραμμένων.

Ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἱεροσολύμων Θεοδοσίου πρὸς τὸν Φώτιον, ἐν ᾗ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι λέγει τῷ Φωτίῳ ἐγκώμια καὶ ἱκεσίας τινάς, ἵνα μεσιτεύσῃ πρὸς τὸν Βασιλέα περὶ τῇ Ἱερουσαλήμ. δεύτερον λέγει, ὅτι ὥρισεν αὐτὸς καὶ ἡ κατ' αὐτὸν Σύνοδος, ἵνα εἴ τις οὐ δέχεται αὐτὸν Ἀρχιερέα καὶ Πατριάρχην, εἴη ἀνάθεμα παρὰ Πατρὸς υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, καὶ καθῃρημένος ἀπὸ πάσης ἱερωσύνης. πρὸς ταῦτα δὲ ἡ Σύνοδος εἶπε, Τοῖς ὁρισθεῖσι παρὰ τῆς γενομένης Συνόδου ὑπὸ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου τῆς Ἀνατολῆς καὶ ἡμεῖς συμφωνοῦμεν, καὶ εἴ τις οὐ δέχεται ἐννομώτατον Πατριάρχην τὸν Φώτιον, ἀνάθεμα ἔσω.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΕʹ.

Περὶ τῆς ἀναγνώσεως τῆς τοῦ Ἀντιοχείας πρὸς Φώτιον ἐπιστολῆς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ.

Ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντιοχείας Θεοδοσίου πρὸς τὸν Φώτιον, ἐν ᾗ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι δέεται ἵνα συγχωρήσῃ τῷ Θωμᾷ, ψευδοτοποτηρητῇ γενομένῳ κατ' αὐτοῦ. δεύτερον λέγει, ὅτι ὅστις οὐκ ἀποδέχεταί σε Πατριάρχην, ἐπικατάρατός ἐστιν ἀπὸ Πατρὸς υἱοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙϚʹ.

Περὶ τῶν γεγραμμένων ἐν τῇ πρὸς Φώτιον ἐπιστολῇ Ἀβραμίου Ἀμίδων καὶ Σαμοσάτων.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ Ἀβραμίου Μητροπολίτου Ἀμίδων καὶ Σαμοσάτων πρὸς Φώτιον σημείωσαι πρῶτον, ὅτι δέεται καὶ αὐτὸς ὑπὲρ συγχωρήσεως τοῦ ψευδοτοποτηρητοῦ Τύρου Θωμᾶ. δεύτερον λέγει, εἴ τις οὐκ ἀποδέχεται τὸν Φώτιον Πατριάρχην Κωνσταντινουπόλεως καὶ κηρύσσει αὐτὸν ἐμφανῶς καὶ πανδημεί, εἰ μὲν ἐστι Μητροπολίτης ἢ Ἐπίσκοπος ἢ Ἄρχων, ἢ ἄλλος τὶς τοῦ ἐπιλοίπου ἡγουμενικοῦ καὶ ψιλοῦ λαοῦ, ὁ τοιοῦτος γνώτω ὅτι ἀνατεθεματισμένος ἐστὶ καὶ ἀφωρισμένος ἐκ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Θεοῦ, καὶ ἡ μερὶς αὐτοῦ μετὰ τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰσκαριώτου, καὶ πᾶς ὁ ἀκούων εἴποι, Γένοιτο, γένοιτο. καὶ σημείωσαι καὶ ἐν τούτοις ὅτι πᾶσα μοναρχία καταβάλλεται, ὅτι οὐδεμία μνήμη τῆς Ῥώμης, ὅτι τὰ γεγονότα ὑπὸ Νικολάου καὶ Ἀδριανοῦ προφανῶς ὡς ἄθεσμα κατακρίνονται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΖʹ.

Περὶ τῆς ἐν τῇ τρίτῃ πράξει τῆς Συνόδου ἀναγνωσθείσης ἐπιστολῆς τοῦ Πάπα Ἰωάννου, ἐν ᾗ ἐπιλαμβάνεται τοῦ Φωτίου ὡς ἀπὸ λαϊκοῦ χειροτονηθέντος, καὶ ἕτερά τινα ζητεῖ, καὶ ἀποκρίσεως Φωτίου, Προκοπίου Καισαρείας καὶ Ζαχαρίου Χαλκηδόνος, ἐξ ἧς καταλύεται ἡ τῆς Ῥώμης μοναρχία.

Ἐν τῇ τρίτῃ πράξει, ἥτις ἐγένετο Νοεμβρίου δεκάτῃ ἐνάτῃ, ἀνεγνώσθη τοῦ Πάπα ἡ ἐπιστολὴ πρὸς τὴν Σύνοδον, ἐν ᾗ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι συγχαίρει καὶ συμπάσχει εἰς τὴν ὁμόνοιαν πάντων, ἐπιλαμβάνεται δὲ ἐκείνου τοῦ, ὁ Φώτιος ἐχειροτονήθη ἀπὸ λαϊκοῦ, καὶ ἐπιλέγει, ὅτι ὡς ὁ Ἀδριανὸς τὸν Ταράσιον ἀπὸ λαϊκοῦ χειροτονηθέντα περιεποιήσατο διὰ τὴν διόρθωσιν τῶν Εἰκόνων, οὕτω καὶ οὗτος τὸν Φώτιον διὰ τὴν κοινὴν συμφωνίαν. ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι τὰ περὶ Ταρασίου ὁ Ἀδριανὸς ποίῳ τρόπῳ εἶπεν, εἴρηται εἰς τὸν τόπον, τὰ δὲ κατὰ Φώτιον ἀποκατέστη καὶ πρὸ τῆς τοῦ Πάπα συγκαταθέσεως, καὶ μόνον εἰσήγαγεν ὁ Ἰωάννης τὸ συνθέσθαι τῇ γνώμῃ τῶν πολλῶν, καὶ οὐδὲν ἕτερον. ἔγραφε δὲ ἔτι ὁ Πάπας Ἰωάννης καὶ τοῦτο, τὸ χειροτονεῖσθαι ἀπὸ λαϊκοῦ, αἰσχύνη ἐστὶ τοῖς τοῦτο ποιοῦσι. δεύτερον, αἰτεῖ τὴν Βουλγαρίαν, ὡς ῥηθήσεται. καὶ τρίτον, ἀξιοῖ ἵνα ᾖ ἀπόδεκτος ὁ Φώτιος ὡς νόμιμος Πατριάρχης. τέταρτον, μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἐπιστολῆς ἐρωτήσαντος τοῦ Τοποτηρητοῦ Πέτρου τὴν Σύνοδον, εἰ δέχεται ταῦτα, ἡ Σύνοδος εἶπεν, Ὅσα εἰσὶν εἰς δόξαν Θεοῦ, ἤτοι εἰς τὴν ἀποδοχὴν Φωτίου καὶ τὴν κοινὴν εἰρήνην ἐδεξάμεθα, ὅσα δὲ ἀνήκει τῷ Βασιλεῖ, ἐκείνῳ ἀνατίθεμεν, ἤτοι περὶ τῆς Βουλγαρίας, περὶ ἧς ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει ἐροῦμεν. πέμπτον, ὁ Καισαρείας ὅμως Προκόπιος ἀντεῖπεν εἰς ὅπερ ἔλεγεν ἡ ἐπιστολή, ὅτι τὸ χειροτονεῖσθαι δηλονότι ἀπὸ λαϊκοῦ, αἰσχύνη ἐστὶ τοῖς τοῦτο ποιοῦσιν. εἶπεν οὖν πρῶτον, ὅτι ἡ ἐν Σαρδικῇ Σύνοδος τοῦτο εἶπε, ἤτοι Κανόνι δεκάτῳ, πλὴν οὐχ ἁπλῶς, ἀλλὰ μόνως κωλύει τὸν ἀπὸ ἀγορᾶς πλούσιον, καὶ ἀπὸ ἀγορᾶς σχολαστικόν, τοῦτο δὲ οὔπω γέγονεν ἐν Κωνσταντινουπόλει. δεύτερον, ὅτι εἰ καὶ πάντα λαϊκὸν ἐκώλυσεν ὁ Κανών, καὶ ἦν καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ὁ Κανών, καὶ μὴ Τοπικῆς, ὡς ἦν ἡ ἐν Σαρδικῇ, ἀλλὰ τὸ ἀρχαιότατον καὶ κοινότατον ἔθος

ἐκώλυε τοῦ Κανόνος τὴν δύναμιν, ἐπειδὴ κρείττων οὐ κακῶς βιοῦντος Κληρικοῦ ὁ σεμνὸς καὶ τίμιος λαϊκὸς προσελθεῖν εἰς Ἀρχιερωσύνην, μετὰ δὲ τὸν Καισαρείας εἶπεν ὁ Χαλκηδόνος, ὅτι ἀπὸ λαϊκοῦ ἐχειροτονήθη ὁ Νεκτάριος Κωνσταντινουπόλεως, ὁ Ἀμβρόσιος Μεδιολάνων, ὁ Ἐφραὶμ Ἀντιοχείας, ὁ Θαλάσσιος Καισαρείας. καὶ ὁ Ναζιανζηνὸς γράφει Ἀμφιλοχίῳ, Εἰ ἐστί τις τῶν νεοφωτίστων ἄξιος, προβληθήτω Ἐπίσκοπος, καὶ συγχωρεῖ οὐ μόνον ἀπὸ λαϊκοῦ, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ νεοφωτίστων, ἐξ ὧν ἀφαιρεῖται ἀφ᾽ ἡμῶν πᾶσα καὶ αἰσχύνη καὶ μέμψις. ἀλλὰ δὴ καὶ ὑμεῖς οἱ Ῥωμᾶνοι πολλὰ τῷ ἔθει ἑπόμενοι ποιεῖτε, ἀφέντες τοὺς Κανόνας, ὡς εἴπατε ἀνωτέρω, φέροντες μάρτυρας Γελάσιον, Φίληκα, Λέοντα, Ἰννοκέντιον καὶ ἄλλους. καὶ ἐν τῇ Ἀνατολῇ εἴ τις μὴ Μοναχὸς ἐγένετο, οὐ γίνεται Ἐπίσκοπος, ἢ Πατριάρχης, παρ᾽ ὑμῖν δὲ ἐν τῇ Δύσει οἱ Μοναχοὶ Κληρικοὶ γίνονται, ὅπερ ἐν ἡμῖν οὐ γίνεται. εἶτα ὁ Φώτιος οὐκ ἦν ἀγοραῖος πλούσιος καὶ σχολαστικός, ἀλλ᾽ ἐνάρετος καὶ τῆς Συγκλήτου βουλῆς καὶ ἡσυχαστής, ἁμιλλώμενος τοῖς ἐν τοῖς ὄρεσιν ἐνδιαιτωμένοις, καὶ ἐν τῷ καιρῷ τῆς Ἀρχιερωσύνης αὐτοῦ πολλοὶ συνεψηφίσθησαν καὶ Κληρικοὶ καὶ Μοναχοί, ἀλλὰ πάντων προεκρίθη αὐτός. καὶ πῶς δίκαιον τοὺς μὴ νομισθέντας ἀξίους τοῦ προκριθέντος προτιμᾶσθαι; καὶ ὡς ὁ Ταράσιος ἆθλον τιμῆς ἦρε τὴν τῶν ἁγίων Εἰκόνων ἀναστήλωσιν, οὕτως ὁ Φώτιος διὰ τὰς ἀρετὰς αὐτοῦ, ὃς καὶ παρ᾽ ἐνορίαν ἐνήργησε τὰ μέγιστα, καὶ ἐν Μεσοποταμίᾳ καὶ Ἀρμενίᾳ τοὺς Ἀρμενίους πρὸς τὴν ἀλήθειαν ἐχειραγώγησε. τὰ τοιαῦτα εἰπόντων τοῦ Καισαρείας καὶ Χαλκηδόνος, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πάπα ἀπεδέξατο εἰπών, ὅτι καὶ ὁ Ματθίας ἔξωθεν ὤν, συγκατηριθμήθη μετὰ τῶν ἕνδεκα, ὅθεν καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης τὸν ψηφισθέντα παρ᾽ ἡμῶν Φώτιον ἐπεκύρωσε καὶ συναπεδέξατο, πλὴν εἰ δοκεῖ τῇ ἁγιωσύνῃ ὑμῶν, ἀναγνωσθήτω καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἱεροσολύμων. ἐν τούτοις πάλιν σημείωσαι πρῶτον, ὅτι καταλύεται ἡ μοναρχία ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι παρορῶνται τὰ παπικὰ προστάγματα, ὅτι δικαιότερα λέγουσιν οἱ Ἀνατολικοὶ τοῦ Πάπα, καὶ ὅτι τὸ κῦρος ἐστὶ τῆς κοινότητος. δεύτερον, ἴδε περὶ τῆς ἀπὸ λαϊκοῦ χειροτονίας καὶ περὶ τῶν ἐθῶν, καὶ ποῖοι τῶν Κανόνων δέχονται οἰκονομίαν, καὶ ποῖοι μένουσιν ἀμετακίνητοι τὸ παράπαν, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω Παραγράφῳ ἑβδόμῳ εἰς τὴν δευτέραν ἐπιστολὴν τοῦ Φωτίου πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον. εἰ δὲ δοκεῖ, ῥητέον καὶ ἡμῖν ἐνταῦθα τινὰ περὶ τῶν χειροτονηθέντων ἀπὸ λαϊκοῦ, καὶ τῶν χειροτονηθέντων βίᾳ καὶ δυναστείᾳ καὶ ζώντων τῶν πρὸ αὐτῶν.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΗ'.

Περὶ τῶν ἀπὸ λαϊκοῦ χειροτονηθέντων Πατριαρχῶν καὶ Παπῶν, καὶ τῶν μετὰ τοὺς βίᾳ βασιλικῇ ἐκβληθέντας χειροτονηθέντων, καὶ τῆς δικαίας τούτων ἀποδοχῆς, οἷος καὶ ὁ Φώτιος, καὶ περὶ τῆς δι᾽ ἣν ταῦτα εἴρηται αἰτίας.

Τοῦ Χαλκηδόνος Ζαχαρίου εἰπόντος ἐν τῇ κατὰ Φωτίου Συνόδῳ, ὅτι ἀπὸ λαϊκοῦ ἐχειροτονήθη ὁ Νεκτάριος, ὁ Ἀμβρόσιος, ὁ Ταράσιος, ὁ Νικηφόρος, οἱ τότε συνοδικοὶ ἑπόμενοι τῷ Σμύρνης Μητροφάνει ἐν τῇ αὐτῇ πράξει ἀπεκρίθησαν, ὅτι τὸν Νεκτάριον ἡ Οἰκουμενικὴ προέβαλε Σύνοδος, τὸν δὲ Ἀμβρόσιον ἡ τοῦ ἔθνους ἐχειροτόνησε Σύνοδος, ἀποθανόντος τοῦ πρὸ αὐτοῦ Αὐξεντίου, ἀλλὰ δὴ καὶ τὸν Ταράσιον ἡ κοινὴ προέβαλεν ἐκλογή, ἀποθανόντος τοῦ Παύλου, οὗ κοιμηθέντος, ὁ Νικηφόρος συνοδικῶς ἐψηφίσθη, ὁ Φώτιος δέ, ζῶντος τοῦ πρὸ αὐτοῦ Ἰγνατίου, βιαίως εἰς τὸν θρόνον ἀνῆλθε; καὶ οὐδεὶς τῶν Πατριαρχῶν εἰς ἱερωσύνην αὐτὸν ἐδέξατο. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι τὸν Φώτιον τὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς εἶχον ἀεὶ κοινωνόν, καὶ εἰς ἱερωσύνην δεκτόν, ὅπερ δῆλον γίνεται ἐκ πάσης τῆς παρούσης Συνόδου· περὶ δὲ τῶν λοιπῶν λέγομεν, ὅτι Ἀρσάκιος καὶ Ἀττικός, ζῶντος τοῦ Χρυσοστόμου ἐχειροτονήθησαν Πατριάρχαι, εἶτα καὶ οἱ δύο τὸν μὲν Χρυσόστομον ἐμυκτήριζον, τοὺς δὲ κοινωνοὺς καὶ φίλους αὐτοῦ ἐδίωκον, καὶ πολλὰ σπουδάζων ὁ Πάπας ἐν τοσούτοις ἔτεσι βοηθῆσαι τῷ Χρυσοστόμῳ, οὐκ ἐδυνήθη. τοῦ Χρυσοστόμου δὲ ἔτι ζῶντος, τὸν Ἀττικὸν ὁ Κελεστῖνος εἰς κοινωνίαν ἐδέξατο, καὶ ἐν τῇ πρὸς τοὺς ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Νεστορίου ἐπιστολῇ αὐτοῦ μεγάλοις ἐγκωμίοις τὸν Ἀττικὸν καταστέφει. ὁ Ἀνατόλιος ἐχειροτονήθη ὑπὸ Αἱρετικοῦ καὶ φονέως τοῦ Διοσκόρου, καὶ αἱρετικῆς Συνόδου, καὶ ἐδέχθη μεταταῦτα. τὸν Εὐθύμιον ἐνοχλήσας καὶ ἐξορίσας ὁ Βασιλεὺς Ἀναστάσιος, προέβαλε τὸν Μακεδόνιον, ὃν καὶ αὐτὸν ἐξορίσας καὶ καθῄρας, προέβαλε τὸν Τιμόθεον, ἀλλ᾽ ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπὶ τοῦ Καππάδοκος Συνόδου, καὶ πάσης τῆς Ἐκκλησίας ἐγκωμιάζεται ὁ Μακεδόνιος. τὸν Ἱεροσολύμων Ἠλίαν ἀπέβαλε βίᾳ ὁ αὐτὸς Ἀναστάσιος, ὃν καὶ ἐξορίσας, προέβαλε τὸν Ἰωάννην ζῶντος τοῦ Ἠλία, ἀλλ᾽ ὁ Ἰωάννης δεκτὸς ὑπὸ πάσης τῆς Ἐκκλησίας ὡς νόμιμος. ὁ Ἱεροσολύμων Μάξιμος ὁ ὁμολογητὴς ἀδίκως ἐκβληθεὶς καὶ βιαίως, ἀντεισήχθη ὁ Κύριλλος, ἀλλ᾽ ὁ Κύριλλος ἅγιος. ὁ Κωνσταντινουπόλεως Εὐτύχιος ἀδίκως καὶ βιαίως ἐκβληθείς, καὶ ἐξορισθεὶς ὑπὸ τοῦ μεγάλου Ἰουστινιανοῦ, προεβλήθη πατριάρχης Ἰωάννης ὁ ἀπὸ Σχολαστικῶν, ἀλλὰ δεκτὸς ὁ Ἰωάννης ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ὡς νόμιμος. τὸν ἅγιον Ἀναστάσιον τὸν Σιναΐτην ἐκβαλὼν βίᾳ ὁ αὐτὸς Ἰουστινιανὸς

ἀπὸ

ἀπὸ τοῦ θρόνου Ἀντιοχείας, παρέβαλε τὸν Γρηγόριον, οὗ κατασχόντος τὸν θρόνον ἔτη εἰκοσιτέσσαρα, καὶ ἀποθανόντος, ἀποκατεστάθη πάλιν Ἀντιοχείας ὁ Ἀναστάσιος, ἀλλ' ὁ Γρηγόριος νόμιμος Πατριάρχης νομίζεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἰουστινιανὸς ὁ Ῥινότμητος ἐκβαλὼν καὶ καθήρας καὶ ἐκτυφλώσας καὶ ἐξορίσας τὸν Καλλίνικον, παρέβαλεν εἰς Πατριάρχην τὸν Κῦρον, ἀλλ' ὁ Κῦρος μετὰ τῶν νομίμων συγκαταριθμεῖται Πατριαρχῶν. Λέων ὁ σοφὸς ἐκβαλὼν τὸν ἱερώτατον Νικόλαον, παρέβαλε τὸν Εὐθύμιον, ἀλλ' ὁ Εὐθύμιος νόμιμος ἐστὶ Πατριάρχης, καὶ ἅγιος ὀνομάζεται. ζῶντος τοῦ ἁγίου Εὐσταθίου ἐγένετο Ἀντιοχείας ὁ Μελέτιος, ἀλλὰ καὶ ὁ Μελέτιος ἅγιος. ὁ Κωνστάντιος τὸν Πάπαν Λιβέριον ἐξορίσας, παρέβαλε Πατριάρχην Ῥώμης τὸν Φίληκα, ὃν καίτοι ἀρειανίζοντα, οἱ Λατῖνοι ὡς νόμιμον Πάπαν ἔχουσι. τὸν ἱερώτατον Πάπαν Σιλβέριον βίᾳ καὶ ὑποθήκαις τοῦ Βιγιλίου ἐκβαλὼν καὶ ἐξορίσας ὁ μέγας Ἰουστινιανὸς, παρέβαλε Πάπαν αὐτὸν τὸν πατραλοίαν Βιγίλιον, ἀλλὰ καὶ οἱ Λατῖνοι καὶ ἡ Ἐκκλησία πᾶσα νόμιμον Πάπαν τὸν Βιγίλιον ἔχουσιν. ἴδε καὶ κατωτέρω τὰ σχίσματα τῶν Παπῶν, καὶ ὅλους σχεδὸν ὡς νομίμους Ἐπισκόπους Ῥώμης ἔχουσιν οἱ Λατῖνοι, οὕτω καὶ ὁ Φώτιος ἐκβληθέντος τοῦ Ἰγνατίου, ἐχειροτονήθη, ἀλλὰ βίᾳ τοῦ Βασιλέως καὶ τοῦ παραδυναστεύοντος, οὐχ ἁπλῶς, ἀλλ' ἐκλογῆς γενομένης, αὐτὸς προεκρίθη. τίς δὲ ἐστὶν ἡ ἀποκλήρωσις, ἵνα πάντες οἱ διαληφθέντες, βίᾳ καὶ δυναστείᾳ καὶ ἀποβολῇ ἀδίκῳ ἐκβληθέντων τῶν πρὸ αὐτῶν, Πατριάρχαι νομίζωνται νόμιμοι, ὁ δὲ Φώτιος τῷ αὐτῷ τρόπῳ γενόμενος ἀναπόδεκτος νομίζηται, καὶ ὑπὸ τῶν Ἐπισκόπων Ῥώμης διὰ ψευδοσυνόδων ἐπὶ πολλοῖς τοῖς ἔτεσι κατακρίνηται; οὐκ ἦν ἄλλο τὸ αἴτιον, ἀλλ' ἡ τῆς Βουλγαρίας ἡ ἀπόλειψις. ὅθεν καὶ ὑπὸ πάντων τῶν Πατριαρχῶν καὶ ὑπὸ Βασιλέων καὶ τοσούτων Συνόδων καὶ ὑπὸ πάσης τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας τὰ διορισθέντα ὑπὸ τῶν Παπῶν κατὰ Φωτίου ἀποσκυβαλίζονται καὶ ἀποσκορακίζονται.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΙΘʹ.

Περὶ τῆς ἐν τῇ Συνόδῳ ἀναγνωσθείσης ἐπιστολῆς τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα τοῦ Ἱεροσολύμων Θεοδοσίου. καὶ περὶ τοῦ Τοποτηρητοῦ αὐτοῦ Ἠλία τοῦ συλίτου, καὶ ἐρωτήσεως καὶ συγκαταθέσεως τοῦ Λεγάτου τοῦ Ῥώμης εἰς τὰ ὑπὸ τοῦ Ἠλία λεχθέντα.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἱεροσολύμων Θεοδοσίου πρὸς τὸν Βασιλέα σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὁ Τοποτηρητὴς αὐτοῦ Ἠλίας συλίτης ἦν. δεύτερον, ὅτι φησί, Συνοδικῶς ἐθεσπίσαμεν, ἵνα εἴτις οὐκ ἀποδέχεται ἀσμένως τὸν Φώτιον Πατριάρχην, καὶ αὐτῷ οὐ συνεδρεύει, ἤτω τὸ ἀνάθεμα, καὶ καθῃρημένος ἐξ αὐθεντίας τῶν ἁγίων ἀποστολικῶν θρόνων. πρὸς ταῦτα ἡ Σύνοδος ἀπεκρίθη, Τὰ συνοδικῶς παρὰ Θεοδοσίου τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων θεσπισθέντα, καὶ ἡ ἡμετέρα μετριότης ἀποδεχομένη, τοὺς μὴ οὕτω φρονοῦντας τῷ ἀναθέματι παραπέμπει. τρίτον, ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πάπα ἠρώτησεν, Ἡ ἐπιστολὴ αὕτη παρὰ τίνος ἀπεκομίσθη; εἶπον δὲ αὐτῷ, ὅτι ὁ Ἱεροσολύμων ἔστειλε βεβαιῶν τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ περὶ Φωτίου φρόνημα, ᾧ καὶ ὁ Ἀντιοχείας ἐγένετο σύμψηφος, ἔφερε δὲ αὐτὴν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς τοῦ Τοποτηρητοῦ Ἠλία. πρὸς ταῦτα ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν, Ἐπειδὴ οἱ Πατριάρχαι δι' ἐπιστολῶν ἀποδέχονται τὸν Φώτιον, τούτοις συνῄνεσε καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης, ἀλλ' ἐπειδὴ Θωμᾶς καὶ Ἠλίας ψευδεῖς ἐφάνησαν Τοποτηρηταὶ ἐπὶ τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου, ἐξετάσωμεν τοὺς παρόντας, καὶ ἐγένετο λόγος περὶ τῆς ὁμοφωνίας τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς καὶ τῆς κακοτεχνίας τῶν συνειλεγμένων ἐπὶ τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου πολύς. καὶ ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ἱεροσολύμων Ἠλίας εἶπε μεθ' ὅρκου, ὅτι οὔτε τὸν Φώτιον προεῖδεν, οὔτε γράμματα αὐτοῦ ἐδεξάμην, οὔτε αὐτῷ συνέτυχον, ἀλλὰ διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀρετὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς ψευδοτοποτηρητὰς τοὺς ἀθέους ἐκείνους παραγέγονα, καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα ἐρρέθη, εἶτα ὡρίσθη ἀναγνωσθῆναι τοῦ Πάπα τὸ Κομμονιτώριον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ Κʹ.

Ὅτι τὸ Κομμονιτώριον τοῦ Ῥώμης ἐν τῷ δεκάτῳ κεφαλαίῳ τὴν ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Φωτίου Σύνοδον ἄκυρον καὶ ἀβέβαιον διαλαμβάνει, καὶ περὶ τῶν λεχθέντων ὑπὸ τῆς Συνόδου καὶ τοῦ Μαρτυρουπόλεως καὶ τῶν Τοποτηρητῶν τῶν Πατριαρχῶν καὶ τοῦ Ῥώμης, ἐξ ὧν ὁ ἄκρος ἀφανισμὸς τῆς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μοναρχίας, καὶ μέρος τῆς Συνόδου ὁ Πάπας δείκνυται.

Ἐν τῷ Κομμονιτωρίῳ σημείωσαι ἐν τῷ δεκάτῳ κεφαλαίῳ, ὅτι λέγει, Θέλομεν ἵνα ἡ Σύνοδος ἡ γενομένη κατὰ Φωτίου ἐν Ῥώμῃ καὶ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ Πάπα Ἀδριανοῦ ἀπὸ τοῦ παρόντος ᾖ ἐξωστρακισμένη καὶ ἄκυρος καὶ ἀβέβαιος, καὶ μὴ συναριθμεῖσθαι αὐτὴν μεθ' ἑτέρας ἁγίας Συνόδου. πρὸς ταῦτα ἡ Σύνοδος εἶπεν, Ἡμεῖς δι' ἔργων ἀπεκηρύξαμεν καὶ ἀπεβαλλόμεθα καὶ ἀνεθεματίσαμεν τὴν

παρ

παρ' ὑμῶν λεγομένην Σύνοδον, ἑνωθέντες Φωτίῳ, καὶ τοὺς μὴ ἀποβαλλομένους τὰ κατ' αὐτοῦ γραφέντα ἢ λαληθέντα ἐν αὐτῇ τῇ ῥηθείσῃ παρ' ὑμῶν συνόδῳ, τῷ ἀναθέματι παραπέμπομεν. ἐν οἷς Βασίλειος Μητροπολίτης Μαρτυρουπόλεως καὶ Ἠλίας Τοποτηρητὴς Ἱεροσολύμων εἶπον, Καὶ πῶς ἂν Σύνοδος ῥηθείη ἡ μυρίων σχισμάτων τὴν Ἐκκλησίαν πληρώσασα; τίς ὀνομάσει Σύνοδον τὴν Σαρακηνῶν Ἀποκρισιαρίους κριτὰς καὶ νομοθέτας καθίσασαν; πῶς Συνόδοις συναριθμηθείη ἡ πάντων τῶν ἁγίων καὶ πασῶν τῶν Συνόδων ἐναντία τολμήσασα; ἢ τοὺς ἀληθινοὺς χωρὶς τῆς οἱασδήποτε ἐξετάσεως καταδικάσασα καὶ καταστρέψασα; τοιαῦτα εἶπον καθεξῆς οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχῶν καὶ τοῦ Πάπα, καὶ ἡ Σύνοδος. τελευταῖον δὲ ἀνεγνώσθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες ὑπέγραψαν εἰς τὸ κομμονιτώριον, οἱ πάντες δεκαεπτά, καὶ Πρεσβύτεροι ἕξ, καὶ Διάκονοι δύο. καὶ σημείωσαι ἐντεῦθεν ἄκρον ἀφανισμὸν τῆς μοναρχικῆς ἐξουσίας ἀπὸ τῆς Ἐκκλησίας, καὶ ὅτι ὁ Πάπας μέρος ἐστὶ τῆς Συνόδου ὡς καὶ οἱ λοιποὶ πατέρες, καὶ οὐδὲν πλέον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΑ'.

Περὶ τῶν ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει τῆς Συνόδου ἀποκομισθέντων γραμμάτων τοῦ Ἀντιοχείας Θεοδοσίου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἠλία παρὰ Βασιλείου Μαρτυρουπόλεως, καὶ ὧν εἶπον ἐκ στόματος ὁ Βασίλειος, ἀναγνώσεώς τε τῆς τοῦ Ἀντιοχείας ἐπιστολῆς, καὶ ὧν εἶπον ὁ τοῦ Ῥώμης Λεγάτος.

Ἐν τῇ τετάρτῃ πράξει σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ἦλθεν εἰς τὴν Σύνοδον Βασίλειος Μητροπολίτης Μαρτυρουπόλεως, ἀρτίως παραγενόμενος ἀπὸ Ἀντιοχείας, καὶ ἔφερε γράμματα τοῦ Ἀντιοχείας Θεοδοσίου καὶ τοῦ νέου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Ἠλία, εἰπὼν καὶ διὰ στόματος, ὅτι ὁ Ἀντιοχείας ἔτι Κληρικὸς ὤν, καὶ Ἀρχιερεὺς γεγονώς, συλλειτουργὸν εἶχε τὸν Φώτιον, ὡσαύτως καὶ ὁ Ἱεροσολύμων ἑπόμενος τῷ πρὸ αὐτοῦ Θεοδοσίῳ οὐδέποτε ταῖς κατὰ τοῦ Φωτίου παροινίαις ἐκοινώνησε, καὶ τοὺς γεγονότας ψευδοτοποτηρητὰς τῷ ἀναθέματι παρέπεμψεν. εἶτα ἀνεγνώσθη ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Ἀντιοχείας, ἐν ᾗ μέμφεται τὸν Τύρου Θωμᾶν ὡς συναπαχθέντα τῷ τρισαθλίῳ Ἠλίᾳ, καὶ ψευδοτοποτηρητῇ γεγονότι κατὰ Φωτίου, καὶ ὅτι πρέπει τὸν Τοποτηρητὴν αὐτοῦ Βασίλειον ἵνα φροντίσῃ τὰ τῆς εἰρήνης περατωθῆναι. μετὰ ταῦτα εἶπεν ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Ῥώμης Πέτρος πρὸς τὴν Σύνοδον, ὅτι περὶ τῆς εἰρήνης τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ τῆς ἀποδοχῆς Φωτίου ἐρωτώμενοι οἱ Ἀνατολικοὶ θρόνοι τῷ αὐτῷ τρόπῳ ὡς ἐκ συνθήματος φρονοῦντες ἀπέστειλαν συνοδικὰς ἐπιστολάς, καὶ χαίρομεν ἐπὶ τούτῳ, ὅτι εἰς τὴν τοιαύτην ὁμόνοιαν οἱ ἀρχιερατικοὶ ἅπαντες συνευδόκησαν θρόνοι διὰ τοῦ Κυρίου καὶ Δεσπότου ἡμῶν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, ἤτοι τοῦ Ῥώμης. καὶ σημείωσαι ἐν τοῖς λόγοις τοῦ Πέτρου, ὅτι ὁμοίως καὶ ἀπαραλλάκτως ἔτι εἰσήνεγκεν ὁ Ῥώμης εἰς τὴν εἰρήνην τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀποκατάστασιν τοῦ Φωτίου, εἰσήνεγκαν καὶ οἱ λοιποὶ ἀποστολικοὶ θρόνοι, ὅπερ ἐστὶν ὅτι συνευδόκησαν εἰς τὴν κρίσιν τοῦ Βασιλέως καὶ τῆς Συγκλήτου, καὶ εἰς τὴν ἀπόφασιν τῶν ὑποκειμένων τῷ θρόνῳ Κωνσταντινουπόλεως Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως Φωτίου, καὶ οὐδὲν πλέον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΒ'.

Περὶ τῆς πρὸς τὸν Φώτιον ἐπιστολῆς τοῦ Ἱεροσολύμων Ἠλία, καὶ ὧν περιέχει, ἐξ ὧν δείκνυται μὴ εἶναι ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὕψος μονότητος.

Ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Ἱεροσολύμων Ἠλία πρὸς Φώτιον σημείωσαι πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὸς ὡς καὶ ὁ πρὸ αὐτοῦ εὐλογεῖ τοὺς ἀποδεχομένους τὸν Φώτιον, καὶ καταρᾶται τοὺς μὴ ἀποδεχομένους αὐτόν. δεύτερον, ὅτι συνίστησι τὸν Ἠλίαν Τοποτηρητὴν αὐτοῦ, ἵνα βεβαιώσῃ καὶ ἐπισφραγίσῃ τὰ τῆς εἰρήνης καὶ ἀποκαταστάσεως. τρίτον λέγει, ὅτι ταύτην καὶ ἡμεῖς τὴν εἰρήνην οἱ τὸν αὐτὸν θρόνον τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ περικαθήμενοι ἀποφαινόμεθα. εἰρήνη ὑμῖν πᾶσι τοῖς τὰ ὀρθὰ δόγματα τῆς Ἐκκλησίας πρεσβεύουσι, καὶ ὅστις τῷ Κανόνι τούτῳ στοιχεῖ, εἰρήνη ἐπ' αὐτῷ καὶ ἔλεος. ὅστις δὲ πρὸς ἔριδας ἀποβλέπει, καὶ ἑαυτὸν ἀπομερίζειν πειρᾶται ἀπὸ τῆς Ἀρχιερατικῆς τελειότητος, καὶ κοινωνίας, καὶ ἑνώσεως, ἔστω ἀλλότριος, καὶ ἀνάθεμα ἀπὸ Θεοῦ τοῦ εἰπόντος, Ὃν ἂν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένος καὶ ἐν τῷ Οὐρανῷ, καὶ ὃν ἂν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένος καὶ ἐν τῷ Οὐρανῷ. καὶ σημείωσαι καὶ ἐνταῦθα, ὅτι οὐκ ἔστιν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸ ὕψος τῆς μονότητος, ἀλλ' ἡ δύναμις τῆς κοινότητος, οἱ γὰρ Πατριάρχαι καὶ μέγιστοι Ἀρχιερεῖς ἐξ αὐθεντίας καὶ ἐξουσίας τῶν καθ' αὐτοὺς ἀποστολικῶν θρόνων ἀποφαίνονται τὰ δοκοῦντα αὐτοῖς, μηδεμίαν φροντίδα ἔχοντες περὶ τοῦ Ῥώμης, ἢ λόγον ποιούμενοι τὸ παράπαν τῶν παρ' αὐτοῦ θεσπιζομένων, ἀλλὰ καὶ διὰ τῶν ἰδίων Συνόδων αὐθεντικῶς ὁρίζουσι τὰ πρακτέα, καὶ ταῦτα, ὅτι οὔτε τὸν Πάπαν τῆς Ῥώμης, οὔτε ἄλλον τινὰ οἴδασι γενικὴν ἐξουσίαν ἔχοντα ἐν τῇ καθόλου Ἐκκλησίᾳ.

Παρά-

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΓ΄.

Περὶ τῶν αἰτήσει τοῦ Τοποτηρητοῦ τοῦ Ῥώμης καὶ ἀνατροπῇ τῶν πατέρων ἀναγνωσθέντων ἐν τῇ Συνόδῳ κεφαλαίων ἀπὸ τῆς πρὸς τὸν Βασιλέα ἐπιστολῆς τοῦ Ῥώμης, ἐν οἷς αἰτεῖ τὴν Βουλγαρίαν καὶ τὸ μὴ ἀπὸ λαϊκοῦ χειροτονεῖσθαι μετὰ καὶ τοῦ ἀκυροῦν τὴν κατὰ Φωτίου Σύνοδον καὶ παρεγγυᾶν τῇ Συνόδῳ τὴν τῶν σχισματικῶν ἀποδοχήν, καὶ τῆς προσφόρου ἀποκρίσεως τῶν πατέρων εἰς ταῦτα, καὶ περὶ τοῦ πῶς ἐγένετο τὸν τῶν Βουλγάρων χριστιανισμὸν συνέβη γενέσθαι.

Μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἀντιοχείας καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων, λόγου γεγονότος περὶ τῆς ἀποδοχῆς τοῦ Φωτίου πολλοῦ, καὶ ὅτι τοὺς ἐπιστρέφοντας σχισματικοὺς ἵνα ἀποδέξωνται, ἐζήτησεν ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πάπα ἵνα ἐπαναγνωσθῶσι κεφάλαια τινὰ ἅπερ περιείχοντο ἐν τῇ ἐπιστολῇ τοῦ Πάπα πρὸς τοὺς Βασιλεῖς, καὶ ἐπινεύσει τῆς Συνόδου ἀνεγνώσθησαν. πρῶτον, ὥστε μὴ εἰς τὴν Βουλγαρίαν χειροτονεῖν τὸν Κωνσταντινουπόλεως, μήτε Ὠμοφόριον ἀποστέλλειν. πρὸς ταῦτα οἱ πατέρες εἶπον, ὅτι τοῦτο τῷ Βασιλεῖ ἀνήκει, καὶ ἄλλα τοιαῦτα εἶπον. σημειωτέον ὅμως, ὅτι τὰ ὅρια τῶν Πατριαρχικῶν ἐνοριῶν οὐ ποιοῦσιν οἱ Βασιλεῖς, ἀλλὰ πρῶτον ἐποίησεν αὐτὰ ἡ συνήθεια ἡ ἀρχαία. δεύτερον, αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, βεβαιοῦσαι τὴν συνήθειαν, ὡς δηλοῖ ὁ ἕκτος Κανὼν τῆς πρώτης ἐν Νικαίᾳ Συνόδου, καὶ ὁ εἰκοστὸς ὄγδοος τῆς ἐν Χαλκηδόνι, καὶ ἡ τετάρτη πρᾶξις τῆς αὐτῆς ἐν Χαλκηδόνι, ὅπου τῶν Βασιλέων οἱ Τύποι περὶ ἐνοριῶν τοῦ Ἱεροσολύμων καὶ Ἀντιοχείας ἠργήθησαν, καὶ ὃ τετύπωκεν ἡ Σύνοδος περὶ τῶν Πατριαρχῶν τοῦτο ὡρίσθη κρατεῖν. ἐνταῦθα δὲ ἀνατιθέασι τῷ Βασιλεῖ τὰ τῆς ἐνορίας διορίζειν ἕνεκεν δύο τινῶν, πρῶτον, ὅτι ἔμαθον ἀπὸ Γρηγορίου τοῦ δευτέρου, ὅστις δῆθεν διὰ τὴν Εἰκονομαχίαν Λέοντος τοῦ Ἰσαύρου ἐκώλυσε τοὺς φόρους τῶν Βασιλέων Ῥωμαίων ἀπὸ πολλῶν τόπων Ἰταλικῶν, καὶ ἴδε ἀνωτέρω κεφάλαιον πέμπτον. καὶ ἀπὸ Λέοντος τοῦ τρίτου, ὃς ἵνα ἰατρεύσῃ τὰ ἴδια κακά, ἐγένετο συναίτιος τῷ Καρόλῳ εἰς πολλὰ ἐπιζήμια κατὰ τῆς βασιλείας τῶν Ῥωμαίων. ὅθεν οἱ πατέρες οὐκ ἔδωκαν τόπους τῷ Πάπᾳ πλείονας, ἵνα μὴ ἀποστατήσῃ αὐτούς, προφητικῶς τοῦτο ποιοῦντες, ἔδειξε γὰρ ἡ πεῖρα μεταταῦτα ὅσων κακῶν αἴτιον ἐγένετο ἡ πλεονεξία καὶ τὸ κοσμικῶς ἄρχειν τοὺς Πάπας οὐ μόνον εἰς τὴν Ἀνατολήν, ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Δύσιν. δεύτερον, ἡ Βουλγαρία ἦν ὑποκειμένη πρότερον τῷ Μητροπολίτῃ Θεσσαλονίκης, καὶ ἴδε τὸν τόπον ἀνωτέρω βιβλίου πέμπτου κεφαλαίῳ εἰκοστῷ, ἣν ἀποσπάσας ὁ Ἰουστινιανός, ἐποίησεν Ἀρχιεπισκοπὴν αὐτοκέφαλον. λαβόντες δὲ οἱ Βούλγαροι τοὺς τόπους ἐκείνους, καὶ ὄντες Εἰδωλολάτραι, κατέφθειρον τοὺς Χριστιανούς. ἐπειδὴ δὲ ὁ Αὐτοκράτωρ Μιχαὴλ μετὰ καὶ τῆς διακονίας Ἰγνατίου καὶ Φωτίου τῶν Πατριαρχῶν ἐποίησαν ἐκείνους Θεοῦ εὐδοκίᾳ Χριστιανούς, ὁ Κωνσταντινουπόλεως θρόνος καὶ διὰ τοῦτο, καὶ διότι ἡ Βουλγαρία οὖν Ἐπαρχία ἀνέκαθεν προσήκουσα αὐτῷ, ἔστειλεν ἐκεῖ Ἀρχιεπίσκοπον. ἀλλ᾽ ὥσπερ ποτὲ ὁ Περσάρχης Χοσρόης ἐφθόνησε τὸν μέγαν Ἰουστινιανόν, διότι παρέλαβε τὴν Ἀφρικὴν ἀπὸ τῶν Γότθων, καὶ διήγειρε πόλεμον κατ᾽ αὐτοῦ, οὕτω Νικόλαος ὁ Πάπας φθόνῳ τηκόμενος, ἐζήτει τὴν Βουλγαρίαν εἶναι ὑπ᾽ αὐτόν. παρακρουόμενος δὲ ὑπὸ Φωτίου, ἐμάχετο αὐτῷ, πλάττων αἰτίας ὥσπερ τινὰς σφῆκας Βοιωτίους. ἀλλὰ λέγουσιν οἱ Λατῖνοι τοὺς Βουλγάρους οὐχ ἡ Φωτίου Διδασκαλία τῆς πλάνης ἀπήλλαξεν, ἀλλὰ δεήσεσιν Μιχαὴλ Ἄρχοντος τῶν Βουλγάρων Νικόλαος ὁ Πάπας διὰ τῶν ὑπ᾽ αὐτοῦ πρὸς ἐκείνους ἀποσταλέντων τὴν τῶν Χριστιανῶν θρησκείαν ἐμύησε. φέρουσι δὲ εἰς πίστωσιν μάρτυρας τρεῖς, Νικόλαον καὶ Ἀδριανὸν τοὺς Πάπας, καὶ Ἀναστάσιον Χαρτοφύλακα Ῥώμης, καὶ οὐκ αἰδοῦνται προσφέρειν τοὺς αὐτοὺς καὶ ἐνάγοντας καὶ μάρτυρας. ὅτι δὲ ψεύδονται καὶ οἱ τρεῖς καὶ πάντες οἱ Λατῖνοι περὶ τούτου, πρόδηλον. ἀνωτέρω ἐν τῷ δεκάτῳ κεφαλαίῳ εἴπομεν ἐξ ἀναντιρρήτων μαρτυριῶν ποίῳ τρόπῳ οἱ Βούλγαροι Χριστιανοὶ ἐγένοντο, καὶ ὅτι διὰ Μιχαὴλ τοῦ Βασιλέως καὶ Ἰγνατίου καὶ Φωτίου τῶν Πατριαρχῶν, καὶ ἤδη λέγομεν, ὅτι Κωνσταντῖνος ὁ Βασιλεὺς ὁ Πορφυρογέννητος λέγει, ὅτι δούλη τις ἐδίδαξε τὸν Βόγαριν, καὶ ὅτι τελείως Ἀρχιερεὺς ἀπὸ Κωνσταντινουπόλεως ἐκεῖνον ἐβάπτισε καὶ Μιχαὴλ ὠνόμασε. καὶ Συμεὼν ὁ Μάγιστρος ἱστορεῖ, ὅτι Μιχαὴλ ὁ Βασιλεὺς νικήσας τοὺς Βουλγάρους, ἔφερε τοὺς Ἄρχοντας εἰς Βυζάντιον καὶ ἐβάπτισε, καὶ ὠνόμασε τὸν Ἄρχοντα, Μιχαήλ. καὶ Γεώργιος Μοναχὸς λέγει, ὅτι οἱ Βούλγαροι νικηθέντες, Χριστιανοὶ ᾔτησαν γενέσθαι, καὶ τῷ Βασιλεῖ ὑποτάττεσθαι, ὁ δὲ Μιχαὴλ ἤτοι ὁ Αὐτοκράτωρ τὸν Ἄρχοντα ἐκεῖ βαπτίσας, ὠνόμασε Μιχαήλ, τοὺς δὲ Ἄρχοντας εἰς Κωνσταντινούπολιν ἀγαγών, ἐβάπτισεν. ἔτι τοῦ Κρούμου πρότερον, καὶ πρὸ τοῦ Μιχαήλ, λαβόντος τὸν Ἀδριανουπόλεως Ἐπίσκοπον Μανουὴλ αἰχμάλωτον, ἐκεῖνος πολλοὺς Βουλγάρους διδάσκων ἐχριστιάνισεν, ὅθεν ὁ Κροῦμος ἐκεῖνον ἀπέκτεινεν. ἔστιν οὖν πασίδηλον ὅτι οἱ Βούλγαροι ὑπὸ τῶν Ῥωμαίων καὶ Βασιλέων καὶ Ἀρχιερέων ἐχριστιάνισαν, ὅπερ ἔτι δείκνυται καὶ ἀπὸ τῆς ἐπιστολῆς ἣν ἔπεμψεν ὁ Φώτιος πρὸς αὐτὸν τὸν Μιχαὴλ τὸν Ἄρχοντα τῶν Βουλγάρων, ἐν ᾗ πρὸς τοῖς ἄλλοις λέγει αὐτόν, Τῶν πνευματικῶν μου ὠδίνων γνήσιον γέννημα. ψεῦδος ἄρα περιφανέστατον, εἴπερ λαμπρὸν προσήκει εἰπεῖν τὸ σκότος, ὅτι ὁ Μιχαὴλ ἔγραψε πρὸς αὐτὸν ὑπὲρ μυήσεως τῶν Βουλγάρων. ψεῦδος καὶ τό, ὅτι παρ᾽ ἐνορίαν ἐζήτει ὁ Κωνσταντινουπόλεως χειροτονεῖν εἰς Βουλγαρίαν, ἐπειδὴ τὸ ἀληθές ἐστιν, ὅτι ὁ Πάπας ἐζήτει παρ᾽ ἐνορίαν

χειροτ-

χειροτονεῖν, ὁ δὲ Κωνσταντινουπόλεως ἐχειροτόνει ἐν τῇ ἰδίᾳ ἐνορίᾳ, ἐπείπερ ἡ Βουλγαρία ἐνορία αὐτοῦ. ὅτι δὲ καὶ οἱ Ῥῶσοι ἐχριστιάνισαν ἐπὶ Φωτίου, ῥηθήσεται κατωτέρω. ἀλλ᾽ ἐλθέτω ὁ λόγος ἐπὶ τὸ προκείμενον. Ἀπεκρούσθη ὁ Πάπας Νικόλαος περὶ τῆς Βουλγαρίας ἀπὸ Φωτίου, ἐπανελθὼν δὲ εἰς τὸν θρόνον Κωνσταντινουπόλεως ὁ Ἰγνάτιος, ἐζήτουν οἱ Πάπαι Ἀδριανὸς καὶ Ἰωάννης τὴν Βουλγαρίαν καὶ παρ᾽ αὐτοῦ, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ἀλλ᾽ οὐδὲ ὁ Ἰγνάτιος αὐτοῖς συγκατένευσεν. ἐπαναλαβόντος δὲ τὸν θρόνον τοῦ Φωτίου, πάλιν ὁ Πάπας Ἰωάννης ἐζήτει καὶ παρ᾽ αὐτοῦ τὴν Βουλγαρίαν καὶ παρὰ τοῦ Βασιλέως. ἀναγνωσθείσης δὲ τῆς ἐπιστολῆς ἐπὶ τῆς παρούσης Συνόδου, ἀποκναίσαντες οἱ πατέρες ἀπὸ τῶν Ῥωμαϊκῶν σκανδάλων· τὰς μὲν ἄλλας αἰτίας ἐσιώπησαν, μόνον δὲ τοῦτο προέβαλον, ὅτι τὰ περὶ τῆς Βουλγαρίας τῷ Βασιλεῖ ἀνήκει, καὶ οὕτως ἐλυτρώθησαν τῶν ἐρίδων καὶ φιλονεικιῶν τῶν εἰρηνοποιῶν Παπῶν, εἰ καὶ μὴ παντάπασιν, ὡς ῥηθήσεται. Τὸ δεύτερον κεφάλαιον ἦν, ὥστε ἀπὸ λαϊκῶν μὴ γίνεσθαι Πατριάρχην εἰς Κωνσταντινούπολιν. εἰς τοῦτο οἱ πατέρες καὶ οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς εἶπον, ὅτι εἰς τὰ τρία Πατριαρχεῖα οὐ μόνον ἀπὸ Κληρικῶν, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ λαϊκῶν γίνονται Ἐπίσκοποι καὶ Πατριάρχαι, φανέντες ἀξιώτεροι, καὶ ἡμεῖς κατὰ τῶν Πατριαρχῶν ἡμῶν ψῆφον οὐκ ἐξάγομεν. καὶ ἡ Σύνοδος εἶπεν, Ἑκάστη τῶν Ἐκκλησιῶν ἴδια ἔθη ἔχει, καὶ ἕκαστος θρόνος τὰ ἴδια ἐνεργείτω. Τὸ τρίτον κεφάλαιον ἦν, ὅτι τὴν γενομένην Σύνοδον κατὰ Φωτίου ἐν Ῥώμῃ ἐπὶ Ἀδριανοῦ τοῦ Πάπα, καὶ τὴν γενομένην Σύνοδον ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ τοῦ αὐτοῦ Φωτίου ὁρίζομεν παντελῶς ἐξωστρακισμένην καὶ ἀποκεκηρυγμένην εἶναι, καὶ μήτε Σύνοδον καλεῖσθαι, ἢ ὀνομάζεσθαι. πρὸς ταῦτα οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς εἶπον, Ὁ Ἀλεξανδρείας Μιχαὴλ καὶ ὁ Ἱεροσολύμων συνοδικῶς τὴν Σύνοδον ταύτην ἀνεθεμάτισαν, καὶ πάντα τὰ πεπραγμένα κατὰ Φωτίου, καὶ τοὺς ἀποδεχομένους αὐτά. ἡ Σύνοδος ἐβόησε, Πάντες οὕτω δοξάζομεν, κηρύττομεν, ἐν τούτῳ τῷ κεφαλαίῳ τοῦ Πάπα μᾶλλον τῶν ἄλλων εὐφράνθημεν, καὶ ἄλλα. Τέταρτον κεφάλαιον ἦν περὶ ἀποδοχῆς τῶν σχισματικῶν, καὶ ὡρίσθη παρὰ τῆς Συνόδου, ἵνα, εἴπερ ζητήσουσι συγχώρησιν παρὰ τοῦ Φωτίου, τύχωσι. καὶ οὕτω μετὰ Φωτίου ἅπαντες εἰς τὴν ἀκολουθίαν τῆς Ἐκκλησίας ἀπῆλθον, ἦν γὰρ ἡ εἰκοστὴ τετάρτη τοῦ Δεκεμβρίου καὶ Παραμονὴ τῆς Χριστοῦ Γεννήσεως. ἐν τούτοις σημείωσαι, ὅτι τινὰ τοῦ Πάπα δέχονται, τινὰ δὲ μή, καὶ τὸ αἴτιον, ὅτι ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ οὐδὲ εἰς νοῦν ἦλθε τῆς Ἐκκλησίας, ὅτι ὁ Ῥώμης ἐστὶ καθόλου Ἐπίσκοπος, ἢ ἀναμάρτητος, ἐπειδὴ γὰρ ἐκρίνετο, πῶς ἀναμάρτητος; οὐδὲ ἐπὶ τῶν Συνόδων, ἀλλὰ τὸ κῦρος καὶ ἡ ἄκρα ἐξουσία ἦν τῶν Συνόδων, καὶ μάλιστα τῶν Οἰκουμενικῶν.

ΠΑΡΑ΄ΓΡΑΦΟΝ ΚΔ΄.

Περὶ τῶν ἐν τῇ πέμπτῃ πράξει τῆς Συνόδου λαληθέντων, κυρωθέντων καὶ κανονισθέντων μετὰ τῶν αἰτιῶν αὐτῶν ὑπὸ τῶν πατέρων.

Ἐν τῇ πέμπτῃ πράξει, ἥτις ἐγένετο Ἰανουαρίου εἰκοστῇ ἕκτῃ, ἡμέρᾳ τρίτῃ, σημείωσαι πρῶτον, ὅτι ὡρίσθη ἵνα ἡ ἑβδόμη Σύνοδος ἁγία καὶ Οἰκουμενικὴ εἴη καὶ καλῆται, συναριθμουμένη μετὰ τῶν λοιπῶν ἓξ Οἰκουμενικῶν Συνόδων. εἰ γὰρ καὶ Λατῖνοι καὶ Ἕλληνες ταύτην συνεκρότησαν, καὶ ὁ Πάπας Ἀδριανὸς ὑπὲρ αὐτῆς ἀπελογήσατο πρὸς Κάρολον Ῥῆγα Φραγγίας, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα πολλῶν κατ᾽ αὐτῆς ὑπό τινων ἐν Γαλλίᾳ γενομένων, ἡ κατὰ Φωτίου Σύνοδος Κανόνι τρίτῳ ἐβεβαίωσε τὴν τῶν Εἰκόνων προσκύνησιν, καὶ ἐν τῷ Ὅρῳ αὐτῆς ταῖς προλαβούσαις οἰκουμενικαῖς ἑπτὰ Συνόδοις στέργειν διώρισε, καὶ ἐπειδὴ ἐκείνη ἐν πολλοῖς ἐφάνη κακοῦργος, ὅθεν καὶ ἀπρόδεκτος, ἡ παροῦσα Σύνοδος Οἰκουμενικὴ καὶ νόμιμος οὖσα, καὶ διὰ τὰς ἐν Γαλλίᾳ γενομένας κατὰ τῆς Συνόδου πράξεις, ἥτις Γαλλία ὑπέκειτο τῇ Ἐκκλησίᾳ Ῥωμαίων, διὰ τὴν συνήθειαν καθ᾽ ἣν αἱ μεταγενέστεραι Σύνοδοι βεβαιοῦσι τὰς πρὸ αὐτῶν, ὥρισε βεβαίαν εἶναι τὴν ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον Σύνοδον, καὶ ἁγίαν, καὶ ἑβδόμην καλεῖσθαι Οἰκουμενικήν. δεύτερον, ὁ Ἔξαρχος τῶν σχισματικῶν Μητροφάνης ὁ Σμύρνης ἐκλήθη εἰς μετάνοιαν, καὶ μὴ ἐλθών, καθῃρέθη. τρίτον, προεβάλετο ὁ Τοποτηρητὴς τοῦ Πάπα ὡς ἀπὸ μέρους τοῦ Πάπα Κανόνα, ἵνα, εἴ τινες τῶν ἐξ Ἰταλίας Κληρικῶν καὶ λαϊκῶν ἢ Ἐπισκόπων ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἢ Εὐρώπῃ ἢ Λιβύῃ διατρίβοντες ὑπὸ δεσμόν, ἢ καθαίρεσιν, ἢ ἀναθεματισμὸν παρὰ τοῦ Πάπα Ἰωάννου ἐγένοντο, ὦσι τοιοῦτοι καὶ παρὰ Φωτίου. οὓς δὲ πάλιν Ἐπισκόπους, Κληρικούς, ἢ λαϊκοὺς ἔχει· ἢ ποιήσει τοιούτους ὁ Φώτιος ἐν οἱαδήποτε παροικίᾳ, ἔχῃ τοιούτους καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης καὶ ἡ Ἐκκλησία Ῥωμαίων, μηδὲν τῶν προσόντων πρεσβείων τῷ ἁγιωτάτῳ θρόνῳ τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας μήτε τῷ ταύτης προέδρῳ τὸ σύνολον καινοτομουμένων μήτε νῦν μήτε εἰς τὸ μετέπειτα. ἐν οἷς σημείωσαι πρῶτον, ὅτι κοινῶς καὶ διὰ πάντας τοὺς Πατριάρχας ἐξεφωνήθη ὁ Κανών, ἐπειδὴ καὶ ἕτεροι Κανόνες παρομοίως διορίζονται ἀκοινώνητον εἶναι τὸν προσδεχόμενον Ἐπίσκοπον τοὺς παρ᾽ ἑτέρου Ἐπισκόπου ἀφορισθέντας, ἢ ἄλλως ἐπιτιμηθέντας, καὶ ἴδε πολλοὺς τόπους ἀνωτέρω, καὶ μάλιστα τὰ περὶ τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου, καὶ τὰ ἐν τῷ δευτέρῳ Κανόνι τῆς δευτέρας Οἰκουμενικῆς εἰρημένα, καὶ τὴν ἑρμηνείαν τοῦ παρόντος Κανόνος παρὰ τοῦ Ζωναρᾶ καὶ Βαλσαμῶνος. δεύτερον, ὅτι οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα εἶπον, Ἀρέσκει, καὶ ἡ Σύνοδος ὁμοίως εἶπεν, Ἀρέσκει. ὁ Τοποτηρητὴς

τοῦ Ἱεροσολύμων εἶπον, Ὁ Θεὸς οὕτως ἐποίησεν, ἵνα καὶ οἱ τῆς Ἀνατολῆς θρόνοι καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης μετὰ τοῦ Φωτίου μία σύμπνοια καὶ μία ψυχὴ ὦσι, καὶ τὸ θέλημα αὐτῶν κοινὸν καὶ ἀδιάσπαστον. τρίτον, Βασίλειος Τοποτηρητὴς τοῦ Ἀντιοχείας εἶπεν, Οἱ τῆς Ἀνατολῆς μέγιστοι Ἀρχιερεῖς τῷ Φωτίῳ δεδώκασιν ἐξουσίαν καὶ αὐθεντίαν, ἵνα εἴ τις εἴη, κἄν τε τοῦ λαϊκοῦ τάγματος ᾖ, εὑρεθείη δὲ ἐκτὸς τῆς ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας χωρίζων, τὸ δοκοῦν τῇ ἁγιωσύνῃ αὐτοῦ εἰς τοὺς τοιούτους διαπράξηται. ὡς οὖν καὶ τὴν τῶν Ἀνατολικῶν θρόνων ἀληθῶς ἐξουσίαν, καὶ τῆς τῶν Ῥωμαίων αὐθεντίας τὸ κῦρος προσλαβόμενος, καθὼς ἀρτίως ἠκούσαμεν, μᾶλλον δὲ παρέχων ἐκ Θεοῦ ὡς Ἀρχιερεὺς μέγιστος, οὓς ἂν δήσῃ τῷ τοῦ παναγίου Πνεύματος δεσμῷ, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς δεδεμένους, καὶ οὓς ἂν λύσῃ, ἔχομεν καὶ ἡμεῖς λελυμένους. οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης καὶ ἡ σύνοδος εὐχαρίστησαν, ὅτι αἱ θελήσεις πάντων τῶν ἁγιωτάτων Πατριαρχῶν εἰς ἓν συνῆλθον, καὶ διὰ τῆς κοινῆς ὁμονοίας καὶ εἰρήνης εἰς ἀγαθὸν τέλος κατέληξε πάντα τὰ παρὰ τῆς ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐναρχθέντα τε καὶ πραχθέντα. ἡ σύνοδος εἶπεν, Ὁ μὴ στοιχῶν τοῖς παρὰ τῆς ἁγίας ταύτης καὶ Οἰκουμενικῆς συνόδου πραχθεῖσι, κεχωρισμένος εἶναι τῆς ἁγίας καὶ ὁμοουσίου Τριάδος. τέταρτον, σημειωτέον ἄνωθεν πρὸς κατάληψιν τοῦ παρόντος Κανόνος, ὅτι ὁ Φώτιος ἐν τῇ ἀρχῇ τῆς χειροτονίας αὐτοῦ ἔγραψε λίβελλον πίστεως πρὸς τοὺς Πατριάρχας καὶ πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον, ὁ Πάπας ὅμως ἔγραψεν αὐτῷ μέμψεις, ὅτι ἔζη ὁ Ἰγνάτιος, καὶ ὅτι ἀπὸ λαϊκοῦ προεβλήθη, καὶ ἐζήτει παρ' αὐτοῦ καὶ τὸ μὴ χειροτονεῖν εἰς Βουλγαρίαν. ὁ δὲ Φώτιος σπουδάζων τὰ περὶ εἰρήνης, ἀπελογήσατο τὰ εἰκότα. περὶ δὲ τοῦ ἀπὸ λαϊκοῦ μὴ χειροτονεῖν, ἀποκατέστησε Σύνοδον εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν τὴν καλουμένην πρώτην καὶ δευτέραν, ἥτις ἐξέθετο Κανόνας δεκαεπτά, ὧν ὁ ἔσχατος ἐστὶ περὶ τοῦ μὴ χειροτονεῖσθαι ἀπὸ λαϊκοῦ Ἐπίσκοπον. ἀλλ' ὁ Νικόλαος, τοῦ Φωτίου γράψαντος αὐτῷ αἰτήσει τῷ Βασιλεῖ τὰ περὶ τῆς Βουλγαρίας, ἐποίησε τέσσαρά τινα, πρῶτον, ἀθροίσας Σύνοδον ἐν Ῥώμῃ ἀνεθεμάτισε τὸν Φώτιον. δεύτερον, εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ εἰς ἄλλας Ἐπαρχίας ἔπεμψε τὴν καθαίρεσιν αὐτοῦ. τρίτον, κατὰ τῶν κοινωνούντων Φωτίῳ ἔγραψεν ἀφορισμοὺς καὶ ἀκοινωνησίας. τέταρτον, εἰς Βουλγαρίαν ἔπεμψε Πρεσβυτέρους, οἳ καὶ ἔχριον Μύρῳ ἐκ δευτέρου τοὺς Μύρῳ χρισθέντας ὑπὸ τῶν Ἱερέων τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, διδάσκοντες καὶ τὴν ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπόρευσιν, καὶ ἄλλα τινά, ἅπερ εἴρηται ἀνωτέρω. ἤθροισεν οὖν καὶ ὁ Φώτιος εἰς Κωνσταντινούπολιν Σύνοδον πολυάριθμον καὶ ἀντεκάθηρε τὸν Νικόλαον ὡς παρὰ Κανόνας ἐνεργοῦντα, τοὺς δὲ ἀκοινωνήτους παρὰ τοῦ Νικολάου ἐν παντὶ τόπῳ ἐδέχετο. ἐν τούτοις ἐλθόντων καὶ ἀπὸ Ἰταλίας τινῶν μετὰ λιβέλλων κατὰ τοῦ Πάπα Νικολάου πρὸς αὐτόν, καὶ ζητούντων δίκην, ἔγραψε πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, καὶ ἐζήτει Τοποτηρητὰς πρὸς σύστασιν Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἵνα θεωρηθῇ τὰ κατὰ τὸν Νικόλαον. ἀλλ' ἐν τούτοις, ἀπέθανεν ὁ Βασιλεὺς Μιχαήλ, ἐξεβλήθη καὶ ὁ Φώτιος, ἀπέθανε καὶ ὁ Νικόλαος, ἐπανῆλθε δὲ καὶ ὁ Ἰγνάτιος εἰς τὸν θρόνον. γενόμενος δὲ Πάπας Ἀδριανὸς ὁ δεύτερος, καὶ ὑπερεκδικῶν τὰ τοῦ Νικολάου, ἀποκατέστησε διὰ πολλῶν τὰς εἰρημένας Συνόδους κατὰ Φωτίου ἐν Ῥώμῃ καὶ Κωνσταντινουπόλει. τούτων δὲ γενομένων, καὶ τοῦ Ἰγνατίου μὴ συγκατανεύσαντος οὐδ' αὐτοῦ τῷ μὴ χειροτονεῖν τὸν Κωνσταντινουπόλεως εἰς Βουλγαρίαν, ὁ Ἀδριανὸς οὐκ ἀπεδέξατο τελέως, οὔτε ἐβεβαίωσε τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει κατὰ Φωτίου Σύνοδον. ἀποθανόντος δὲ τοῦ Ἰγνατίου, καὶ ἐπανελθόντος τοῦ Φωτίου εἰς τὸν θρόνον, ὁ Βασιλεύς, καίτοι τοῦτο ἐποίησε διὰ τῆς κρίσεως τῶν ὑποκειμένων τῇ Κωνσταντινουπόλει, καὶ τῶν ἐπιδημούντων Ἀρχιερέων καὶ Ἱερέων, καὶ τῆς συμφωνίας τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς, σπουδάζων περὶ εἰρήνης πάσης τῆς Ἐκκλησίας, ὑποθήκαις τε τοῦ Φωτίου, ἔγραψε καὶ πρὸς τὸν τότε Πάπαν Ἰωάννην καὶ ἔπεμψε Τοποτηρητὰς καὶ συνέστη ἡ παροῦσα Σύνοδος. ἐπειδὴ δὲ ἀντεκαθῄρουν οἱ Πάπαι καὶ ὁ Φώτιος, καὶ ἐδέχετο καὶ τοὺς ἀκοινωνήτους ὄντας ἑκάτερος παρ' ἑκατέρου, καὶ ἦσαν καί τινες ἀποδιϊστάμενοι τῆς καινῆς εἰρήνης, μὴ κοινωνοῦντες Φωτίῳ, ἐξεφωνήθη ὁ παρὼν Κανών, ὅστις, ὡς εἴρηται, εἰ καὶ ἐνοεῖται περὶ πάντων τῶν Πατριαρχῶν, ὡς καὶ οἱ ἐξηγηταὶ αὐτοῦ γράφουσι Ζωναρᾶς τε καὶ Βαλσαμών, ὀνομαστὶ ὅμως ἐδόθη ἡ ἐξουσία εἰς τοὺς δύο θρόνους, ἵνα γίνηται ῥᾳδιωτέρα ἡ ἐκκλησιαστικὴ κυβέρνησις καὶ εἰρήνη, ἤτοι ἐὰν εἰς Ἀσίαν, ἢ Δύσιν, ἢ Ἀφρικὴν εὑρίσκωνται οἱ ἀποβεβλημένοι ὑπὸ τῶν δύο θρόνων, ἵνα ὦσιν ἀπόβλητοι καὶ ὑπὸ τῶν δύο. ὥστε ἄρα καὶ οἱ τοιοῦτοι καὶ εἰς τὰς ἐνορίας τῶν λοιπῶν Πατριαρχῶν, μὴ ζητεῖσθαι τὴν συναίνεσιν τῶν Πατριαρχῶν, ἀλλ' ἀμέσως αὐτοὺς ὑπ' ἀμφοτέρων τῶν θρόνων παιδεύεσθαι, καὶ τὴν κρίσιν μένειν ἀμετακίνητον, ὥστε μὴ συγχωρεῖσθαι αὐτοὺς παρ' ἑτέρου, ἀλλὰ παρὰ μόνου τοῦ ἐπιτιμήσαντος. ἐπειδὴ δὲ οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν τριῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ἔμελλον διαλαλῆσαι, ἵνα ὁ Φώτιος ἔχων τὴν ἐξουσίαν τῶν μεγίστων Ἀρχιερέων τῶν τριῶν Ἀνατολικῶν θρόνων καὶ αὐθεντίαν τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, οὐ μόνον μὴ κοινωνῇ τοῖς ἀκοινωνήτοις παρὰ τοῦ Ῥώμης, ἀλλὰ καὶ τοῖς ἀπ' αὐτοῦ χωριζομένοις τὸ δοκοῦν διαπράξηται, ἵνα μὴ νομισθῇ ἐκ τούτου ὁ Κωνσταντινουπόλεως κατά τινα τρόπον μείζων τοῦ Ῥώμης, προσετέθη ἐν τῷ Κανόνι, Μηδὲν τῶν προσόντων πρεσβείων τῷ ἁγιωτάτῳ θρόνῳ τῆς Ῥωμαίων Ἐκκλησίας μηδὲ τῷ ταύτης προέδρῳ τὸ σύνολον καινοτομουμένων μήτε νῦν, μήτε εἰς τὸ μετέπειτα, ἀλλ' ὥστε δηλονότι μένειν τὸ πρωτεῖον τῆς τάξεως καὶ τιμῆς τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἀσφαλισμένον καὶ ἀμετακίνητον διαπαντός. πέμπτον, ἐπειδὴ ἐρρέθη ἐν τῷ Κανόνι περὶ

περὶ μὲν τοῦ Ῥώμης, ὅτι οὐκ εἶχεν ἀκοινωνήτους ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἢ Εὐρώπῃ, ἢ Λιβύῃ διατρίβοντας, περὶ δὲ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως, ὅτι οὐκ ἂν ἔχοι ἀκοινωνήτους ἐν οἱαδήποτε παροικίᾳ, οὐ δηλοῖ τὸ, Ἐν οἱαδήποτε παροικίᾳ, μεῖζον, ἢ πλεῖόν τι τοῦ ἐν τῇ Ἀσίᾳ ἢ Εὐρώπῃ, ἢ Λιβύῃ, ὥστε νομίζειν τὸν Κωνσταντινουπόλεως ἔχειν ἐκ τούτου πλεῖόν τι, ἢ μεῖζον τοῦ Ἐπισκόπου Ῥώμης, ἀλλὰ ταὐτὸν δηλοῖ, καὶ κατὰ πάντα ἴσον ἐνταῦθα κεῖται τὸ, Ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ἢ Εὐρώπῃ, ἢ Λιβύῃ τῷ ἐν οἱαδήποτε παροικίᾳ, καὶ μὴ φοβείσθωσαν οἱ Λατῖνοι, ὅτι τῷ, Ἐν οἱαδήποτε παροικίᾳ, παρέχει ὁ Κανὼν τὸν ἅπαντα κόσμον τῷ Κωνσταντινουπόλεως, τῷ δὲ Ῥώμης παρέχει μερικούς τινας τόπους; ἀλλὰ φοβείσθωσαν τὴν παρατροπὴν τοῦ Συμβόλου, καὶ τὸ ἰσόθεον τοῦ Πάπα αὐτῶν, καὶ τὰς λοιπὰς καινοτομίας, ἅτινα ἕως ἂν ἔχωσιν, οὔτε πρῶτοι εἰσὶν, οὔτε δεύτεροι, οὔτε μὴν μέλη τῆς καθόλου Ἐκκλησίας. Ἔτι ἐῤῥέθη Κανὼν δεύτερος περὶ τοῦ μὴ γίνεσθαι τὸν Ἐπίσκοπον Μοναχὸν, ἐῤῥέθη ἔτι Κανὼν τρίτος, ἀλλὰ περὶ τούτου ἐνταῦθα οὐδεὶς ἡμῖν λόγος.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΕ'.

Ὅτι ἐκ τῶν ὑπογραφῶν τῶν τῆς Συνόδου πατέρων, καὶ τῶν ἐν αὐταῖς περιεχομένων εἰς βεβαίωσιν τῶν ὁρισθέντων, καὶ τῆς ἀναμνήσεως τῶν ἐν ταῖς προτέραις Συνόδοις ὑπογραφῶν τῶν πατέρων, ἡ τῶν Πατριαρχῶν ἰσότης κατὰ τοῦ παπισμοῦ δείκνυται.

Ἐγένετο λόγος, ἵνα ὑπογράψωσι πάντες οἱ πατέρες πρὸς βεβαίωσιν τῶν ὁρισθέντων, καὶ δὴ ὑπέγραψαν, Εὐγένιος Ἐπίσκοπος κατὰ τὴν ἐντολὴν καὶ συναίνεσιν τοῦ Πάπα Ἰωάννου καὶ συναινέσει τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως καὶ συμφωνίᾳ τῶν ἑτέρων Πατριαρχικῶν θρόνων καὶ συνεπιψηφίσει ταύτης τῆς ἁγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἀποδέχομαι τὸν σεβασμιώτατον Φώτιον ὡς κανονικὸν Πατριάρχην, καὶ κατὰ τὸ Κομμονιτώριον ἀναθεματίζω τὴν ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδον, καὶ ἅπαντα τὰ πεπραγμένα ἐν τοῖς καιροῖς τοῦ Πάπα Ἀδριανοῦ κατὰ Φωτίου ἀναθεματίζω καὶ ἀποβάλλομαι, καὶ ἐν ἀριθμῷ τῶν Συνόδων οὐδαμῶς ταύτην ψηφίζομαι, τοὺς ἀποσχιστὰς ἂν μὴ ἐπιστρέψωσιν, ἀκοινωνήτους ἔχω, τὴν ἐν Νικαίᾳ τὸ δεύτερον περὶ τῶν ἁγίων Εἰκόνων Σύνοδον ἁγίαν καὶ Οἰκουμενικὴν ἀποκαλῶ, καὶ συναριθμῶ ταῖς ἓξ Οἰκουμενικαῖς Συνόδοις. οὕτως ὑπέγραψαν καὶ οἱ λοιποὶ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης. ἀλλὰ δὴ καὶ οἱ Τοποτηρηταὶ τῶν Πατριαρχῶν τῆς Ἀνατολῆς ὑπέγραψαν οὕτω, Ταύτῃ τῇ ἁγίᾳ καὶ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ συμφωνοῦμεν, καὶ ἀποδεχόμεθα Φώτιον, καὶ ἔχομεν αὐτὸν Πατριάρχην νόμιμον καὶ κεκανονισμένον ὡς ἐδέξατο αὐτὸν Θεοδόσιος Ἀντιοχείας, Θεοδόσιος καὶ Ἠλίας Ἱεροσολύμων, Μιχαὴλ καὶ Μιχαὴλ Πατριάρχαι Ἀλεξανδρείας, τοὺς δὲ μὴ δεχομένους αὐτὸν, ἀναθεματίζοντες καὶ ἀποστρεφόμενοι καὶ πάντα τὰ κατ' αὐτοῦ συσταθέντα ἐν οἱωδήποτε τόπῳ καὶ παρ' οἱουδήποτε προσώπου τῷ αὐτῷ καθ' ὑποβάλλοντες ἀναθέματι, καὶ τὴν ἁγίαν ἐν Νικαίᾳ συστᾶσαν τὸ δεύτερον Σύνοδον, ἁγίαν καὶ Οἰκουμενικὴν ἑβδόμην Σύνοδον κηρύττοντες, ὑπεγράψαμεν. ὡσαύτως καὶ οἱ λοιποὶ πάντες πατέρες συμφωνοῦντες τῇ Συνόδῳ ὑπέγραψαν. ἐν τούτοις σημείωσαι πρῶτον, ὅτι καὶ ἐν τῇ τρίτῃ Οἰκουμενικῇ ὑπέγραψαν οἱ πατέρες ἐν τῇ ἐπιστολῇ Κυρίλλου, ἥτις καὶ Ὅρος ἐστὶ τῆς αὐτῆς Συνόδου, εἰπὼν ἕκαστος, Ἀποφαίνομαι ἅμα τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ. ἐν δὲ τῇ τετάρτῃ ἐπὶ τῇ καθαιρέσει τοῦ Διοσκόρου ὑπέγραψεν ἕκαστος, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Ῥώμης καὶ τοῦ Κωνσταντινουπόλεως καὶ τοῦ Ἀντιοχείας, Ἅμα τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ καὶ ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς τῆς ἀποδοχῆς τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Λέοντος συνῄνεσα καὶ ὑπέγραψα, ὁμοίως καὶ ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς τοῦ Ὅρου καὶ ἐν τῇ ἀποδοχῇ τοῦ Ἀντιοχείας Μαξίμου, καὶ τῇ ἀποβολῇ τῆς ἐπὶ Διοσκόρου Συνόδου. καὶ ἴδε ἀνωτέρω βιβλίου τετάρτου, κεφαλαίου πρώτου Παράγραφον εἰκοστὸν ἔνατον, καὶ εἰκοστὸν δεύτερον. ἐν δὲ τῇ ἕκτῃ, Ὑπέγραψα. ἐν δὲ τῇ ἑβδόμῃ, Τοῖς πατρικοῖς δόγμασιν ἐξακολουθῶν καὶ τῇ παραδόσει τῆς καθολικῆς Ἐκκλησίας. ἐν μέντοι τῇ δεκάτῃ πράξει τῆς ἐν Χαλκηδόνι Συνόδου Μάξιμος ὁ Ἀντιοχείας εἶπε, Καθὼς καὶ τοῖς ἁγιωτάτοις Ἀρχιεπισκόποις συνέδοξε, τοῖς ἐπέχουσι τὸν τόπον τοῦ Λέοντος, καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως Ἀνατολίῳ. Θαλάσσιος δὲ ὁ Καισαρείας εἶπε, Κατὰ τὸ δόξαν τοῖς ἁγιωτάτοις προέδροις, ἤγουν τοῖς Ῥωμαίοις καὶ τῷ Κωνσταντινουπόλεως, τῷ Ἀντιοχείας καὶ Ἱεροσολύμων. ἴσοι οὖν οἱ πατέρες καὶ ἐν ταῖς ὑπογραφαῖς, καὶ ἐξίσου οἱ Πατριάρχαι πρόεδροι, ὅθεν οὐδ' ἐντεῦθεν ὠφελήθη ὁ παπισμός.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΣ'.

Περὶ τῶν ἐκτεθέντων ἐν τῇ ἕκτῃ πράξει τῆς παρούσης Συνόδου, καὶ τοῦ Ὅρου αἰτήσει τοῦ Βασιλέως, ὃν καὶ ὑπέγραψε. καὶ ὅτι μέχρι τοῦ τότε καιροῦ ἀκαινοτόμητον τὸ Σύμβολον ἦν ἐν τῇ Ῥώμῃ.

Ἐν τῇ ἕκτῃ πράξει, ἥτις ἐγένετο Μαρτίου πρώτῃ, σημείωσαι πρῶτον, ὅτι παρεγένοντο οἱ Βασιλεῖς εἰς τὴν Σύνοδον, ἧς καὶ προεκάθισαν, καὶ συγκαθεσθέντων τῶν πατέρων, εἶπεν ὁ Αὐτοκράτωρ

εὐλόγους αἰτίας δι᾽ ἃς οὐ συνῆλθε καὶ παρῆσαν ἐν τῇ Συνόδῳ. ἀλλὰ καὶ θέλων ὑπογράψαι εἰς τὰ τῆς Συνόδου πρὸς βεβαίωσιν αὐτῶν, εἶπον, Εἰ συνδοκεῖ τῇ Συνόδῳ, ὥστε ἐκφωνηθῆναι ὅρον τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ φρονήματος, οὐ καινόν τινα, ἀλλ᾽ ἐκεῖνον ὃν ἡ μὲν ἐν Νικαίᾳ πρώτη Σύνοδος ἐθεμελίωσεν, αἱ δὲ μετ᾽ αὐτὴν λοιπαὶ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι συνεκρότησάν τε καὶ συνεπῳκοδομήθησαν. καὶ συναινεσάντων εἰς τοῦτο τῶν πατέρων, οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης εἶπον, ὡς ἐκέλευσεν ὁ ἐκ Θεοῦ μέγας Βασιλεὺς ἡμῶν, καὶ ἤρεσε καὶ τοῖς ἀδελφοῖς καὶ συνιερεῦσιν ἡμῶν, πρέπον ἐστὶ μὴ ἕτερον ὅρον καινουργηθῆναι, ἀλλὰ τὸν ἀρχαῖον καὶ κατὰ πᾶσαν τὴν Οἰκουμένην κρατούμενον καὶ δοξαζόμενον ἀναγνωσθῆναι καὶ ἐπιβεβαιωθῆναι. καὶ ἀνεγνώσθη ὁ ὅρος, περιέχων τὸ Σύμβολον τῆς δευτέρας Συνόδου, καὶ διορίζων, ἵνα μήτε προσθήκη μήτε ἀφαίρεσις γένηται ἐν αὐτῷ, μήτε καὶ ῥήμασι. καὶ σημείωσαι πρῶτον, ὅτι οὐ διὰ ἰσχυρογνωμοσύνην, ἢ αἰσχύνην τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ὁ Φώτιος τὸν ὅρον συνέθηκεν, ὡς λέγουσιν οἱ Λατῖνοι, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἐπικρατήσασαν πάτριον καὶ ἀρχαίαν συνήθειαν τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων ἐξέθετο καὶ ἡ παροῦσα ὅρον πρέποντα τῷ καιρῷ καὶ τῇ χρείᾳ, καὶ μάλιστα αἰτήσει τοῦ Αὐτοκράτορος. ὅτι δὲ τοῦτο ἰδιαίτατόν ἐστιν ἴδιον τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, φανερόν ἐστι καὶ ἀπ᾽ αὐτῆς τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου, ἥτις καὶ αὐτὴ κοινὸν ὅρον ἐξέθετο, καὶ πρὸς βεβαίωσιν τῆς ἑβδόμης Συνόδου, ὡς εἴρηται, καὶ περὶ τοῦ θείου Συμβόλου. δεύτερον, ἀπὸ τῆς παρούσης Συνόδου φανερόν ἐστιν, ὅτι οὐκ ἦν ἡ προσθήκη ἐν τῷ Συμβόλῳ, οὔτε ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ ἐξεφωνεῖτο τὸ Σύμβολον μετὰ τῆς προσθήκης, οὔτε μὴν ὅλως ἀποδοχήν τινα εἶχεν ἡ προσθήκη ἐν τῷ Συμβόλῳ ἐν τῇ ῥωμαϊκῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀλλὰ μετὰ ταῦτα ἐφεῦρε τὸ δόγμα καὶ τὴν προσθήκην ἐν τῷ Συμβόλῳ. εἰ δὲ καὶ ἐν τῇ Βουλγαρίᾳ ἐδίδασκον τὴν ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπόρευσιν οἱ πρεσβύτεροι τοῦ Πάπα Νικολάου, ἀλλ᾽ ἐξ ἰδίου αὐτῶν φρονήματος, καὶ οὐκ ἀπὸ ἐπιταγῆς τοῦ Πάπα. ὅθεν ἐπὶ τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου, ἣν συνέστησεν ὁ Πάπας Ἀδριανός, αἰτήσει τῇ πρὸς τὸν Βασιλέα ὅρος ἐξετέθη, ὡς εἴρηται, τοῦ εἶναι τὸ Σύμβολον ἀκαινοτόμητον, καὶ οὐδὲ περὶ τούτου οἱ Τοποτηρηταὶ ἀντεῖπον, ἀλλὰ πρῶτοι συνῄνεσαν ὡς καὶ οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου τούτου. Πέτρος ὁ Λομπάρδος μαρτυρεῖ, ὅτι ἐπ᾽ αὐτοῦ, ἤτοι τοῦ Πάπα Ἰωάννου ἐν τῇ παρούσῃ Συνόδῳ, καὶ μετὰ ταῦτα, ἤτοι μετὰ τριακόσια ἔτη τῆς ζωῆς τοῦ Πάπα Ἰωάννου τὸ Σύμβολον τῆς δευτέρας Συνόδου ἄτερ προσθήκης ᾔδετο ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ Ῥωμαίων. ἔτι δὲ ἡ προσθήκη οὐκ ἦν ἀρχαῖόν τι ἔργον, ὡς λέγουσιν οἱ Λατῖνοι, μάρτυρες ἀξιόπιστοι δύο, Ἀδριανὸς ὁ πρῶτος καὶ Λέων ὁ τρίτος, ἐξ ὧν, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, ὁ μὲν Ἀδριανὸς ἀπέβαλε τὸν Ῥῆγα Φραγγίας Κάρολον, ἐρωτήσαντα αὐτὸν ἐριστικῶς, καὶ βουλόμενον καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὁ δὲ τὸ Σύμβολον ἔγραψεν ἐν ἀσπίσι σιδηραῖς, καὶ ἔθηκεν ἐν τῷ πανδήμῳ Ναῷ ἐν τῇ Ῥώμῃ, εἰ καὶ ὁ Βέκκος ἐν τῷ περὶ ἑνώσεως καὶ εἰρήνης τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτοῦ λόγῳ περὶ τῶν ἀσπίδων, ὅτι οἱ Ῥωμαῖοι τὰς ἀσπίδας ἔθηκαν μετὰ τοῦ Συμβόλου, λέγει, Τί τοῦτο ποιοῦντες; δεικνῦντες πάντως ὡς οὐ λέξεσιν, ἀλλ᾽ ἐννοίαις τὸ εὐσεβὲς σπουδάζεται παρ᾽ αὐτοῖς. καταγέλαστος δέ ἐστιν ὁ λόγος οὗτος τοῦ Βέκκου, ἐπειδὴ ἡ Ἐκκλησία περὶ εὐσεβείας θεολογοῦσα, οὐ μόνον τὰς ἐννοίας, ἀλλὰ καὶ τὰς λέξεις ἀκριβῶς ἐξετάζει. εἰ δὲ καὶ οἱ πατέρες λέγουσιν, ὅτι ἡ εὐσέβεια οὐκ ἐν ῥήμασιν, ἀλλ᾽ ἐν πράγμασι τὸ εἶναι ἔχει, ἀλλ᾽ εἶπον τοῦτο, ἔνθα συγγένειαν εἶχον τὰ ῥήματα καὶ αἱ λέξεις, καὶ οὐκ ἐν τοῖς παντάπασιν ἀπεσχοινισμένοις. καὶ ἴδε κατωτέρω βιβλίου ὀγδόου, κεφαλαίου δευτέρου Παράγραφον ἑνδέκατον.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΝ ΚΖʹ.

Περὶ τῆς ἐν τῇ ἑβδόμῃ πράξει δευτέρας ἀναγνώσεως τοῦ ὅρου, καὶ τοῦ κατὰ τῶν προσθήκην ἢ ἀφαίρεσιν ποιησομένων ἀναθεματισμοῦ, καὶ περὶ τῆς τελείας ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ τῆς φήμης τῶν Βασιλέων.

Ἐν τῇ ἑβδόμῃ πράξει, ἥτις ἐγένετο μηνὶ Μαρτίῳ, ἡμέρᾳ Κυριακῇ, σημείωσαι πρῶτον, ὅτι τῶν ἀποσχιστῶν κοινωνησάντων Φωτίῳ, εἶπεν ὁ Φώτιος, Ἐπειδὴ συνεργείᾳ τοῦ Πάπα καὶ τῶν λοιπῶν Πατριαρχικῶν θρόνων ἐγένετο ἕνωσις ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἀναγνωσθῆναι δεῖ τὸν ὅρον καὶ δεύτερον εἰς ἐπήκοον πάντων μετὰ καὶ τῆς ὑπογραφῆς τῶν Βασιλέων, καὶ τούτου ἀναγνωσθέντος, οἱ πατέρες ἀνεθεμάτισαν τοὺς τολμήσαντας προσθήκην, ἢ ἀφαίρεσιν ποιῆσαι, καὶ ἐφημίσαντες τοὺς Βασιλεῖς, τῷ πάντων δοτῆρι Θεῷ δόξαν ἀνέπεμψαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΙΕʹ.

Περὶ τῶν ἀνοσιεπῶν ἀντιθέσεων τῶν Λατίνων κατὰ ταύτης τῆς ἐπὶ Φωτίου Συνόδου, καὶ τῆς λύσεως αὐτῶν.

Ἐπιλαμβάνονται οἱ Λατῖνοι τῆς Συνόδου ταύτης, καὶ λέγουσιν, ὅτι ἦσαν ἐν αὐτῇ τριακόσιοι ὀγδοήκοντα πατέρες, καὶ πῶς οὐκ ἐμνήσθη αὐτῆς οὐδεὶς ἱστορικός; Ἀλλὰ ῥητέον, ἀρκεῖ ὅτι μέμνηνται οἱ

πολλοὶ

πολλοὶ καὶ ἀρχαῖοι, καὶ ἀναγράφουσιν, ὅτι γέγονε Σύνοδος, ἥτις τὸν Φώτιον ἀποκατέστησε. δεύτερον, οὐκ ἦν ἀνάγκη δι᾽ ἑνὸς Πατριάρχου σύστασιν ἵνα συγγράφωσι τὰ κατ᾽ αὐτὴν εἰς πλάτος, ὡς γέγονε καὶ ἐπὶ Τιβερίου Καίσαρος, ὅτε, ἀθροισθείσης Συνόδου διὰ Γρηγόριον τὸν Ἀντιοχείας, ὡς εἴρηται ἐν τῇ ἀρχῇ τοῦ ἕκτου βιβλίου, οἱ ἱστορικοὶ ὀλίγα εἶπον περὶ αὐτῆς. τρίτον, εἰ δὲ ἦν καὶ διὰ τὴν ἐκπόρευσιν τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἡ Σύνοδος, ὅμως οὐκ ἦν τότε ἡ προσθήκη ἐν τῇ Ῥώμῃ, οὐ γέγονεν ὑπὸ τῶν Λατίνων ἐναντιότης, οὔτε ζητήματα, οὔτε ἄλλη ἐξέτασις, ἀλλ᾽ εὔκολος ὁμόνοια, διὸ καὶ ὅσα εἶπον περὶ αὐτῆς οἱ ἱστορικοὶ ἀρκετά εἰσιν. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ΔΕΥΤΕΡΑ. Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Γερμανὸς ὁ νέος γράφων πρὸς τὸν τότε Λατῖνον Πατριάρχην ἐν Κωνσταντινουπόλει, ἑπτὰ μόνας καταριθμεῖ Οἰκουμενικὰς Συνόδους, τῆς δὲ ἐπὶ Φωτίου ταύτης οὐ μνημονεύει, ὡς καὶ Ματθαῖος ὁ Βλάσταρις ἐν τῇ συλλογῇ τῶν Κανόνων ἑπτὰ καὶ μόνας δέχεται Οἰκουμενικὰς Συνόδους, ἄρα ταύτην τὴν ἐπὶ Φωτίου οὔτε οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες εἶχον ἁγίαν καὶ Οἰκουμενικήν. Ἀλλὰ ῥητέον, πρῶτον, ὅτι εἴρηται προσεχῶς ἀνωτέρω διατί οὐκ ἐμνημόνευσαν αὐτῆς ἰδίως καὶ εἰς πλάτος οἱ ἱστορικοὶ ὥσπερ τῶν λοιπῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων. δεύτερον, εἴρηται, ὅτι οἱ ἐξοχώτατοι μνημονεύουσιν αὐτῆς, λέγοντες αὐτὴν εὐφήμως Σύνοδον ἐπὶ Φωτίου. τρίτον, Ἰωάννης ὁ Βέκκος μέμνηται αὐτῆς καὶ ἐκλογὰς ἀπὸ τῶν πρακτικῶν αὐτῆς συνέγραψε. τέταρτον, Ἰωσὴφ ὁ Βρυέννιος μέμνηται αὐτῆς εἰς πλάτος ἐν τῷ ὀγδόῳ λόγῳ περὶ τῆς ἁγίας Τριάδος, ἔνθα καὶ ἐπιλέγει, ὅτι τὰ πρακτικὰ καὶ αἱ ὑπογραφαὶ αἱ ἰδιόχειροι τῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Πάπα Ἰωάννου ἔκειντο ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ. πέμπτον, Μακάριος ὁ Ἀγκύρας μέμνηται αὐτῆς, καὶ τὸν Ὅρον αὐτῆς ἀναγράφει. ἕκτον, οἱ ἐξηγηταὶ τῶν Κανόνων Ζωναρᾶς, Βαλσαμὼν, καὶ Ἀριστηνὸς δέχονται, καὶ ἑρμηνεύουσι τοὺς Κανόνας αὐτῆς, καὶ πᾶσα ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία συναποδέχεται αὐτούς. ἕβδομον, Μάρκος ὁ Ἐφέσου ἐν τῇ ἕκτῃ συνελεύσει τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου, αἰτήσαντος παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ Ἰουλίου Καρδηνάλεως τὰ πρακτικὰ τῆς (κατὰ Φωτίου) Συνόδου, εἶπεν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ἀνάγκην συναριθμῆσαι ταῖς οἰκουμενικαῖς Συνόδοις ἄλλην Σύνοδον, ἥτις οὐδὲ ἐστέρχθη ὅλως, ἀλλὰ μᾶλλον ἠκυρώθη, καὶ αὕτη ἡ Σύνοδος, ἣν λέγει ἡ ἁγιωσύνη σου, ἔχει πράξεις κατὰ Φωτίου ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Πάπα Ἰωάννου καὶ τοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ τούτου τοῦ Πάπα Ἰωάννου αἱ ἐπιστολαὶ εὑρίσκονται ὑπὲρ Φωτίου, ἐζήτησε δὲ ἡ Σύνοδος αὕτη καὶ περὶ τῆς προσθήκης τοῦ Συμβόλου, καὶ ἔκρινεν ἄξιον, ἵνα ἐξαιρεθῇ παντελῶς, καὶ νομίζομεν ὅτι οὐδὲ ὑμεῖς ἀγνοεῖτε οὔτε τὴν Σύνοδον, οὔτε τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Πάπα Ἰωάννου, καὶ ἐπειδὴ ἐκρίθησαν τὰ τῆς Συνόδου ἐκείνης (τῆς κατὰ Φωτίου) οὐκ ἔστι δίκαιον ἵνα ζητῶμεν αὐτὴν, ἀλλὰ τὴν μετ᾽ αὐτὴν μάλιστα, ἀπὸ τότε γοῦν μέχρι τοῦ νῦν ἀναγινώσκεται ἐν τῇ μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως οὕτως, Ἅπαντα τὰ κατὰ τῶν ἁγίων Πατριαρχῶν Φωτίου καὶ Ἰγνατίου γραφέντα, ἢ λαληθέντα, ἀνάθεμα. διατοῦτο ἅπερ ἀνετράπησαν, οὐδὲ πρέπει ἵνα ἔλθωσιν εἰς τὸ μέσον. τούτων εἰρημένων παρὰ τοῦ Ἐφέσου, ὁ Ἰούλιος μηδὲν ἔχων εἰπεῖν ἄξιον περὶ τῆς κατὰ Φωτίου ψευδοσυνόδου, παρέδωκεν αὐτὴν καὶ ἄκων τῇ βαθυτάτῃ σιωπῇ, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν ἀνέτρεψεν αὐτὴν, καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσατο. ἔπειτα περὶ τῆς ὑπὲρ Φωτίου ταύτης οὐδὲν ἐδυνήθη εἰπεῖν ὁ Ἰούλιος ἐναντίον, οὔτε περὶ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Ἰωάννου, ἵνα μὴ καταγέλαστος δόξῃ, ἀπαρνούμενος τὰ πασίδηλα ἐπ᾽ ὄψει πάσης τῆς Οἰκουμένης. ὄγδοον, ὁ αὐτὸς Μάρκος Ἐφέσου φησὶν ἐν τῷ περὶ πίστεως λόγῳ, Ἀποδέχομαι καὶ ἀσπάζομαι πρὸς ταῖς ἀριθμουμέναις ἑπτὰ Συνόδοις καὶ τὴν μετ᾽ αὐτὰς ἀθροισθεῖσαν ἐπὶ τοῦ εὐσεβοῦς Βασιλέως Βασιλείου Ῥωμαίων, καὶ τοῦ ἁγιωτάτου Πατριάρχου Φωτίου, τὴν καὶ Οἰκουμενικὴν ὀγδόην ὀνομασθεῖσαν, ἢ καὶ τῶν Τοποτηρητῶν παρόντων τοῦ μακαρίτου Πάπα Ἰωάννου, καὶ τὰ ἑξῆς. ἔνατον, συγγραφεύς τις τοῦ σχίσματος καὶ ἀποβολῆς τῆς παλαιᾶς Ῥώμης ὑπὸ τῆς νέας καὶ ἀδιαφθόρου φησὶ, Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου ὁ Φώτιος αὖθις τοῦ Κωνσταντινουπόλεως ἐπελάβετο θρόνου, συγκροτηθείσης Οἰκουμενικῆς Συνόδου προστάξει Βασιλείου τοῦ Μακεδόνος. καὶ κατωτέρω, Ἥτις δὴ Σύνοδος ὀγδόη κατονομάζεται, αὕτη πρώτη ἐγένετο Σύνοδος Οἰκουμενικὴ κατὰ τῆς τῶν Ἰταλῶν πολυειδοῦς Αἱρέσεως, ἥτις καθεῖλε καὶ ἀνεθεμάτισε ταύτην. δέκατον, Νικήτας ὁ Νικαεὺς φησὶν, Ἐπὶ Φωτίου τοῦ Κωνσταντινουπόλεως μέγα ἦν σχίσμα, καὶ πολλὰ τὰ αἰτιάματα τῶν Ῥωμαίων, ὡς ἡ ἐγκύκλιος αὐτοῦ ἐπιστολὴ παριστᾷ, γενομένης δὲ ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, καθὼς ἡ παρ᾽ αὐτοῦ τοῦ Φωτίου συστᾶσα Σύνοδος δηλοῖ, καὶ τὰ ἑξῆς. ἀλλὰ καὶ ἄλλοι πολλοὶ ἐμνήσθησαν αὐτῆς, καὶ ἴδε τὰ προλεγόμενα ἐν τῷ Τόμῳ τῆς Χαρᾶς. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ΤΡΙΤΗ. Ὅτι ἐπὶ τῆς κατὰ Νικολάου Συνόδου λέγει ὁ Φώτιος ψευδόμενος, ὅτι ἦσαν ὑπὲρ τὰς χιλίας ὑπογραφάς, καὶ εἰ ἐκείνη νόθος, ἄρα καὶ ἡ ἐπὶ Φωτίου, ὡς Ἀναστάσιος ὁ Βιβλιοθηκάριος μαρτυρεῖ. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι εἰ ἦσαν τοσαῦται ὑπογραφαὶ, οὐκ ἦν θαυμαστὸν, εἰ συνήξε πάντας τοὺς ὑπ᾽ αὐτὸν καὶ τοὺς παρεπιδήμους Μητροπολίτας καὶ Ἐπισκόπους, Ἡγουμένους τε καὶ ἄλλους σοφοὺς Πρεσβυτέρους, ὡς ἐγένετο ἐν τῇ Ἱερουσαλὴμ ἐπὶ Θεοφίλου κατὰ τῶν Εἰκονομάχων, ὅτε, ὡς εἴρηται, συνῆλθε Σύνοδος πατέρων χιλίων πεντακοσίων ἐννέα, εἰ δὲ καὶ δοκεῖ ὅτι οὐκ ἦσαν χίλιοι οἱ ἀθροισθέντες, τὸ πλάσμα ἀποβλέπει εἰς τὸν Ἀναστάσιον, τὸν καὶ ἄλλα τοιαῦτα πλάσαντα καὶ εἰπόντα, καὶ τὸ δὴ θαυμαστὸν, ὅτι πάλιν αὐτὸς ὁ Ἀναστάσιος ἀρνεῖται ὅτι ἦσαν χίλιοι πατέρες ἐν τῇ Συνόδῳ, ἣν ἀθροίσας ὁ Φώτιος ἐκάθηρε τὸν Πάπαν Νικόλαον, καὶ λέγει καὶ ἕτερον τερατῶδες, ἤγουν ὅτι ἦσαν μόνοι εἴκοσι πα-

τέρες ἐν αὐτῇ, ὡσανεὶ ἦν τότε ἡ Κωνσταντινούπολις κώμη τις, ἢ ἐπισκοπὴ Ῥηγίου, καὶ οὐ βασιλεύουσα πόλις καὶ πατριαρχικὸς θρόνος. ἔπειτα ἐκ ποίας ἀνάγκης ἕπεται, ὥστε εἰ ἦν ἡ κατὰ Νικολάου νόθος, εἶναι τοιαύτην καὶ τὴν ὑπὲρ Φωτίου; ἐῤῥέτωσαν οἱ ἀναισχυντοῦντες. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ΤΕΤΑΡΤΗ. Ὅτι ὁ Χαλκηδόνος Ζαχαρίας ἐτόλμησεν εἰπεῖν τὴν Σύνοδον οὐ διὰ τὸν Φώτιον, ἀλλὰ διὰ τὴν Ῥωμαϊκὴν Ἐκκλησίαν ἀθροισθῆναι. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ἀλήθειαν εἶπεν, ἐπειδὴ τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἦσαν ἐκεῖνα καθ' ἃ ὁ Πάπας Νικόλαος ἀφεὶς τὸ σεμνὸν καὶ κανονικὸν ἐνεπαρῴνει, καθαιρῶν καὶ διαλοιδορῶν ἀδίκως, παρανόμως καὶ τυραννικῶς τὸν ἴσον αὐτῷ ἐπ' αἰτίαις ἀλόγοις, καὶ ἐκεῖνα ἅπερ οἱ πρεσβύτεροι αὐτοῦ ἐδίδασκον ὅτι καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ ἐκπορεύεται τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ἤλειφον μύρῳ ἐκ δευτέρου, καὶ ὁ Πάπας Ἀδριανὸς ἐκάθηρε καὶ ἐβόα, καὶ ὁ Πάπας Ἰωάννης ἐζήτει καὶ ἀπὸ τοῦ Ἰγνατίου τὴν Βουλγαρίαν, καὶ ἐκοινώνουν ἀνθρώποις κακοτρόποις καὶ διαβεβλημένοις Στυλιανῷ καὶ Μητροφάνει καὶ ἄλλοις τισὶ τοιούτοις, καὶ προεξένησαν παγκόσμια σχίσματα καὶ σκάνδαλα, ὅθεν καλῶς εἶπεν ὁ Ζαχαρίας, ὅτι ἡ Σύνοδος κυρίως ἠθροίσθη διὰ τὴν τιμὴν τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, καὶ ἵνα παύσῃ τὰ σκάνδαλα τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας, ταῦτα τὰ ἀντικείμενα τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει καὶ τότε, καὶ ἕως τῆς σήμερον. καὶ γὰρ μετά τινα ἔτη τῆς ὑπὲρ Φωτίου Συνόδου παλινῳδίαν ᾖσεν ἡ ῥωμαϊκὴ Ἐκκλησία ὑπὲρ τὴν πεισμονὴν καὶ τὴν ἐφευρεθεῖσαν ἀσχημοσύνην αὐτῆς. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ΠΕΜΠΤΗ. Ἡ κατὰ Φωτίου Σύνοδος μαρτυρεῖ, ὅτι Φώτιος τυραννικῇ χειρὶ τὸν θρόνον ἀνέλαβεν. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ψεύδεται ἡ ψευδοσύνοδος, ἐπειδὴ Κεδρηνὸς καὶ Ζωναρᾶς, Πορφυρογέννητος, Γραμματικός, Γεώργιος Μοναχός, Ἰωάννης ὁ Σκυλίτζης, Ἰωὴλ καὶ ἄλλοι ἀξιόπιστοι καὶ ἀρχαῖοι τὸ ἐναντίον μαρτυροῦσιν, ἐπειδὴ γὰρ ὁ Βασιλεὺς καὶ ὁ Καῖσαρ κατήγαγον ὁπωσδήποτε τὸν Ἰγνάτιον, τῇ ἐκλογῇ καὶ ψήφῳ τῆς παρευρεθείσης Συνόδου τὸν Φώτιον ἐχειροτόνησαν, λογιώτατον ὄντα πάνυ καὶ λίαν ἐνάρετον. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ἝΚΤΗ. Ὅτι μαγγανείαις καὶ πονηρίαις ἦλθεν ὁ Φώτιος εἰς τὸν θρόνον τὸ δεύτερον, ὡς μαρτυρεῖ ὁ Παφλαγὼν καὶ ὁ Στυλιανός. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι περὶ τούτων διείληπται ἀνωτέρω. Ἐπιλέγουσιν ἔτι οἱ Λατῖνοι, ὅτι ὁ Φώτιος μηνύσας διὰ τοῦ πεμφθέντος ὑπ' αὐτοῦ Θεοδώρου Ἐπισκόπου τῷ Ῥώμης Ἰωάννῃ ὡς κοινῇ γνώμῃ ἔλαβε τὸν θρόνον, ἐψεύσατο. Ἀλλὰ ῥητέον, πρῶτον, ὅτι οἱ πρὸ τοῦ Ἰωάννου Πάπα Νικόλαος καὶ Ἀδριανὸς μετὰ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ἐμάχοντο Φωτίῳ τοσαῦτα ἔτη, καὶ οὐκ ἦν οὔτε ὁ Φώτιος ἄγροικος, ὥστε θαῤῥεῖν ἀπατῆσαι τὸν Ἰωάννην, οὔτε ὁ Ἰωάννης ἦν ἄγροικος, ὥστε μὴ εἰδέναι τὰ κατὰ Φώτιον, καὶ ἀπατηθῆναι ὑπ' αὐτοῦ· ὥστε ἡ παροῦσα πρεσβεία πλάσμα ἐστί. δεύτερον, ὅτι οὐκ εἰς τὸν Ῥώμης ἔστειλε μόνον ὁ Φώτιος, ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς Πατριάρχας περὶ τοῦ ὅτι ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Σύγκλητος καὶ ἡ ἐν Κωνσταντινουπόλει Σύνοδος κοινῇ ψήφῳ δεδώκασιν αὐτῷ τὸν θρόνον, ὡς οἱ ἱστορικοὶ καὶ αὐτὸς ὁ Ἰωάννης μαρτυρεῖ, γράφων πρὸς Φώτιον. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ἙΒΔΟΜΗ. Ὁ Γρηγόριος Πρωτοσύγκελλος ἡ Μαμμὴ ἐν τῇ πρὸς τὸν Ἐφέσου ἀπολογίᾳ λέγει, ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου πρὸς τὸν Φώτιον εἰσὶ νενοθευμέναι, ὡς αἱ πρωτότυποι αὗται ἐν τῇ Βιβλιοθήκῃ ἐν τῷ Βατικάνῳ μαρτυροῦσι. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ κεῖνται ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ὑπὲρ Φωτίου Συνόδου σῶαι καὶ ὁλόκληροι, ὥστε καὶ αὐθεντοι. δεύτερον, εἰ συγχωρήσωμεν νενοθεῦσθαι αὐτάς, Λατῖνοι εἰσὶν οἱ φθείροντες τὰ βιβλία τῶν ἁγίων, καὶ τούτων ἐστὶ καὶ τὸ κακούργημα τοῦτο πρὸς ἀνατροπὴν τῆς ἀληθείας. τρίτον, ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ μαρτυροῦσιν, ὅτι ὁ Πάπας Ἰωάννης τὸν Φώτιον πρὸς κοινωνίαν ἐδέξατο, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν τοῦτο, καὶ πλείονος οὐ δεόμεθα. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ὈΓΔΟΗ. Ἐπιλέγει ὁ αὐτός, ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ εἰσὶν ὕποπτοι, ἐπειδὴ ὁ χαρακτὴρ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἑρμηνευθεὶς ἀπὸ λατινικῆς φράσεως, ἀλλ' ἀπὸ συνθέσεως ἑλληνικῆς, ὅπερ δείκνυται ἀπὸ τῆς συγκρίσεως τῶν ἐπιστολῶν μετὰ τῶν κειμένων ἐν τῇ Βατικανῇ Βιβλιοθήκῃ ἐν Ῥώμῃ, καὶ λοιπὸν ὁ Φώτιος ἔφθειρεν αὐτάς. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι κακοῦργος ἐδείχθη ἀνωτέρω κεφαλαίου πρώτου Παραγράφῳ εἰκοστῷ δευτέρῳ ἡ Βατικανὴ Βιβλιοθήκη, διὸ ἀξιοπιστότερα ἐστὶ τὰ πρακτικὰ τῆς Συνόδου τῆς ἐν Βατικάνῳ Βιβλιοθήκης. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ἘΝΑΤΗ. Θεμέλιον τῆς ὑπὲρ Φωτίου Συνόδου εἰσὶν αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου, εἰ δὲ αὗται νόθαι, ἄρα καὶ ἡ Σύνοδος. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι αὐθεντοι ἀπεδέχθησαν αἱ ἐπιστολαί, καὶ εἰ τρόπῳ ὑποθετικῷ δοίημεν ἴσως νενοθεῦσθαι, λέγομεν τοῦτο πρὸς μείζονα ἀπολογίαν πρὸς τοὺς Λατίνους. δεύτερον, ὅτι οὐκ εἰσὶ θεμέλιον αἱ ἐπιστολαὶ τοῦ Ἰωάννου, ἀλλὰ αἱ ἐπιστολαὶ πάντων τῶν Πατριαρχῶν, καὶ ἡ κοινὴ τῆς Συνόδου ψῆφος καὶ κρίσις. τρίτον, ὅτι αἱ ἐπιστολαὶ εἰ νόθαι εἰσίν, ὅμως περὶ τοῦ Φωτίου ὅτι δεκτός, οὐκ εἰσὶ νόθαι. τέταρτον, ὅτι εἰ ἐστὶ καὶ πονηρία ἐνταῦθα, τῶν Λατίνων ἐστίν, ὡς μαχομένων Φωτίῳ, καὶ διὰ τοῦτο ποιησαμένων προσθέσεις καὶ ἀφαιρέσεις, ὡς πεποιήκασιν ἐν Καρθαγένῃ διὰ τοὺς ἐν Νικαίᾳ Κανόνας, καὶ εἰς τὴν ἐν Χαλκηδόνι ἐνηλλαγμένως προσέφερον τὸν ἕκτον τῆς αὐτῆς πρώτης Συνόδου Κανόνα, καὶ ἐπὶ Φίληκος Κανόνα πλαστὸν προέβαλον κατὰ Ἀκακίου, καὶ εἰς ἄλλα πολλὰ δολιεύονται, καὶ περὶ αὐτῆς τῆς ἑβδόμης Συνόδου ἐπονηρεύσαντο ἐν τῷ ἐν Φλωρεντίᾳ συλλόγῳ. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ. Ὁ Φώτιος εἰ καὶ ἐνόθευσε τὰς ἐπιστολὰς τοῦ Ἰωάννου, ὅμως πάλιν οὐκ ἀνέγνω αὐτὰς σώας ἐν τῇ ἐπ' αὐτοῦ Συνόδῳ, ἀλλὰ μέρη τινά. Ἀλλὰ περὶ μὲν τῶν ἐπιστολῶν ῥητέον ὅσα καὶ ἀνωτέρω, περὶ δὲ τοῦ ὅτι οὐκ ἀνεγνώσθησαν δι' ὅλου, ῥητέον πρῶτον, ὅτι οὕτω γέγονε καὶ ἐν τῇ κατὰ Φωτίου, ἣν καίτοι μιαρὰν οὖσαν, ὡς ἁγίαν δέχονται οἱ Λατῖνοι, ὅπου ἐν τῇ πρώτῃ πράξει μέρος ἀνεγνώσθη τῆς ἐπιστολῆς τοῦ Ἱεροσολύμων,

καὶ

καὶ ἐν τῇ τετάρτῃ τῆς τοῦ Ἰγνατίου πρὸς τὸν Ῥώμης, καὶ τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸς τὸν Ἰγνάτιον, καὶ τῆς τοῦ Νικολάου πρὸς Μιχαὴλ τὸν Βασιλέα, καὶ ἐν τῇ πέμπτῃ πράξει τῆς τοῦ Ἀδριανοῦ πρὸς τὸν Βασίλειον μέρη τινὰ ἀνεγνώσθησαν, καὶ ἴδε τοὺς τόπους. καὶ τὸ αἴτιον, ὅτι οὐ περὶ δογμάτων, ἀλλὰ περὶ ἑνὸς Ἐπισκόπου αἰτία ἦσαν αἱ ἐπιστολαί, καὶ ἦσαν ἀρκετὰ τὰ συντείνοντα. δεύτερον, ὅτι ἀνεγνώσθησαν ἐξολοκλήρου, καὶ ἴδε τὴν δευτέραν πρᾶξιν τῆς Συνόδου. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ἘΝΔΕΚΆΤΗ. Ἀναγνωσθεισῶν τῶν ἐπιστολῶν τοῦ Πάπα, καὶ ἐρωτησάντων τῶν Τοποτηρητῶν τοῦ Ῥώμης τὴν Σύνοδον, εἰ δέχεται ταύτας, ἀπεκρίθη, ὅτι δέχεται ὅσα τῷ αἰσίῳ καὶ ἐνθέσμῳ λόγῳ περιέχεται, καὶ οὐχὶ ὅτι ἁπλῶς δέχεται αὐτάς, ὡς γέγονεν εἰς τὰς ἄλλας Οἰκουμενικὰς Συνόδους. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι ἡ τοῦ Λέοντος πολλὰ ἐξετάζεται, καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ ἡ τοῦ Ἀγάθωνος, καὶ ἐν τῇ ἑβδόμῃ ἡ τοῦ Ἀδριανοῦ, καὶ ἴδε τοὺς τόπους, μᾶλλον μὲν οὖν καὶ τότε περὶ τῶν ζητουμένων ἐπὶ τῶν Συνόδων διοριστικῶς ἐδέχοντο ταῦτα οἱ πατέρες, οὐ μὴν καὶ ὅσα περὶ ἑαυτῶν ἔλεγον οἱ Πάπαι, ἢ ἄλλοι περὶ ἑαυτῶν, διὸ καὶ ἡ τοῦ Ἀδριανοῦ ἐν τῇ ἑβδόμῃ Συνόδῳ ὅσα εἶπε περὶ τῶν ἁγίων Εἰκόνων, ἀνεγνώσθησαν, ὅσα δὲ περὶ τῆς Οἰκουμενικὸς προσηγορίας καὶ ἄλλων τοιούτων, ἐσωπήθησαν, καὶ εἰς οὐδὲν ἐλογίσθησαν, μάλιστα κατὰ τῶν σωπηθέντων φερόμενοι οἱ πατέρες, ἔλεγον ἅπαξ ἅπαντες τὸν Κωνσταντινουπόλεως Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην, ὅθεν καὶ ἐνταῦθα ἐπειδὴ περιεῖχον αἱ ἐπιστολαὶ τινὰ ἔξω τοῦ προσήκοντος, οὕτως ἐρρέθη περὶ αὐτῶν, καὶ ἴδε τὸν τόπον. καὶ λοιπὸν δι᾽ ἃ ἠθροίσθη ἡ Σύνοδος ἐδέχθησαν αἱ ἐπιστολαί, αἴσια καὶ ἔνθεσμα ὄντα, τὰ δὲ παράλογα, ἵνα ἐάσῃ δηλαδὴ τὴν Βουλγαρίαν τῷ Ῥώμης, καὶ ὅσα περὶ τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας εἶπεν ὑπέρογκα καὶ παρὰ Κανόνας ὁ Ῥώμης, οὐκ ἀπεδέξατο ἡ Σύνοδος, μάλιστα δὲ ῥητῶς ἀπέβαλεν αὐτά, καὶ ἔστι τὸ ἁμάρτημα τοῦ γράψαντος, καὶ οὐ τῶν μὴ δεξαμένων. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ΔΩΔΕΚΆΤΗ. Ὁ Καισαρείας Προκόπιος ἀντεῖπε τοῖς Τοποτηρηταῖς τοῦ Πάπα, ὅπερ οὐκ ἐξῆν. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι καὶ ὁ Παφνούτιος μικρὸς Ἐπίσκοπος ἀντεῖπε τῇ πρώτῃ Οἰκουμενικῇ Συνόδῳ περὶ τοῦ γάμου τῶν Ἱερέων, καὶ ἐδέχθη. καὶ ἐν τῇ ἐν Χαλκηδόνι Συνόδῳ καὶ ἡ Σύγκλητος καὶ οἱ πατέρες εἰς πολλὰ ἀντεῖπον τοῖς Τοποτηρηταῖς τοῦ Ῥώμης, καὶ ἐν τῇ ἕκτῃ πολλὰ ἐξητάσθησαν, καθότι οὐκ ἦσαν ἐκεῖ ἰσχυρογνωμοσύναι καὶ καυχήματα παπικά, ὅθεν ὁ Προκόπιος καὶ ἐν ἄλλοις, καὶ ἐν τούτῳ, ἐπεὶ εὐστόχως ἡρμήνευσε τὸν δέκατον Κανόνα τῆς ἐν Σαρδικῇ Συνόδου περὶ τοῦ ἀπὸ λαϊκοῦ χειροτονεῖσθαι, δεκτότερος ἔδοξε τῶν Τοποτηρητῶν, καὶ ἐποίησεν ὅπερ ἐξῆν. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ΔΕΚΆΤΗ ΤΡΊΤΗ. Ὁ Φώτιος κατ᾽ αὐτοῦ φέρεται, Κανόνα ἐκτεθεικὼς ἵνα μὴ γίνηται ἀπὸ λαϊκοῦ ἀθρόον Ἐπίσκοπος. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι τὸν Κανόνα οὐχ ὁ Φώτιος, ἀλλ᾽ ἡ Σύνοδος ἐξέθετο, οὐ διὰ Φώτιον, ἀλλ᾽ ἵνα μὴ γίνηται ἁπλῶς καὶ ὡς ἔτυχεν Ἐπίσκοπος, ὅπερ καὶ ἐφυλάχθη, ἐπειδὴ μετὰ ταῦτα ἅπερ γεγόνασί τινες τοιοῦτοι, γεγόνασι κατὰ τὸν σκοπὸν τοῦ Κανόνος, ὅθεν οὐδὲ σκάνδαλα ἠκολούθησαν. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ΔΕΚΆΤΗ ΤΕΤΆΡΤΗ. Ὡς ὁ Ἀναστάσιος μαρτυρεῖ, ἐν τῇ Ῥώμῃ μόνος Κωνσταντῖνος ὁ σχισματικὸς γέγονε Πάπας ἀπὸ κοσμικοῦ, διὸ ὁ Πάπας Στέφανος διώρισεν ἵνα μὴ γίνηται τοῦ λοιποῦ Πάπας, εἰ μὴ μόνον ἀπὸ τῶν Καρδηνάλεων Ἱερέων καὶ Διακόνων καὶ οὐχὶ ἄλλως. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ἐπαινουμένου τῆς ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας τὸ ἔργον τοῦτο, οὐ μὴν καταφρονουμένων τῶν Ἐκκλησιῶν τῆς Ἀνατολῆς, χειροτονουσῶν ἀπὸ λαϊκῶν, καὶ γάρ, ὡς εἴρηται, ἑκάστη Ἐκκλησία φυλάττει τὰ ἴδια. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ΔΕΚΆΤΗ ΠΈΜΠΤΗ. Ἡ Σύνοδος λέγει διὰ τὴν Βουλγαρίαν, ὅτι ὁ Βασιλεὺς διορίζει Ἐπαρχίας, καὶ ὅμως ὁ Πάπας οὐκ ἐζήτησε παρὰ τῆς Συνόδου, ἢ τοῦ Βασιλέως ἵνα διορίσωσιν Ἐπαρχίαν, ἀλλ᾽ ἐκέλευσεν ἵνα ἀπέχωσιν ἀπ᾽ αὐτῆς, καὶ ἴδε τὴν ἐπιστολὴν ἐν τῇ δευτέρᾳ πράξει. Ἀλλὰ πρὸς ταῦτα ῥητέον μετὰ τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, ἵνα ὁ Πάπας τῆς Ῥώμης πέραν τῆς θαλάσσης μὴ προστάττῃ, ὅτι καταφρονεῖται, οὐκ εἰσακούεται, ὡς ἔπαθεν ὁ Κορνήλιος, ὁ Στέφανος, ὁ Ἰούλιος, ὁ Ζώσιμος, ὁ Κελεστῖνος, ὁ Βονιφάτιος, Λέων ὁ μέγας, ὁ Σιμπλίκιος, ὁ Φίληξ, ὁ Βιγίλιος, Γρηγόριος ὁ διάλογος, Νικόλαος, Ἀδριανὸς καὶ ὁ παρὼν Ἰωάννης. ὅτι δὲ οὐ διορίζει ὁ Βασιλεὺς τὰς ἐνορίας τῶν Πατριαρχῶν, καὶ διατί ἡ Σύνοδος εἶπε τοῦτο, ἴδε τὸν τόπον ἀνωτέρω. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ΔΕΚΆΤΗ ἝΚΤΗ. Ὁ ψευδογεννάδιος ἐν τοῖς λόγοις αὐτοῦ μετὰ τὴν ἐν Φλωρεντίᾳ Σύνοδον λόγῳ πέμπτῳ, ἤτοι περὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ Πάπα λέγει, φερόμενος κατὰ Φωτίου, ὅτι Νικόλαος ὁ πρῶτος μετὰ τὴν παρακοὴν καὶ τὸ σχίσμα σωματικῶς εἰς Κωνσταντινούπολιν ἦλθεν ἐν τῷ καιρῷ τοῦ Φωτίου τοῦ θεραπεῦσαι τὸ σχίσμα, ὃν μὴ δεξάμενοι, ἀφορισμῷ ὑπ᾽ αὐτοῦ ὑπεβλήθησαν, τούτῳ συνηγορῶν καὶ Ἰωάννης ὁ Πλουσιαδηνὸς ἐν τῷ περὶ τῆς ἐν Φλωρεντίᾳ Συνόδου φησί, Ἐκεῖ γὰρ οἱ Λατῖνοι ἀείποτε τοὺς ἡμετέρους ἐκάλουν εἰς εἰρήνην τε καὶ ὁμόνοιαν, καὶ τούτου μάρτυς Νικόλαος πρῶτος Ἀρχιερεὺς Ῥώμης μέγιστος, ὃς ἐπεὶ μετὰ τὰς πολλὰς πρεσβείας οὐχ ὑπήκουον, σωματικῶς ἕως Κωνσταντινουπόλεως παρεγένετο, ἐρεθίζων αὐτοὺς καὶ παρακαλῶν ἐλθεῖν εἰς ἐξέτασιν τῶν δογμάτων, αὐτοὶ δὲ ἅπαξ τῇ πεισμονῇ καὶ ματαίᾳ προλήψει βαφέντες, καὶ τῇ κακίᾳ κινούμενοι, οὐ μόνον οὐκ ἠθέλησαν ὑπακοῦσαι, ἀλλὰ καὶ πολλὰ ἄτοπα πράξαντες εἰς αὐτόν, καὶ ἀναιδῶς λοιδορήσαντες, καὶ ἐμπαροινήσαντες, ἀπέπεμψαν, ὡς οὐκ ὤφελον, ἃ σιωπῆσαι δέον ἐκρίναμεν διὰ τὴν τοῦ γένους τιμήν. Ἀλλὰ ῥητέον πρὸς ταῦτα, πρῶτον, ὅτι οἱ Λατῖνοι ἐδείχθησαν ἀνωτέρω, καὶ ἤδη δείκνυνται τὰς ἱστορίας λυμαίνοντες, καὶ τραγελάφους πλάττοντες, ἐπειδὴ ὁ Νικόλαος οὗτος οὐδέποτε ἦλθεν εἰς Κωνσταντινούπολιν. δεύτερον. οἱ Λατῖνοι τοὺς Ἕλληνας μετὰ τὸ σχίσμα ἐκάλουν μέν,

ἀλλ᾽

ἀλλ' εἰς τὸν παπισμὸν, ὅθεν καὶ ἀπετύγχανον. τρίτον, οἱ Ἕλληνες ἀείποτε τοὺς Λατίνους ἐκάλουν εἰς διόρθωσιν τῶν ἐν τῇ ὀρθοδόξῳ πίστει παραπτωμάτων αὐτῶν καὶ διὰ Συνόδων καὶ διὰ ἐπιστολῶν, καὶ νουθεσίαις καὶ ἐλέγχοις καὶ παρακλήσεσιν, οἱ δὲ ἀεὶ ἔμεναν καὶ μένουσιν ἐν τῇ πεισμονῇ αὐτῶν, καὶ μάλιστα παρατρέχουσι ἀεὶ διανοούμενοι καὶ ἐφευρίσκοντες εἰς ἀθέτησιν τῶν παραδεδομένων τῆς πίστεως δογμάτων. τέταρτον, οὐχ οἱ Ἕλληνες, ἢ ὁ Φώτιος ἐλοιδόρουν τοὺς Λατίνους, ἀλλὰ τὸ ἀνάπαλιν, ὡς δηλοῖ ἡ κατὰ Φωτίου Σύνοδος, καὶ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Πάπα Νικολάου πρὸς Φώτιον, καὶ οὗτος ὁ ἀναίσχυντος ψευδογεννάδιος, καὶ σιωπῶμεν τὰ πλείω διὰ τὴν τιμὴν τῆς ἀρχαίας συγγενείας τοῦ γένους τῶν φίλων Λατίνων. ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΕΒΔΟΜΗ. Ὁ Στυλιανὸς πρὸς Στέφανον γράφων, μαρτυρεῖ, ὅτι οἱ Τοποτηρηταὶ τοῦ Ῥώμης Εὐγένιος καὶ Παῦλος καὶ Πέτρος ἐξηπατήθησαν δώροις ὑπὸ τοῦ Φωτίου, καὶ ἐβιάσθησαν βίᾳ βασιλικῇ. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι οὐχ ἵστατο ἡ Σύνοδος εἰς μόνους τοὺς Ῥωμαίους, ἀλλὰ εἰς τὴν κοινὴν ψῆφον, καὶ εἰ αὐτοὶ ἠπατῶντο, οἱ ἄλλοι ἔμενον ἀνεξαπάτητοι, μάλιστα τὸ ἀπατᾶν δώροις, ἐστὶ τῶν Λατίνων ἴδιον, καὶ μάρτυς παγκόσμιος τὰ ἐν Φλωρεντίᾳ γενόμενα. καὶ ἔτι εἴρηται, ὅτι ὁ Στυλιανὸς ὡς ἐχθρὸς, καὶ ἄπιστος καὶ ἀμφιλαφής ἐστιν. ἔπειτα ταὐτὸν ἐστὶν εἰπεῖν, ὅτι μαρτυρεῖ ὁ Εὐνόμιος περὶ Ἀετίου ὅτι ὀρθόδοξος, περὶ δὲ Βασιλείου ὅτι Αἱρετικὸς, τῷ εἰπεῖν ὅτι ὁ Στυλιανὸς μαρτυρεῖ ὅτι ἡ κατὰ Φωτίου Σύνοδος ἁγία, ὁ δὲ Φώτιος παράνομος, ἀσεβεῖς γὰρ ἄμφω καὶ Εὐνόμιος καὶ Στυλιανὸς, καθ' ὅσον ἀμφότεροι τὸ μὲν καλὸν λέγουσι κακὸν, καὶ ἀνάπαλιν. ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΟΓΔΟΗ. Ὅτι ὁ Εὐγένιος καὶ Παῦλος διὰ τὴν Βουλγαρίαν ἐλθόντες, ἀπεπλανήθησαν ὑπὸ τοῦ Φωτίου. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι ἐστὶν ἴδιον τῶν Ῥωμαίων εἰς τὰ ἀπαρέσκοντα ποτὲ μὲν λέγειν, ὅτι νόθα, ποτὲ δὲ, ὅτι εἴρηται περὶ τῆς τάδε Αἱρέσεως, καὶ ποτὲ οἱ Τοποτηρηταὶ δώροις ἠπατήθησαν, ὡς ἔλεγον καὶ περὶ Ζαχαρίου καὶ Ῥαδιούλφου, καὶ ἐπὶ Ζήνωνος διὰ τοὺς πρέσβεις Φίληκος πρὸς Ἀκάκιον, καὶ διὰ τὸν Ἀποκρισιάριον τοῦ Σεργίου περὶ τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου, ποτὲ δ' αὖ ζητεῖν, ἵνα βεβαιώσωσι μεγάλα πράγματα ἱστορίαις ἀσυστάτοις καὶ μηδαμιναῖς, μύθοις, προφητείαις καὶ ὀνείρασι καὶ ἀποκαλύψεσι γυναικῶν, μαρτυρίαις ἀγνώστων ἀνθρώπων, ἁγίοις ἀγνωρίστοις, θαύμασιν ἐπιπλάστοις καὶ τερατώδεσι, λογισμοῖς τῆς ἀνθρωπίνης σοφίας, τοῖς σχολαστικοῖς ματαιολόγοις, καὶ ἄλλοις παρομοίοις, ὅθεν καὶ ἐνταῦθα καὶ ἀλλαχοῦ ἄνω καὶ κάτω κινοῦσι Στυλιανὸν, Μητροφάνην, Νικήταν, Γρηγόριον, πρωτοσύγκελλον, Βέκκον, Μετοχίτην, Μελιτινιώτην, Βησσαρίωνα καὶ ἄλλους σχισματικοὺς καὶ Αἱρετικοὺς, ὑβριστὰς, δωρολήπτας, καὶ ἔτι τοὺς ἰδίους Πάπας, περὶ ἑαυτῶν μαρτυροῦντας, τινὰ παλαιὸν ἀρχεῖον, καὶ εἰς τὴν Ῥώμην τὴν Βιβλιοθήκην, συγγράμματα, πρωτότυπα, καὶ τὰ ὅμοια. λέγουσι τέταρτον, ὅτι ὁ Ἰωάννης ἔλαβε τὸ Εὐαγγέλιον καὶ ἀνέβη εἰς τὸν Ἄμβωνα, καὶ πάντων ἀκουόντων, εἶπεν, Ὁ μὴ ἔχων τὸν θεοκρίτως ἀναθεματισθέντα Φώτιον ὡς ὁ Νικόλαος καὶ Ἀδριανὸς, ἔστω ἀνάθεμα. Ἀλλὰ ῥητέον, τοῦτο ἀναμφίβολόν ἐστι ψεῦδος, οὐ γὰρ ὁ Ἰωάννης τοιοῦτόν τι ἐποίησεν. εἶτα τὸν Φώτιον ἐδικαίωσεν ἡ Σύνοδος, καὶ εἰ καθ' ὑπόθεσιν ἀνεθεμάτισεν αὐτὸν ὁ Ἰωάννης, ἥμαρτε. δεύτερον, ὅτι ἐποίησε τοῦτο ἐπιμόνως διὰ τὴν Βουλγαρίαν, ὅθεν καὶ ὁ ἀφορισμὸς αὐτοῦ μάταιος. τρίτον, ὅτι μόνος ἀναθεματίσαι οὐ δύναται, ὅθεν καὶ πολλαχῶς ἥμαρτε, τοιοῦτον ἀθέμιτον ἔργον ποιήσας. εἶτα ὁ Ἰωάννης ἐδέξατο αὐτὸν, καὶ εἰς ποῖον καταντᾷ τὸ ἀνάθεμα; ἔπειτα ἡ Σύνοδος ἀνεθεμάτισε πάντα τὰ κατὰ Φωτίου λαληθέντα, ἢ γραφέντα. καὶ πρὸς τούτοις, τὸν ἱερὸν Μακεδόνιον διὰ Συνόδου ἐκάθηρεν ὁ Δίκορος ἀνόμως, ἀλλὰ τί εἶπεν ὁ Μακεδόνιος, ἴδε βιβλίου τετάρτου κεφάλαιον δωδέκατον. καὶ οἱ Πάπαι ἀνεθεμάτισαν Εὐθύμιον, Μακεδόνιον καὶ τὸν Νηστευτὴν, ἀλλ' ἡ Σύνοδος ἐκείνους ἐτίμα ὡς ἁγίους, καὶ μάλιστα παρόντων τῶν Λεγάτων τῆς Ῥώμης. Τῷ ἁγίῳ Μαξίμῳ ἐρρέθη ἐν τῷ Σεκρέτῳ ἐν Κωνσταντινουπόλει, ὅτι ὁ Πάπας Μαρτῖνος ἐπειδὴ καθῃρέθη, ἡ κατ' αὐτὸν ἐν Ῥώμῃ Σύνοδος ἠκύρωται, ὁ δὲ Μάξιμος ἀποκριθεὶς εἶπεν, ὅτι οὐ καθῃρέθη, ἀλλ' ἐδιώχθη, εἰ δὲ καὶ ὑποθετικῶς εἴπομεν ὅτι καθῃρέθη, οὐ ποιεῖ τοῦτο πρόκριμα τοῖς ὀρθοδόξως κατὰ τοὺς θείους Κανόνας κυρωθεῖσιν. ὅθεν εἰ καὶ ὁ Ἰωάννης παρῃτήσατο τὴν κοινωνίαν Φωτίου, ῥητέον ὅτι ἡ Σύνοδος κανονικῶς ἐκύρωσε τὴν ἀποκατάστασιν Φωτίου, ὅπερ οὐ παραβλάπτει ἡ μεταβολὴ τοῦ Ἰωάννου. ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΔΕΚΑΤΗ ΕΝΑΤΗ. Γράφει ὁ Στέφανος Ῥώμης ἐν τῇ πρὸς Βασίλειον τὸν Βασιλέα ἐπιστολῇ, ὅτι ὁ Μαρῖνος, ὃς ἦν Τοποτηρητὴς εἰς τὴν κατὰ Φωτίου Σύνοδον, καὶ ἐγένετο ὕστερον καὶ Πάπας Ῥώμης, ἐλθὼν ἔτι ὢν Κληρικὸς, καὶ ἀρεθεὶς εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἀντέστη αὐτῷ τῷ Βασιλεῖ Βασιλείῳ, βουλομένῳ ἀκυρῶσαι τὴν Σύνοδον, ἐν ᾗ αὐτὸς ἦν Τοποτηρητής. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι καὶ αὐτὸς ἐχθρὸς τοῦ Φωτίου. δεύτερον, ὅτι ψευδοῦς Συνόδου ὑπερασπιζόμενος τῆς κατὰ Φωτίου, ἀπατεὼν καὶ αὐτός. τρίτον, ὅτι διὰ τὴν ἀδολεσχίαν αὐτοῦ καθεῖρξεν αὐτὸν τὸν Μαρῖνον ὁ Βασιλεὺς τριάκοντα ἡμέρας καὶ ἐπαίδευσε. τέταρτον, ὅτι εἰς τοσαῦτα μεγάλα πράγματα οἱ Λατῖνοι πάντοτε ἐχθροὺς τοῦ Φωτίου καὶ σκανδαλοποιοὺς καὶ κακούργους καὶ Πάπας μαχομένους Φωτίῳ διὰ τὴν Βουλγαρικὴν, καὶ διὰ τὸ τὸν Φώτιον αὐτὸν ἐλέγχειν αὐτοὺς καινοτομοῦντας, φέρουσι μάρτυρας τοὺς ἀναγομένους καὶ κρινομένους, καὶ σπουδάζουσιν ἀπὸ ἀδήλων καὶ πλαστῶν καὶ ἰσχυρογνωμόνων καὶ παραλόγων συστῆσαι ἅγια καὶ δίκαια. πέμπτον, ὅτι αὐτὸς ὁ Μαρῖνος ἦν κακότροπος, ὅθεν καὶ τοῦ δεσμωθῆναι καὶ κινδυνεῦσαι τὸν Πάπαν Ἰωάννην αὐτὸς ἦν ὁ αἴτιος. εἶτα καὶ παρανόμως ἐχρημάτισε Πάπας ὡς μαρτυρεῖ ὁ Πλάτινας. ΑΝΤΙΘΕΣΙΣ ΕΙΚΟΣΤΗ.

οὐ μόνον ὁ ὄγδοος Ἰωάννης, ἀλλὰ καὶ οἱ μετ' αὐτὸν Ἀρχιερεῖς τῆς Ῥώμης, Μαρῖνος, Στέφανος, Φόρμοσος, καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Ἰωάννης τὸν Φώτιον εἶχον ἀνίερον καὶ λαϊκὸν, καὶ ὑπὸ τοῦ θρόνου τῆς Ῥώμης καθῃρημένον, ὡς αἱ ἐπιστολαὶ αὐτῶν ἔτι σωζόμεναι μαρτυροῦσιν. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι ὁ Μαρῖνος, ὡς εἴπομεν, κακοτεχνίαις καὶ πονηρίαις τὴν σκοπιὰν τῆς Ἐκκλησίας Ῥώμης κατέλαβε, μυριάκις τῶν λεγομένων ὑπὸ Λατίνων κατὰ Φωτίου χείρονα ἐργασάμενος, καὶ ἀλλαχόθεν, οὐκ ἀπὸ τῆς θύρας εἰς τὸν Πέτρου εἰσπηδήσας θρόνον, ἐῶ εἰπεῖν, ὅτι ἐνεκαλεῖτο ὑπὸ Φωτίου ὡς παράνομος, εἰ καὶ ψυχρολογίας μεστὴν ἀπολογίαν εἰς τὸν Βασίλειον γράφει ὁ Στέφανος, λιπὼν ἀδιήγητα τὰ κακὰ τοῦ Μαρίνου. περὶ δὲ τοῦ Στεφάνου τούτου, ἤτοι τοῦ ἕκτου ῥητέον, ὅτι εἰ οὐκ ἔστιν ἐπίπλαστος ἡ ἐπιστολὴ, ἀρκεῖ ἡ πρὸς τὸν Στυλιανὸν αὐτοῦ ἐπιστολὴ, ἐν ᾗ λέγει τὸν Βασιλέα γεγραφέναι αὐτῷ περὶ Φωτίου, ὅτι διὰ ἡσυχίαν παρῃτήσατο, ἐξ οὗ δείκνυται ὅσα λέγουσι τὸν Λέοντα τὸν σοφὸν καὶ τοὺς Πάπας ποιῆσαι κατὰ Φωτίου εἶναι ψευδῆ, ὅθεν διὰ ἔχθραν μόνον ἐξέβαλεν αὐτὸν ὁ Λέων, καὶ οὔτε παράνομον, οὔτε ἀνάξιον εἶπεν αὐτὸν, οὔτε τὴν ὑπὲρ αὐτοῦ ἠκύρωσε Σύνοδον. περὶ δὲ τοῦ Φορμόσου ἀρκεῖ ὅτι ἦν τῆς ἀπωλείας υἱὸς, κακότροπος καὶ κακοεργὸς, καὶ μάρτυς Ἀνατολὴ καὶ Δύσις, οὗτινος καὶ ὁ μετ' αὐτὸν Σέργιος ὁ τρίτος καὶ τεθνηκότος κατὰ θείαν παραχώρησιν ἔκοψε τὴν κεφαλὴν, καὶ εἰς Θύμβριν ἀπέρριψε, τοιοῦτοι οἱ ἄλλοι ἄκροι Ἀρχιερεῖς ἐμάχοντο τῷ Φωτίῳ, καὶ ἀθετοῦσι τὴν ἁγίαν ὑπὲρ Φωτίου Σύνοδον, ἄδικοι κατὰ τοῦ δικαίου καὶ παράνομοι κατὰ τοῦ τιμίου ἀγωνιζόμενοι. δεύτερον, ὅτι ἀνεθεμάτισαν τὸν Φώτιον μετὰ θάνατον Πάπαι, ὁ μὲν Ἀλάτιος λέγει ἐννέα, ὁ δὲ Βίνιος δεκατρεῖς, καταχρώμενοι καὶ οἱ δύο τοῦ Στυλιανοῦ τὴν ἐπιστολὴν, ἔστωσαν ὅμως καὶ πεντακόσιοι οἱ τοιοῦτοι Πάπαι, τί πρὸς τοῦτο; αἱ τοιαῦται βρονταὶ εἰς ἀκοὴν ψόφου οὐκ εἰς φθορὰν, ὁ δὲ κεραυνὸς ὀλιγάκις. Κρείσσων εἷς ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου, ἢ μύριοι παράνομοι, λέγει ὁ Σειράχ. καὶ Ἔξοδος κεφαλαίῳ εἰκοστῷ τρίτῳ, Οὐκ ἔσῃ μετὰ πλειόνων ἐπὶ κακίᾳ. περὶ δὲ τοῦ Στεφάνου, ἤτοι τοῦ ἑβδόμου ῥητέον πρῶτον, ὅτι γέγονε Πάπας σιμωνιακῶς. δεύτερον, ὅτι ἤνοιξε τὸν τάφον τοῦ Φορμόσου, καὶ ἐκβαλὼν τὸ λείψανον αὐτοῦ, ἐξέδυσεν αὐτὸ τὰ ἱερατικὰ ἄμφια, καὶ ἐνδύσας αὐτὸ λαϊκὰ, ἔθαψεν αὐτὸ ὅπου ἦσαν τεθαμμένοι λῃσταὶ, ἔκοψε δὲ καὶ τὰ δύο αὐτοῦ δάκτυλα, καὶ ἔρριψεν αὐτὰ εἰς τὸν ποταμὸν Τίβεριν, καὶ ταῦτα πάντα διὰ ἔχθραν. ὦ Ἥλιε καὶ γῆ καὶ αὐτοὶ οἱ Ἄγγελοι μαρτυρήσατε, εἰ Ἀνατολικός τις τοιαῦτα εἰργάσατο, ἰδέτω καὶ ὅλος ὁ κόσμος ποῖοι εἰσὶν οἱ κατήγοροι τοῦ Φωτίου. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ΕἸΚΟΣΤῊ ΠΡΏΤΗ. Ὁ Λέων ὁ σοφὸς ὑπερόριον ἐποίησε τὸν Φώτιον, καὶ προεχειρίσατο Πατριάρχην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Στέφανον, καὶ κατεσκεύασεν ἵνα βεβαιωθῇ ἀπὸ τῆς αὐθεντίας τοῦ Πάπα, ὡς Στυλιανὸς μαρτυρεῖ. Ἀλλ' εἴρηται πρότερον καὶ ἤδη ῥητέον, πρῶτον, ὅτι ὁ Λέων οὐκ ἐξέβαλε τὸν Φώτιον μετὰ δικαιοσύνης, ἀλλὰ διὰ πάθος καὶ μῖσος, νομίσας αὐτὸν ἀπὸ διαβολῶν τῶν ἐχθρῶν ἐπίβουλον αὐτοῦ, ἀπὸ αἰτίας τῆς περὶ Σανταβαρηνοῦ ὑποθέσεως, καὶ ἴδε τὸν Ζωναρᾶν καὶ τοὺς λοιποὺς ἱστορικοὺς, ὧν ἐμνήσθημεν ἀνωτέρω, ὅπου ἐβιάζετο ὁ Σανταβαρηνὸς ὑπὸ τῶν Ἀρχόντων τοῦ Βασιλέως Λέοντος μαρτυρῆσαι, ὅτι ὁ Φώτιος ἐστὶ τοῦ Βασιλέως ἐπίβουλος, καὶ ἐζήτησε καθαιρεθῆναι ὁ Σανταβαρηνὸς ὑπὸ τοῦ Φωτίου, ἵνα παιδευθῇ ὑπὸ τοῦ Βασιλέως ὡς ἀνίερος, καὶ μὴ καταφρονεῖσθαι τὴν Ἱερωσύνην, ὁ δὲ Φώτιος εἶπεν αὐτῷ, Μὰ τὴν ἐμὴν σωτηρίαν κύριε Θεόδωρε Ἀρχιεπίσκοπος εἶ ἐν τῷ νῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι. οὕτω λοιπὸν ὁ Λέων μαινόμενος κατὰ Φωτίου, ἔδραμεν εἰς τὸ ἀρχαῖον φύσημα κατὰ τῶν ἁγίων εἰς τὴν Ῥώμην, καθὼς καὶ μετέπειτα ὅτε παρανόμως ἔλαβε τετάρτην γυναῖκα ἐκεῖσε ἔδραμεν εἰς ἐκεῖνον τὸν Πάπαν Θεόδωρον, ὃς κατὰ τὸν Πλάτιναν ἦν ἀκόλουθος πάντων τῶν κακῶν, καὶ τὰς κατὰ Φορμόσου ἀποφάσεις ἐβεβαίωσε, καὶ καθεξῆς τὴν τετραγαμίαν, οὗ ἕνεκεν κατακρίνεται ὁ Νικόλαος Κωνσταντινουπόλεως, καὶ προεχειρίσθη ὁ Εὐθύμιος ζῶντος τοῦ Νικολάου, καὶ οἱ Πάπαι οἱ μαινόμενοι περὶ τῆς χειροτονίας Φωτίου, ἐσιώπων περὶ τοῦ Εὐθυμίου, κολακευόμενοι ὑπὸ τοῦ Λέοντος. δεύτερον, ὅτι ὁ Στυλιανὸς ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν, ὅθεν καὶ ψευδῆς, καὶ ἀνύπαρκτα τὰ λεγόμενα. τρίτον, ὅτι ὁ Στέφανος ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως εἰ δικαίως προεβλήθη, τίνος συγχωρήσεως ἔχρῃζεν, οὔσης τῆς χειροτονίας αὐτοῦ κανονικῆς; εἰ δὲ ἀδίκως, πῶς ὁ Ῥώμης αὐτῷ μὲν ἀδίκως προβληθέντι συνεχώρει, ἐμαίνετο δὲ τῷ Φωτίῳ ἕνεκεν τῆς παρανόμου χειροτονίας; ἀδίκως λοιπὸν ἐξεβλήθη ὁ θεηγόρος Φώτιος, καὶ ὁ Στέφανος καθὼς καὶ ἄλλοι, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, προβληθεὶς, ἔμεινε γνήσιος Πατριάρχης, ἡ βεβαιότης δὲ τοῦ Ῥώμης ἦν κοινωνία παρανομίας. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ΕἸΚΟΣΤῊ ΔΕΥΤΈΡΑ. Ὁ Βυζάντιος Σίμων γράφει πρὸς Ἰωάννην Νομοφύλακα, ὅτι ὁ Συννάδων Μιχαὴλ, ὅτε ἦν ἔγκυος τὸν Φώτιον ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἔθιξε τῆς κοιλίας αὐτῆς τῇ ῥάβδῳ αὐτοῦ, βουλόμενος δῆθεν τύψαι αὐτὴν, εἰπὼν, Βλέπω ὅτι τὸ βρέφος γεννήσεται Πατριάρχης, καὶ ποιήσει τὰ, καὶ τὰ, κακά. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι αὐτός ἐστιν ὃν εἴπομεν ἀνωτέρω Μάγιστρον, εἰ δέ ἐστιν ἄλλος, ἀπὸ τοῦ Μαγίστρου ταῦτα ἔλαβον. ἀρκεῖ δὲ ὅσα εἴπομεν περὶ αὐτοῦ. δεύτερον, ὅτι εἰς ἓν καὶ μόνον κατηγοροῦσι τὸν Φώτιον ὅσοι περὶ αὐτοῦ ἀξιόπιστοι λέγουσιν, ὅτι ἐπατριάρχευσε ζῶντος τοῦ Ἰγνατίου, τὰ δ' ἄλλα αὐτοῦ ἅγια καὶ δίκαια. εἰ δὲ τὸ αὐτὸ γράφει ὁ Ἰωάννης αὐτὸς εἰς τοὺς Μοναχοὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ καὶ αὐτὸ μάταιον, πρῶτον, ὅτι ἀμφιβόλως. δεύτερον, ὅτι ἀπὸ τοῦ Σίμωνος μαθὼν ἔγραψεν οὐκ ἄλλοθεν, ὅπερ ταὐτὸν ἐκείνῳ. ἈΝΤΊΘΕΣΙΣ ΕἸΚΟΣΤῊ ΤΡΊΤΗ. Ὁ Λέων ἐξέβαλε τὸν Φώτιον καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν, ἐπειδὴ ἔλαβε τὴν ἐπιστολὴν, ἣν

προέπεμψαν εἰς τὸν πατέρα αὐτοῦ τὸν Βασίλειον ὁ Ῥώμης Στέφανος, καὶ μαθὼν τὴν δύναμιν αὐτῆς, καὶ ἐρευνήσας πάσας τὰς κακοπραγίας Φωτίου, εὐθέως ἀνεκαλέσατο πάντας τοὺς ἱερεῖς τῆς ἀληθείας, οὓς ἐδίωξεν ὁ Φώτιος, καὶ ἐκάθηρε, καὶ ἐξώρισεν αὐτὸν, καὶ ἐποίησε τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Στέφανον Πατριάρχην, καὶ ἐζήτησε συγχώρησιν ἀπὸ τοῦ Ῥώμης, ὅτι ἦν κεχειροτονημένος ὁ Στέφανος Διάκονος ὑπὸ τοῦ Φωτίου. Ἀλλὰ παλιλλογητέον πρὸς τοὺς μὴ αἰσχυνομένους τὰ αὐτὰ πολλάκις ἀνακυκλεῖν, καὶ ῥητέον πρῶτον, ὅτι οὐ διὰ Στέφανον, ἢ τὰ Στεφάνου γράμματα ἐξώσθη ὁ Φώτιος, ἀλλ᾽ ὅτι ὁ Λέων ἦν ἐχθρὸς τοῦ Φωτίου, καὶ κατεσκεύασε μυρίας τέχνας ἵνα ἐκβάλλῃ ἀπὸ τοῦ θρόνου τὸν Φώτιον, καὶ δόξῃ ὅτι δικαίως αὐτὸν ἐξέβαλε, καὶ μάρτυρες ἀξιόπιστοι οἱ εἰρημένοι ἀνωτέρω, καὶ αὐτὸς ὁ Κεδρηνὸς εἰς τὴν σύνοψιν αὐτοῦ λέγων, ὅτι ὁ Λέων ἀφῆκε τὰ πολιτικὰ, καὶ εἰς μόνον ὠργίζετο τὸν Σανταβαρηνὸν, καὶ προκατεστήσατο εὐλογοφανεῖς αἰτίας, ἵνα φανῇ δικαίως πράττειν τὰ κατ᾽ αὐτοῦ, ὅθεν γινώσκων ὅτι ὁ Φώτιος αὐτῷ βοηθήσει, ἐπειδὴ ὑπωπτεύθη εἰς τὰ κακὰ τοῦ Σανταβαρηνοῦ ἐσχηκέναι καὶ τὸν Φώτιον εἴδησιν, καὶ θέλων καθελεῖν τὸν Φώτιον, πρῶτον ἔστειλεν εἰς τῆς ἁγίας Σοφίας τὸν Ἄμβωνα τὸν Ἀνδρέαν Στρατηλάτην καὶ Ἰωάννην τὸν Μάγιστρον, καὶ ἀνέγνωσαν τὰς πλασθείσας αἰτίας κατὰ Φωτίου, εἶτα καθεῖλε τὸν ἄνθρωπον, ἔπειτα ἔφερε τὸν Σανταβαρηνὸν, καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς ἀνάγκην, ἵνα μαρτυρήσῃ ὅτι ὁ Φώτιος αὐτὸν ἔβαλεν ἐπιβουλεῦσαι αὐτῷ δηλονότι τῷ Βασιλεῖ, ὥστε καὶ οἱ Ἄρχοντες ἐμαρτύρουν, ὅτι ὁ Σανταβαρηνὸς εἶπεν αὐτοῖς κατὰ Φωτίου, ἀλλ᾽ ἐστάθη ὁ Σανταβαρηνὸς καὶ ἀπέδειξεν αὐτοὺς ψεύστας. ὁ δὲ Βασιλεὺς αἰσχυνθεὶς ὡς μὴ εὑρὼν αἰτίας εὐλόγους, μετὰ τὸ καθελεῖν τὸν Φώτιον, ἔδησε τὸν Σανταβαρηνὸν, καὶ τυφλώσας αὐτὸν, ἐξώρισεν εἰς Ἀθήνας, ἢ κατὰ τὸν γραμματικὸν Λέοντα εἰς τὸν Ἄθω, καὶ μετὰ καιρὸν ἔφερεν αὐτὸν, καὶ περιεποιήσατο αὐτόν. ἀλλὰ δὴ καὶ ὁ Ζωναρᾶς φησὶ τὰ αὐτὰ, λέγει γὰρ, Αὐτοκράτωρ γεγονὼς ὁ Λέων, αὐτίκα πρὸς ἄμυναν διανέστη τοῦ Σανταβαρηνοῦ, ὑποπτεύων δὲ ὡς ἀντιλήψεται τούτου ὁ Πατριάρχης Φώτιος, φιλίᾳ πρὸς αὐτὸν διακείμενος, αἰτίας πλάττει κατὰ τοῦ Πατριάρχου διὰ τὸ προσκεῖσθαι φιλίᾳ τῷ Σανταβαρηνῷ, καὶ ἐξωθεῖ τῆς Ἐκκλησίας αὐτὸν, καὶ ἐν τῇ τῶν Ἀρμενιακῶν περιορίζει Μονῇ. καὶ σημείωσαι, ὅτι καὶ ἐντεῦθεν φαίνεται ἀνυπόστατος καὶ ψευδὴς ἡ λεγομένη κατὰ Φωτίου Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, ὅτι ὁ Βασιλεὺς ὁ τοσοῦτον λίαν διψῶν τοῦ εὑρεῖν αἰτίαν εὔλογον κατὰ τοῦ Φωτίου, ποίαν ἄλλην εὕρισκεν εὐλογωτέραν εἰπεῖν, ἀλλ᾽ ἢ ὅτι ὁ Φώτιος καθῃρέθη καὶ ἀνεθεματίσθη ὑπὸ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, καὶ ὕστερον αὐτὸς ἤθροισε ψευδοσύνοδον καὶ ἐδικαιώθη; μήτε εἶπέ τι τῶν ὅσα ὁ Στυλιανὸς καὶ Μητροφάνης καὶ Νικήτας καὶ Σίμων καὶ οἱ Ῥωμαῖοι κατηγόρησαν αὐτοῦ τοῦ Φωτίου, μήτε ὅτι τὸν Ἰγνάτιον ἀπέκτεινεν ὁ Φώτιος, μήτε ὅτι μαγγανείαις εἰς τὸν θρόνον ἀνῆλθεν, ἐπειδὴ καὶ τὰ τοιαῦτα παντελῶς οὐκ ἦσαν, ἅπερ ὕστερον ἔπλασαν οἱ Λατῖνοι, διὰ τοῦτο μήτε ἐκεῖνος ταῦτα εἶπε, μάλιστα αἰσχυνθεὶς, ἵνα μὴ κατηγορηθῇ ὅτι ἀναιτίως ἐξέβαλε τὸν Πατριάρχην, ἔγραφε τῷ Ῥώμης Στεφάνῳ, ὡς αὐτὸς ὁ Στέφανος γράφει τῷ Στυλιανῷ, ὡς ὁ Βασιλεὺς ἔγραψεν αὐτῷ, ὅτι Φώτιος ἐγγράφως διὰ ἡσυχίαν τὸν θρόνον παρῃτήσατο, καὶ ἰδίως τὰ περὶ ἑαυτοῦ συνεφώνησε, ταπείνωσιν ἀντὶ ὑπερηφανίας ἑλόμενος. δεύτερον, ὁ Στέφανος συγχωρήσεως ἀπὸ τοῦ Ῥώμης τοιαύτης οὐκ ἐχρῇζεν, ἐπειδὴ ὑπὸ τῆς ἐπὶ Φωτίου Οἰκουμενικῆς Συνόδου ἐφημίσθη. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ΕἸΚΟΣΤῊ ΤΕΤΆΡΤΗ. Ὁ Φώτιος ὡς κακότροπος τυχὸν ἀπέθανεν εἰς τὴν ἐξορίαν, ὡς ἱστορεῖ Λέων ὁ γραμματικὸς, καὶ ἀπετέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ εἰς τὴν Μονὴν τὴν λεγομένην τῆς Ἐρημίας ἐν τῇ Μερδοσαγάρῃ, οὔσης πρότερον καθολικῆς Ἐκκλησίας. Ἀλλὰ ῥητέον, καὶ ὁ Χρυσόστομος (ἵνα μὴ λέγω προφήτας καὶ Ἀποστόλους) εἰς ἐξορίαν ἀπέθανεν, καὶ Εὐστάθιος ὁ Ἀντιοχείας, καὶ Εὐσέβιος Σαμοσάτων, καὶ Φλαβιανὸς Ἀντιοχείας, καὶ Ἠλίας Ἱεροσολύμων, καὶ Μακεδόνιος, καὶ Παῦλος Κωνσταντινουπόλεως ὁμοίως εἰς ἐξορίαν ἀπέθανον, καὶ πολλὰ κατεκρίθησαν, ὅθεν εἴ τι λόγον εἶχον ἐκεῖ οἱ διώκται τῶν ἁγίων, εἶχον ἐνταῦθα ὁ Νικόλαος καὶ οἱ περὶ αὐτὸν, διὰ φθόνον πάντα κάλων κινοῦντες, καὶ εἴ τι λόγον εἶχεν ὁ Ἰσχύρας εἰς τὸν ἅγιον Ἀθανάσιον, εἶχον ἐνταῦθα Στυλιανὸς καὶ οἱ λοιποὶ, καὶ ὡς ἐδελεάσθη ἐκεῖ ὁ μέγας Κωνσταντῖνος καὶ ὁ πανευλαβὴς Ἀρκάδιος, οὕτω καὶ ὁ θειότατος ἐνταῦθα Βασιλεὺς Λέων, μάλιστα ὡς ἐκεῖ κεφάλαια καθαιρέσεως πλαστὰ καὶ ὅλως ψευδῆ, οὕτω καὶ ἐνταῦθα οἱ εἰρημένοι ἐψεύσθησαν καὶ ἐρραδιούργησαν. εἶτα ὁ Μοναχὸς Γεώργιος οὐ λέγει τῆς Ἐρημίας, ἀλλὰ τοῦ Ἱερεμίου, καὶ ἐπιλέγει, ὅτι αὐτὴν ἔκτισεν ὁ Φώτιος γυναικείαν Μονὴν, ὅθεν ἐτάφη ὁ Φώτιος εἰς Μονὴν τιμίαν, ἣν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν, ἣν δὲ ἢ ἔσω, ἢ ἐγγὺς τῆς Κωνσταντινουπόλεως. ἱστορεῖ γὰρ Λέων ὁ γραμματικὸς, ὅτι Κωνσταντῖνος ὁ Λὶψ ἐκάλεσε Λέοντα Βασιλέα τὸν σοφὸν εἰς τὰ ἐγκαίνια τῆς Μονῆς αὐτοῦ ἐν τῇ Μερδοσαγάρῃ, καὶ εἱστίασε, καὶ πρὸς τούτοις ὁ Φώτιος ἐπεποιήκει αὐτὴν Μοναστήριον, γυναικῶν μοναζουσῶν κατοικητήριον. πρὸς τούτοις ὡς εἴρηται καὶ ἀνωτέρω, ὁ Πορφυρογέννητος Κωνσταντῖνος εἰς τὴν ζωὴν τοῦ πάππου αὐτοῦ Βασιλείου λέγει περὶ Φωτίου, Οὐ μὴν οὐδὲ πρὸ τούτου διέλιπε φιλοφρονούμενος καὶ τιμῶν αὐτὸν διὰ τὴν ἐν αὐτῷ παντοδαπῆ σοφίαν καὶ ἀρετὴν, ἀλλὰ τῆς μὲν καθέδρας μεθέστησεν, οὐδὲ τοῦ δικαίου ἄγειν ἐπιλαθέσθαι θέλων, ὅμως τὴν εἰς παραμυθίαν οὐδὲν ἐνέλιπε παρεχόμενος, ὅθεν καὶ τοῖς βασιλείοις διατροφὴν αὐτῷ δοὺς, τῶν οἰκείων ἀπέδειξε [παιδευτὴν] καὶ Διδάσκαλον. ἐξ ὧν δῆλον, ὅτι διὰ τὸ περιεῖναι τὸν Ἰγνάτιον ἐξέβαλον αὐτὸν, οὐ μὴν καὶ ἐκάκου, ἀλλὰ καὶ εἰς

τὴν

τὴν ἐξορίαν τὸ πρῶτον διὰ ἡμᾶς ἦγον, ἄρα καὶ τὸ δεύτερον. εἰ δὲ καὶ μόνος αὐτὸς εἰς τὰς ἐπιστολὰς αὐτοῦ λέγει, ἐχπηκέναι πειρασμοὺς πολλοὺς, ὅμως πρὸς καιρὸν ἦσαν καὶ οὐκ ἀεί. σὺ δὲ σημείωσαι καὶ τὸν Κεδρηνὸν λέγοντα, Ἰγνατίου δὲ τοῦ Πατριάρχου τὴν παροῦσαν μεταλλάξαντος ζωὴν, ἀπέδωκε τὴν Ἐκκλησίαν Φωτίῳ ὁ Βασιλεύς. δεύτερον, ὅτι Στυλιανὸς ἕως ὅτου ἠγωνίζετο κατὰ Φωτίου, ἔλεγε τῷ Ῥώμης, Ἐπειδὴ ἴσμεν ὅτι ἐκ τοῦ ἀποστολικοῦ ὑμῶν θρόνου τὸ ἰθύνεσθαι καὶ κανονίζεσθαι ἔχομεν. ὅτε δὲ ἐγένετο ὁ ἀδελφὸς τοῦ Βασιλέως Στέφανος Πατριάρχης, ἢ ἐκοινώνησε Φωτίῳ ζητῶν συγχώρησιν, εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν ὁ Στυλιανὸς, οὐχ ὕψου πλέον τὸν Ῥώμης, ἀλλ᾽ ἔγραφε Στεφάνῳ, Παρακαλοῦμεν ἐγκυκλίους ἐπιστολὰς πέμψαι πρὸς τοὺς Πατριάρχας τῶν τῆς Ἀνατολῆς θρόνων, ὡς ἂν καὶ αὐτοὶ τὴν παρ᾽ ὑμῶν οἰκονομίαν δεξάμενοι, συνασμενίσωσι καὶ συνεπισφραγίσωσι καὶ διὰ τὴν ἀξίωσιν τοῦ σοφωτάτου ἡμῶν Βασιλέως. τρίτον, ὁ Ῥώμης Στέφανος ἔλεγε, τοὺς ὑπὸ τοῦ Φωτίου χειροτονηθέντας οὐ δέχεται, ἀλλ᾽ ὁ Στυλιανὸς αὐτὸν εἶπον, εἰπὼν, ὅτι Ἀθανάσιος πρὸς Ῥουφῖνον γράφει μόνους τοὺς ἀρχηγοὺς τῶν Αἱρέσεων καὶ σχισμάτων ἀπορρίπτεσθαι. οὕτως ἔπαθεν ὁ Ῥώμης, καὶ οὕτως ἠθέτησαν αὐτὸν οἱ βοηθοὶ αὐτοῦ κατὰ Φωτίου, συνηγορήσαντες ὕστερον τῇ ἀληθείᾳ. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ΕἸΚΟΣΤῊ ΠΕΜΠΤΗ. Γρηγόριος ὁ Πρωτοσύγκελλος εἰς τὰς ἀποκρίσεις αὐτοῦ πρὸς Μάρκον τὸν Ἐφέσου λέγει, ὅτι τὰ πρακτικὰ τῆς κατὰ Φωτίου Συνόδου ἦσαν εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Προδρόμου τῆς Πέτρας, δικαιοῦντα δηλονότι Ἰγνάτιον καὶ καθαιροῦντα Φώτιον. Ἀλλὰ ῥητέον, πρῶτον, ὅτι οὐ χρὴ λέγειν Πρωτοσύγκελλον, ἀλλὰ Γρηγόριον προδότην τῆς εὐσεβείας, ἀποστάτην τῆς ἁγίας Ἐκκλησίας, λατινόφρονα, ἀποβεβλημένον. δεύτερον, ὅτι εἰ ἦσαν ἀληθῆ ὅσα βέβηλα εἶπεν ὁ Παφλαγὼν κατὰ Φωτίου, καὶ ἡ Σύνοδος ἐκείνη ὅσα εἶπε κατ᾽ αὐτοῦ, ἔλεγεν αὐτὰ ὕστερον Λέων ὁ σοφὸς, ἀλλ᾽ οὐδὲν εἶπε τοιοῦτον, ἄρα τὰ πάντα ψευδῆ. τρίτον, ὅτι ἡ Ἐκκλησία ψάλλει, ὡς εἴρηται, Πάντα τὰ κατὰ Φωτίου γραφέντα, ἢ λαληθέντα, ἀνάθεμα. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ΕἸΚΟΣΤῊ ἙΚΤΗ. ὁ Μονεμβασίας Δωρόθεος εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Συνόδων λέγει, ὅτι ὁ Βασιλεὺς ἐξέβαλε συνοδικῶς τὸν Φώτιον ὡς παράνομον, καὶ ἀποκατέστησε τὸν Ἰγνάτιον ὡς νόμιμον. Ἀλλὰ ῥητέον πρῶτον, ὅτι καὶ ἡμεῖς εἰς τοῦτο συναινοῦμεν, ἐπειδὴ καὶ Κεδρηνὸς καὶ Ζωναρᾶς, καὶ ὁ Πορφυρογέννητος, καὶ ἄλλοι ἱστορικοὶ ταῦτα ἱστοροῦσι, τὴν Σύνοδον ὅμως ἣν λέγει ὅτι τὸν Φώτιον εἶπε κοσμικὸν, φονέα, μάγον, ὃν καὶ ἀναθεματίζει, καὶ τὰ λοιπὰ, ἔχομεν ψευδῆ, πλαστὴν, καὶ ἀποτρόπαιον. δεύτερον, ὅτι οὗτος ἀλλαχοῦ εὕρηται Ἱερόθεος οὐ Δωρόθεος, καὶ βεβαιοῖ τὴν ἐπὶ Φωτίου Σύνοδον, οὑτωσὶ λέγων, Ἡνώθη ἡ νέα Ῥώμη τῇ παλαιᾷ, καθότι γέγονεν εἰς τὴν ἁγίαν Σοφίαν Σύνοδος τριακοσίων ὀγδοήκοντα ἐννέα Ἐπισκόπων, καὶ ἐπαινεῖ μὲν τὸν Φώτιον ὡς ἅγιον ἄνθρωπον, εἶτα λέγει βεβαιῶσαι τὴν Σύνοδον καὶ τὸ ἅγιον Σύμβολον, καὶ τὸ ἐκπορεύεσθαι τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐκ τοῦ Πατρὸς, ἀλλ᾽ οὐχὶ καὶ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, καὶ γράψαι καὶ τρεῖς Κανόνας. ὅτι δὲ ὁ Φώτιος ἦν ἄνθρωπος ἅγιος, δῆλον, πρῶτον, ὅτι ἡ Ἐκκλησία τοιοῦτον αὐτὸν ἔχει. δεύτερον, Συμεὼν ὁ Μάγιστρος ἱστορεῖ, ὅτι ἐλθόντος πλήθους Ῥώσων κατὰ τοῦ Βυζαντίου, Μιχαὴλ καὶ Φώτιος λιτανεύοντες ἐν Βλαχέρναις, ἔβρεξαν τὸ ἄκρον τοῦ μαφορίου τῆς Θεοτόκου εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐγένετο μεγάλη ζάλη, καὶ συγκατέδυσαν τὰ Ῥωσικὰ πλοῖα, πλὴν ὀλιγίστων. σαφέστερον δὲ λέγει τὸ αὐτὸ Κωνσταντῖνος ὁ Πορφυρογέννητος, ὅτι, Ῥώσων ἐλθόντων, καὶ τοῦ Μιχαὴλ κατὰ Ἰσμαηλιτῶν ἐκστρατεύοντος, Φώτιος ἐξιλεώσατο τὸ θεῖον, καὶ ἐπανεστράφησαν, καὶ μετ᾽ οὐ πολὺ ἦλθον ζητοῦντες διὰ πρεσβευτοῦ βαπτισθῆναι, ὃ καὶ γέγονεν. ἴδε καὶ εἰς τὸν βίον Νικολάου Στουδίτου, ὅπου λέγει διὰ τὴν ἀναῤῥησιν αὐτοῦ, Φώτιον μὲν, Πρωτασηκρῆτις δὲ τότε ὑπάρχοντα, ἐπ᾽ εὐλαβείᾳ δὲ καὶ γνώσει πολὺ φημιζόμενον. ἈΝΤΙΘΕΣΙΣ ἘΣΧΑΤΗ. Φραγγίσκος Τουριανὸς Λατῖνος ἱστορικὸς γράφει ἐν ταῖς πράξεσι τῶν Συνόδων, ὅτι ἐν τῇ ὀγδόῃ, ἤτοι τῇ ἐπὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου Συνόδῳ διωρίσθη ἀφαιρεθῆναι τοῦ Συμβόλου τὸ ἐκ τοῦ Υἱοῦ, τοῦτο καὶ ἕτεροι πολλοὶ λέγουσιν. Ἀλλὰ ῥητέον, ὅτι περὶ τούτου πολλάκις εἴρηται ἀνωτέρω, καὶ ἤδη λέγομεν, ὅτι ἡ προσθήκη ἦν ἐν τισιν Ἐκκλησίαις τῆς Γαλλίας, οὐ μὴν καὶ ἐν τῇ Ῥώμῃ. ἡ δὲ Σύνοδος κωλύσασα τὴν προσθήκην, ἐννοεῖται ὅτι ἀφῄρησε ταύτην καὶ ἐκ τῶν τεθεικότων ἐν τῷ Συμβόλῳ, εἰ δὲ ἐκεῖνοι οὐκ ἤκουσαν, οὐδὲν ἐκ τούτου πρόκριμα τῇ ἁγίᾳ Συνόδῳ. καὶ ταῦτα περὶ Φωτίου καὶ τῆς κατ᾽ αὐτὸν Συνόδου.

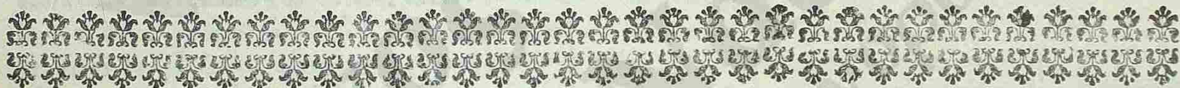
ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ιϛʹ.

Περὶ τοῦ Πάπα Ἰωάννου ὀγδόου, καὶ πότε οἱ Πάπαι ἐβεβαιοῦντο ὑπὸ τῶν Καισάρων, καὶ πότε τοὺς Καίσαρας κατέβαλον οἱ Πάπαι, ἐκλεγόμενοι ἀντ᾽ αὐτῶν τῆς γνώμης αὐτῶν.

Μετὰ τὸν Λοδοβῖκον Ῥῆγα Γαλλίας, ἐγένετο Ῥὴξ Κάρολος ὁ φαλακρὸς, καὶ γράφει αὐτῷ ὁ Ῥώμης Ἰωάννης, ὅτι κακὰ ἐποίησε μὴ φροντίσας ἀποδιῶξαι τοὺς Σαρακηνοὺς ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, ἐπειδὴ

καὶ

καὶ διὰ τοῦτο ἐψηφίσθη Βασιλεὺς, ἵνα ἦ ὑπερασπιστὴς αὐτοῦ, ὡσανεὶ ἔλεγον ἵνα ἦ δουλευτὴς αὐτοῦ. ἀλλ᾽ οὕτως ἐσάθησαν οἱ μετέπειτα Αὐτοκράτορες εἰς τὴν συμφωνίαν αὐτῶν, καὶ οὕτως ἐπεκράτησεν ἡ τοῦ μεγάλου Καρόλου ὁμολογία περὶ τοῦ Ῥώμης, ὥστε μετέπειτα τὸν Ἀρνοῦλφον περιποιηθῆναι τὴν Ἰταλίαν, καὶ λαβεῖν τὴν Ῥώμην καὶ τὸν Στέφανον τὸν Πάπαν ἀκουσίως κατὰ τὸ ἐννακοσιοστὸν ἀπὸ Χριστοῦ ἔτος, καὶ θεσπίσαι χωρὶς ἐκλογῆς αὐτοῦ Πάπαν μὴ γίνεσθαι, ἣν δέδωκε τῷ Ῥώμης πρῶτον μὲν ὁ Πωγωνάτος, δεύτερον δὲ ἀνεκαίνισεν αὐτὴν Ἀδριανὸς ὁ τρίτος, καὶ διέμεινεν ἕως τοῦ πρώτου Ὄθωνος, ὃς ἔδωκε πάλιν τὴν ἐξουσίαν τοῖς Ῥηξὶ, καὶ πάλιν Λέων ὁ ὄγδοος καὶ Γρηγόριος ὁ ἕβδομος ἔλαβον αὐτὴν ἀπὸ τοῦ Ἐνρίκου τοῦ τετάρτου, καὶ ἐξ ἐκείνου ἔμεινεν ἡ ἐκλογὴ εἰς μόνους τοὺς Καρδηνάλεις καὶ τὸν Κλῆρον τῆς Ῥώμης. τοῦτο λίαν ἠγωνίσατο ἀποκαταστῆσαι καὶ Νικόλαος ὁ πρῶτος, ἀλλὰ μὴ δυνηθεὶς, ἐξ ἀνάγκης ἐκολάκευε τὸν τότε Λοδοβῖκον, ἵνα μὴ καταφρονηθῇ ὑπ᾽ αὐτοῦ, ὡς καὶ ὑπὸ τοῦ Αὐτοκράτορος Μιχαὴλ, ὕστερον ὅμως ἴσχυσαν κατορθῶσαι τοῦτο οἱ εἰρημένοι, ὅμως πρὸς καιρὸν, καὶ οὕτως ἐγίνετο αὐτὸ, δηλαδὴ ποτὲ μὲν τὸν Πάπαν ἀφορίζειν τοὺς Καίσαρας αὐτοῦ, καὶ κατεξανίσασθαι αὐτῶν, ποτὲ δὲ τοὺς ὑπερασπιστὰς τῆς Ῥωμαϊκῆς Ἐκκλησίας ταπεινοῦν τὸν Πάπαν, καὶ ψηφίζεσθαι αὐτοὺς Πάπαν, ὡς καὶ ὁ τρίτος Ὄθων ἀποκατέστησε Πάπαν τὸν Γρηγόριον πέμπτον, καὶ ἔβαλε καὶ κριτὰς εἰς τὴν Ῥώμην. ἀποθανόντος δὲ τοῦ Καρόλου, καὶ θέλων ὁ Ἰωάννης ἵνα χρίσῃ τὸν υἱὸν τοῦ Καρόλου Αὐτοκράτορα, ὡς εἴρηται ἀνωτέρω, τῶν Ῥωμαίων θελόντων τὸν Ῥῆγα τῆς Γερμανίας Κάρολον, δεσμεύεται ὁ αὐτὸς Ἰωάννης συνεργείᾳ Μαρίνου τοῦ ὕστερον κακοτρόπως γεγονότος Πάπα. ὁ οὖν Ἰωάννης φυγὼν ἀπὸ τῶν δεσμῶν, ἀπέρχεται εἰς Φράντζαν, καὶ χρίει Αὐτοκράτορα Λοδοβῖκον Βάλβον, ποιήσας δὲ καὶ Σύνοδον εἰς τὴν Φράντζαν, ἀφώρισε τοὺς Ἄρχοντας τῆς Ῥώμης ὡς ἐναντιουμένους αὐτῷ. σημείωσαι δὲ ὅτι ὁ ῥηθεὶς Ἰωάννης ἦν ὁ ἐπὶ Φωτίου. ῥητέον δὲ ἐνταῦθα λυπηρῶς μὲν, ἀληθῶς ὅμως, ὅτι γεγόνασιν οἱ Πάπαι ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ μόνον καινοτόμοι περὶ τὴν πίστιν, ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ ἤθη, διὰ τοῦτο μήτε ἔχομεν περὶ αὐτῶν τι χαρίεν εἰπεῖν τοῦ λοιποῦ, ἀλλὰ τὰ πάντα σκυθρωπὰ, καθότι καὶ ψεκτά.

ΚΕΦΑ'ΛΑΙΟΝ ΙΖ'.

Περὶ τοῦ πότε, καὶ πῶς ἐχριστιάνισαν οἱ Ῥῶσοι.

Κατὰ τοῦτον τὸν καιρὸν ἔστειλαν οἱ Σέρβοι, οἱ καὶ Χρωβᾶται καλούμενοι Ἀποκρισιαρίους, ἵνα καὶ αὐτοὶ δηλαδὴ εὑρίσκωνται ὑποτεταγμένοι τῷ Βασιλεῖ, καθὼς καὶ οἱ Βούλγαροι, καὶ ἐχριστιάνισαν καὶ κατετρεπτώθησαν. καὶ Ἑβραῖοι πολλοὶ ἐχριστιάνισαν τῷ ἑβδόμῳ καὶ ὀγδόῳ ἔτει τοῦ Βασιλέως διὰ τὰ δῶρα ἅπερ αὐτοῖς ἐχαρίσατο, καὶ παρεκίνει αὐτοὺς εἰς τὴν εὐσέβειαν. ἀλλὰ καὶ οἱ Ῥῶσοι ἐχριστιάνισαν, καθὼς ἱστορεῖ ὁ Πορφυρογέννητος, ὅτι μετὰ τὸ φιλιωθῆναι αὐτοὺς μετὰ τοῦ Βασιλέως καὶ συμφωνῆσαι, ἀπεστάλη καὶ Ἀρχιεπίσκοπος ἀπὸ τοῦ Πατριάρχου Ἰγνατίου, ἵνα κατηχήσῃ καὶ διδάξῃ αὐτοὺς τὴν χριστιανικὴν πίστιν κατὰ τὸ σύνηθες. καὶ λοιπὸν ὁ Ἐπίσκοπος ἐδίδασκεν αὐτοὺς τὰ τοῦ θείου Εὐαγγελίου, καὶ ἐν τοῖς ἄλλοις διηγήσατο αὐτοῖς καὶ τὸ θαῦμα τῶν τριῶν παίδων, τῶν μὴ καέντων, ἀλλὰ μεινάντων ἀσινῶν καὶ ἀβλαβῶν ἔνδον ἐν τῇ φλογὶ τῆς καμίνου. τότε ὁ Τοπάρχης ἔκραξε τὸν Ἐπίσκοπον ἔμπροσθεν τῶν Ἀρχόντων καὶ εἶπον αὐτῷ, Ἐὰν μὴ ποιήσῃς καὐτὸς θαῦμά τι ἐξ ὧν λέγεις, καὶ διηγεῖται τὸ Εὐαγγέλιόν σου, ἡμεῖς παντελῶς οὐ πιστεύομέν σοι. ὑπέσχετο ὁ Ἀρχιερεὺς, θαῤῥῶν εἰς τὰ ἀψευδῆ λόγια τοῦ Σωτῆρος, τοῦ εἰπόντος, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ, κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει (καὶ γὰρ ἡ σκιὰ τοῦ Πέτρου ἐθεράπευε κατὰ τὰς Πράξεις τῶν Ἀποστόλων) ὅθεν ὁ Αὐγουστῖνος συμπεραίνει, Καὶ εἰ ἡ σκιὰ τοῦ Πέτρου ἦν τοσοῦτον ἰαματική, τί ποιήσει ἡ Εἰκὼν, τὸ λείψανον καὶ ἡ ἅλυσις αὐτοῦ; λαλήσουσι διαφόροις γλώσσαις, Καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ Πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι (καθὼς ὁ θεσφάντωρ Βασίλειος ἐποίησε διὰ τῆς προσευχῆς αὐτοῦ, καὶ ἐδιδάχθη ὁ Σύρος Ἐφραὶμ τὴν ἑλληνικὴν διάλεκτον, γενόμενος εὐθὺς θεοδίδακτος) ἐζήτησαν οὖν οἱ Ῥῶσοι ὁμοθυμαδὸν, ἵνα βάλῃ ἔνδον εἰς τὴν ἀνημμένην φλόγα τοῦ πυρὸς τὸ Εὐαγγέλιον αὐτοῦ, καὶ ἐὰν μὴ καῇ, πιστεύσωσιν, ἐὰν δὲ κατακαῇ, κατακαύσωσι καὶ τὸν ἴδιον Ἐπίσκοπον. ὕψωσε τότε ὁ Ἀρχιερεὺς τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς τὸν Οὐρανὸν, καὶ εἶπε, Δόξασον τὴν δωρεάν σου Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, καὶ ἁγίασον τὸ ὄνομά σου εἰς ἐπιστροφὴν τοῦ ἔθνους τούτου, καὶ ἔῤῥιψεν αὐτὸ εἰς τὸ πῦρ. καὶ ὢ τοῦ θαύματος, ἔμεινεν ἀβλαβὲς, ἕως οὗ ἐσβέσθη τὸ πῦρ, ἄνευ τοῦ παθεῖν τινὰ διαφθορὰν, ἀλύμαντον καὶ ἀκέραιον, ὅπερ θαῦμα ὡς εἶδεν ὅλος ὁ λαὸς τῶν Ῥώσων, ἐξεπλάγη, καὶ ἐζήτησαν αὐθωρὸν τὸ ἅγιον βάπτισμα. τὴν αὐτὴν ἱστορίαν διηγεῖται καὶ ὁ Ζωναρᾶς, ὀνομάζων αὐτοὺς Ῥωσικοὺς, οὓς ὁ Κεδρηνὸς ὀνομάζει Ῥούσους, καὶ Ῥουτένους ὁ Νικηφόρος, ἄλλοι δὲ λέγουσιν αὐτοὺς Ῥοξωλάνους.